

Käesolev dokument on vaid dokumenteerimisvahend ja institutsioonid ei vastuta selle sisu eest

- **B** EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2014/24/EL,
26. veebruar 2014,
riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta
(EMPs kohaldatav tekst)
(ELT L 94, 28.3.2014, lk 65)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
► <u>M1</u>	Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2015/2170, 24. november 2015	L 307	5	25.11.2015

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV
2014/24/EL,**

26. veebruar 2014,

**riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise
kohta**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 53 lõiget 1, artiklit 62 ja artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Riigihankepingute sõlmimine liikmesriikide ametiasutuste poolt või nende nimel peab toimuma Euroopa Liidu toimimise lepingus (ELi toimimise leping) sätestatud põhimõtete alusel ning järgides eelkõige kaupade vaba liikumise, asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtteid ning nendest tulenevaid põhimõtteid, nagu võrdne kohtlemine, mittediskrimineerimine, vastastikune tunnustamine, proportsionaalsus ja läbipaistvus. Teatavat maksumust ületavate riigihankepingute puhul oleks siiski vaja riiklikke hankemenetlusi kooskõlastavaid sätteid, mis aitaksid tagada, et kõnealuseid põhimõtteid praktikas järgitakse ning et riigihanked oleksid konkurentsile avatud.
- (2) Riigihanked täidavad väga olulist rolli komisjoni 3. märtsi 2010. aasta teatises „Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” (aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020”), kuna need on üks turupõhistest vahenditest aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu toetamiseks ning aitavad samas tagada, et avaliku sektori rahalisi vahendeid kasutatakse kõige tõhusamalt. Seetõttu tuleks läbi vaadata ja ajakohastada praegu kehtivad riigihankeeeskirjad, mis on vastu võetud kooskõlas Euroopa Parlamendi

⁽¹⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 84.

⁽²⁾ ELT C 391, 18.12.2012, lk 49.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2014. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 11. veebruari 2014. aasta otsus.

▼B

ja nõukogu direktiiviga 2004/17/EÜ⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/18/EÜ⁽²⁾ et suurendada avaliku sektori kulutuste tõhusust, hõlbustades eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) riigihangetes osalemist ning võimaldades hankijatel kasutada riigihankeid tulemuslikumalt ühiste ühiskondlike eesmärkide toetamiseks. Ka on vaja selgitada põhimõisteid ja -kontseptsioone, et tagada õiguskindlus ja võtta arvesse Euroopa Liidu Kohtu asjakohase väljakujunenud kohtupraktika teatavaid asjakohaseid aspekte.

- (3) Käesoleva direktiivi rakendamisel tuleks arvesse võtta ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni,⁽³⁾ eelkõige sidevahendite valimisel ning tehniliste kirjelduste, pakkumuste hindamise kriteeriumite ja lepingu täitmise tingimuse osas.
- (4) Avaliku sektori üha mitmekesisemaks muutuv tegevus on tekitanud riigihangete mõiste selgema määratlemise vajaduse. Selgem määratlus ei tohiks siiski laiendada käesoleva direktiivi kohaldamisala võrreldes direktiivi 2004/18/EÜ kohaldamisalaga. Riigihankeid käsitlevate liidu eeskirjade eesmärk ei ole hõlmata kõiki avaliku sektori vahenditest tehtavaid väljamakseid, vaid ainult neid, mille eesmärk on hankida tasu eest ehitustöid, asju ja teenuseid riigihankelepingu alusel. Tuleks selgitada, et selline ehitustööde, asjade ja teenuste hankimine peaks olema käesoleva direktiiviga hõlmatud sõltumata sellest, kas seda tehakse ostmise, liisimise või muus lepingulises vormis.

Hankimist tuleks siinkohal mõista laiemas tähenduses ehitustöödest, asjadest ja teenustest tulenevate hüvede saamisena, millega ei kaasne tingimata omandiõiguse üleminekut avaliku sektori hankijale. Lisaks ei kuulu tavaliselt riigihangete eeskirjade kohaldamisalasse ka mõne tegevuse pelk rahastamine, eelkõige toetuste kaudu, mis on tihti seotud kohustusega hüvitada saadud summad, kui neid ei kasutata eesmärgipäraselt. Sarnaselt sellele ei tuleks käsitada hankena, vaid lihtsalt loa andmise süsteemina (nt loa andmine ravimite või raviteenuste puhul), olukordi, mille puhul kõikidel teatavatel tingimustel täitvatel ettevõtjatel on õigus täita teatavat ülesannet, ilma et oleks toimunud mingit valikumenetlust, näiteks tarbijate võimalus valida või teenuskupongide süsteemid.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate osijate hankemenetlused (ELT L 134, 30.4.2004, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT L 134, 30.4.2004, lk 114).

⁽³⁾ Heaks kiidetud nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsusega 2010/48/EÜ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel (ELT L 23, 27.1.2010, lk 35).

▼B

- (5) Tuleks meelde tuletada, et käesolevas direktiivis ei kohustata liikmesriike mitte millegagi andma selliste teenuste osutamise ülesannet kolmandatele isikutele või sisse ostma selliste teenuste osutamist, mida nad soovivad ise osutada või korraldada muul viisil kui riigihankelepingutena käesoleva direktiivi tähenduses. Teenuste osutamine seadusest tulenevalt või töölepingute alusel ei peaks olema hõlmatud. Mõnes liikmesriigis võib see nii olla teatavate haldus- ja valitsusasutuste pakutavate teenuste puhul, nagu näiteks täitevülesannete ja seadusloomega seotud teenused, või teatavate kogukonnale osutatavate teenuste puhul, näiteks välissuhete valdkonna või õigusvaldkonna teenused või kohustusliku sotsiaalkindlustuse teenused.
- (6) Samuti on asjakohane meelde tuletada, et käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada liikmesriikide sotsiaalkindlustust käsitlevaid õigusakte. Samuti ei tohiks käsitleda avalik-õiguslikele või eraõiguslikele isikutele reserveeritud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste liberaliseerimist ega teenuseid osutavate avalik-õiguslike isikute erastamist.

Samuti tuleks meelde tuletada, et liikmesriikidel on vabades korraldada kohustuslike sotsiaal- või muude teenuste, näiteks postiteenuste osutamist kas üldist majandushuvi pakkuvate teenuste või majandushuvi mittepakkuvate üldhuviteenuste osutamisenä või korrigeerida mõlemat liiki teenuste osutamisenä. On asjakohane selgitada, et majandushuvi mittepakkuvad üldhuviteenused ei peaks kuuluma käesoleva direktiivi kohaldamisalasse.

- (7) Tuleks meelde tuletada, et käesolev direktiiv ei piira riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste vabadust määrata oma riikliku poliitika eesmärkide täitmiseks kooskõlas liidu õigusega kindlaks üldist majandushuvi pakkuvad teenused, nende ulatuse ja osutatava teenuse omadused, sealhulgas mis tahes tingimused seoses teenuse kvaliteediga. Samuti ei tohiks käesolev direktiiv piirata riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste õigust kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 14 ja ELi toimimise lepingule ja Euroopa Liidu lepingule (ELi leping) lisatud protokolliga nr 26 üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutada, tellida ja rahastada. Lisaks ei käsitle käesolev direktiiv üldist majandushuvi pakkuvate teenuste rahastamist ega liikmesriikide antava abi süsteeme, eelkõige sotsiaalvaldkonnas, vastavalt liidu konkurentsieeskirjadele.
- (8) Lepingut tuleks ehitustööde riigihankelepinguna käsitada ainult juhul, kui lepingu ese hõlmab konkreetselt II lisas loetletud töid, isegi juhul, kui leping hõlmab kõnealusteks töödeks vajalike muude teenuste osutamist. Teenuste riigihankelepingud, eriti kinnisvarahaldusega seotud teenuste valdkonnas, võivad teataval tingimustel hõlmata ehitustöid. Kui kõnealused ehitustööd on lepingu põhieseme suhtes kõrvalise tähtsusega ning täiendavad lepingu põhieset või tulenevad sellest, ei anna asjaolu, et leping hõlmab ka kõnealuseid ehitustöid, alust pidada teenuste riigihankelepingut ehitustööde riigihankelepinguks.

▼B

Silmas pidades ehitustööde hankelepingute mitmekesisust, peaks avaliku sektori hankijatel olema siiski võimalus ette näha, kas projekteerimise ja ehitustööde hankelepingud sõlmitakse eraldi või ühiselt. Käesoleva direktiivi eesmärk ei ole teha ettekirjutusi lepingute ühiselt või eraldi sõlmimise kohta.

- (9) Ehitustööde tegemine vastavalt avaliku sektori hankija nõuetele eeldab, et kõnealune hankija on võtnud meetmeid ehitustöö liigi määratlemiseks või on vähemalt avaldanud otsustavat mõju selle projektile. See, kas töövõtja teeb kõik tööd või osa nendest ise või tagab tööde elluviimise muul viisil, ei tohiks mõjutada asjaomase lepingu liigitamist ehitustööde riigihankelepinguks, seni kuni töövõtjal on otsene või kaudne õiguslikult täitmisele pööratav kohustus tagada tööde elluviimine.
- (10) Euroopa Liidu Kohtu praktikas on korduvalt analüüsitud mõistet „avaliku sektori hankija” ja eelkõige mõistet „avalik-õiguslik isik”. Selleks et selgitada, et käesoleva direktiivi isikuline kohaldamisala (*ratione personae*) peaks jääma muutumatuks, on asjakohane järgida määratlust, millest lähtus kohus, ja lisada teatavad kõnealusest kohtupraktikast tulenevad täpsustused, mis on olulised selle mõiste mõistmiseks, kavatsuseta muuta kohtupraktikas täpsustatud mõiste mõistmist. Selleks tuleks selgelt sätestada, et asutust, mis tegutseb tavapärares turutingimustes, püüab teenida kasumit ja kannab oma tegevusega seotud kahju, ei tuleks käsitada avalik-õigusliku isikuna, sest üldist huvi pakkuvaid vajadusi, mille rahuldamiseks see isik on loodud või mille rahuldamine on tehtud talle ülesandeks, võib pidada olemuselt tööstuslikuks või äriliseks.

Samamoodi on kohtupraktikas käsitletud asjaomase asutuse rahastamisallikaga seotud asjaolusid ning on muu hulgas selgitatud, et rahastamine „suuremas osas” osutab suuremale osale kui pool ning et selline rahastamine võib hõlmata kasutajate tehtavaid makseid, mis kehtestatakse, mille suurus arvutatakse ja mis kogutakse vastavalt avaliku õiguse normidele.

- (11) Segalepingute korral tuleks kohaldatavad eeskirjad määrata kindlaks lepingu põhieseme alusel, kui lepingu eri osad ei ole objektiivselt eraldatavad. Seetõttu tuleks selgelt sätestada, kuidas avaliku sektori hankijad peaksid määrama kindlaks, kas eri osad on eraldatavad või mitte. Sellise selgitamise puhul tuleks lähtuda Euroopa Liidu Kohtu asjaomasest praktikast.

▼B

Eraldatavus tuleks kindlaks määrata iga üksikjuhtumi korral, kui avaliku sektori hankija väljendatud või eeldatav soov käsitada segalepingu eri aspekte eraldamatuna ei ole piisav, kuid sellele peaksid lisanduma objektiivsed tõendid, mille alusel saab seda soovi tõendada ja teha kindlaks vajadus sõlmida üks leping. Selline tõendatud vajadus sõlmida üks leping võiks näiteks esineda ühe hoone ehitamise korral, mille üht osa hakkab kasutama asjaomane avaliku sektori hankija otse ning teist osa hakatakse haldama kontsessiooni alusel, näiteks avaliku parkimisteenuse pakkumiseks. Tuleks selgitada, et vajadus sõlmida üks leping võib tuleneda nii tehnilistest kui ka majanduslikest põhjustest.

- (12) Segalepingute korral, mille osad on eraldatavad, on avaliku sektori hankijatel alati vabadus sõlmida eraldi hankelepinguid segalepingu eraldi osade kohta. Sellisel juhul tuleks iga eraldi osa suhtes kohaldatavad sätted määrata kindlaks üksnes lähtuvalt selle konkreetse hankelepingu omadustest. Teiselt poolt, kui avaliku sektori hankijad otsustavad lisada hankesse muid elemente, olenemata lisatud elementide väärtusest ja nende suhtes muidu kohaldatavast õiguskorrast, peaks peamine põhimõte olema, et kui hankeleping sõlmitakse eraldi käesoleva direktiivi sätete kohaselt, siis tuleks käesolevat direktiivi kohaldada jätkuvalt kogu segalepingu suhtes.
- (13) Ent segalepingute jaoks, mis sisaldavad kaitse- või julgeolekuaspekte või ELi toimimise lepingu kohaldamisalasse mittekuuluvaid osi, tuleks ette näha erisätted. Sellistel juhtudel peaks olema võimalik käesolevat direktiivi mitte kohaldada, tingimusel et üheainsa hankelepingu sõlmimine on objektiivsetel põhjustel õigustatud ning et otsust sõlmida üksainus hankeleping ei tehta eesmärgiga arvata hankelepingud välja käesoleva direktiivi või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/81/EÜ⁽¹⁾ kohaldamisest. Tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijaid ei tohiks takistada direktiivi 2009/81/EÜ asemel kohaldamast käesolevat direktiivi teatavate segalepingute suhtes.
- (14) Tuleks selgitada, et mõistet „ettevõtja” tuleks tõlgendada laialt, nii et see hõlmaks mis tahes isikuid ja/või üksusi, kes pakuvad turul vastavalt ehitustööde teostamist, asju või teenuseid, olenemata õiguslikust vormist, millena nad on otsustanud tegutseda. Seega peaks ettevõtja mõiste hõlmama äriühinguid, filiaale, tütarettevõtjaid, ühissettevõtteid, ühistuid, aktsiaseltse, era- või avalik-õiguslikke ülikoole ja muud liiki üksusi, mis ei ole füüsilised isikuid, olenemata sellest, kas nad on „juriidilised isikud” kõigis aspektides.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).

▼B

- (15) Tuleks selgitada, et ettevõtjate rühm, sealhulgas juhul, kui nad on kokku tulnud ajutise ühenduse vormis, võib osaleda hankemenetlustes, ilma et neil oleks vaja võtta mingit konkreetset juriidilist vormi. Vajalikus ulatuses, näiteks juhul, kui on nõutav solidaarvastutus, võib selline konkreetne juriidiline vorm olla vajalik siis, kui kõnealuse rühmaga sõlmitakse leping.

Samuti tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik sõnaselgelt sätestada, kuidas ettevõtjate rühmad peavad vastama majandusliku ja finantsseisundi kriteeriumidele või käesoleva direktiivi kohastele tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kriteeriumidele, mida nõutakse omal käel osalevatelt ettevõtjatel.

Lepingute täitmine ettevõtjate rühmade poolt võib tingida vajaduse kehtestada selliseid tingimusi, mida ei kehtestata eraldiseivate osalejate suhtes. Sellised tingimused, mis peaksid olema objektiivsetel alustel põhjendatavad ja proportsionaalsed, võiksid hõlmata näiteks hankemenetluse läbiviimiseks ühise esindaja või juhtiva partneri määramise nõudmist või nende ülesehituse kohta teabe esitamise nõudmist.

- (16) Avaliku sektori hankijad peaksid kasutama kõiki siseriiklike õigusnormide kohaselt nende käsutuses olevaid võimalikke vahendeid, et hoida hankemenetlustes ära huvide konfliktidest tulenevad moonutused. See võiks hõlmata menetlusi huvide konfliktide tuvastamiseks, vältimiseks ja heastamiseks.
- (17) Nõukogu otsusega 94/800/EÜ⁽¹⁾ kiideti heaks Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankeleping (edaspidi „WTO riigihankeleping“). WTO riigihankelepingu eesmärk on luua riigihankelepingute mitmepoolne tasakaalustatud õiguste ja kohustuste raamistik, et liberaliseerida ja laiendada maailmakaubandust. WTO riigihankelepingu 1., 2., 4. ja 5. lisa ja Euroopa Liitu käsitleva I liitega ning samuti teiste asjakohaste, liidu suhtes siduvate rahvusvaheliste kokkulepetega hõlmatud lepingute puhul peaksid avaliku sektori hankijad täitma kõnealuste kokkulepetega sätestatud kohustusi, kohaldades käesolevat direktiivi kokkulepetega ühinenud kolmandate riikide ettevõtjate suhtes.

⁽¹⁾ Nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsus 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, 23.12.1994, lk 1).

▼B

- (18) WTO riigihankelepingut kohaldatakse teatavat kõnealuses lepingus kindlaks määratud ja Rahvusvahelise Valuutafondi eriarveldusühikutes väljendatud maksumust ületavate hankelepingute suhtes. Käesoleva direktiiviga sätestatud piirmäärasid tuleks kohandada nii, et need vastaksid WTO riigihankelepingus sätestatud piirmäärade ekvivalendile eurodes. Samuti tuleks ette näha, et eurodes väljendatud piirmäärad vaadatakse teatavate ajavahehike järel läbi ja neid kohandatakse üksnes matemaatikatehte alusel euro väärtuse võimaliku kõikumise võrra Rahvusvahelise Valuutafondi eriarveldusühiku suhtes. Peale nende perioodiliste matemaatiliste kohandamiste tuleks järgmises läbirääkimistevoorus analüüsida lepingus kehtestatud piirmäärade suurendamist.
- (19) Tuleks selgelt sätestada, et hankelepingu eeldatava maksumuse arvestamisel tuleb võtta arvesse kõiki nii avaliku sektori hankijalt kui ka kolmandatelt isikutelt saadud tulu. Samuti tuleks selgelt sätestada, et piirmäärade arvestamiseks tuleks sarnaseid asju käsitleda kui tooteid, mis on mõeldud samaks või sarnaseks otstarbeks, nagu näiteks erinevad toiduained või mitmesugused kontorid kasutatavad mööbliesemed. Üldjuhul pakub asjaomases valdkonnas tegutsev ettevõtja tõenäoliselt selliseid tooteid oma tavapärase tootevaliku hulgas.
- (20) Konkreetse hankemenetluse eeldatava maksumuse hindamiseks tuleks selgitada, et riigi hanke jaotamise põhjal peaks eeldatava maksumuse hindamine olema lubatud ainult objektiivselt põhjendatud juhtudel. Näiteks peaks olema põhjendatud lepingu maksumuse hindamine avaliku sektori hankija eraldi tegutseva üksuse tasandil, näiteks koolide või lasteaedade tasandil, tingimusel et kõnealune üksus on oma riigihanke eest sõltumatult vastutav. See võib nii olla juhul, kui eraldi tegutsev üksus viib sõltumatult läbi hankemenetlusi ja teeb ostuotsuseid, tal on asjaomaste riigihangete jaoks eraldi eelarverida, ta sõlmib lepingu sõltumatult ning rahastab seda oma kontrollitavast eelarvest. Riigihanke jaotamine ei ole põhjendatud, kui avaliku sektori hankija pelgalt korraldab riigihanke detsentraliseeritud viisil.
- (21) Vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste valdkonnas tegutsevate avaliku sektori hankijate sõlmitud ning vastavate valdkondadega seotud riigihankelepinguid reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2014/25/EL⁽¹⁾. Hankelepingud, mis avaliku sektori hankijad on sõlminud seoses oma mere-, ranniku- või jõetransporditeenustega seotud tegevusega, kuuluvad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse.
- (22) Direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele ning seda ei kohaldata riigihangete suhtes, mida korraldavad rahvusvahelised organisatsioonid oma nimel ja arvel. Tuleb siiski selgitada, mil määral tuleks direktiivi kohaldada teatavate rahvusvaheliste eeskirjadega hõlmatud riigihangete suhtes.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 243).

▼ **B**

- (23) Riigihankelepingute sõlmimisel meediateenuse osutajaga teatavate audiovisuaalmeedia ja raadioringhäälingu teenuste osutamiseks tuleks võtta arvesse kultuuriliselt ja sotsiaalselt olulisi aspekte, mis muudab hanke-eeskirjade kohaldamise asjakohatuks. Nimeetatud põhjustel tuleks seetõttu teha erand teenuste riigihankelepingute puhul, mis meediateenuste osutajad sõlmivad valmissaadete ostmiseks, arendamiseks, tootmiseks ja kaastootmiseks ning muudeks ettevalmistavateks teenusteks, näiteks saadete tootmiseks vajalike käsikirjade või esinemisega seotud teenused. Tuleks selgitada, et seda väljajätmist kohaldatakse võrdselt nii ringhäälinguteenuste kui tellitavate meediateenuste (mitteliineaarsed teenused) suhtes. Seda väljajätmist ei tuleks aga kohaldada selliste saadete tootmiseks, kaastootmiseks ja edastamiseks vajaliku tehnilise varustuse tarnimise suhtes.
- (24) Tuleks meelde tuletada, et vahekohtu- ja lepitamisteenuseid ning muid sarnaseid alternatiivseid vaidluste lahendamise vorme osutavad tavaliselt asutused või isikud, kes määratakse või valitakse viisil, mida ei saa riigihanke-eeskirjadega reguleerida. Tuleks selgitada, et käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste teenuste osutamiseks sõlmitud teenuslepingute suhtes, sõltumata nende teenuste nimetusest siseriiklikus õiguses.
- (25) Teatud õigusteenuseid, mis hõlmavad juristide poolt klientide esindamist kohtumenetluses, osutavad liikmesriigi kohtu määratud teenuseosutajad, neid peavad osutama notarid või need on seotud riigivõimu teostamisega. Selliseid õigusteenuseid osutavad tavaliselt asutused või isikud, kes määratakse või valitakse viisil, mida ei saa riigihanke-eeskirjadega reguleerida, näiteks võib olla tegemist riigiprokurööri ametissenimetamisega teatud liikmesriikides. Need õigusteenused tuleks seega käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jätta.
- (26) On asjakohane täpsustada, et käesolevas direktiivis osutatud finantsinstrumentide mõistel on sama tähendus nagu muudes siseturu õigusaktides ning, võttes arvesse Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi ja Euroopa stabiilsusmehhanismi hiljutist loomist, tuleks näha ette, et selle fondi ja mehhanismi raames tehtud toimingud jäetakse käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja. Samuti tuleks selgelt sätestada, et laenuid, olenemata sellest, kas need on seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise või muude neid puudutavate toimingutega, tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jätta.
- (27) Tuleks meeles pidada, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1370/2007 ⁽¹⁾ artikli 5 lõikes 1 on selgelt sätestatud, et direktiivi 2004/17/EÜ ja direktiivi 2004/18/EÜ kohaldatakse vastavalt teenuselepingutele ja teenuste riigihankelepingutele avaliku reisijateveoteenuse osutamise osas bussi- või tram-miga, samas kui määrust (EÜ) nr 1370/2007 kohaldatakse bussi- ja trammitransporditeenuste kontsessioonide suhtes. Lisaks tuleks

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1370/2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70 (ELT L 315, 3.12.2007, lk 1).

▼B

meeles pidada, et nimetatud määrust kohaldatakse jätkuvalt teenuste (riigi)hankelepingute ning teenuste kontsessioonide suhtes avalikuks reisijateveoks raudteel ja metrooga. Käesoleva direktiivi ja määruse (EÜ) nr 1370/2007 vaheliste suhete selgitamiseks tuleks selgelt sätestada, et käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada teenuste riigihankelepingute suhtes avalike raudtee- või metrootransporditeenuste osutamiseks; neid sõlmitakse jätkuvalt nimetatud määruse kohaselt. Kui määrus (EÜ) nr 1370/2007 lubab siseriiklikus õiguses kalduda kõrvale nimetatud määru sätestatud eeskirjadest, peaks liikmesriikidel olema võimalik näha jätkuvalt oma siseriiklikus õiguses ette, et avalikke raudtee- või metrootransporditeenuseid tuleb hankida nende üldiste riigihanke-eeskirjade kohase hankemenetlusega.

- (28) Käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada teatavate päästeteenuste suhtes, mida osutavad mittetulunduslikud organisatsioonid ja ühendused, kuna nende organisatsioonide eripära oleks raske säilitada juhul, kui teenuseosutajaid tuleks valida vastavalt käesolevas direktiivis sätestatud menetlustele. Siiski ei tohiks see väljajätmine minna hädavajalikust kaugemale. Seetõttu tuleks sõnaselgelt sätestada, et patsiendi veo kiirabiteenuseid ei tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jätta. Samuti on sellega seoses vaja selgitada, et CPV grupp 601 „Maanteetransporditeenused” ei hõlma kiirabiteenuseid, mis asuvad CPV klassis 8514. Seetõttu tuleks selgitada, et CPV koodiga 85143000-3 hõlmatud teenuste suhtes, mis on ainult patsiendi veo kiirabiteenused, tuleks kohaldada erikorda, mida kohaldatakse sotsiaalteenustele ja muudele teenustele („lihtsustatud kord”). Sellest tulenevalt peaks ka kiirabiteenuste osutamiseks sõlmitud segalepingute suhtes üldiselt kohaldama lihtsustatud korda, kui patsiendi veo kiirabiteenuste maksumus on suurem kui muude kiirabiteenuste maksumus.
- (29) On asjakohane meelde tuletada, et käesolevat direktiivi kohaldatakse ainult liikmesriikide avaliku sektori hankijate suhtes. Sellest tulenevalt ei kohaldata üldiselt selle sätteid poliitiliste erakondade suhtes, kuna nad ei ole avaliku sektori hankijad. Siiski võib mõnes liikmesriigis olla poliitilisi erakondi, kes on hõlmatud avalik-õigusliku isiku mõistega.

Teatavad valimiskampaania käigus osutatavad teenused (näiteks propagandafilmi ja -videote tootmine) on aga nii lahutamatu seotud teenuseosutaja poliitiliste vaadetega, et tavaliselt valitakse teenuseosutajad viisil, mida ei saa riigihanke-eeskirjadega reguleerida.

▼B

Lõpuks tuleks meelde tuletada, et Euroopa poliitiliste erakondade ja Euroopa poliitiliste sihtasutuste põhikirja ja rahastamise suhtes kohaldatakse muid eeskirju, kui neid, mis on sätestatud käesolevas direktiivis.

- (30) Teatud juhtudel võib avaliku sektori hankija või avaliku sektori hankijate ühendus olla konkreetse teenuse ainus osutaja, mille osutamiseks tal on ainuõigus vastavalt õigusnormidele või avaldatud haldusnormidele, mis on kooskõlas ELi toimimise lepinguga. Tuleks täpsustada, et käesolevat direktiivi ei pea kohaldama teenuste riigihankelepingu sõlmimisele sellise avaliku sektori hankija või ühendusega.
- (31) Esineb märkimisväärset õiguskindlusetust selles suhtes, mil määral peaks riigihanke-eeskirjad hõlmama avaliku sektori üksuste vahel sõlmitud lepinguid. Euroopa Liidu Kohtu asjaomast kohtupraktikat tõlgendavad liikmesriigid ja isegi avaliku sektori hankijad erinevalt. Seepärast tuleb selgitada, millistel juhtudel ei kohaldata riigihanke-eeskirju avaliku sektori üksuste vahel sõlmitud lepingute suhtes.

Seejuures tuleks lähtuda Euroopa Liidu Kohtu asjakohases kohtupraktikas kehtestatud põhimõtetest. Ainuüksi asjaolu, et mõlemad lepingupooled on ise ametiasutused, ei välista hanke-eeskirjade kohaldamist. Riigihanke-eeskirjade kohaldamine ei tohiks siiski mõjutada ametiasutuste vabadust täita neile antud avalike teenustega seotud ülesandeid, kasutades oma enda ressursse, mis hõlmab võimalust teha koostööd teiste ametiasutustega.

Tuleks tagada, et kohaldamisalast välja jääv ametiasutustevaheline koostöö ei moonutaks konkurentsi seoses eraettevõtjatega, kus eraõiguslik teenusosutaja seatakse tema konkurentide suhtes eelisolukorda.

- (32) Kontrollitavate juriidiliste isikutega sõlmitud riigihankelepingute suhtes ei tuleks kohaldada käesolevas direktiivis sätestatud menetlusi, kui avaliku sektori hankija teostab asjaomase juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle, tingimusel et kontrollitava juriidilise isiku tegevusest moodustab rohkem kui 80 % nende ülesannete täitmine, mida talle on andnud kontrolliv avaliku sektori hankija või nimetatud avaliku sektori hankija poolt kontrollitavad muud juriidilised isikud, olenemata sellest, kes on lepingu täitmise puhul kasusaaja.

▼B

Erandid ei tuleks laiendada nendele olukordadele, kus eraettevõtjal on otsene osalus kontrollitava juriidilise isiku kapitalis, kuna sellisel juhul annaks lepingu sõlmimine ilma konkurentsipõhise hankemenetluseta asjaomasele eraettevõtjale põhjendamatu eelise oma konkurentide ees. Pidades silmas kohustusliku liikmesusega riigiasutuste, näiteks teatavate avalike teenuste haldamise või osutamise eest vastutavate organisatsioonide eripära, ei tuleks seda siiski kohaldada juhtudel, kus konkreetse eraettevõtja osalus kontrollitava juriidilise isiku kapitalis on kooskõlas aluslepinguga tehtud kohustuslikuks mõne siseriikliku seadusesättega, tingimusel et selline osalus ei ole kontrolliv ega blokeeriv ning sellel ei ole kontrollitava juriidilise isiku otsuste üle otsustavat mõju. Samuti tuleks selgitada, et otsustavaks asjaoluks on ainult otsene erasektori osalus kontrollitavas juriidilises isikus. Sellest tulenevalt, kui kontrollival avaliku sektori hankijal või kontrollitaval avaliku sektori hankijatel on erakapitali osalus, ei välista see riigihankelepingute sõlmimist kontrollitava juriidilise isikuga ilma käesolevas direktiivis sätestatud menetlusi kohaldamata, kuna selline osalus ei mõjuta negatiivselt ettevõtjate vahelist konkurentsi.

Samuti tuleks selgitada, et sellised avaliku sektori hankijad nagu avalik-õiguslikud isikud, kellel võib olla erakapitali osalus, peaksid saama kasutada horisontaalse koostöö erandit. Seetõttu, kui kõik muud horisontaalse koostööga seotud tingimused on täidetud, peaks horisontaalse koostöö erand laienema sellistele avaliku sektori hankijatele, kui leping on sõlmitud ainult avaliku sektori hankijate vahel.

- (33) Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik osutada oma avalikke teenuseid ühiselt koostöö korras, ilma et nad oleksid kohustatud kasutama mingit konkreetset juriidilist vormi. Selline koostöö võib hõlmata igasugust tegevust, mis on seotud osalevatele asutustele antud või nende poolt võetud teenuste osutamise ülesannete ja kohustuste täitmisega, nagu kohalike või piirkondlike omavalitsuste kohustuslikud või vabatahtlikud ülesanded või teenused, mille osutamine on tehtud ülesandeks konkreetsetele avalik-õiguslikele isikutele. Erinevate osalevate asutuste poolt osutatud teenused ei pea tingimata olema identsed; need võivad olla ka üksteist täiendavad.

Avalike teenuste ühiseks osutamiseks sõlmitud lepingute suhtes ei tuleks kohaldada käesolevas direktiivis sätestatud eeskirju, tingimusel et need lepingud on sõlmitud ainult avaliku sektori hankijate vahel, et sellise koostöö tegemisel juhitudakse üksnes avalike huvidega seotud kaalutlustest ning et mitte ühtegi eraettevõtjast teenuseosutajat ei seata tema konkurentide suhtes eelis-
lukorda.

▼B

Nende tingimuste täitmiseks peaks kõnealune koostöö tuginema koostöökontseptsioonile. Koostöö ei eelda, et kõik osalevad hankijad võtavad endale kohustuse täita peamisi lepingulisi kohustusi, juhul kui lisaks on olemas kohustused, mille täitmine aitab kaasa kõnealuste avalike teenuste osutamisele koostöö korras. Lisaks peaks sellise koostöö tegemisel, sealhulgas mis tahes rahaliste ülekannete tegemisel, osalevate avaliku sektori hankijate vahel juhinduma üksnes avaliku huviga seotud kaalutlustest.

- (34) Eksisteerivad teatavad juhud, mil juriidiline isik tegutseb asjakohaste siseriiklike õigusnormide alusel määratud avaliku sektori hankija instrumendi või tehnilise teenistusena, olles kohustatud täitma talle sellise avaliku sektori hankija poolt antud korraldusi, ilma et tal oleks mõju oma ülesannete täitmise eest saadavale tasule. Pidades silmas sellise puhtalt haldussuhte mittelepingulist laadi, ei peaks sellised juhud olema hõlmatud hankemenetlusega.
- (35) Tuleks ergutada teadusuuringute ja arendustegevuse programmide kaasrahastamist tööstuse poolt. Seetõttu tuleks selgelt sätestada, et käesolevat direktiivi kohaldatakse üksnes juhul, kui sellist kaasrahastamist ei esine ja kui teadusuuringute ja arendustegevuse tulemus läheb asjaomasele avaliku sektori hankijale. See ei tohiks takistada need tegevused sooritanud teenuseosutajal avaldada nende kohta aruande, kui avaliku sektori hankija säilitab ainuõiguse kasutada oma tegevuses teadusuuringute ja arendustegevuse tulemust. Teadusuuringute ja arendustegevuse tulemuste näilik jagamine või sümboolne osalemine teenuseosutajale tasu maksmises ei tohiks takistada käesoleva direktiivi kohaldamist.
- (36) Töötamine ja kutsetegevus aitavad ühiskonda integreeruda ning on kesksel kohal kõigile inimestele võrdsete võimaluste tagamisel. Sellega seoses on oluline roll kaitstud töö keskustel. Sama kehtib muu sotsiaalse ettevõtluse suhtes, mille peamine eesmärk on toetada puudega või ebasoodsas olukorras isikute, nagu töötud ning ebasoodsas olukorras olevatesse vähemusrühmadesse või muul viisil sotsiaalselt tõrjutud rühmadesse kuuluvate isikute sotsiaalset ja kutsealast integratsiooni või taasintegratsiooni. Ent sellised keskused ja ettevõtjad ei pruugi olla suutelised saama tellimusi normaalse konkurentsi tingimustes. Sellest tulenevalt on asjakohane ette näha, et liikmesriigid võivad anda sellistele õpikodadele ja ettevõtjatele õiguse osaleda riigihankelepingute või nende riigihangete teatavate osadega seotud lepingute sõlmimise menetlustes või näha ette lepingute täitmise kaitstud tööhõive programmide raames.
- (37) Selleks et hankemenetlustesse asjakohaselt integreerida keskkonnaalased, sotsiaalsed ja tööalased nõuded, on eriti oluline, et liikmesriigid ja avaliku sektori hankijad võtavad asjakohaseid meetmeid, mis tagavad kohustuste täitmise, mis on sätestatud keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguses, mida kohaldatakse kohas, kus hakatakse ehitustöid tegema või teenuseid osutama, ning mis

▼B

tulenevad nii siseriiklikul kui ka liidu tasandil kehtivatest õigusnormidest, määrustest ja otsustest ning kollektiivlepingutest, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega. Samuti tuleks lepingu täitmise ajal täita kõikide liikmesriikide poolt ratifitseeritud ja X lisas loetletud rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevaid kohustusi. Siiski ei tohiks see ühelgi viisil takistada töötajate jaoks soodsamate töötingimuste kohaldamist.

Asjaomaseid meetmeid tuleks kohaldada kooskõlas Euroopa Liidu õiguse aluspõhimõtetega, eelkõige võrdse kohtlemise tagamiseks. Kõnealuseid meetmeid tuleks kohaldada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 96/71/EÜ⁽¹⁾ ning sellisel viisil, mis tagab võrdse kohtlemise ega diskrimineeri ei otseselt ega kaudselt muude liikmesriikide ettevõtjaid ja töötajaid.

- (38) Teenused tuleks lugeda osutatuks kohas, kus täidetakse nende iseloomulikud kohustused. Kui teenuseid osutatakse distantsilt, näiteks kõnekeskuste poolt osutatavad teenused, tuleks lugeda need osutatuks nende täitmise kohas, sõltumata sellest, kuhu ja millistele liikmesriikidele on asjaomased teenused suunatud.
- (39) Asjaomaseid kohustusi võiks kajastada lepingu klauslites. Samuti peaks olema võimalik lisada klauslid, millega tagatakse kollektiivlepingute järgimine kooskõlas liidu õigusega riigihankelepingute valdkonnas. Asjaomaste kohustuste täitmata jätmist võidakse käsitada asjaomase ettevõtja raske eksimusena, mille alusel võib kõnealuse ettevõtja riigihankelepingute sõlmimise menetlustest kõrvaldada.
- (40) Nende keskkonna-, sotsiaal- ja tööõigusealaste sätete järgimist tuleks kontrollida hankemenetluse asjaomastes etappides, st kui kohaldatakse osalejate valikut ja lepingute sõlmimist reguleerivaid üldpõhimõtteid, kõrvaldamise aluseid ja põhjendamatu madala maksumusega pakkumusi käsitlevaid sätteid. Sel eesmärgil tuleks vajalik kontrollimine teostada kooskõlas käesoleva direktiivi, eelkõige nende sätetega, mis reguleerivad tõendusviisi ja ettevõtja enda kinnitusi.
- (41) Käesolev direktiiv ei tohiks ühelgi viisil takistada selliste meetmete kehtestamist või elluviimist, mis on vajalikud avaliku korra, kõlbluse, julgeoleku, tervishoiu, inimeste ja loomade elu, taimede kaitse või muude keskkonnameetmete jaoks, ning eelkõige säästva arengu seisukohalt, kui need meetmed on kooskõlas ELi toimimise lepinguga.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega (EÜT L 18, 21.1.1997, lk 1).

▼B

- (42) Esineb tungiv vajadus selle järele, et avaliku sektori hankijatel oleks võimalik rakendada täiendavat paindlikkust, et valida läbiraakimistega hankemenetlus. Selliste menetluste ulatuslikum kasutamine suurendaks tõenäoliselt ka piiriülest kaubandust, kuna hindamine on näidanud, et väljakuulutamisega läbiraakimistega hankemenetluse teel sõlmitud lepingute puhul on piiriülesed pakkumused eriti edukad. Liikmesriikidel peaks olema võimalik näha ette konkurentsipõhise läbiraakimistega hankemenetluse või võistleva dialoogi kasutamine erinevates olukordades, kui läbiraakimisteta avatud või piiratud menetlused ei anna tõenäoliselt hankele rahuldavat tulemust. Tuleks meeles pidada, et lepingu maksumust aluseks võttes on võistleva dialoogi kasutamine viimastel aastatel märkimisväärselt suurenenud. See on osutunud kasulikuks juhtudel, kus avaliku sektori hankijad ei suuda määratleda nende vajadustele vastavaid vahendeid või hinnata, milliseid tehnilisi, rahalisi või õiguslikke lahendusi võib turg pakkuda. Selline olukord võib tekkida eelkõige innovatiivsete projektide, suurte integreeritud transpordiinfrastruktuuriprojektide, suurte arvutivõrkude või keeruka ja struktureeritud finantseerimisega projektide puhul. Asjakohasel juhul tuleks avaliku sektori hankijaid ergutada määrama projektijuhi, et tagada hankemenetluse ajal hea koostöö ettevõtjate ja avaliku sektori hankija vahel.
- (43) Ehitustööde riigihankelepingute puhul võib selline olukord esineda juhul, kui on tegemist mittestandardsete hoonete ehitusega või kui ehitustööd hõlmavad projekteerimist või innovatiivseid lahendusi. Tõenäoliselt on konkurentsipõhise läbiraakimistega hankemenetluse või võistleva dialoogi kasutamisest kasu selliste teenuste ja asjade puhul, mis nõuavad kohandamist või projekteerimist. Selline kohandamine või projekteerimine on eriti vajalik komplekssete riigihangete puhul, näiteks kui on tegemist keeruliste toodete, intellektuaalteenuste (näiteks mõne nõustamis-, arhitektuuri- või inseneriteenuse) või suuremahuliste info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) projektidega. Nendel juhtudel võivad läbiraakimised olla vajalikud, tagamaks, et asjaomased asjad või teenused vastavad avaliku sektori hankija vajadustele. Konkurentsipõhise läbiraakimistega hankemenetlust ega võistlevat dialoogi ei tuleks kasutada valmisteenuste ja -toodete puhul, mida võivad pakkuda mitmed erinevad turul tegutsevad ettevõtjad.
- (44) Konkurentsipõhise läbiraakimistega hankemenetlust peaks olema võimalik kasutada juhul, kui avatud või piiratud hankemenetluse tulemusel saadi üksnes ebakorrektsed või vastuvõetamatud pakkumused. Sellisel juhul peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik pidada läbiraakimisi korrektsete ja nõuetele vastavate pakkumuste saamiseks.
- (45) Konkurentsipõhine läbiraakimistega hankemenetlus peaks pakkuma piisavalt tagatise võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtete järgimiseks. Eelkõige peaksid avaliku sektori hankijad esitama eelnevalt miinimumnõuded, mis iseloomustavad riigihanke olemust ja mida ei tohiks läbiraakimistel muuta. Hindamise

▼B

kriteeriumid ja nende osakaalu määramine peaks kogu menetluse käigus jääma muutumatuks ning neid ei tuleks käsitleda läbirääkimistel, et tagada kõigi ettevõtjate võrdne kohtlemine. Läbirääkimiste eesmärk peaks olema pakkumuste parandamine, et võimaldada avaliku sektori hankijal hankida täpselt tema konkreetsetele vajadustele kohandatud ehitustöid, asju ja teenuseid. Läbirääkimistel võib käsitleda kõiki hangitavate ehitustööde, asjade ja teenuste omadusi, muu hulgas näiteks kvaliteeti, kvantiteeti, võlaõiguslikke tingimusi ning samuti sotsiaal-, keskkonna- ja innovatsioonilaseid aspekte, kui need ei ole miinimumnõuete raames kehtestatud.

Tuleks selgelt sätestada, et avaliku sektori hankija kehtestatavad miinimumnõuded puudutavad neid tingimusi ja omadusi (eelkõige füüsilisi, funktsionaalseid ja õiguslikke), mida iga pakkuja peaks täitma või omama, et võimaldada avaliku sektori hankijal sõlmida leping vastavalt valitud pakkumuste hindamise kriteeriumitele. Protsessi läbipaistvuse ja jälgitavuse tagamiseks tuleks kõik etapid nõuetekohaselt dokumenteerida. Lisaks sellele tuleks kogu menetluse käigus esitada kõik pakkumused kirjalikult.

- (46) Avaliku sektori hankijatel peaks olema lubatud lühendada teatavaid avatud ja piiratud hankemenetluse ning konkurentsipõhiste läbirääkimistega hankemenetluste suhtes kohaldatavaid tähtaegu, kui olukorra kiireloomulisus muudab kõnealuste tähtaegade kasutamise võimatuks, mida avaliku sektori hankijad peavad nõuetekohaselt põhjendama. Tuleks täpsustada, et see ei pea ilmtingimata olema äärmiselt kiireloomuline olukord, mida asjaomane avaliku sektori hankija ei suutnud ette näha ja mida see hankija ei põhjastanud.
- (47) Teadusuuringud ja innovatsioon, sealhulgas ökoinnovatsioon ja sotsiaalne innovatsioon, on tulevase majanduskasvu peamisi mõjutajaid ning seega aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegias „Euroopa 2020” väga tähtsal kohal. Ametiasutused peaksid kasutama riigihankeid võimalikult strateegiliselt innovatsiooni edendamiseks. Innovatiivsete toodete, ehitustööde ja teenuste ostmisega saab oluliselt parandada avalike teenuste tõhusust ja kvaliteeti ning lahendada tõsisid ühiskondlikke probleeme. Nii saab avaliku sektori raha kõige tulusamalt kasutada ning lisaks kaasnevad uute ideede loomisega, nende ideede muutmiseks innovatiivseteks toodeteks ja teenusteks ning seeläbi jätkusuutliku majanduskasvu edendamisega üldisemad majanduse, keskkonna ja ühiskonnaga seotud hüved.

Tuleks meeles pidada, et kommertskasutusele eelnevaid hankeid käsitlevas komisjoni 14. detsembri 2007. aasta teatises „Kommertskasutusele eelnevad hanked: innovatsiooni kiirendamine jätkusuutlike ja kvaliteetsete avalike teenuste tagamiseks Euroopas” on visandatud mitmeid hankemudeleid, milles käsitletakse käesoleva

▼B

direktiivi kohaldamisalast välja jäävate teadusuuringute ja arendustegevusega seotud teenuste riigihanget. Neid mudeleid oleks võimalik endiselt kasutada, kuid käesolev direktiiv peaks samuti aitama soodustada innovatiivsete toodete riigihangete läbiviimist ning aitama liikmesriikidel saavutada innovatiivse liidu eesmäärke.

- (48) Innovatsiooni tähtsuse tõttu ergutatakse avaliku sektori hankijaid lubama alternatiivseid lahendusi nii sageli kui võimalik. Kõnealuste hankijate tähelepanu tuleks seega juhtida vajadusele määratleda miinimumnõuded, millele alternatiivsed lahendused peavad vastama, enne selle teatamist, et alternatiivseid lahendusi on lubatud esitada.
- (49) Kui innovatiivse toote või teenuse või innovatiivsete ehitustööde väljaarendamise ning sellest tulenevate asjade, teenuste või ehitustööde järgneva soetamise vajadust ei saa rahuldada juba turul olemas olevate lahendustega, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik kasutada erimenetlust seoses käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate lepingutega. Selline erimenetlus peaks võimaldama avaliku sektori hankijatel luua pikaajalisi innovatsioonipartnerlusi uue innovatiivse toote, teenuse või ehitustöö väljaarendamiseks ja hilisemaks ostmiseks, tingimusel et sellise innovatiivse toote saab tarnida või sellise teenuse osutada või sellised innovatiivsed ehitustööd teha kokkulepitud kvaliteedi ja hinnaga, ilma et ostmiseks oleks vaja eraldi hankemenetlust. Innovatsioonipartnerlus peaks põhinema protseduurireeglitel, mida kohaldatakse konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse suhtes, ning lepingu sõlmimine tuleks otsustada üksnes parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel, mis on kõige sobivam kriteerium innovatiivseid lahendusi hõlmavate pakumuste võrdlemiseks. Nii väga suurte projektide kui ka väiksemate innovatiivsete projektide puhul peaks innovatsioonipartnerlus olema üles ehitatud nii, et see saaks luua vajaliku innovatiivse lahenduse väljatöötamist motiveeriva turunõudluse, põhjustamata seejuures turu sulgemist.

Avaliku sektori hankijad peaksid seetõttu kasutama innovatsioonipartnerlusi viisil, mis ei tõkesta, piira ega moonuta konkurentsi. Teatavatel juhtudel võiks innovatsioonipartnerluste loomine mitme partneriga aidata sellist mõju vältida.

- (50) Et vältida kahjuliku mõju avaldumist konkurentsile, tuleks väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust kasutada ainult väga erandlikes olukordades. Sellise erandi kohaldamine peaks piirduma ainult juhtudega, kus väljakuulutamine ei ole võimalik äärmiselt kiireloomulise olukorra tõttu, mis on põhjustatud avaliku sektori hankijale ettenägematutest ja temast sõltumatutest asjaoludest, või kui algusest peale on selge, et väljakuulutamine ei aitaks konkurentsi suurendada või saavutada paremat hanketulemust, eelkõige seetõttu, et objektiivsetel asjaoludel leidub ainult

▼B

üks ettevõtja, kes suudab lepingut täita. Selline on olukord kunstiteoste puhul, kus kunstniku isik määrab olemuslikult kunstiobjekti unikaalse iseloomu ja väärtuse. Eksklusiiivsus saab tekkida ka muudel põhjustel, kuid üksnes olukorras, kus ainuõiguse kasutamine on objektiivselt põhjendatud, saab õigustada väljakuulutamiseteta läbirääkimistega menetluse kasutamist, kui eksklusiiivsust ei ole tekitanud tulevast hankemenetlust silmas pidades avaliku sektori hankija ise.

Sellele erandile tuginev avaliku sektori hankija peaks esitama põhjendused, miks ei ole mõistlikke alternatiive või aseaineid, nagu alternatiivsete, sealhulgas avaliku sektori hankija liikmesriigist väljastpoolt lähtuvate jaotuskanalite kasutamine või funktsionaalselt võrreldavate ehitustööde, asjade ja teenuste võimalik hankimine.

Kui eksklusiiivsus tuleneb tehnilistest põhjustest, tuleks need iga üksikjuhtumi puhul üksikasjalikult määratleda ja põhjendada. Need võivad hõlmata näiteks seda, et teistel ettevõtjatel on tehniliselt peaaegu võimatu saavutada nõutavat kvaliteeti, või on vaja spetsiifilist oskusteavet või spetsiifilisi tööriistu või vahendeid, mis on ainult ühe ettevõtja käsutuses. Tehnilised põhjused võivad tuleneda spetsiifilistest koostalitlusvõime nõuetest, mis peavad olema täidetud, et tagada hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste toimimine.

Lisaks ei ole kasulik kasutada hankemenetlust, kui asjad ostetakse otse tooraineturult, sealhulgas kaupade, nagu põllumajandustooted või tooraine, kauplemisplatvormi kaudu, või energiabörsilt, kus reguleeritud ja järelevalvele allutatud mitmepoolne kauplemissüsteem tagab loomulikult viisil turuhinna.

- (51) Tuleks selgitada, et konfidentsiaalse teabe kaitset käsitlevad sätted ei takista ühelgi viisil sõlmitud lepingute mittekonfidentsiaalsete osade, sealhulgas nende hilisemate muudatuste avalikustamist.
- (52) Elektroonilised teabevahendid võivad lepingute väljakuulutamist oluliselt lihtsustada ning suurendada hankeprotsesside tõhusust ja läbipaistvust. Need tuleks hankemenetluses kasutusele võtta standardsete side- ja teavitusvahenditena, sest need suurendavad oluliselt ettevõtjate võimalusi osaleda hankemenetluses kogu siseturul. Sel eesmärgil tuleks teha kohustuslikuks edastada teated elektroonilisel teel, teha hankedokumendid elektrooniliselt kättesaadavaks

▼B

ning minna 30-kuulise üleminekuajaperioodi järel täielikult üle elektroonilisele sidele, mis tähendab sidet, sealhulgas osalemistaotluste ja eelkõige pakkumuste esitamist (elektrooniline esitamine) elektrooniliste vahendite kaudu riigihanke kõigis etappides. Liikmesriikidel ja avaliku sektori hankijatel peaks olema vabadus minna soovi korral kaugemale. Samuti tuleks selgelt sätestada, et käesoleva direktiivi kohane kohustus kasutada elektroonilisi sidevahendeid ei peaks siiski kohustama avaliku sektori hankijaid töötleva pakkumusi elektrooniliselt ega muutma kohustuslikuks elektroonilist hindamist või automaattöötlust. Lisaks ei tohiks käesoleva direktiivi alusel ühegi hankemenetluse elemendi ega avaliku sektori hankija sisese suhtluse suhtes kehtida pärast lepingu sõlmimist kohustus kasutada elektroonilisi sidevahendeid.

- (53) Välja arvatud teatavatel erijuhtudel, peaksid avaliku sektori hankijad kasutama elektroonilisi sidevahendeid, mis on mittediskrimineerivad, üldiselt kättesaadavad ja koostalitlusvõimelised üldkasutatavate IKT toodetega ega piira ettevõtjate võimalusi hankemenetluses osalemiseks. Selliste sidevahendite kasutamisel tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta ka puuetega inimeste ligipääsuvõimalusi. Tuleks selgitada, et kohustus kasutada elektroonilisi vahendeid kõigis hankemenetluse etappides ei ole asjakohane, kui elektrooniliste vahendite kasutamine nõuaks eriseadmeid või üldiselt mittekasutatavate failivormingute kasutamist või kui vastavat sidet saaks pidada üksnes spetsiaalsete kontoriseadmete abil. Seetõttu teatavatel juhtudel, mis tuleks ammendavalt loetleda, ei peaks avaliku sektori hankijad olema kohustatud nõudma esitamisprotsessis elektrooniliste sidevahendite kasutamist. Käesolev direktiiv sätestab, et sellised juhud hõlmavad olukordi, mis nõuavad spetsiaalsete kontoriseadmete kasutamist, mida avaliku sektori hankijad üldiselt ei kasuta, nagu laiiformaatprinterid. Mõnedes hankemenetlustes võidakse hankedokumentides nõuda füüsilise või mõõtkavas mudeli esitamist, mida ei saa avaliku sektori hankijale esitada elektrooniliste vahendite abil. Sellistel juhtudel tuleks mudel esitada avaliku sektori hankijale posti teel või muul sobival infokandjal.

Siiski tuleks selgelt sätestada, et muude sidevahendite kasutamisel tuleks piirduda nende pakkumuse elementidega, mille puhul ei ole nõutav elektrooniliste sidevahendite kasutamine.

On asjakohane selgelt sätestada, et juhul, kui see on tehnilistel põhjustel vajalik, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik näha ette nende dokumendifailide maksimaalne suurus, mida võib esitada.

▼B

- (54) Võib esineda erandjuhtumeid, kus avaliku sektori hankijatel peaks olema lubatud elektroonilisi sidevahendeid mitte kasutada, kui see on vajalik selleks, et kaitsta teabe eriti tundlikku iseloomu. Tuleks selgitada, et kui selliste elektrooniliste vahendite kasutamine, mis ei ole üldiselt kättesaadavad, saab pakkuda vajalikul tasemel kaitset, tuleks neid vahendeid kasutada. Nii võib see näiteks olla juhul, kus avaliku sektori hankijad nõuavad spetsiaalsete turvaliste sidevahendite kasutamist, millele nad pakuvad juurdepääsu.
- (55) Erinevad tehnilised vormingud või protsessid ja erinevad sõnumiedastusstandardid võivad potentsiaalselt takistada koostalitlust mitte üksnes liikmesriigisiselt, vaid eriti ka liikmesriikide vahel. Näiteks selleks, et osaleda hankemenetluses, kus on lubatud või nõutud kasutada elektroonilisi katalooge, mis on ühine vorming teabe esitamiseks ja organiseerimiseks kõigile osalevatele pakkujatele ja mida on võimalik kasutada elektrooniliselt, oleks ettevõtjatel standardi puudumisel vaja kohandada oma katalooge vastavalt igale hankemenetlusele, mis tähendaks väga sarnase teabe esitamist eri vormingutes, sõltuvalt asjaomase avaliku sektori hankija nõuetest. Kataloogi vormingu standardimine parandaks seega koostalitlusvõime ulatust, suurendaks tõhusust ja vähendaks ettevõtjate tehtavaid jõupingutusi.
- (56) Kaaludes, kas on vaja tagada erinevate tehniliste vormingute ja protsesside ning sõnumiedastusstandardite vahelist koostalitlusvõimet või seda suurendada, tehes konkreetsete standardite kasutamise kohustuslikuks, ning sellise vajaduse olemasolu kindlaks teinuna kaaludes, millised standardid kehtestada, peaks komisjon võtma suurel määral arvesse asjaomaste sidusrühmade arvamust. Samuti tuleks uurida, millises ulatuses on ettevõtjad ja avaliku sektori hankijad standardeid tegelikkuses juba kasutanud ja kui hästi need on toimunud. Enne mõne tehnilise standardi kasutamise kohustuslikuks tegemist peaks komisjon samuti hoolikalt analüüsima sellega kaasneva võimaliku kulusid, eelkõige seoses olemasolevate elektrooniliste riigihankelepingute sõlmimise lahenduste, sealhulgas infrastruktuuri, protsesside ja tarkvara kohandamisega. Kui asjaomased standardid ei ole välja töötanud rahvusvaheline, Euroopa või riiklik standardiorganisatsioon, peaksid need vastama IKT standardite suhtes kohaldatavatele nõuetele, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1025/2012 ⁽¹⁾.
- (57) Enne lepingu sõlmimise menetluse erinevates etappides kasutatavate elektrooniliste sidevahendite puhul nõutava turvalisuse taseme kehtestamist peaksid liikmesriigid ja avaliku sektori

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1025/2012, mis käsitleb Euroopa standardimist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 98/34/EÜ, 2004/22/EÜ, 2007/23/EÜ, 2009/23/EÜ ja 2009/105/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 87/95/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1673/2006/EÜ (ELT L 316, 14.11.2012, lk 12).

▼B

hankijad hindama ühelt poolt asjaomase teabe saatjate korrektse ja usaldusväärse tuvastamise ja teabe sisu tervikluse tagamise eesmärgil kehtestatavate nõuete ja teiselt poolt probleemide tekkimise (näiteks olukorras, kus sõnumi saadab muu kui märgitud saatja) riskide vahelist proportsionaalsust. Kõiki muid tingimusi samasugustena käsitades tähendaks see seda, et näiteks sellise e-posti sõnumi puhul nõutav turvalisuse tase, milles palutakse täpsustada teabekoosoleku toimumise aadressi, ei peaks olema sama kui pakkumuse puhul, mis on ettevõtja jaoks siduv pakkumine. Samaselt võib proportsionaalsuse hindamise tulemuseks olla madalama tasemega turvalisuse taseme nõue seoses elektrooniliste kataloogide uuesti esitamisega või pakkumuste esitamisega raamlepingute kohaste minikonkursside raames või hankedokumentidele juurdepääsuga.

- (58) Kuigi hankemenetluse olulised elemendid, nagu hankedokumendid, osalemistaotlused, huvi kinnitamise avaldused ja pakkumused tuleks alati esitada kirjalikult, peaks olema jätkuvalt võimalik suhelda ettevõtjatega suuliselt, tingimusel et see dokumenteeritakse piisavas ulatuses. See on vajalik selleks, et tagada piisav läbipaistvus, mis võimaldab tõendada, kas on järgitud võrdse kohtlemise põhimõtet. Eelkõige on oluline, et suuline suhtlemine pakkujatega, mis võib mõjutada pakkumuste sisu ja hindamist, dokumenteeritakse piisavas ulatuses ja sobival viisil, näiteks kirjalikult või helisalvestusvahenditega või tehes kokkuvõtte suhtluse peamistest elementidest.
- (59) Euroopa riigihanketurgudel on avaliku sektori hankijad hakanud järjest rohkem nõudlust koondama, et saavutada mastaabisäästu, sealhulgas vähendada hindu ja tehingukulusid, ning tõhustada ja muuta professionaalsemaks riigihangete korraldust. Seda saab saavutada kas osalevate avaliku sektori hankijate arvu või lepingute mahu ja maksumuse koondamisega pikema aja jooksul. Ostude koondamist ja keskseks muutmist tuleb siiski hoolikalt jälgida, et vältida ostujõu ülemäärast koondumist ja konkurentsivastast koostööd ning säilitada läbipaistvus ja konkurents, samuti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate turulepääsu võimalused.
- (60) Laialdast kasutust on leidnud raamlepingud, mida peetakse kogu Euroopas tõhusaks hankemeetodiks. Seetõttu tuleks need jätta suurel määral samaks. Teatavaid aspekte on vaja siiski selgitada, eelkõige seda, et raamlepingut ei peaks kasutama avaliku sektori hankija, kes ei ole raamlepingus kindlaks tehtud. Selleks tuleks selgelt märkida avaliku sektori hankijad, kes on konkreetse raamlepingu osalised algusest peale, kas nimepidi või muul viisil,

▼B

näiteks osutades teatavale avaliku sektori hankijate kategooriale selgelt piiritletud geograafilisel alal, et asjaomased avaliku sektori hankijad saaks hõlpsalt ja ühemõtteliselt kindlaks teha. Samuti ei peaks raamleping olema pärast selle sõlmimist avatud uutele ettevõtjatele. See tähendab näiteks seda, et kui keskne hankija kasutab avaliku sektori hankijate üldregistrit või nende kategooriat (näiteks konkreetse geograafilise ala kohalikud omavalitsused), kellel on õigus kasutada tema sõlmitavat raamlepingut, peaks see keskne hankija tegema seda viisil, mis võimaldab kindlaks teha nii asjaomase avaliku sektori hankija kui ka kuupäeva, alates millest ta omandab õiguse kasutada keskse hankija sõlmitud raamlepingut, sest see kuupäev määrab kindlaks, milliseid konkreetseid raamlepinguid sellel avaliku sektori hankijal on võimalik kasutada.

- (61) Objektiivsete tingimuste hulka, mille alusel määratakse kindlaks, milline raamlepingu osaliseks olev ettevõtja peaks vastavat ülesannet täitma (näiteks füüsilistele isikutele kasutamiseks ette nähtud asjade tarnimine või teenuste osutamine), võib kõiki tingimusi kehtestava raamlepingu kontekstis kuuluma asjaomaste füüsiliste isikute vajadused ja eelistused.

Avaliku sektori hankijatele tuleks võimaldada täiendavat paindlikkust selliste raamlepingute alusel riigihangete läbiviimisel, mis on sõlmitud rohkem kui ühe ettevõtjaga ja milles kehtestatakse kõik tingimused.

Sellistel juhtudel peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik tellida ehitustöid või soetada asju või teenuseid, mida käsitletakse raamlepingus, kas taotledes neid ühelt ettevõtjalt, kes on kindlaks määratud vastavalt objektiivsetele kriteeriumitele ja juba kehtestatud tingimustele, või sõlmides pärast raamlepingu osaliseks olevate ettevõtjate vahelise minikonkursi korraldamist konkreetse asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste hankelepingu. Läbi paistvuse ja võrdse kohtlemise tagamiseks peaks avaliku sektori hankijad raamlepingu sõlmimiseks esitatavates hankedokumentides märkima objektiivsed kriteeriumid, mille alusel valitakse nende kahe raamlepingu täitmise meetodi vahel. Need kriteeriumid võiksid olla seotud näiteks asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste kvantiteedi, maksumuse või omadustega, sealhulgas vajadusega tagada teenuse või turvalisuse kõrgem tase, või hinnataseme muutusega võrreldes eelnevalt kindlaks määratud hinnaindeksiga. Avaliku sektori hankijad peaksid raamlepinguid kasutama nõuetekohasel viisil, mis ei tõkesta, piira ega moonuta konkurentsi. Avaliku sektori hankijad ei peaks olema käesoleva direktiivi kohaselt kohustatud kõnealuse raamlepingu alusel hankima raamlepinguga hõlmatud ehitustöid, asju või teenuseid.

- (62) Samuti tuleks selgitada, et samal ajal, kui raamlepingul põhinevad hankelepingud tuleb sõlmida enne raamlepingu kehtivuse lõppemist, ei pea raamlepingul põhinevate üksikute hankelepingute kestus langema kokku selle raamlepingu kestusega, vaid võib

▼B

olla vastavalt vajadusele kas sellest lühem või pikem. Eelkõige peaks olema lubatud võtta raamlepingul põhinevate üksikute hankelepingute kestuse kindlaksmääramisel arvesse selliseid tegureid nagu nende täitmiseks vajalik aeg, kui leping seondub ka selliste seadmete hooldamisega, mille eeldatav kasulik eluiga on rohkem kui neli aastat, või kui lepingu täitmiseks on vaja töötajate ulatuslikku koolitamist.

Samuti tuleks selgitada, et võib olla erandjuhtumeid, kus ka raamlepingute endi kestus peaks olema lubatud olla pikem kui neli aastat. Sellised juhtumid, mis peaksid olema nõuetekohaselt põhjendatud, eelkõige raamlepingu esemega, võivad tekkida näiteks siis, kui ettevõtjatel on vaja seadmeid, mille amortisatsiooniaeg on pikem kui neli aastat ning mis peavad kogu raamlepingu kestuse ajal olema igal ajal kättesaadavad.

- (63) Samuti oleks vaja omandatud kogemusi arvesse võttes kohandada dünaamiliste hankesüsteemide suhtes kohaldatavaid eeskirju, et avaliku sektori hankijad saaksid täielikult ära kasutada kõnealuse vahendiga seotud võimalused. Neid süsteeme tuleb lihtsustada, eelkõige tuleks neid rakendada piiratud menetluse kujul, kõrvaldades seega esialgsete pakkumuste vajaduse, mida on dünaamiliste hankesüsteemide puhul peetud üheks peamiseks probleemiks. Igal ettevõtjal, kes esitab osalemistaotluse ja vastab kvalifitseerimise tingimustele, tuleks lubada osaleda dünaamilises hankesüsteemis selle kehtivusaja jooksul. See hankesüsteem võimaldab avaliku sektori hankijal saada eriti suures valikus pakkumusi ja tagada seega avaliku sektori rahaliste vahendite optimaalne kasutamine ulatusliku konkurentsi alusel seoses tavapäraste või valmistoodete, ehitustööde või teenustega, mis on turul üldiselt kättesaadavad.
- (64) Need osalemistaotlused tuleks tavapäraselt läbi vaadata maksimaalselt kümne tööpäeva jooksul, arvestades asjaolu, et kvalifitseerimise tingimusi hinnatakse käesolevas direktiivis sätestatud lihtsustatud dokumentatsiooninõuete alusel. Dünaamilise hankesüsteemi kehtestamisel võivad avaliku sektori hankijad siiski hanketeate esmakordse avaldamise või huvi kinnitamise ettepaneku korral seista vastamisi nii suure osalemistaotluste hulga, et nad vajavad nende läbivaatamiseks rohkem aega. See peaks olema lubatud, tingimusel et konkreetset riigihanget ei käivitata enne, kui kõik taotlused on läbi vaadatud. Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik määrata kindlaks, millisel viisil nad kavatsevad osalemistaotlused läbi vaadata, näiteks otsustades viia sellise läbivaatamise läbi üksnes korra nädalas, tingimusel et järgitakse iga osalemistaotluse läbivaatamise tähtaega.

▼B

- (65) Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik nõuda igal ajal dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja jooksul ettevõtjatelt uuendatud ja ajakohastatud enda kinnituste esitamist sobiva tähtaja jooksul kvalitatiivsete kvalifitseerimise tingimuste täitmise kohta. Tuleks meeles pidada, et tööendeid käsitlevates käesoleva direktiivi üldsätetes ette nähtud võimalus paluda ettevõtjatelt täiendavate dokumentide esitamist ja sellise pakkuja, kellega on otsustatud leping sõlmida, kohustus seda teha kehtivad eelkõige dünaamiliste hankesüsteemide puhul.
- (66) Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) suurtes dünaamilistes hankesüsteemides (näiteks keskse hankija hallatavas hankesüsteemis) osalemise võimaluste parandamiseks peaks asjaomane avaliku sektori hankija saama süsteemi jagada objektiivselt määratletud toodete, ehitustööde või teenuste kategooriateks. Need kategooriad tuleks määratleda objektiivsete kriteeriumite alusel, mis võivad hõlmata näiteks asjaomase kategooria raames sõlmitava konkreetse lepingu maksimaalset lubatud suurust või teatud geograafilist ala, kus konkreetsete lepingute täitmine peab toimuma. Kui dünaamiline hankesüsteem on jagatud kategooriateks, peaks avaliku sektori hankija kohaldama kvalifitseerimise tingimusi, mis on proportsionaalsed asjaomase kategooria omadustega.
- (67) Tuleks selgelt sätestada, et teatavate ehitustööde riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute puhul, mille esemeks on intellektuaalne tegevus, näiteks ehitustööde projekteerimine, ei ole tavaliselt sobilik kasutada elektroonilist oksjonit, sest elektroonilise oksjoni esemeks võivad olla ainult elemendid, mida saab hinnata automaatselt elektrooniliste vahenditega ilma avaliku sektori hankija sekkumise või hindamiseta, nimelt elemendid, mis on kvantifitseeritavad nii, et neid saab väljendada arvudes või protsendimäärana.

Siiski tuleks lisaks täpselt sätestada, et elektroonilisi oksjoneid võib kasutada hankemenetluses konkreetse intellektuaalomandi õiguse ostmiseks. Samuti on asjakohane meeles pidada, et kuigi avaliku sektori hankijad võivad vähendada taotlejate ja pakkujate arvu seni, kuni oksjon ei ole veel alanud, ei tohiks pärast oksjoni algust olla lubatud vähendada täiendavalt elektroonilisel oksjonil osalevate pakkujate hulka.

- (68) Töötatakse pidevalt välja uusi elektroonilisi hankemeetodeid, näiteks elektroonilised kataloogid. Elektrooniline kataloog on kõigile osalevatele pakkujatele ühine vorming teabe esitamiseks ja organiseerimiseks, mida on võimalik kasutada elektrooniliselt. Selle näiteks võivad olla tabeli kujul esitatud pakkumused. Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik nõuda elektroonilisi katalooge kõikides kättesaadavates menetlustes, mille puhul on nõutav elektrooniliste sidevahendite kasutamine. Elektroonilised kataloogid aitavad suurendada konkurentsi ning tõhustada

▼B

riigihankeid, eelkõige säästes aega ja raha. Siiski tuleb kehtestada teatavad eeskirjad, mis aitaksid tagada, et uute meetodite kasutamine vastab käesolevale direktiivile ning võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõtetele. Seega ei peaks elektrooniliste kataloogide kasutamine pakkumuste esitamiseks tähendama seda, et ettevõtjad võivad piirduda oma üldkataloogi esitamisega. Ettevõtjad peaksid siiski kohandama oma üldkatalooge vastavalt konkreetsele hankemenetlusele. Selline kohandamine tagab, et konkreetsetes hankemenetlustes edastatavas kataloogis käsitletakse üksnes selliseid tooteid, ehitustöid või teenuseid, mis ettevõtja aktiivse analüüsi põhjal vastavad avaliku sektori hankija nõuetele. Seda tehes peaks ettevõtjatel olema lubatud kopeerida oma üldkataloogis sisalduvat teavet, kuid ei tohiks olla lubatud esitada üldkataloogi ennast.

Lisaks tuleks piisavalt tagatud jälgitavuse, võrdse kohtlemise ja prognoositavuse korral lubada avaliku sektori hankijatel koostada teatavate riigihangetega seoses pakkumusi varem edastatud elektrooniliste kataloogide alusel, eelkõige kui raamlepingu alusel on riigihange uuesti välja kuulutatud või kui kasutatakse dünaamilist hankesüsteemi.

Kui avaliku sektori hankija on koostanud pakkumuse, peaks asjaomasele ettevõtjale andma võimaluse teha kindlaks, et selliselt avaliku sektori hankija poolt koostatud pakkumus ei sisalda sisulisi vigu. Kui esinevad sisulised vead, ei tohiks avaliku sektori hankija koostatud pakkumus olla ettevõtja jaoks siduv enne vigade parandamist.

Kooskõlas elektroonilisi sidevahendeid käsitlevate eeskirjadega ei tohiks avaliku sektori hankijad põhjendamatult takistada ettevõtjate juurdepääsu hankemenetlustele, mille puhul pakkumused esitatakse elektrooniliste kataloogide kujul ja tagatakse kooskõla mittediskrimineerimist ja võrdset kohtlemist käsitlevate üldpõhimõtetega.

- (69) Enamikus liikmesriikides kasutatakse üha enam keskseid hanke-meetodeid. Keskseid hankijad vastutavad riigihangete korraldamise, dünaamiliste hankesüsteemide haldamise või riigihankel-epingute/raamlepingute sõlmimise eest teiste avaliku sektori hankijate jaoks tasuta eest või tasuta. Avaliku sektori hankijad, kelle jaoks raamleping on sõlmitud, peaksid saama seda kasutada üksiku ostu või korduvate ostude sooritamiseks. Riigihangete suurte mahtude tõttu võivad need meetodid aidata suurendada konkurentsi ja peaksid aitama muuta riigihangete läbiviimise professionaalsemaks. Seetõttu tuleks liidu tasandil kehtestada avaliku sektori hankijate heaks tegutsevaid keskseid hankijad käsitlevad sätted ning tuleks selgelt sätestada, et keskseid hankijad tegutsevad kahel erineval viisil.

▼B

Esiteks peaks neil olema võimalik tegutseda hulgikaubandusettevõtjana, ostes, ladustades ja müües edasi kaupu, ning teiseks peaks neil olema võimalik tegutseda vahendajatena, sõlmides lepinguid, rakendades dünaamilisi hankesüsteeme või sõlmides raamlepinguid avaliku sektori hankijate jaoks. Sellist vahendaja-rolli võidakse mõnedel juhtudel täita, viies asjaomase lepingu sõlmimise menetluse läbi autonoomselt, ilma asjaomase avaliku sektori hankija üksikasjalike juhisteta. Muudel juhtudel võidakse viia asjaomased lepingu sõlmimise menetlused läbi asjaomase avaliku sektori hankija juhiste kohaselt, tema nimel ja arvel.

Lisaks tuleks sätestada eeskirjad käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest vastutuse jaotamiseks keskse hankija ja avaliku sektori hankija vahel, kes hangib keskselt hankijalt või tema kaudu. Kui keskne hankija vastutab ainuisikuliselt hanke-menetluste läbiviimise eest, peaks ta ka ainuisikuliselt ja vahetult vastutama menetluste õiguspärasuse eest. Kui menetluse teatavat osa, näiteks minikonkursi raamlepingu kohaselt või dünaamilise hankesüsteemi alusel individuaalsete lepingute sõlmimist, viib läbi avaliku sektori hankija, peaks avaliku sektori hankija jätkuvalt vastutama menetluse nende osade eest, mida viib läbi tema.

- (70) Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik sõlmida keskse hankijaga teenuste riigihankeleping keskse riigihanke teenuste osutamiseks, kasutamata käesolevas direktiivis ette nähtud menetlusi. Samuti peaks olema lubatud, et selline teenuste riigihankeleping hõlmab riigihangete tugiteenuste osutamist. Teenuste riigihankeleping riigihangete tugiteenuste osutamiseks tuleks sõlmida kooskõlas käesoleva direktiiviga, kui neid teenuseid osutatakse muul viisil kui keskse hankija poolt seoses keskse riigihanke läbiviimisega asjaomase avaliku sektori hankija jaoks. Samuti tuleks meeles pidada, et käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada juhul, kui kesksel riigihanget viiakse läbi või riigihangete tugiteenuseid osutatakse muul viisil kui käesolevas direktiivis hankena käsitatava rahaliste huvidega seotud lepingu alusel.
- (71) Keskseid hankijaid käsitlevate sätete tugevdamine ei tohiks mingil viisil välistada praeguse ajutiste ühishangete läbiviimise tava jätkumist, mis on vähem institutsionaliseeritud ja vähem süstemaatiline ühine riigihangete korraldamine, ega selliste teenusootajate kasutamise kujunenud tava jätkumist, kes valmistavad hankemenetluse ette ja juhivad seda avaliku sektori hankija nimel ja arvel ning tema juhiste kohaselt. Vastupidi – teatavad ühishangete omadused tuleks selgelt määratleda, sest neil võib olla oluline roll näiteks seoses innovatiivsete projektidega.

▼B

Ühishanked võivad esineda mitmel kujul, alates kooskõlastatud hankest, kus mitme avaliku sektori hankija, kellest igaüks viib läbi eraldi hankemenetluse, hangitavate tööde, asjade või teenuste kohta koostatakse ühised tehnilised kirjeldused, kuni olukordadeni, kus asjaomased avaliku sektori hankijad viivad ühiselt läbi ühe hankemenetluse, tegutsedes kas koos või tehes hankemenetluse kõigi avaliku sektori hankijate nimel juhtimise ülesandeks ühele avaliku sektori hankijale.

Kui mitmed avaliku sektori hankijad viivad ühiselt läbi hankemenetluse, peaksid nad ühiselt vastutama oma käesoleva direktiivi kohaste kohustuste täitmise eest. Kui avaliku sektori hankijad viivad ühiselt läbi üksnes mõned hankemenetluse osad, peaks ühine vastutus kehtima ainult nende riigihanke osade puhul, mis viiakse läbi ühiselt. Iga avaliku sektori hankija peaks ainuisikuliselt vastutama menetluse või menetluse osade eest, mille ta viib läbi ainuisikuliselt, nagu riigihankelepingu sõlmimine, raamlepingu sõlmimine, dünaamilise hankesüsteemi kasutamine, mini-konkursi raamlepingu kohaselt või selle kindlaksmääramine, milline raamlepingu osaliseks olev ettevõtja vastavat ülesannet täidab.

- (72) Kesksete riigihangete toetamiseks sobivad eriti hästi elektroonilised sidevahendid, kuna need pakuvad võimaluse andmete taaskasutamiseks ja automaatseks töötlemiseks, minimeerides seega teabe- ja tehingukuluseid. Seepärast tuleks esimese sammuna teha elektrooniliste sidevahendite kasutamine kesksete avaliku sektori hankijate jaoks kohustuslikuks ning soodustada ka tavade ühtlustamist kogu liidus. Seejärel tuleks 30-kuulise üleminekupeerioidi järel muuta elektrooniliste sidevahendite kasutamine kohustuslikuks kõigi hankemenetluste puhul.
- (73) Eri liikmesriikidest pärit avaliku sektori hankijate ühist hankelepingute sõlmimist raskendavad praegu õiguslikud probleemid, mis on seotud vastuoludega siseriiklike õigusaktide vahel. Olenevata sellest, et direktiiviga 2004/18/EÜ võimaldati kaudselt läbi viia piiriüleseid ühishankeid, esineb avaliku sektori hankijatel endiselt märkimisväärseid õiguslikke ja praktilisi raskusi teise liikmesriigi keskselt hankijalt ostmisel või riigihankelepingute ühisel sõlmimisel. Selleks et võimaldada avaliku sektori hankijatel kasutada maksimaalselt ära siseturu potentsiaal mastaabisäästu ning riski ja kasu jaotamise osas, eelkõige innovatiivsete projektide puhul, mis on seotud suurema riskiga, kui ühel avaliku

▼B

sektori hankijal oleks mõistlik kanda, tuleks need raskused kõrvaldada. Seetõttu tuleks kehtestada uued eeskirjad piiriüleste ühishangete kohta, et soodustada avaliku sektori hankijate vahelist koostööd ja suurendada siseturust saadavat kasu, luues piiriüleseid ärivõimalusi tarnijatele ja teenuseosutajatele. Need eeskirjad peaksid määrama kindlaks keskse hankija piiriülese kasutamise tingimused ja määrama kindlaks piiriüleste ühishangete korral kohaldatavad riigihankeid käsitlevad õigusaktid, sealhulgas kohaldatavaid õiguskaitsevahendeid käsitlevad õigusaktid, täiendades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 593/2008⁽¹⁾ sätestatud kollisiooninorme. Lisaks võivad eri liikmesriikide avaliku sektori hankijad siseriikliku või liidu õiguse alusel asutada ühiseid juriidilisi isikuid. Selliste ühishangete jaoks tuleks kehtestada erisätted.

Avaliku sektori hankijad ei peaks aga kasutama liidu õiguse kohaseid piiriüleste ühishangete võimalusi selleks, et hoida kõrvale kohustuslike avaliku õiguse normide kohaldamisest, mis kehtivad nende suhtes liikmesriigis, kus nad asuvad. Sellised eeskirjad võivad hõlmata näiteks sätteid läbipaistvuse ja dokumentidele juurdepääsu kohta või konkreetseid nõudeid tundlike tarnete jälgitavuse kohta.

- (74) Avaliku sektori hankijate koostatud tehnilised kirjeldused peavad võimaldama riigihangete avatust konkurentsile ja jätkusuutlikkusega seotud eesmärkide saavutamist. Seepärast peaks olema võimalik esitada pakkumusi, mis põhinevad mitmesugustel tehnilistel lahendustel, standarditel ja turul kasutuses olevatel tehnilistel kirjeldustel, ning pakkumusi, mis on koostatud olulusringi ning ehitustööde, asjade ja teenuste tootmisprotsessi jätkusuutlikkusega seotud tulemuslikkuse kriteeriumide põhjal.

Seega tuleks tehnilised kirjeldused koostada nii, et need ei vähendaks kunstlikult konkurentsi teatavat ettevõtjat soovivate nõuetega, kirjeldades vastava ettevõtja poolt tavapäraselt pakutavate asjade, teenuste või ehitustööde põhiomadusi. Kõige paremini aitab seda eesmärki saavutada see, kui tehnilise kirjelduse koostamisel lähtutakse funktsionaalsetest nõuetest ja kasutusomadustest. Funktsionaalsed ja kasutusomadustega seotud nõuded on samuti sobilikud vahendid innovatsiooni soodustamiseks riigihangetes ja neid peaks kasutama võimalikult ulatuslikult. Kui viidatakse Euroopa standardile või selle puudumisel oma riigi standardile, peaksid avaliku sektori hankijad kaaluma ka teistel samaväärsetel süsteemidel põhinevaid pakkumusi. Nõutava määrgisega samaväärsuse tõendamine peaks olema ettevõtja kohustus.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrus (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I) (ELT L 177, 4.7.2008, lk 6).

▼B

Samaväärsuse tõendamiseks võib pakkujatelt nõuda kolmandate isikute poolt kontrollitud tõendusmaterjali. Samas tuleks siiski aktsepteerida ka muid sobivaid tõendeid, nagu tootja tehniline toimik, kui asjaomasel ettevõtjal puudub juurdepääs sellistele tõenditele või katsearuannetele või tal ei ole võimalik neid asjaomase tähtaja jooksul hankida, tingimusel et asjaomane ettevõtja seeläbi tõendab, et ehitustööd, asjad või teenused vastavad tehnilises kirjelduses, pakkumuste hindamise kriteeriumites või lepingu täitmise tingimustes sätestatud nõuetele või kriteeriumitele.

- (75) Avaliku sektori hankijad, kes soovivad osta teatavate keskkonna-, sotsiaalsete või muude omadustega ehitustöid, asju või teenuseid, peaksid saama viidata teatavatele märgistele, nagu Euroopa ökomärgis, riiklikud või rahvusvahelised ökomärgised või muud märgised, tingimusel et märgise nõuded on seotud lepingu esemega, näiteks toote ja selle esitusviisi kirjeldusega, sealhulgas pakendusnõuetega. Samuti on oluline, et need nõuded on koostatud ja kinnitatud objektiivselt kontrollitavate kriteeriumite alusel, kasutades menetlust, milles saavad osaleda sellised sidusrühmad nagu valitsusasutused, tarbijad, tootjad, turustajad ja keskkonnaorganisatsioonid, ning et märgise nõuded on kõigile huvitatud osapooltele kättesaadavad. Tuleks selgitada, et sidusrühmad võivad olla avalik-õiguslikud või eraõiguslikud isikud, ettevõtjad või mis tahes liiki valitsusvälised organisatsioonid (organisatsioonid, mis ei kuulu valitsuse juurde ega ole tavapärased ettevõtjad).

Samuti tuleks selgitada, et konkreetsed riigi- või valitsusasutused või organisatsioonid võivad olla seotud märgist käsitlevate nõuete koostamisega, mida võib kasutada seoses avaliku sektori hankijate riigihangetega, ilma et need asutused või organisatsioonid kaotaksid oma kolmanda isiku staatuse.

Märgistele viitamisel ei tohiks olla innovatsiooni piirav mõju.

- (76) Kui riigihangete kavandatud kasutajateks on inimesed, olenemata sellest, kas nendeks on üldsus või avaliku sektori hankija töötajad, peavad kõnealused tehnilised kirjeldused olema koostatud nii, et neis võetakse arvesse puudega inimeste ligipääsu või kõigile kasutajatele sobivuse nõuet, v.a nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

- (77) Tehniliste kirjelduste koostamisel peaksid avaliku sektori hankijad võtma arvesse andmekaitseaduse valdkonnas liidu õigusest tulenevaid nõudeid, eelkõige seoses isikuandmete töötlemise kavandamisega (lõimitud andmekaitse).

▼B

- (78) Riigihanked tuleks kohandada VKEde vajadustele. Avaliku sektori hankijaid tuleks ergutada kasutama komisjoni talituste 25. juuni 2008. aasta töödokumendis „Euroopa parimate tavade juhend, millega lihtsustatakse VKEde juurdepääsu riigihankelepingutele” sätestatud parimate tavade koodeksit, milles juhendatakse, kuidas nad saavad kohaldada hankemenetluse raamistikku viisil, mis hõlbustab VKEde osalemist hankemenetlustes. Sel eesmärgil ja konkurentsi suurendamiseks tuleks avaliku sektori hankijaid eelkõige kutsuda üles jaotama suured lepingud osadeks. Selline osadeks jaotamine tuleks teha kvantitatiivsel alusel, et eri riigihankelepingute suurus vastaks paremini VKEde suutlikkusele, või kvalitatiivsel alusel, kooskõlas erinevate asjaomaste tegevusalade ja spetsialiseerumisega, et kohandada eri riigihankelepingute sisu täpsemalt VKEde spetsialiseerunud sektoritele vastavalt ja kooskõlas erinevate järgnevate projektietappidega.

Osade suuruse ja eseme peaks saama vabalt kindlaks määrata avaliku sektori hankija, kes peaks saama ka kooskõlas riigihanke eeldatava maksumuse arvutamise eeskirjadega sõlmida mõnede osade puhul lepingu ilma käesolevas direktiivis käsitletavaid menetlusi kasutamata. Avaliku sektori hankija peaks olema kohustatud kaaluma riigihankelepingute osadeks jaotamise asjakohasust, säilitades seejuures vabaduse teha otsus autonoomselt mis tahes oluliseks peetaval põhjusel, ilma et tema suhtes kohaldataks halduslikku või kohtulikku järelevalvet. Kui avaliku sektori hankija otsustab, et riigihankelepingu osadeks jaotamine ei ole asjakohane, tuleks üksikaruandes või hankedokumentides esitada avaliku sektori hankija tehtud valiku peamised põhjused. Selliseks põhjuseks võib näiteks olla see, et avaliku sektori hankija leiab, et sellisel osadeks jaotamisel võib tekkida konkurentsi piiramise oht või oht muuta lepingu täitmine tehniliselt ülemäära keeruliseks või kulukaks või et vajadus kooskõlastada erinevate osade töövõtjate tegevust võib tõsiselt ohustada lepingu nõuetekohast täitmist.

Liikmesriikidel peaks olema jätkuvalt võimalik minna kaugemale oma jõupingutustes soodustada VKEde osalemist riigihanketurul, laiendades lepingu väiksemateks lepinguteks jaotamise asjakohasuse arvestamise kohustuse ulatust, nõudes avaliku sektori hankijatelt põhjenduste esitamist otsuse kohta jätta leping osadeks jaotamata või kehtestades kohustuse jaotada leping teatavatel tingimustel osadeks. Samal eesmärgil peaks liikmesriikidel olema võimalik näha ette alltöövõtjatele otsemaksete tegemise mehhanisme.

- (79) Osadeks jaotatud lepingute puhul peaks avaliku sektori hankijatel olema näiteks konkurentsi säilitamiseks või tarnekindluse tagamiseks võimalik piirata nende osade arvu, mille kohta üks ettevõtja võib pakkumuse esitada; samuti peaks neil olema võimalik piirata nende osade arvu, mille suhtes võib ühe pakkujaga lepingu sõlmida.

▼B

Kuid riigihankelepingutele VKEde jaoks juurdepääsu hõlbustamise eesmärgi saavutamist võib takistada see, kui avaliku sektori hankijad on kohustatud sõlmima lepingu osade kaupa, isegi kui seejuures tuleb aktsepteerida oluliselt vähem soodsaid lahendusi võrreldes sellega, kui leping sõlmitakse mitme osa või kõigi osade kohta. Kui sellise meetodi kohaldamise võimalusele on eelnevalt selgelt osutatud, peaks avaliku sektori hankijatel seega olema võimalik viia läbi pakkumuste võrdlev hindamine, et määrata kindlaks, kas konkreetse pakkuja esitatud pakkumused teatava osade kombinatsiooni kohta kokku täidavad kooskõlas käesoleva direktiiviga kehtestatud pakkumuste hindamise kriteeriumeid seoses nende osadega paremini kui üksikute asjaomaste osade kohta esitatud pakkumused eraldi võttes. Kui see on nii, siis peaks avaliku sektori hankijatel olema lubatud sõlmida asjaomase pakkujaga leping, milles on kõnealused osad kokku liidetud. Tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijad peaksid kõigepealt läbi viima sellise võrdleva hindamise, mille käigus määravad esmalt kindlaks, millised pakkumused täidavad kõige paremini pakkumuste hindamise kriteeriume ning seejärel võrdlema neid konkreetse pakkuja esitatud pakkumustega teatava osade kombinatsiooni kohta kokku.

- (80) Menetluste kiirendamiseks ja tõhusamaks muutmiseks peaks hankemenetluses osalemise tähtsajad olema võimalikult lühikesed, tekitamata lubamatuid takistusi ettevõtjatele, eelkõige VKEdele kogu siseturul. Seetõttu tuleks meeles pidada, et pakkumuste ja osalemistaotluste laekumise tähtsaja kehtestamisel peaksid avaliku sektori hankijad võtma eelkõige arvesse riigihankelepingu keerukust ja pakkumuste koostamiseks vajalikku aega, isegi kui sellega kaasneb käesolevas direktiivis ette nähtud miinimumtähtaegadest pikemate tähtaegade kehtestamine. Teisest küljest võimaldab elektrooniliste teabedastus- ja sidevahendite kasutamine, eelkõige kõigi hankedokumentide kättesaadavus ettevõtjatele, pakkujatele ja taotlejatele elektrooniliste vahendite kaudu ning elektrooniline side, suurendada läbipaistvust ja säästa aega. Seetõttu tuleks näha ette miinimumtähtaegade lühendamise kooskõlas WTO riigihankelepingus sätestatud eeskirjadega ja tingimusel, et need vahendid on kooskõlas liidu tasandil ette nähtud konkreetse teabedastusviisiga. Samuti peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik osalemistaotluste ja pakkumuste laekumise tähtaegu veelgi lühendada juhtudel, kui olukorra kiireloomulisuse tõttu on tavapärase tähtsajad ebapraktilised, kuid tavapärase väljakuulutamise hankemenetluse järgimine ei ole võimalik. Üksnes erakorralistes olukordades, kus äärmiselt kiireloomuline olukord, mida asjaomane avaliku sektori hankija ei suutnud ette näha ja mida see hankija ei põhjastanud, ei võimalda läbi viia tavapärasest hankemenetlust isegi lühendatud tähtaegadega, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik sõlmida üksnes vajalikus ulatuses lepinguid väljakuulutamiseteta läbirääkimistega hankemenetluse kohaselt. Selline olukord võib tekkida, kui loodusõnnetused nõuavad viivitamata tegutsemist.

- (81) Tuleks selgitada, et vajadus tagada ettevõtjatele piisav aeg asjakohaste pakkumuste koostamiseks võib tingida selle, et algselt seatud tähtaegu võib vaja olla pikendada. Eelkõige oleks see nii

▼B

juhul, kui hankedokumentides tehakse olulisi muudatusi. Samuti tuleks täpsustada, et sellega seoses tuleks olulisteks muudatusteks pidada eelkõige tehnilisi kirjeldusi hõlmavaid muudatusi, mille tõttu ettevõtjatel oleks vaja lisa-aega, et neist õigesti aru saada ja asjakohaselt reageerida. Siiski tuleks selgitada, et sellised muudatused ei peaks olema nii sisulised, et lubatud oleks osaleda ka muudel kui algselt välja valitud taotlejatel või et hankemenetlusele kaasatakse täiendavaid osalejaid. Eelkõige oleks see nii juhul, kui muudatuste tagajärjel muutub hankeleping või raamleping olemuselt olulisel määral võrreldes algselt hankedokumentides esitatud hankelepingu või raamlepinguga.

- (82) Tuleks selgelt sätestada, et avaliku sektori hankijad peaksid edastama teavet, mis käsitleb teatavaid hankemenetluse käigus tehtud otsuseid, muu hulgas otsust lepingut mitte sõlmida või sõlmida raamleping, ilma et taotlejad või pakkujad peaksid sellist teavet taotlema. Samuti tuleks meeles pidada, et nõukogu direktiivis 89/665/EMÜ⁽¹⁾ nähakse avaliku sektori hankijatele ette kohustus esitada asjaomastele taotlejatele ja pakkujatele hankemenetluse käigus tehtud mõnede keskse tähtsusega otsuste asjaomaste põhjenduste kokkuvõtte, ilma et taotlejad või pakkujad peaksid seda taotlema. Samuti tuleks selgelt sätestada, et taotlejatel ja pakkujatel peaks olema võimalik taotleda üksikasjalikumate teavete nende põhjenduste kohta, mida avaliku sektori hankijatel peaks olema kohustatud anda, välja arvatud juhul, kui sellest keeldumiseks on tõsiseid põhjusi. Need põhjused tuleks käesolevas direktiivis sätestada. Vajaliku läbipaistvuse tagamiseks hankemenetluse käigus, mille raames peetakse läbirääkimisi ja dialoogi pakkujatega, peaks nõuetele vastavaks tunnistatud pakkumise teinud pakkujatel olema võimalik samadel tingimustel taotleda teavete menetluse läbiviimise ja edenemise kohta, välja arvatud juhul, kui on tõsine põhjus seda mitte teha.
- (83) Liiga ranged majandus- ja finantssuutlikkuse nõuded on tihti põhjendamatuks takistuseks VKEde osalemisele riigihangetes. Kõik sellised nõuded peaksid olema seotud ja proportsionaalsed lepingu esemega. Eelkõige peaks avaliku sektori hankijatel olema keelatud nõuda ettevõtjalt miinimumkäivet, mis on ebaproportsionaalne lepingu esemega; selline nõue ei tohiks tavaliselt olla suurem kui lepingu kahekordne eeldatav maksumus. Põhjendatud asjaoludel peaks olema võimalik kohaldada rangemaid nõudeid. Sellised asjaolud võivad olla seotud lepingu täitmisega seotud kõrge riskitasemega või lepingu õigeaegse ja korrektse täitmise otsustava tähtsusega, kui lepingu täitmine on näiteks muude lepingute täitmise eelduseks.

⁽¹⁾ Nõukogu 21. detsembri 1989. aasta direktiiv 89/665/EMÜ riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 395, 30.12.1989, lk 33).

▼B

Sellistel nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel peaks avaliku sektori hankijad saama autonoomselt otsustada, kas asjakohane oleks kehtestada suurema miinimumkäibe nõuded, ilma et nende suhtes kohaldataks halduslikku või õiguslikku järelevalvet. Kui kohaldada tuleb suurema miinimumkäibe nõudeid, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik määrata kindlaks nende tase, kui need on seotud ja proportsionaalsed lepingu esemega. Kui avaliku sektori hankija otsustab, et miinimumkäibe nõue tuleks kehtestada kõrgemale tasemele kui lepingu kahekordne eeldatav maksumus, tuleks üksikaruandes või hankedokumentides osutada avaliku sektori hankija tehtud valiku peamised põhjused.

Samuti peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik nõuda teavet suhtarvude kohta aastaaruandes, näiteks varade ja kohustuste suhte kohta. Positiivne suhtarv, mis näitab, et varade tase on kohustuste omast kõrgem, võib anda lisatõendi selle kohta, et ettevõtja finantsuutlikkus on piisav.

- (84) Paljud ettevõtjad, eelkõige VKEd, leiavad, et nende osalemist riigihangetes takistab tõsiselt halduskoormus, mis tuleneb vajadusest esitada arvukalt kõrvaldamise ja kvalifitseerimise tingimustega seotud tõendeid ja muid dokumente. Selliste nõuete piiramine näiteks pakujate endi ajakohastatud kinnitusi sisaldavat Euroopa ühtset hankedokumenti kasutades võib menetlust märkimisväärselt lihtsustada, millest oleks kasu nii avaliku sektori hankijatel kui ka ettevõtjatel.

Pakkujalt, kelle kasuks valik langetatakse, tuleks siiski nõuda vajalike tõendite esitamist ning avaliku sektori hankijad ei tohiks sõlmida lepinguid pakujatega, kes pole selleks suutelised. Avaliku sektori hankijatel peaks samuti olema õigus taotleda igal ajal kõiki täiendavaid dokumente või osa nendest, kui nad leiavad, et see on menetluse nõuetekohase läbiviimise seisukohast vajalik. See võiks eelkõige aset leida kaheetapilises menetluses (piiratud menetlus, konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus, võistlev dialoog ja innovatsioonipartnerlus), kus avaliku sektori hankijad kasutavad võimalust piirata nende taotlejate arvu, keda kutsutakse pakkumust esitama. Täiendavate dokumentide esitamise nõue osalema kutsutavate taotlejate valiku hetkel võiks olla põhjendatud, et vältida seda, et avaliku sektori hankijad kutsuvad osalema taotlejaid, kes ei suuda esitada täiendavaid dokumente lepingu sõlmimise etapis, tõrjudes nõuetele vastanud taotlejad osalemisest kõrvale.

Tuleks sõnaselgelt sätestada, et Euroopa ühtne hankedokument peaks sisaldama asjakohast teavet ka nende üksuste kohta, kelle suutlikkusele ettevõtja toetub, nii et selliseid üksuseid käsitlevat teavet saaks kontrollida samal ajal ja samadel tingimustel kui peamist ettevõtjat käsitlevat teavet.

▼B

- (85) On oluline, et avaliku sektori hankijate otsused põhineksid värskel teabel, eelkõige kõrvalejätmise põhjuste puhul, arvestades, et olulised muudatused võivad toimuda küllalt kiiresti, näiteks kui rahalised raskused muudavad ettevõtja ebasobivaks või vastupidi, kui vahepeal on ära makstud sotsiaalmaksu võlg. Seetõttu on soovitatav, et avaliku sektori hankijad kontrolliksid võimaluse korral sellist teavet asjaomastes andmebaasides, mis peaksid olema riiklikud, st neid peaksid haldama riiklikud ametiasutused. Praeguses arenguetapis võib ikka veel esineda juhtumeid, kus see ei osutu tehnilistel põhjustel võimalikuks. Seetõttu peaks komisjon kavandama edendavaid meetmeid, mis võiksid hõlbustada ajakohastatud teabe elektroonilist kasutamist, näiteks tühustades vahendeid, mis pakuvad juurdepääsu ettevõtja virtuaaltoimikutele või soodustavad andmebaaside koostalitlusvõimet, või võttes muid selliseid kõrvalmeetmeid.

Samuti tuleks sätestada, et avaliku sektori hankijad ei peaks nõudma (endiselt ajakohastatud) dokumente, mis on neil juba olemas varasematest hankemenetlustest. Ent tagada tuleks ka see, et avaliku sektori hankijatele ei langeks sellega seoses ebaproportsionaalne arhiveerimiskoormus. Seetõttu peaks see ülesanne muutuma kohaldatavaks alles siis, kui elektrooniliste sidevahendite kasutamine on kohustuslik, kuna elektrooniline dokumendihaldus muudab selle ülesande avaliku sektori hankijate jaoks palju lihtsamaks.

- (86) Täiendavat lihtsustamist nii ettevõtjate kui ka avaliku sektori hankijate jaoks võiks saavutada ettevõtjate endi kinnitustele standardvormide kehtestamisega, mis vähendaks ametlike avalduste ja nõusoleku kinnituste täpse sõnastusega ning keeleküsimumustega seotud probleeme.
- (87) Komisjon pakub ja haldab elektroonilist süsteemi e-Certis, mida praegu ajakohastavad ja kontrollivad vabatahtlikult siseriiklikud asutused. e-Certise eesmärk on lihtsustada avaliku sektori hankijate poolt tihti nõutavate tõendite ja muude dokumentide vahetamist. Seni saadud kogemused näitavad, et vabatahtlikust ajakohastamisest ja kontrollimisest ei piisa e-Certise täieliku potentsiaali rakendamiseks dokumentide vahetamise lihtsustamisel, mis tooks kasu eelkõige VKEdele. Seetõttu tuleks esimese sammuna teha kohustuslikuks süsteemi hooldamine; süsteemi kasutamine muudetakse kohustuslikuks hiljem.
- (88) Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalik nõuda, et hankelepingu täitmise jooksul järgitaks keskkonnajuhtimismeetmeid ja -kavasid. Olenemata sellest, kas keskkonnajuhtimiskavad on registreeritud liidu mõne õigusakti kohaselt, nagu Euroopa

▼B

Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1221/2009, ⁽¹⁾ võivad need näidata, et ettevõtjal on lepingu täitmiseks vajalik tehniline suutlikkus. Nendeks võivad olla ökomärgise sertifikaadid, mis hõlmavad keskkonnajuhtimise kriteeriumeid. Kui ettevõtjal ei ole sellisele keskkonnajuhtimiskavade registreerimisele juurdepääsu või tal ei ole võimalik neid ettenähtud tähtaja jooksul saada, peaks tal olema lubatud esitada rakendatavate keskkonnajuhtimismeetmete kirjeldus, tingimusel et asjaomane ettevõtja tõendab, et need meetmed tagavad sama keskkonnakaitse taseme kui keskkonnajuhtimise kohaselt nõutavad meetmed.

- (89) Pakkumuste hindamise kriteeriumite mõiste on käesolevas direktiivis kesksel kohal. Seetõttu on oluline, et asjaomased sätted oleksid esitatud võimalikult lihtsal ja ühtlustatud viisil. Seda võib saavutada, kasutades üldise kontseptsioonina mõistet „majanduslikult soodsaim pakkumus”, kuna kõik pakkumused tuleks lõpuks välja valida vastavalt sellele, mida konkreetne avaliku sektori hankija peab esitatud pakkumuste seas majanduslikult kõige paremaks lahenduseks. Segaduse vältimiseks selle pakkumuste hindamise kriteeriumiga, mida praegu tuntakse direktiivides 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ „majanduslikult kõige soodsama pakkumisena”, tuleks mõiste „parim hinna ja kvaliteedi suhe” hõlmamiseks kasutada erinevat terminit. Seetõttu tuleks seda tõlgendada vastavalt nimetatud direktiividega seotud kohtupraktikale, välja arvatud juhul, kui käesolevas direktiivis on tege mist sisuliselt selgelt erineva lahendusega.
- (90) Lepingud tuleks sõlmida objektiivsete kriteeriumite alusel, mis tagavad kooskõla läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja võrdse kohtlemise põhimõtetega, eesmärgiga tagada pakkumuste suhtelise maksumuse objektiivne hindamine, et teha tõhusa konkurentsi tingimuste kohaselt kindlaks, milline pakkumus on majanduslikult kõige soodsam. Tuleks sõnaselgelt sätestada, et majanduslikult soodsaimat pakkumust tuleks hinnata parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel, mis peaks alati hõlmama hinna või kulude elementi. Samuti tuleks selgitada, et sellist majanduslikult soodsaima pakkumuse hindamist võib läbi viia ka üksnes kas hinna või kulutasuvuse alusel. Lisaks on asjakohane meelde tuletada, et avaliku sektori hankijatel on vabadus kehtestada piisavad kvaliteedistandardid, kasutades tehnilisi kirjeldusi või lepingu täitmise tingimusi.

Selleks et soodustada riigihangete puhul suundumist parima kvaliteedi poole, peaks liikmesriikidel olema võimalik keelata majanduslikult soodsaima pakkumuse hindamine ainult hinna või kulude alusel või sellist hindamist piirata, kui nad peavad seda asjakohaseks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1221/2009 organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 761/2001 ning komisjoni otsused 2001/681/EÜ ja 2006/193/EÜ (ELT L 342, 22.12.2009, lk 1).

▼B

Võrdse kohtlemise põhimõtte järgimise tagamiseks lepingu sõlmimisel peaks avaliku sektori hankijad olema kohustatud tagama vajaliku läbipaistvuse, et kõik pakkujad oleksid mõistlikult teavitatud kriteeriumitest ja korrast, mida lepingu sõlmimise otsuse tegemisel kohaldatakse. Avaliku sektori hankijad peaksid olema seetõttu kohustatud esitama pakkumuste hindamise kriteeriumid ja iga kriteeriumi osakaalu. Avaliku sektori hankijatel peaks siiski olema lubatud nõuetekohaselt õigustatud juhtudel mitte esitada kriteeriumite osakaalu, mida nad peavad põhjendama, kui osakaalu ei ole eelnevalt eelkõige lepingu keerukuse tõttu võimalik kindlaks määrata. Sellistel juhtudel peaksid nad esitama kriteeriumid tähtsuse vähenemise järjekorras.

- (91) ELi toimimise lepingu artikli 11 kohaselt on nõutav, et liidu poliitika ja tegevuse määratlemisse ja rakendamisse integreeritakse keskkonnakaitse nõuded, eelkõige pidades silmas säästva arengu edendamist. Käesolevas direktiivis selgitatakse, kuidas avaliku sektori hankijad saavad kaasa aidata keskkonnakaitsele ja säästva arengu edendamisele ning samas tagada lepingutega seotud kulutuste parima tasuvuse.
- (92) Parima hinna ja kvaliteedi suhte hindamisel peaksid avaliku sektori hankijad kehtestama lepingu esemega seotud majanduslikud ja kvalitatiivsed kriteeriumid, mida nad sellel eesmärgil kasutama hakkavad. Need kriteeriumid peaksid seega võimaldama võrdlevalt hinnata iga pakkuja pakkumust lepingu eseme täitmise seisukohast, nagu on määratletud tehnilistes nõuetes. Seoses parima hinna ja kvaliteedi suhtega on käesolevas direktiivis esitatud võimalike pakkumuste hindamise kriteeriumite mittetäielik loetelu, mis sisaldab sotsiaalseid ja keskkonnaaspekte. Avaliku sektori hankijaid tuleks ergutada valima pakkumuste hindamise kriteeriumid, mis võimaldavad neil saada kvaliteetseid ehitustöid, asju ja teenuseid, mis vastavad optimaalsel viisil nende vajadustele.

Valitud pakkumuste hindamise kriteeriumid ei tohiks anda avaliku sektori hankijale piiramatut valikuvabadust, kriteeriumid peaksid tagama tõhusa ja ausa konkurentsi võimaluse ning hõlmama korda, mis võimaldab pakkujate esitatud teavet kontrollida.

Majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlakstegemisel ei peaks lepingu sõlmimise otsus põhinema üksnes kuluga mitteseotud kriteeriumitel. Seetõttu peaks hinnaga seotud kvalitatiivsete kriteeriumitega kaasnema kulupõhised kriteeriumid, mille puhul võib avaliku sektori hankija eelistuse kohaselt lähtuda kas hinnavõi kulutõhususepõhisest lähenemisviisist, nagu kogu olelusringi jooksul tekkivate kulude arvestamine. Pakkumuste hindamise kriteeriumid ei tohiks siiski mõjutada selliste riiklike sätete kohaldamist, millega kehtestatakse tasud teatavate teenuste osutamise eest või fikseeritakse teatavate asjade hind.

▼B

- (93) Kui siseriiklikes sätetes kehtestatakse tasud teatavate teenuste osutamise eest või fikseeritakse teatavate asjade hind, tuleks selgitada, et endiselt on võimalik hinnata majanduslikku tulusust muude tegurite kui ainult hinna või tasu põhjal. Sõltuvalt asjaomastest teenusest või tootest võivad sellised tegurid hõlmata näiteks tarne- ja maksetingimusi, müügijärgsete teenustega seotud aspekte (näiteks nõustamis- ja asendamisteenuste ulatust) või keskkonna- või sotsiaalaspekte (näiteks kas raamatud on trükitud ümbertööteldud või puidust säästval viisil toodetud paberile, keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavad kulud või see, kas on edendatud ebasoodsas olukorras olevate isikute või haavatavate rühmade liikmete sotsiaalset integreerimist lepingut täitma määratud töötajate hulka). Arvestades arvukaid võimalusi hinnata majanduslikku tulusust sisuliste kriteeriumite alusel, tuleks vältida seda, et liisutõmbamine on ainus vahend lepingu sõlmimiseks.
- (94) Kui lepingu täitmise tasemega seoses on asjakohane töötajate kvalifikatsioon, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik kasutada pakumuste hindamise kriteeriumina asjaomast lepingut täitma määratavate töötajate töökorraldust, kvalifikatsiooni ja kogemust, sest see võib mõjutada lepingu täitmist ning sellest tulenevalt pakumuse majanduslikku maksumust. Selline võib olla olukord näiteks riigihankelepingute puhul, mis hõlmavad intellektuaalteenuseid, nagu konsultatsioonid või arhitektuuriteenused. Avaliku sektori hankijad, kes seda võimalust kasutavad, peaksid sobivate lepinguliste vahenditega tagama, et lepingut täitma määratud töötajad vastavad tegelikult ette nähtud kvaliteedinõuetele, ja et need töötajad võib asendada vaid avaliku sektori hankija nõusolekul, kes teeb kindlaks, et asendustöötajatel on samaväärse tasemega kvalifikatsioon.
- (95) On väga oluline täiel määral ära kasutada riigihangete potentsiaali aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisel. Sellega seoses tuleks meelde tuletada, et riigihanked on innovatsiooni oluline liikumapanev jõud, mis on Euroopa tulevase majanduskasvu jaoks väga oluline. Pidades silmas üksikute sektorite ja turgude vahelisi olulisi erinevusi, ei oleks siiski otstarbekas kehtestada riigihangete keskkonnasõbralikumaks, sotsiaalselt vastutustundlikumaks ning innovatiivsemaks muutmiseks üldisi kohustuslikke nõudeid.

Liidu seadusandjad on juba kehtestanud kohustuslikud hanke- nõuded konkreetsete eesmärkide saavutamiseks maanteeõidukite (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/33/EÜ)⁽¹⁾ ja kontoriseadmete (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 106/2008)⁽²⁾ sektoris. Lisaks on oluliselt edenenud ühiste meetodite määratlemine olulusringi kulude arvestamiseks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/33/EÜ keskkonnasõbralike ja energiatõhusate maanteeõidukite edendamise kohta (ELT L 120, 15.5.2009, lk 5).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 106/2008 ühenduse kontoriseadmete energiatõhususmargistuse programmi kohta (ELT L 39, 13.2.2008, lk 1).

▼B

Seetõttu tundub otstarbekas samal viisil jätkata, nähes kohustuslikud eesmärgid ette sektoripõhiste õigusaktidega, mis võtavad arvesse asjaomase sektori suhtes kohaldatavaid poliitikameetmeid ja tingimusi, ning edendades olelusringi kulude arvestamisel üleeuroopalise meetodi väljatöötamist ja kasutamist, mis aitaks riigihangete abil toetada jätkusuutlikku kasvu.

- (96) Neid sektoripõhiseid meetmeid tuleks täiendada direktiivide 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ kohandamisega, millega võimaldatakse avaliku sektori hankijatel järgida oma hankestrateegiates aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” eesmäärke. Seetõttu tuleks selgelt sätestada, välja arvatud juhul, kui hinnatud on ainult hinna põhjal, et avaliku sektori hankijad võivad majanduslikult soodsaima pakkumuse ja madalaima kulu teha kindlaks kogu olelustusükli käigus tekkivate kulude arvestamise alusel. Olelustusükli käigus tekkivate kulude arvestamisel võetakse arvesse kõiki ehitustööde, asjade või teenuste olelustusükli käigus tekkivaid kulusid.

See tähendab sisekulusid, nagu tehtavad teadusuuringud, arendus-, tootmis-, transpordi-, kasutus- ja hooldus- ning kasutamisjärgse kõrvaldamise kulud, kuid samuti võivad olla hõlmatud keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavad kulud, näiteks tootes kasutatud toorainete kaevandamise käigus põhjustatud reostus või toote enda poolt või selle tootmise käigus põhjustatud reostus, kui neid saab rahaliselt hinnata ja kindlaks teha. Meetodid, mida avaliku sektori hankijad kasutavad keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavate kulude arvestamiseks, tuleks kehtestada eelnevalt objektiivsel ja mittediskrimineerival viisil ning need peaksid olema kättesaadavad kõigile huvitatud osapooltele. Sellised meetodid võib kehtestada riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil, kuid need peaksid konkurentsi vajaduste kohandatavate meetodite abil moonutamise vältimiseks jääma üldisteks selles mõttes, et neid ei tuleks kehtestada spetsiaalselt konkreetse hankemenetluse jaoks.

Olelusringi kulude arvestamiseks konkreetsete asjade või teenuste kategooriate puhul tuleks välja töötada liidu tasandil ühised meetodid. Kui sellised ühised meetodid välja töötatakse, tuleks nende kasutamine muuta kohustuslikuks.

Lisaks tuleks uurida, kas on võimalik kehtestada sotsiaalse olelusringi kulude arvutamise ühine meetod, võttes arvesse olemasolevaid meetodeid, näiteks ÜRO keskkonnaprogrammi raames vastu võetud suuniseid toodete sotsiaalse olelusringi hindamiseks.

- (97) Lisaks peaks sotsiaalsete ja keskkonnaalaste kaalutluste parema integreerimise eesmärgil olema avaliku sektori hankijatel võimalik kasutada pakkumuste hindamise kriteeriumeid või lepingu täitmise tingimusi, mis on seotud riigihankelingu alusel tehtavate ehitustööde, tarnitavate asjade või osutatavate teenuste

▼B

olelustükli – alates tootes kasutatavate toorainete kaevandamisest kuni toote kõrvaldamiseni – mis tahes aspektidega ja selle kõigi etappidega, sealhulgas nende ehitustööde, asjade või teenuste tootmise, osutamise või turustamise konkreetse protsessiga seotud teguritega või konkreetse protsessiga nende olelustükli hilisemates etappides, isegi kui need tegurid ei ole nende oluliseks osaks. Sellist tootmisprotsessi või ehitustööde tegemist, asjade tarnimist või teenuste osutamist käsitlevate kriteeriumide ja tingimuste hulka kuulub näiteks nõue, et ostetud asjade tootmisel ei kasutata toksilisi kemikaale või et ostetud teenused osutatakse energiatõhusate masinatega. Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu praktikale kuuluvad nende hulka ka pakkumuste hindamise kriteeriumid ja lepingu täitmise tingimused, mis on seotud õiglase kaubanduse põhimõttele vastavate toodete tarnimise või kasutamise sõlmitava lepingu täitmise käigus. Tootega kauplemise kriteeriumid ja tingimused võivad viidata näiteks sellele, et asjaomane toode on pärit õiglasest kaubandusest, sealhulgas nõudele maksta tootjatele teatav miinimumhind ja hinnalisa. Keskkonnanõueteks kaalutlusi kätkevates lepingu täitmise tingimustes võidakse muu hulgas käsitleda näiteks toodete kättetoimetamist, pakendamist ja kõrvaldamist ning ehitustööde ja teenuste riigihankelepingute puhul jäätmete koguse piiramist ja ressursitõhusust.

Tingimus, et peab esinema seos lepingu esemega, välistab siiski kriteeriumid ja tingimused, mis on seotud üldise ettevõttepoliitikaga, mida ei saa pidada konkreetset tootmisprotsessi või hangitavate ehitustööde tegemise, asjade tarnimise või teenuste osutamise konkreetset protsessi iseloomustavaks teguriks. Avaliku sektori hankijatel ei peaks seetõttu olema lubatud nõuda pakkujatel, et neil kehtiks teatav sotsiaalne või keskkonnavalast vastutust reguleeriv ettevõttepoliitika.

- (98) On oluline, et tootmisprotsessi sotsiaalset aspekti puudutavad pakkumuste hindamise kriteeriumid ja lepingu täitmise tingimused on seotud riigihankelepingu alusel tehtavate ehitustööde, tarnitavate asjade või osutatavate teenustega. Lisaks tuleks neid kohaldada kooskõlas direktiiviga 96/71/EÜ, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus, ja neid ei tuleks valida ega kohaldada viisil, mis on otseselt või kaudselt diskrimineeriv liikmesriikide või selliste kolmandate riikide ettevõtjate suhtes, kes osalevad WTO riigihankelepingus või vabakaubanduslepingutes, mille osaline on Euroopa Liit. Seega peaksid direktiiviga 96/71/EÜ reguleeritavaid põhilisi töötingimusi, nagu miinimumpalk, käsitlevad nõuded olema tasemel, mis on sätestatud siseriiklikus õiguses või kollektiivlepingutes, mida kohaldatakse liidu õiguse kohaselt nimetatud direktiivi raames.

Lepingu täitmise tingimuste eesmärk võib olla ka soodustada tööleaste ja naiste võrdse kohtlemise edendamiseks võetavate meetmete rakendamist, naiste suuremat osalemist tööturul ning töö- ja pereelu ühildamist, keskkonnakaitset või loomade heaolu, tagada kooskõla Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) põhikonventsioonidega, ning võtta tööle suurem arv ebasoodsas olukorras olevaid isikuid, kui on ette nähtud siseriiklike õigusaktidega.

▼B

- (99) Pakkumuste hindamise kriteeriumites ja lepingu täitmise tingimustes võib samuti käsitleda tootmisprotsessis osalevate töötajate tervise kaitset, ebasoodsas olukorras olevate isikute või haavatavate rühmade liikmete sotsiaalset integreerimist lepingut täitma määratud töötajate hulka või asjaomase lepingu puhul vajalike oskuste õpetamist, tingimusel et need on seotud riigihankelepingu kohase ehitustööde tegemisega, asjade tarnimisega või teenuste osutamisega. Näiteks võib nendes kriteeriumites ja tingimustes osutada muu hulgas pikka aega töötajaks olnud isikute töölevõtmisele, koolitusmeetmete võtmisele töötute või noorte jaoks sõlmitava riigihankelepingu täitmise käigus. Tehnilistes kirjeldustes võivad avaliku sektori hankijad esitada selliseid sotsiaallaseid nõudeid, mis otseselt iseloomustavad asjaomast toodet või teenust, nagu puudega inimeste ligipääsuvõimalus või kõigi kasutajatega arvestamine.
- (100) Riigihankelepinguid ei tohiks sõlmida ettevõtjatega, kes on osalenud kuritegelikus ühenduses või kes on mõistetud süüdi korruptsioonis, liidu finantshuve kahjustavas pettuses, terroriakti toimepanekus, rahapesus või terrorismi rahastamises. Ka maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmisega peaks kaasnema menetlusest kõrvaldamine kogu liidus. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik näha ette erandid nimetatud kohustuslikust kõrvaldamisest erakorralistes olukordades, kui üldiste huvidega seotud kaalukatel põhjustel on lepingu sõlmimine hädavajalik. Selline olukord võiks näiteks tekkida juhul, kui kiiresti vaja minevaid vaktsiine või hädaolukorra puhul tarvilikku varustust saab osta üksnes ettevõtjalt, kes ühel nimetatud põhjustest tuleks muidu hankemenetlusest kohustuslikus korras kõrvaldada.
- (101) Lisaks tuleks avaliku sektori hankijatele anda võimalus menetlusest kõrvaldada ettevõtjaid, kes on osutunud ebausaldusväärseteks, näiteks keskkonna- või sotsiaalsete kohustuste täitmata jätmise pärast, sealhulgas puudega inimeste juurdepääsu nõude eiramise pärast, või muu raske ametialaste eeskirjade rikkumise tõttu, näiteks konkurentsieeskirjade või intellektuaalomandi õiguste rikkumine. Tuleks selgitada, et raske ametialaste eeskirjade rikkumine võib muuta ettevõtja aususe küsitavaks ning seega riigihankelepingu sõlmimiseks sobimatuks, sõltumata sellest, kas asjaomasel ettevõtjal oleks muidu olemas lepingu täitmiseks vajalik tehniline ja majanduslik suutlikkus.

Võttes arvesse, et avaliku sektori hankija vastutab oma võimaliku eksliku otsuse tagajärgede eest, peaks avaliku sektori hankijatel olema samuti võimalik võtta seisukoht, et on raskelt eksitud ametialaste eeskirjade vastu, kui enne lõpliku ja siduva otsuse tegemist kohustusliku kõrvaldamise aluse kohta saavad nad mis tahes asjakohasel viisil näidata, et ettevõtja on rikkunud oma

▼B

kohustusi, sealhulgas kohustust tasuda makse või sotsiaalkindlustusmaksleid, kui siseriiklikus õiguses ei ole sätestatud teisiti. Neil peaks olema samuti võimalik kõrvaldada taotlejad ja pakkujad, kelle tegevus varasemates hankemenetlustes on osutanud suurtele puudustele seoses oluliste nõuetega, näiteks ei ole suudetud täita kohustusi, tarnitud toote või osutatud teenusega seoses on esinenud olulisi puudusi, mistõttu ei ole olnud võimalik neid kavandatud otstarbel kasutada, või on aset leidnud sobimatu käitumine, mis põhjustab tõsiseid kahtlusi ettevõtja usaldusväärsuse suhtes. Siseriiklikus õiguses tuleks näha ette selliste kõrvaldamiste maksimaalne kestus.

Fakultatiivseid kõrvalejätmise põhjuseid kohaldades peaksid avaliku sektori hankijad pöörama erilist tähelepanu proportsionaalsuse põhimõttele. Väikesed rikkumised peaksid ainult erandjuhtudel viima ettevõtja kõrvaldamiseni. Siiski võivad korduvad väikesed rikkumised seada kahtluse alla ettevõtja usaldusväärsuse ja põhjendada tema kõrvaldamist.

- (102) Siiski tuleks võimaldada ettevõtjatele vastavusmeetmete võtmist kuriteo või väärtete tagajärgede heastamiseks ning edasiste rikkumiste tõhusaks ärahoidmiseks. Sellised meetmed võivad seisneda eelkõige personali- ja organisatsioonimeetmetes, nagu igasuguste suhete lõpetamine väärtetes osalenud isikute või organisatsioonidega, sobivad personali ümberkorraldamise meetmed, aruandlus- ja kontrollisüsteemide rakendamine, sisekontrolliüksuse loomine nõuetele vastavuse jälgimiseks ning organisatsioonisiseste vastutus- ja hüvitamiseeskirjade vastuvõtmine. Kui sellised meetmed pakuvad piisavaid tagatisi, ei tohiks kõnealust ettevõtjat enam ainult eespool kirjeldatud põhjustel menetlusest kõrvaldada. Ettevõtjatel peaks olema võimalus taotleda hankemenetluses võimalikuks osalemiseks võetud vastavusmeetmete läbivaatamist. Selle võimaluse kohaldamiseks täpsete menetluslike ja sisuliste tingimuste kindlaksmääramine peaks jääma siiski liikmesriikidele. Eelkõige peaks liikmesriikidel olema vabadus otsustada, kas nad soovivad jätta asjakohaste hindamiste läbiviimise konkreetsete avaliku sektori hankijate ülesandeks või usaldavad selle teistele ametiasutustele kas tsentraalsel või detsentraalsel tasandil.

- (103) Pakkumused, mille maksumus tundub asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste kohta põhjendamatult madal, võivad põhineda tehniliselt, majanduslikult või õiguslikult ebausaldusväärsetel eeldustel või tavadel. Kui pakkuja ei suuda maksumust piisavalt põhjendada, peaks avaliku sektori hankijal olema õigus pakumust tagasi lükata. Tagasilükkamine peaks olema kohustuslik juhul, kui avaliku sektori hankija on teinud kindlaks, et põhjendamatult madal maksumus või kavandatud kulu tuleneb liidu või sellega kooskõlas oleva siseriikliku kohustuslike sotsiaal-, töö- või keskkonnaõiguse sätete või rahvusvahelise tööõiguse sätete täitmata jätmisest.

▼B

- (104) Lepingu täitmise tingimustega kehtestatakse lepingu täitmisega seotud erinõuded. Erinevalt pakkumuste hindamise kriteeriumitest, mille alusel viiakse läbi pakkumuste kvaliteedi võrdlev hindamine, on lepingu täitmise tingimused konkreetsed objektiivsed nõuded, millel ei ole mõju pakkumuste hindamisele. Lepingu täitmise tingimused peaksid olema kooskõlas käesoleva direktiiviga juhul, kui need ei ole otseselt ega kaudselt diskrimineerivad ning on seotud lepingu esemega, mis hõlmab kõiki tootmise, osutamise või turuleviimise konkreetse protsessiga seotud tegureid. See hõlmab hankelepingu täitmise tingimusi, ent mitte üldist ettevõttepoliitikat puudutavaid nõudeid.

Lepingu täitmise tingimused tuleks esitada hanketeates, hanketeatena kasutatavas eelteates või hankedokumentides.

- (105) On oluline, et pädevad riiklikud asutused, näiteks tööinspeksioonid või keskkonnakaitseametid, tagavad oma vastutusala ja pädevuse piirides asjakohaste meetmetega keskkonna-, sotsiaalse ja tööõiguse valdkonnas alltöövõtjate poolt nende kohaldatavate kohustuste täitmise, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega või kollektiivlepingutega või käesolevas direktiivis loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaalse ja tööõiguse sätetega, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega.

Samuti on vaja tagada mõningane läbipaistvus alltöövõtuhelas, kuna see annab avaliku sektori hankijatele teavet selle kohta, kes ehitusplatsidel viibivad, milliseid töid nende jaoks tehakse või millised ettevõtjad osutavad teenuseid hoonete, taristute või alade, näiteks linnavalitsuste, munitsipaalkoolide, spordirajatiste, sadamate või kiirteede juures, mille eest avaliku sektori hankijad on vastutavad või mille üle nad teostavad otsest järelevalvet. Tuleks selgitada, et nõutava teabe esitamise kohustus on igal juhul peatöövõtjal, kas siis konkreetsete klauslite alusel, mida iga avaliku sektori hankija kõikides hankemenetlustes ette näeb või siis kohustuste alusel, mida liikmesriigid peatöövõtjale panevad üldiselt kohaldatavate sätetega.

Samuti tuleks selgitada, et alati, kui liikmesriigi siseriiklik õigus näeb ette alltöövõtjate ja peatöövõtja solidaarvastutuse mehhanismi, tuleks kohaldada tingimusi, mis seonduvad nende kohaldatavate kohustuste täitmisega, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega või kollektiivlepingutega või käesolevas direktiivis loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaalse ja tööõiguse sätetega, tingimusel et sellised eeskirjad ja nende kohaldamine on kooskõlas liidu õigusega. Lisaks tuleks sõnaselgelt sätestada, et liikmesriikidel peaks olema võimalik minna kaugemale, näiteks laiendades läbipaistvusega seotud kohustusi, võimaldades alltöövõtjatele otsemaksete tegemist või lubades või nõudes seda, et avaliku sektori hankijad kontrolliksid, et alltöövõtjad ei ole üheski olukorras, mille puhul oleks õigustatud ettevõtjate kõrvaldamine. Kui selliseid meetmeid alltöövõtjate suhtes kohaldatakse, tuleks tagada sidusus peatöövõtjate suhtes kohaldatavate sätetega,

▼B

nii et kohustusliku kõrvaldamise aluste olemasolule järgneks nõue, et peatöövõtja peab asjaomast alltöövõtjat asendama. Kui sellisel kontrollimisel ilmnevad mittekohustusliku kõrvaldamise alused, tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijad võivad nõuda asendamist. Siiski tuleks selgesõnaliselt sätestada ka see, et avaliku sektori hankijad võivad olla kohustatud nõudma asjaomase alltöövõtja asendamist, kui sellisel juhul oleks kohustuslik peatöövõtjad kõrvaldada.

Samuti tuleks sõnaselgelt sätestada, et liikmesriigid võivad oma siseriikliku õiguse alusel kehtestada vastutuse osas rangemad eeskirjad või minna alltöövõtjatele otsemaksete tegemisel kaugemale.

(106) Tuleks meelde tuletada, et nõukogu määrust (EMÜ, Euratom) nr 1182/71 ⁽¹⁾ kohaldatakse käesolevas direktiivis sätestatud tähtaegade arvutamisele.

(107) Euroopa Liidu Kohtu asjaomast kohtupraktikat arvesse võttes on vaja selgitada tingimusi, mille puhul lepingu muutmine täitmise ajal nõuab uut hankemenetlust. Uut hankemenetlust on vaja juhul, kui esialgsesse lepingusse tehakse olulisi muudatusi, eelkõige seoses lepingupoolte vastastikuste õiguste ja kohustustega, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste jaotumisega. Sellised muudatused näitavad lepingupoolte kavatsust lepingu olulised tingimused uuesti läbi rääkida. Eelkõige tuleb seda teha juhul, kui muudetud tingimused oleksid menetluse tulemusi mõjutanud, kui need oleksid kehtinud esialgse menetluse ajal.

Hankelepingu muutmine, mille tulemusena muutub lepingu maksumus teatava summani, peaks olema alati võimalik, ilma et oleks vaja korraldada uut hankemenetlust. Sel eesmärgil ja käesoleva direktiivi õiguskindluse tagamiseks tuleks näha ette miinimumkünnised, millest allpool ei ole uue hankemenetluse korraldamine vajalik. Nende künniste ületamise korral hankelepingusse tehtavad muudatused peaksid olema võimalikud, ilma et oleks vaja korraldada uut hankemenetlust, kui need muudatused vastavad käesolevas direktiivis sätestatud asjakohastele tingimustele.

⁽¹⁾ Nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrus (EMÜ, Euratom) nr 1182/71, millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad (EÜT eestikeelne eriväljaanne: peatükk 01, köide 01, lk 51).

▼B

- (108) Avaliku sektori hankijad võivad sattuda olukorda, kus on vaja täiendavaid ehitustöid, asju või teenuseid; sellisel juhul võib olla põhjendatud algse lepingu muutmine ilma uut hankemenetlust korraldamata, eelkõige siis, kui lisatarned on ette nähtud kas olemasolevate teenuste, asjade või seadmete osaliseks asendamiseks või nende täiendamiseks ning kui tarnija vahetamine sunniks avaliku sektori hankijat hankima teistsuguste tehniliste omadustega materjali, ehitustöid või teenuseid, mis tooks kaasa ühildamatuse või ebaproportsionaalsed tehnilised raskused käitamisel ja hooldamisel.
- (109) Avaliku sektori hankijaid võivad mõjutada välised asjaolud, mida nad lepingu sõlmimise ajal ei osanud ette näha, eelkõige juhul, kui lepingu täitmine hõlmab pikemat ajavahemikku. Sellisel juhul on vaja teatavat paindlikkust, mis võimaldaks lepingut selliste asjaoludega kohandada ilma uue hankemenetluseta. Ettenägematute asjaolude all mõistetakse asjaolusid, mida avaliku sektori hankija ei saanud hoolimata esialgse lepingu sõlmimisele eelnenud põhjalikust ettevalmistustööst ette näha, võttes arvesse olemasolevaid vahendeid, konkreetse projekti olemust ja omadusi, vastava valdkonna häid tavaid ning vajadust tagada mõistlik tasakaal lepingu sõlmimise ettevalmistamisele kulunud ressursside ja lepingu eeldatava maksumuse vahel. Selle all ei mõisteta siiski olukorda, kus lepingu muudatuse tulemusena muutub kogu riigihanke olemus – kui näiteks riigihanke esemeks olevad ehitustööd, asjad või teenused asendatakse millegi muuga või riigihanke liiki oluliselt muudetakse –, sest sellisel juhul võib eeldada hüpoteetilist mõju esialgse hankemenetluse tulemusele.
- (110) Kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega ei tohiks riigihanget uuesti välja kuulutamata asendada edukat pakkujat teise ettevõtjaga, näiteks kui leping lõpetatakse selle täitmisel esinenud puuduste tõttu. Siiski peaks lepingut täitval edukal pakkujal olema võimalik läbida lepingu täitmise ajal näiteks sisemiste ümberkorralduste, ühinemiste, ülevõtmiste ja omandamiste või maksejõuetuse tulemusena teatavaid struktuuri- muutusi, eelkõige juhul, kui leping on sõlmitud rohkem kui ühe ettevõtjaga. Selliste muutuste puhul ei peaks automaatselt nõudma uusi hankemenetlusi kõigi asjaomase pakkuja täidetavate riigihankelepingute suhtes.
- (111) Avaliku sektori hankijatel peaks olema võimalus individuaalsetes lepingutes ette näha lepingu muutmist läbivaatamis- või valikuklauslite alusel, kuid sellised klauslid ei tohiks anda neile piiramatut kaalutusõigust. Seepärast tuleks direktiivis sätestada, mil

▼B

määral võib esialgse lepinguga ette näha muudatusi. Sellest tulevalt tuleks selgitada, et piisavalt selgelt sõnastatud läbivaatamis- või valikuklauslitega võib ette näha näiteks hindade indekseerimist või tagada seda, et teatava ajavahemiku jooksul tarnitavad sideseadmed on jätkuvalt sobivad ka muutuvate sideprotokollide või muude tehnoloogiliste muudatuste korral. Samuti peaks piisavalt selgesõnaliste klauslite korral olema võimalik ette näha hankelepingusse tehtavad kohandused, mille vajaduse on tinginud käitamise või hooldamise ajal ilmnenud tehnilised raskused. Samuti tuleks meelde tuletada, et hankelepingud võiksid hõlmata näiteks nii tavapärast kui ka erakorralist hoolust, mis võib osutada vajalikuks avaliku teenuse jätkumise tagamiseks.

- (112) Avaliku sektori hankijad seisavad vahel silmitsi asjaoludega, mis nõuavad riigihankelepingu ennetähtaegset lõpetamist, et täita liidu riigihankevaldkonna õigusest tulenevaid kohustusi. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama, et avaliku sektori hankijatel on võimalik siseriikliku õigusega ette nähtud tingimuste kohaselt lõpetada riigihankeleping selle kehtivusaja jooksul, kui see on liidu õigusega nõutav.
- (113) Komisjoni 27. juuni 2011. aasta töödokumendi „Hindamisaruanne: ELi riigihankealaste õigusaktide mõju ja tõhusus” tulemused näitasid, et teatavate teenuste väljajätmine direktiivi 2004/18/EÜ täielikust kohaldamisalast tuleks läbi vaadata. Selle tulemusena tuleks käesoleva direktiivi täielikku kohaldamisala laiendada mitmele teenusele.
- (114) Teatavate teenusekategoriate puhul on teenuste olemuse tõttu piiriülene mõõde jätkuvalt piiratud; sellised teenused on näiteks nn isikutele osutatavad teenused – teatavad sotsiaal-, tervishoiu- ja haridusteenused. Selliste teenuste osutamise kontekst on erinevate kultuuritraditsioonide tõttu liikmesriigiti väga erinev. Seetõttu tuleks selliste teenuste riigihankelepingute suhtes kehtestada erikord ning kõrgem piirmäär kui teistele teenustele kohaldatakse.

Kui isikuteenuste riigihanke maksumus jääb alla seda piirmäära, ei paku riigihanke üldjuhul teiste liikmesriikide teenuseosutajatele huvi, kui ei esine konkreetseid tõendeid, mis näitaksid vastupidist, näiteks tõendid piiriüleste projektide liidupoolse rahastamise kohta.

▼B

Kõnealust piirmäära ületavate isikuteenuste hankelepingute suhtes tuleks kohaldada kogu liidus kehtivaid läbipaistvusnõudeid. Arvestades kultuurilise konteksti olulisust ja selliste teenuste tundlikkust, tuleks liikmesriikidele anda laialdased volitused teenuseosutajate valimise korraldamiseks viisil, mida nad peavad kõige asjakohasemaks. Direktiivi sätteid võtavad seda vajadust arvesse, kehtestades üksnes läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtete järgimise kohustuse ning tagades, et avaliku sektori hankijad saavad teenuseosutajate valimisel kohaldada teatavaid kvaliteedikriteeriume, näiteks Euroopa Liidu sotsiaalkaitsekomitee välja töötatud vabatahtlikkuse alusel rakendatavat sotsiaalteenuste Euroopa kvaliteediraamistikku. Kui liikmesriigid määravad kindlaks menetlusi, mida tuleb isikuteenuseid käsitlevate lepingute sõlmimisel järgida, peaksid nad arvesse võtma ELi toimimise lepingu artiklit 14 ja protokollit nr 26. Seejuures peaksid liikmesriigid seadma eesmärgiks ka avaliku sektori hankijate ja ettevõtjate halduskoormuse lihtsustamise ja vähendamise; tuleks selgitada, et see võib tähendada ka tuginemist eeskirjadele, mida kohaldatakse nende hankelepingute suhtes, millele erikorda ei kohaldata.

Liikmesriikidel ja ametiasutustel on vabadus valida, kas osutada neid teenuseid ise või korraldada sotsiaalteenuseid viisil, mis ei näe ette hankelepingute sõlmimist, näiteks neid teenuseid lihtsalt rahastades või andes ilma piirangute või kvootideta litsentsid või load kõigile ettevõtjatele, kes vastavad avaliku sektori hankija poolt varem kindlaks määratud tingimustele, eeldusel et selline süsteem tagab piisava avalikustamise ning vastab läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetele.

- (115) Samuti pakuvad hotelli- ja restoraniteenuseid tavaliselt konkreetses nende teenuste osutamise kohas asuvad ettevõtjad ja neil on seetõttu samuti piiratud piiriülene ulatus. Seetõttu peaks nende suhtes kohaldatama lihtsustatud korda üksnes 750 000 euro suuruse piirmäära ületamise korral. Selle piirmäära ületavad suured hotelli- ja restoraniteenuste lepingud võivad huvi pakkuda erinevatele ettevõtjatele, nagu reisiagentuurid ja muud vahendajad, ka piiriülel alusel.
- (116) Sama olukord kehtib teatavate õigusteenuste osas, mis puudutavad üksnes siseriikliku õiguse küsimusi ja mida seepärast pakuvad üldiselt ainult asjaomases liikmesriigis asuvad ettevõtjad ning neil on seetõttu samuti piiratud piiriülene ulatus. Seetõttu peaks nende suhtes kohaldatama lihtsustatud korda üksnes 750 000 euro suuruse piirmäära ületamise korral. Seda piirmäära ületavad suuremahulised õigusteenuste hankelepingud võivad pakkuda huvi erinevatele ettevõtjatele, näiteks rahvusvahelistele õigusbüroodele, ka piiriülel, eelkõige juhul, kui need sisaldavad õigusküsimusi, mis tulenevad liidu või rahvusvahelisest õigusest või millel on liidu või rahvusvahelise õiguse alane taust või mis puudutavad rohkem kui ühte riiki.

▼B

- (117) Kogemused on näidanud, et mitmed muud teenused, näiteks päästeteenused, tuletõrjeteenused ja vanglateenused, pakuvad tavaliselt üksnes teatud piiriülest huvi siis, kui need on saavutanud oma suhteliselt kõrge hinna tõttu piisava kriitilise massi. Selles ulatuses, kus need teenused käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja ei jää, tuleks nende suhtes kohaldada lihtsustatud korda. Kui muid teenuste kategooriaid, näiteks avaliku sektori asutuste pakutavad teenused või kogukonnale osutatavad teenused, osutatakse tegelikult lepingute alusel, pakuksid need tõenäoliselt piiriülest huvi alates 750 000 euro suurusest piirmäärast ning seetõttu peaks nende suhtes kohaldatama lihtsustatud korda.
- (118) Avalike teenuste jätkumise tagamiseks peaks käesolev direktiiv lubama, et teatavaid teenuseid tervishoiu-, sotsiaal- ja kultuurivaldkonnas käsitlevatel hankemenetlustel osalemine võiks olla reserveeritud organisatsioonidele, mis põhinevad töötajate omandil või juhtimises aktiivsel osalemisel ning olemasolevatele organisatsioonidele, näiteks kooperatiividele, et osaleda nende teenuste osutamises lõpptarbijatele. Käesoleva sätte kohaldamisala piirdub üksnes teatavate tervishoiu- ja sotsiaalteenuste ja nendega seotud teenuste, teatavate haridus- ja koolitusteenuste, raamatukogude, arhiivide, muuseumite ja muude kultuuriteenuste, sporditeenuste ja eramajapidamistele osutatavate teenustega ning see ei hõlma ühtegi erandit, kui käesolevas direktiivis ei ole sätestatud teisiti. Sellised teenused peaksid olema kaetud lihtsustatud korraga.
- (119) Neid teenuseid on asjakohane kindlaks teha Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 2195/2002⁽¹⁾ vastu võetud ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) konkreetsetele punktidele viitamisega. CPV on hierarhiliselt struktureeritud nomenklatuur, mis on jaotatud divisjonideks, gruppideks, klassideks, kategooriateks ja allkategooriateks. Õiguskindlusetuse vältimiseks tuleks selgitada, et viitamine divisjonile ei tähenda kaudselt viitamist alldivisjonidele. Selline terviklik hõlmatus tuleks selle asemel sätestada sõnaselgelt, esitades kõik asjaomased punktid, vajaduse korral koodide vahemikuna.
- (120) Ideekonkursside on tavaliselt kõige rohkem kasutatud linnade ja maapiirkondade planeerimise, arhitektuuri ja inseneritöö või andmetöötluse valdkonnas. Tuleks siiski meelde tuletada, et selliseid paindlikke vahendeid võib kasutada ka muudel põhjustel, näiteks hankimaks kavandeid uute finantskorralduste jaoks, mille abil optimeeritaks VKEde toetamist asjaomases liikmesriigis ühise rahastamisskeemi kaudu väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks (JEREMIE) või muude liidu VKEde toetusprogrammide kontekstis. Selliste uute finantskorralduste kavandite omandamiseks kasutatavate ideekonkursside puhul võiks samuti sätestada, et nende finantskorralduste teostamiseks mõeldud teenuste hankelepingud sõlmitakse asjaomase ideekonkursi võitjaga või ühega võitjatest, kasutades selleks väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. novembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 2195/2002 ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) kohta (EÜT L 340, 16.12.2002, lk 1).

▼B

- (121) Hindamine on näidanud, et liidu riigihankeeskirjade kohaldamist on võimalik märkimisväärselt paremaks muuta. Tõhusama ja järjepidevama eeskirjade kohaldamise saavutamiseks on oluline saada hea ülevaade võimalikest struktuursetest probleemidest ja riiklike riigihankepoliitika üldistest omadustest, et käsitleda võimalikke probleeme sihipärasemalt. Selline ülevaade tuleks saada asjakohase järelevalve kaudu, mille tulemused tuleks regulaarselt avaldada, et võimaldada pidada informeeritud arutelu riigihangete eeskirjade ja tavade võimaliku parandamise üle. Sellise hea ülevaate saamine võimaldaks heita pilku ka riigihanke-eeskirjade kohaldamisele liidu kaasrahastatavate projektide rakendamise kontekstis. Liikmesriikidel peaks olema võimalik otsustada, kes seda järelevalvet tegelikkuses teostab ja kuidas see toimub. Seda tehes peaks neil olema samuti võimalik otsustada, kas järelevalve peaks rajanema valimipõhisel järelkontrollil või süstemaatilisel käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate hankemenetluste eelkontrollil. Peaks olema võimalik pöörata asjaomaste asutuste tähelepanu võimalikele probleemidele. Ei peaks tingimata eeldatama, et järelevalve teostajal on kaebeõigus kohtus.

Riigihangete tõhusust aitab oluliselt suurendada avaliku sektori hankijate ja ettevõtjate parem juhendamine, teavitamine ja toetamine, suurendades teadmisi ja õiguskindlust ning muutes hankemenetluste läbiviimise professionaalsemaks. Selline juhendamine tuleks avaliku sektori hankijatele ja ettevõtjatele teha kättesaadavaks alati, kui ilmneb, et on vaja parandada eeskirjade korrektset kohaldamist. Pakutav juhendamine võiks hõlmata kõiki riigihangetega seonduvaid küsimusi, nagu riigihanke kavandamine, menetluste läbiviimine, meetodite ja vahendite valik ning menetluste läbiviimise head tavad. Õiguslike küsimuste osas ei peaks juhendamine tähendama tingimata asjaomase probleemi täielikku õiguslikku analüüsi. See võiks piirduda üldise osutamisega elementidele, mida tuleks võtta edasises üksikasjalikus probleemide analüüsis arvesse, näiteks osutades kohtupraktikale, mis võib olla asjakohane, andes juhtnööre või osutades teistele üksustele, kes on asjaomast konkreetset probleemi analüüsinud.

- (122) Direktiivis 89/665/EMÜ nähakse ette teatav läbivaatamise kord, mida saab kasutada vähemalt iga isik, kellel on või on olnud huvi konkreetse lepingu sõlmimise vastu ja kes on saanud või võib saada kahju riigihankeid käsitleva liidu õiguse või seda õigust rakendavate riiklike eeskirjade väidetava rikkumise tõttu. Käesolev direktiiv ei tohiks seda läbivaatamise korda mõjutada. Kodanikel, asjaomastel organiseerunud või organiseerumata sidusrühmadel ja muudel isikutel või organitel, kellel ei ole võimalik kasutada nõukogu direktiivi 89/665/EMÜ kohast läbivaatamise korda, on siiski maksumaksjatena õiguspärane huvi

▼B

nõuetekohaste hankemenetluste vastu. Seetõttu tuleks neile anda võimalus teatada käesoleva direktiivi võimalikest rikkumistest pädevale asutusele või struktuurile muul viisil kui direktiivi 89/665/EMÜ kohase läbivaatamise korra alusel ja ilma et sellega kaasneks tingimata neile kaebeõiguse andmine. Olemasolevate asutuste ja struktuuride dubleerimise vältimiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik ette näha, et selleks kasutatakse üldisi järelevalveasutusi või -struktuure, valdkondlikke järelevalveorganeid, kohalike omavalitsuste järelevalveasutusi, konkurentsiameteid, ombudsmani või riiklike audiitoreid.

- (123) Riigihangete potentsiaali täielikuks ärakasutamiseks aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisel peavad oma osa andma ka riigihangete keskkonnasõbralikumaks, sotsiaalselt vastutustundlikumaks ning innovaatilisemaks muutmine. Seetõttu on oluline saada ülevaade arengust strateegiliste riigihangete valdkonnas, et kujundada tõenditel põhinev arusaam selles valdkonnas üldisel tasandil esinevate üldsuundumuste kohta. Sellega seoses võib muidugi kasutada ka kõiki juba koostatud asjakohaseid aruandeid.
- (124) Võttes arvesse VKEde potentsiaali töökohtade loomise, majanduskasvu ja innovatsiooni seisukohast, on oluline ergutada VKEde osalemist riigihangetel nii käesoleva direktiivi asjaomaste sätetega kui ka riiklikul tasandil võetavate meetmetega. Käesoleva direktiivi uued sätted peaksid aitama parandada edukuse taset, mida väljendatakse VKEdega sõlmitud lepingute kogumaksumuse alusel. Ei ole asjakohane kehtestada kohustuslikku edukuse määra, ent arvestades VKEde osalemise tähtsust, tuleks tähelepanelikult jälgida riiklike algatusi selle suurendamiseks.
- (125) Komisjoni teatistest ja liikmesriikidega peetud kontaktidest tulenevalt on kehtestatud juba mitmeid menetlusi ja töökorraldusi, nagu ELi toimimise lepingu artiklites 258 ja 260 sätestatud menetlustega seotud suhtlemine ja kontaktid, siseturu probleemide lahendamise võrgustik (SOLVIT) ja süsteem EU Pilot, mida käesoleva direktiiviga ei muudeta. Neid tuleks siiski täiendada komisjoniga tehtava koostöö jaoks ühtse keskse asutuse määramisega igas liikmesriigis, mis toimiks ainsa kontaktpunktina asjaomase liikmesriigi riigihangete küsimustes. Seda ülesannet võivad täita isikud või struktuurid, kes juba peavad regulaarselt ühendust komisjoniga riigihangetega seotud küsimustes, nagu riiklikud kontaktpunktid, riigihankelepingute nõuandekomitee liikmed, riigihangete võrgustiku liikmed ja riiklikud koordineerimisasutused.
- (126) Nõuetekohaste menetluste tagamiseks on olulised hankemenetluste raames otsuste tegemise jälgitavus ja läbipaistvus, sealhulgas tõhus korruptsiooni- ja pettustevastane võitlus. Avaliku sektori hankijad peaksid seetõttu säilitama suure maksumusega lepingute koopiad, et huvitatud pooltel oleks nendele juurdepääs

▼B

vastavalt dokumentidele juurdepääsu reguleerivatele eeskirjadele. Lisaks tuleks riigihanke aruandes dokumenteerida eri hankemenetluste olulised elemendid ja otsused. Halduskoormuse võimalikult suurel määral vältimiseks peaks olema lubatud esitada riigihanke aruandes juba asjaomases lepingu sõlmimise teates sisalduvat teavet. Samuti tuleks parandada komisjoni hallatavaid nende teadete avaldamise elektroonilisi süsteeme, et soodustada andmete sisestamist, lihtsustades samas üldaruannete väljavõtete tegemist ja süsteemidevahelist andmevahetust.

- (127) Haldusliku lihtsustamise huvides ja liikmesriikide koormuse vähendamiseks peaks komisjon regulaarselt uurima, kas hanke menetlustega seoses esitatavates teatistes sisalduva teabe kvaliteet ja täielikkus on piisav, et võimaldada komisjonil saada statistilisi andmeid, mida vastasel korral peaksid edastama liikmesriigid.
- (128) Lepingu sõlmimise menetluse läbiviimiseks vajaliku teabe vahetamiseks on vaja teha tõhusat halduskoostööd, eelkõige seoses kõrvaldamise aluste ja kvalifitseerimise tingimustega ning kvaliteedi- ja keskkonnastandardite ning tunnustatud ettevõtjate nimekirjade kontrollimisega. Teabevahetuse suhtes kohaldatakse konfidentsiaalsust käsitlevaid siseriiklikke õigusakte. Seega ei panda käesoleva direktiiviga liikmesriikidele mingit kohustust vahetada teavet, millele liikmesriikide avaliku sektori hankijatel puudub juurdepääs. Siseturu infosüsteemi kaudu tehtavat halduskoostööd käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1024/2012⁽¹⁾ loodud siseturu infosüsteem (IMI) võiks olla kasulik elektrooniline platvorm halduskoostöö soodustamiseks ja tõhustamiseks, kuna teabevahetust hallatakse lihtsate ja ühtsete meetodite alusel, mille puhul ei ole takistuseks keelebarjäär. Seetõttu tuleks võimalikult kiiresti käivitada katseprojekt, et kontrollida, kas on sobilik laiendada IMId, et hõlmata sellega käesoleva direktiivi kohane teabevahetus.
- (129) Kiirete tehniliste, majanduslike ja õiguslike muutuste arvessevõtmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva direktiivi vähem oluliste elementide kohta. Rahvusvaheliste kokkulepete järgimiseks peaks komisjonil olema õigus muuta piirmäärade arvutamise tehnilist menetlust, vaadata piirmäärad regulaarselt läbi ning kohandada X lisa; keskvalitsusasutuste nimekiri võib muutuda seoses liikmesriikide haldussüsteemide muutustega. Sellistest muudatustest teatatakse komisjonile, kellel peaks olema õigus I lisa kohandada; viited CPV nomenklatuurile võivad muutuda ELi tasandi õigusaktide muutmise tõttu ning

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1024/2012, mis käsitleb siseturu infosüsteemi kaudu tehtavat halduskoostööd ning millega tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2008/49/EÜ (IMI määrus) (ELT L 316, 14.11.2012, lk 1).

▼B

sellised muutused peavad kajastuma ka käesoleva direktiivi tekstis; elektrooniliste vastuvõtuseadmete tehnilisi üksikasju ja omadusi tuleb ajakohastada, võttes arvesse tehnoloogia arengut; samuti tuleb anda komisjonile õigus muuta kohustuslikuks elektroonilise teabevahetuse tehnilised standardid, et tagada elektrooniliste sidevahendite abil läbi viidavates hankemenetlustes kasutatavate tehniliste vormingute, protsesside ja teadete koostalitlusvõime, võttes arvesse tehnoloogia arengut; loetelu liidu õigusaktidest, millega kehtestatakse olelusringi kulude arvestamise ühised meetodid, tuleb kiiresti kohandada, võttes arvesse valdkonnapõhiselt võetud meetmeid. Nende vajaduste rahuldamiseks tuleks anda komisjonile õigus ajakohastada olelusringi kulude arvestamise meetodeid käsitlevate õigusaktide loetelu. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

- (130) Komisjon peaks käesoleva direktiivi kohaldamisel konsulteerima asjaomaste eksperdirühmadega elektrooniliste riigihangete valdkonnas, et tagada peamiste sidusrühmade tasakaalustatud koosseis.
- (131) Selleks et tagada käesoleva direktiivi rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses teadete avaldamise standardvormide ja ettevõtete enda kinnituste standardvormide koostamisega. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ⁽¹⁾.
- (132) Teadete avaldamise standardvormide kohta rakendusaktide vastuvõtmisel tuleks kasutada nõuandemenetlust, kuna nimetatud aktidel puudub finantsmõju ning need ei mõjuta direktiivijärgsete kohustuste olemust ega ulatust. Kõnealused aktid täidavad üksnes halduseesmärki ning aitavad kaasa direktiivi sätete kohaldamisele.
- (133) Ettevõtete enda kinnituste standardvormide vastuvõtmiseks tuleks kasutada kontrollimenetlust, arvestades nende enese kinnituste mõju hankemenetlusele ning seda, et nad on keskse tähtsusega hankemenetlustes dokumentidele esitatavate nõuete lihtsustamisel.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

▼B

- (134) Komisjon peaks vaatama läbi piirmäärade kohaldamisest tuleneva mõju siseturule ja esitama selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Seda tehes peaks ta arvesse võtma selliseid tegureid nagu piiriüleste riigihangete tase, VKEde osalemine, tehingukulud ja kulutõhususe saavutamiseks tehtav kompromiss.

WTO riigihankelepingu XXII artikli lõike 7 kohaselt peetakse selle üle täiendavaid läbirääkimisi kolme aasta möödumisel selle jõustumisest ja seejärel kindlate ajavahemike järel. Sellega seoses tuleks inflatsiooni mõju silmas pidades vaadata läbi piirmäärade asjakohasus, mistõttu ei pea lepingus sätestatud piirmäärasid pika ajavahemiku jooksul muutma. Kui sellest tulenevalt tuleks piirmäärasid muuta, peaks komisjon võtma vajaduse korral vastu õigusakti ettepaneku, millega muudetakse käesolevas direktiivis sätestatud piirmäärasid.

- (135) Võttes arvesse praegu käimas olevaid arutelusid kolmandate riikidega suhteid reguleerivate horisontaalsete sätete üle riigihangete kontekstis, peaks komisjon tähelepanelikult jälgima maailmakaubanduse tingimusi ja hindama liidu konkurentsipositsiooni.

- (136) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt teatavate hankemenetluste suhtes kohaldatavate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide kooskõlastamist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga on seda direktiivi ulatuse ja mõju tõttu parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- (137) Direktiiv 2004/18/EÜ tuleks kehtetuks tunnistada.

- (138) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise avaldusega selgitavate dokumentide kohta kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel esitama ülevõtmismeetmetest teatamisele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seoseid direktiivi komponentide ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Seoses käesoleva direktiiviga peab seadusandja selliste dokumentide esitamist õigustatuks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I JAOTIS	KOHALDAMISALA, MÕISTED JA ÜLDPÕHIMÕTTED
I PEATÜKK	Kohaldamisala
1. JAGU	REGULEERIMISESE JA MÕISTED
Artikkel 1	Reguleerimisese ja kohaldamisala
Artikkel 2	Mõisted
Artikkel 3	Segahanked

▼B

2. JAGU	PIIRMÄÄRAD
Artikkel 4	Piirmäärad
Artikkel 5	Riigihanke eeldatava maksumuse arvutamise meetodid
Artikkel 6	Piirmäärade ja keskvalitsusasutuste nimekirja läbivaatamine
3. JAGU	ERANDID
Artikkel 7	Vee-, energeetika- ja transpordisektori ning postiteenuste sektori lepingud
Artikkel 8	Erandid elektroonilise side valdkonnas
Artikkel 9	Rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt sõlmitud riigihankelepingud ja korraldatud ideekonkurssid
Artikkel 10	Erandid teenuste hankelepingute puhul
Artikkel 11	Ainuõiguse alusel sõlmitavad teenuste hankelepingud
Artikkel 12	Avaliku sektori üksuste vahelised lepingud
4. JAGU	ERIOLUKORRAD
1. alajagu	Subsideeritavad lepingud ning teadus- ja arendusteenused
Artikkel 13	Avaliku sektori hankijate subsideeritavad lepingud
Artikkel 14	Teadus- ja arendusteenused
2. alajagu	Kaitse- või julgeolekuaspektiga seotud hanked
Artikkel 15	Kaitse ja julgeolek
Artikkel 16	Kaitse- või julgeolekuaspektiga seotud segahanked
Artikkel 17	Kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavad hankelepingud ja ideekonkurssid, mis on sõlmitud või korraldatud rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt
II PEATÜKK	Üldised eeskirjad
Artikkel 18	Riigihanke üldpõhimõtted
Artikkel 19	Ettevõtjad
Artikkel 20	Reserveeritud hankelepingud
Artikkel 21	Konfidentsiaalsus
Artikkel 22	Teabevahetuse suhtes kohaldatavad eeskirjad
Artikkel 23	Nomenklatuurid
Artikkel 24	Huvide konflikt
II JAOTIS	RIIGIHANKELEPINGUTE SUHTES KOHALDATAVAD EESKIRJAD
I PEATÜKK	Menetlused
Artikkel 25	WTO riigihankelepingu ja muude rahvusvaheliste kokkulepetega seotud tingimused
Artikkel 26	Menetluse valik
Artikkel 27	Avatud hankemenetlus
Artikkel 28	Piiratud hankemenetlus
Artikkel 29	Konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus

▼B

Artikkel 30	Võistlev dialoog
Artikkel 31	Innovatsioonipartnerlus
Artikkel 32	Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine
II PEATÜKK	Elektrooniliste ja koondhangete puhul kasutatavad meetodid ja vahendid
Artikkel 33	Raamlepingud
Artikkel 34	Dünaamilised hankestüsteemid
Artikkel 35	Elektrooniline oksjon
Artikkel 36	Elektroonilised kataloogid
Artikkel 37	Keskne hankimine ja kesksed hankijad
Artikkel 38	Ajutised ühishanked
Artikkel 39	Eri liikmesriikide avaliku sektori hankijaid hõlmavad hanked
III PEATÜKK	Menetluse läbiviimine
1. JAGU	ETTEVALMISTAMINE
Artikkel 40	Esialgsete turu-uuringud
Artikkel 41	Taotlejate ja pakkujate eelnev osalemine
Artikkel 42	Tehniline kirjeldus
Artikkel 43	Märgised
Artikkel 44	Katsearuanded, sertifitseerimine ja muu tõendusmaterjal
Artikkel 45	Alternatiivsed lahendused
Artikkel 46	Lepingute osadeks jaotamine
Artikkel 47	Tähtaegade kehtestamine
2. JAGU	AVALDAMINE JA LÄBIPAISTVUS
Artikkel 48	Eelteated
Artikkel 49	Hanketeated
Artikkel 50	Lepingu sõlmimise teated
Artikkel 51	Teadete avaldamise vorm ja viis
Artikkel 52	Avaldamine riigi tasandil
Artikkel 53	Hankedokumentide elektrooniline kättesaadavus
Artikkel 54	Ettepanekute tegemine taotlejatele
Artikkel 55	Taotlejate ja pakkujate teavitamine
3. JAGU	OSALEJATE VALIMINE JA LEPINGUTE SÕLMIMINE
Artikkel 56	Üldpõhimõtted
1. alajagu	Kvalitatiivse valiku kriteeriumid
Artikkel 57	Kõrvaldamise alused
Artikkel 58	Kvalifitseerimise tingimused
Artikkel 59	Euroopa ühtne hankedokument

▼B

Artikkel 60	Tõendusmaterjal
Artikkel 61	Elektroniline tõendite andmebaas (e-Certis)
Artikkel 62	Kvaliteeditagamis- ja keskkonnajuhtimisstandardid
Artikkel 63	Teiste üksuste suutlikkusele toetumine
Artikkel 64	Tunnustatud ettevõtjate ametlikud nimekirjad ja sertifitseerimine avalik-õiguslike või eraõiguslike asutuste poolt
2. alajagu	Taotlejate, pakkumuste ja lahenduste arvu vähendamine
Artikkel 65	Nõuetele vastavate taotlejate arvu piiramine osalemiskutse esitamisel
Artikkel 66	Pakkumuste ja lahenduste arvu piiramine
3. alajagu	Lepingu sõlmimine
Artikkel 67	Pakkumuste hindamise kriteeriumid
Artikkel 68	Olelusringi kulude arvestamine
Artikkel 69	Põhjendamatult madala maksumusega pakkumused
IV PEATÜKK	Lepingu täitmine
Artikkel 70	Lepingute täitmise tingimused
Artikkel 71	Allhanked
Artikkel 72	Lepingute muudatused nende kehtivusajal
Artikkel 73	Lepingute lõpetamine
III JAOTIS	ERIHANGETE KORD
I PEATÜKK	Sotsiaalteenused ja muud eriteenused
Artikkel 74	Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste hankelepingute sõlmimine
Artikkel 75	Teadete avaldamine
Artikkel 76	Lepingute sõlmimise põhimõtted
Artikkel 77	Teatavatele teenustele reserveeritud hankelepingud
II PEATÜKK	Ideekonkursside reguleerivad eeskirjad
Artikkel 78	Kohaldamisala
Artikkel 79	Teated
Artikkel 80	Ideekonkursside korraldamise ja osalejate valimise eeskirjad
Artikkel 81	Žürii koosseis
Artikkel 82	Žürii otsused
IV JAOTIS	JUHTIMINE
Artikkel 83	Täitmise tagamine
Artikkel 84	Üksikaruanded lepingute sõlmimise menetluse kohta
Artikkel 85	Liikmesriikide aruandlus ja statistiline teave
Artikkel 86	Halduskoostöö

▼B

V JAOTIS	DELEGEERITUD VOLITUSED, RAKENDUSVOLITUSED JA LÕPPSÄTTED
Artikkel 87	Delegeeritud volituste rakendamine
Artikkel 88	Kiirmenetlus
Artikkel 89	Komiteemenetlus
Artikkel 90	Ülevõtmine ja üleminekusätted
Artikkel 91	Kehtetuks tunnistamine
Artikkel 92	Läbivaatamine
Artikkel 93	Jõustumine
Artikkel 94	Adressaadid
LISAD	
I LISA	KESKVALITSUSASUTUSED
II LISA	ARTIKLI 2 LÕIKE 1 PUNKTI 6 ALAPUNKTIS A OSUTATUD TEGEVUSTE LOETELU
III LISA	ARTIKLI 4 PUNKTIS B OSUTATUD TOODETE LOETELU SEoses AVALIKU SEKTORI HANKIJATE POOLT RIIGIKAITSE VALDKONNAS SÕLMITUD LEPINGUTEGA
IV LISA	PAKKUMUSTE, OSALEMISTAOTLUSTE NING IDEEKONKURSSIDE KAVADE JA PROJEKTIDE ELEKTROONILISEKS VASTUVÕTMISEKS VAJALIKE VAHENDITE JA SEADMETEGA SEOTUD NÕUDED
V LISA	EELTEATES SISALDUV TEAVE
A osa	TEAVE, MIS PEAB SISALDUMA EELTEATE AVALIKU SEKTORI HANKIJA PROFILIS AVALDAMISE TEATES
B osa	TEAVE, MIS PEAB SISALDUMA EELTEADETES (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLIS 48)
C osa	HANKETEATES AVALDATAV TEAVE (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLIS 49)
D osa	LEPINGU SÕLMIMISE TEATES AVALDATAV TEAVE (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLIS 50)
E osa	IDEEKONKURSI TEATES AVALDATAV TEAVE (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLI 79 LÕIKES 1)

▼B

F osa	TEAVE, MIS AVALDATAKSE TEATES IDEE-KONKURSI TULEMUSTE KOHTA (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLI 79 LÕIKES 2)
G osa	TEAVE, MIS AVALDATAKSE TEATES LEPINGU MUUTMISE KOHTA SELLE KEHTIVUSE AJAL (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLI 72 LÕIKES 1)
H osa	SOTSIAAL- JA MUUDE ERITEENUSTE LEPINGUTE HANKETEADETES AVALDATAV TEAVE (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLI 75 LÕIKES 1)
I osa	SOTSIAAL- JA MUUDE ERITEENUSTE LEPINGUTE EELTEADETES AVALDATAV TEAVE (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLI 75 LÕIKES 1)
J osa	SOTSIAAL- JA MUUDE ERITEENUSTE LEPINGU SÕLMIMISE TEADETES AVALDATAV TEAVE (MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLI 75 LÕIKES 2)
VI LISA	TEAVE, MIS TULEB ESITADA ELEKTROONILISTE OKSJONITEGA SEOTUD HANKEDOKUMENTIDES (ARTIKLI 35 LÕIGE 4)
VII LISA	TEATAVATE TEHNILISTE KIRJELDUSTE MÄÄRATLUSED
VIII LISA	AVALDAMISEGA SEOTUD TINGIMUSED
IX LISA	ARTIKLIGA 54 ETTE NÄHTUD PAKKUMUSE ESITAMISE ETTEPANEKU, DIALOGIS OSALEMISE ETTEPANEKU VÕI HUVI KINNITAMISE ETTEPANEKU SISU
X LISA	ARTIKLI 18 LÕIKES 2 OSUTATUD RAHVUSVAHELISTE SOTSIAALSETE JA KESKKONNAA- LASTE KONVENTSIOONIDE LOEND
XI LISA	REGISTRID
XII LISA	TÕENDID KVALIFITSEERIMISE TINGIMUSTE PUHUL
XIII LISA	ARTIKLI 68 LÕIKES 3 OSUTATUD LIIDU ÕIGUSAKTIDE LOEND
XIV LISA	ARTIKLIS 74 OSUTATUD TEENUSED
XV LISA	VASTAVUSTABEL

I JAOTIS

KOHALDAMISALA, MÕISTED JA ÜLDPÕHIMÕTTED*I PEATÜKK****Kohaldamisala***

1. ja g u

Reguleerimisese ja mõisted*Artikkel 1***Reguleerimisese ja kohaldamisala**

1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse eeskirjad hankemenetluste läbiviimiseks avaliku sektori hankijate poolt selliste riigihankelepingute sõlmimiseks ja ideekonkursside korraldamiseks, mille eeldatav maksumus ületab artiklis 4 sätestatud piirmäärasid.

2. Hangete all mõeldakse käesolevas direktiivis ehitustööde, asjade või teenuste hankimist riigihankelepingu alusel avaliku sektori hankijate valitud ettevõtjatelt, olenemata sellest, kas kõnealused ehitustööd, asjad või teenused teenivad avalikke huve.

3. Käesolevat direktiivi kohaldatakse ELi toimimise lepingu artikli 346 kohaselt.

4. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide vabadust määrata kooskõlas liidu õigusega kindlaks, milliseid teenuseid nad loevad üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks, kuidas selliste teenuste osutamist tuleks korraldada ja rahastada kooskõlas riigiabi eeskirjadega ning milliseid konkreetseid kohustusi nende suhtes tuleks kohaldada. Samuti ei mõjuta käesolev direktiiv ametiasutuste otsuseid selle üle, kas, kuidas ja millises ulatuses nad ise vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 14 ja protokollile nr 26 avalikes huvides ülesandeid täita tahavad.

5. Käesolev direktiiv ei mõjuta viisi, kuidas liikmesriigid korraldavad oma sotsiaalkindlustussüsteeme.

6. Kokkuleppeid, otsuseid ja muid õiguslikke vahendeid, millega korraldatakse avaliku sektori hankijate või nende ühenduste vahel õiguste ja kohustuste üleandmist avalike ülesannete täitmiseks ning millega ei nähta ette lepinguliste kohustuste täitmise tasustamist, käsitatakse asjaomase liikmesriigi sisese asjakorraldusena ning käesolev direktiiv neid ei mõjuta.

*Artikkel 2***Mõisted**

1. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „avaliku sektori hankijad” – riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud isikud, ühe või mitme sellise omavalitsuse või avalik-õigusliku isiku moodustatud ühendused;

▼B

- 2) „keskvalitsusasutused” – I lisas loetletud avaliku sektori hankijad ning, kui riiklikul tasandil on tehtud vastavaid parandusi ja muudatusi, nende õigusjärglased;
- 3) „keskvalitsusest madalama tasandi hankijad” – avaliku sektori hankijad, kes ei ole keskvalitsusasutused;
- 4) „avalik-õiguslik isik” –
isik, mis vastab kõigile järgmistele tingimustele:
  - a) see on moodustatud konkreetse eesmärgiga rahuldada vajadusi üldistes huvides ning sellel ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu;
  - b) see on juriidiline isik ning
  - c) seda rahastavad põhiliselt riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused või muud avalik-õiguslikud isikud; selle juhtimine toimub kõnealuste omavalitsuste või avalik-õiguslike isikute järelevalve all; selle haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest üle poole on määranud riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus või muud avalik-õiguslikud isikud;
- 5) „riigihankelepingud” – ühe või mitme ettevõtja ning ühe või mitme avaliku sektori hankija vahel kirjalikult sõlmitud rahaliste huvidega seotud lepingud, mille esemeks on ehitustööd, asjade tarnimine või teenuste osutamine;
- 6) „ehitustööde riigihankelepingud” –
riigihankelepingud, mille esemeks on üks järgmistest:
  - a) II lisas loetletud ehitustööde tegemine või ehitustööde tegemine koos projekteerimisega;
  - b) ehitustöö tegemine või ehitustöö tegemine koos projekteerimisega;
  - c) ehitustöö tegemine mis tahes vahenditega vastavalt ehitise liigile ja projektile otsustavat mõju avaldava avaliku sektori hankija esitatud nõuetele;
- 7) „ehitustöö” – ehitus- või tsiviilehitustööde tulemus tervikuna, millel on iseseisev majanduslik või tehniline otstarve;
- 8) „asjade riigihankelepingud” – riigihankelepingud, mille esemeks on asjade ostmine, üürimine, rentimine või liisimine koos väljaostuvõimalusega või ilma. Asjade hankeleping võib kaasneva tööna hõlmata ka kohaletoomis- ja paigaldustöid;
- 9) „teenuste riigihankelepingud” – riigihankelepingud, mille esemeks on teenuste osutamine, välja arvatud riigihankelepingud punktis 6 osutatud teenuste osutamiseks;
- 10) „ettevõtja” – füüsiline või juriidiline isik või avaliku sektori asutus või selliste isikute ja/või asutuste rühm, sealhulgas igasugused ettevõtjate ajutised ühendused, kes pakub turul ehitustööde ja/või ehitustöö tegemist, asju või teenuseid;

▼B

- 11) „pakkuja” – pakkumuse esitanud ettevõtja;
- 12) „taotleja” – ettevõtja, kes taotleb osalemist või keda on kutsutud osalema piiratud hankemenetluses, konkurentsipõhises läbirääkimistega hankemenetluses, väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluses, võistlevas dialoogis või innovatsioonipartnerluses;
- 13) „hankedokument” – avaliku sektori hankija esitatud või tema poolt viidatud dokument, milles kirjeldatakse riigihanke või menetluse elemente või määratakse need kindlaks, sealhulgas hanketeade, eelteade, kui seda kasutatakse riigihanke väljakuulutamiseks, tehniline kirjeldus, kirjeldav dokument, lepingu kavandatavad tingimused, taotlejate ja pakujate esitatavate dokumentide vormingud, teave kõikide suhtes kehtivate kohustuste kohta ja kõik täiendavad dokumendid;
- 14) „kesksed hanked” – pidevad hanked ühel järgmisel kujul:
- a) avaliku sektori hankijate jaoks ette nähtud asjade ja/või teenuste hankimine;
  - b) avaliku sektori hankijate jaoks ette nähtud ehitustööde, asjade või teenuste riigihankelepingute või raamlepingute sõlmimine;
- 15) „hangete tugiteenused” –
- hankemenetlust toetav tegevus, eelkõige järgmisel kujul:
- a) tehniline taristu, et võimaldada avaliku sektori hankijatel sõlmida ehitustööde, asjade või teenuste hanke- või raamlepinguid;
  - b) hankemenetluse läbiviimise või korraldamise alane nõustamine või
  - c) hankemenetluse ettevalmistamine ja juhtimine asjaomase avaliku sektori hankija nimel;
- 16) „keskne hankija” – avaliku sektori hankija, kes korraldab keskseid riigihankeid ning võib pakkuda ka riigihangete tugiteenuseid;
- 17) „tugiteenuse osutaja” – avalik-õiguslik või eraõiguslik isik, kes pakub turul riigihangete tugiteenuseid;
- 18) „kirjalik” või „kirjalikult” – sõnadest või numbritest koosnev avaldus, mida on võimalik lugeda, paljundada ja seejärel edastada, sh elektrooniliste vahendite abil edastatav ja salvestatav teave;
- 19) „elektroonilised vahendid” – elektroonilised seadmed, mida kasutatakse kaablite, raadio, optiliste vahendite või muude elektromagnetiliste vahendite kaudu saadetud, edastatud ja vastu võetud andmete töötlemiseks (sealhulgas digitaalseks pakkimiseks) ja salvestamiseks;

▼B

- 20) „olelusring” – kõik toodete või ehitustööde olemasolu või teenuste osutamise järjestikused ja/või omavahel seotud etapid, sh teostatav uurimis- ja arendustegevus, tootmine, kauplemine ja selle tingimused, transport, kasutamine ning hooldus, alates tooraine hankimisest või ressursside loomisest kuni kõrvaldamiseni ja teenuste osutamise või kasutamise lõpuni;
- 21) „ideekonkurss” – menetlus, mille kaudu avaliku sektori hankija peamiselt maa- ja linnaplaneeringute, arhitektuuri ja inseneritöö või andmetöötamise valdkonnas omandab kavandi või projekti, mille valib välja žürii auhinnalisel või auhindadeta konkursil;
- 22) „innovatsioon” – uue või märkimisväärselt täiustatud toote, teenuse või protsessi, sealhulgas tootmis- või ehitusprotsessi (kuid mitte ainult), uue turustusviisi või uue organisatsioonilise meetodi kasutuselevõtt äritavades, töökorralduses või välissuhetes, muu hulgas eesmärgiga aidata lahendada ühiskondlikke probleeme või toetada aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiat „Euroopa 2020”;
- 23) „märgis” – mis tahes dokument, sertifikaat või tõend, mis tõendab, et asjaomased ehitustööd, tooted, teenused, protsessid või menetlused vastavad teatavatele nõuetele;
- 24) „märgise nõuded” – nõuded, millele asjaomased ehitustööd, tooted, teenused, protsessid või menetlused peavad asjaomase märgise saamiseks vastama.

2. Käesoleva artikli kohaldamisel hõlmavad piirkondlikud omavalitsused omavalitsusi, mille mittetäielik loetelu on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1059/2003 ⁽¹⁾ osutatud NUTS 1. ja 2. tasandi piirkondade loetelus, samal ajal kui kohalikud omavalitsused on kõik NUTS 3. tasandile kuuluvate haldusüksuste omavalitsusorganid ja väiksemate haldusüksuste omavalitsusorganid, nagu on osutatud määruses (EÜ) nr 1059/2003.

*Artikkel 3***Segahanked**

1. Lõiget 2 kohaldatakse segalepingute suhtes, mille esemeks on erinevad hankeliigid, mis kõik on käesoleva direktiiviga hõlmatud.

Lõikeid 3–5 kohaldatakse segalepingute suhtes, mille esemeks on käesoleva direktiiviga hõlmatud hanked ja muude õiguskordadega hõlmatud hanked.

2. Lepingud, mille esemeks on kaks või enam liiki riigihankeid (ehitustööd, teenused või asjad), sõlmitakse kooskõlas lepingu põhiesemeks oleva riigihanke liigi suhtes kohaldatavate sätetega.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1059/2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus (NUTS) (ELT L 154, 21.6.2003, lk 1).

▼B

Segalepingute puhul, mis hõlmavad osaliselt teenuseid III jaotise I peatüki tähenduses ning osaliselt muid teenuseid, või segalepingute puhul, mis hõlmavad osaliselt teenuseid ja osaliselt asju, määratakse lepingu põhise kindlaks selle järgi, milliste asjaomaste teenuste või asjade eeldatav maksumus on suurim.

3. Kui asjaomase lepingu eri osasid on objektiivselt võimalik lahutada, kohaldatakse lõiget 4. Kui asjaomase lepingu eri osasid ei ole objektiivselt võimalik lahutada, kohaldatakse lõiget 6.

Kui asjaomase lepingu osa on hõlmatud ELi toimimise lepingu artikliga 346 või direktiiviga 2009/81/EÜ, kohaldatakse käesoleva direktiivi artiklit 16.

4. Selliste lepingute puhul, mille ese hõlmab nii käesoleva direktiiviga reguleeritavaid riigihankeid kui ka riigihankeid, mida käesolev direktiiv ei hõlma, võivad avaliku sektori hankijad teha otsuse sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud või sõlmida ühtne leping. Kui avaliku sektori hankijad otsustavad sõlmida eri osade kohta eraldi hankelepingud, otsustatakse see, millist õigusorda iga sellise eraldi lepingu suhtes kohaldada, asjaomase eraldi osa omaduste põhjal.

Kui avaliku sektori hankijad otsustavad sõlmida ühtse lepingu, kohaldatakse segalepingu suhtes käesolevat direktiivi, juhul kui artiklis 16 ei ole ette nähtud teisiti, olenemata nende osade maksumusest, mis muidu oleksid hõlmatud erineva õigusliku režiimiga, ning olenemata sellest, millise õigusliku režiimiga kõnealused osad muidu hõlmatud oleksid.

Asjade, ehitustööde ja teenuste hankelepingute ja kontsessioonide elemente sisaldavate segalepingute puhul sõlmitakse segaleping käesoleva direktiivi kohaselt, kui lepingu selle osa, mis moodustab käesoleva direktiiviga reguleeritava hankelepingu, artikli 5 kohaselt arvatud eeldatav maksumus on võrdne artiklis 4 sätestatud piirmääraga või sellest suurem.

5. Lepingute puhul, mille esemeks on nii käesoleva direktiiviga reguleeritavad hanked kui ka hanked, mis hõlmavad direktiiviga 2014/25/EL reguleeritavat tegevust, määratakse kohaldatavad eeskirjad käesoleva artikli lõikest 4 olenemata kindlaks direktiivi 2014/25/EL artiklite 5 ja 6 kohaselt.

6. Kui kõnealuse lepingu eri osasid ei ole objektiivselt võimalik lahutada, lähtutakse kohaldatava õiguskorra üle otsustamisel lepingu põhiesemest.

2. ja gu

P i i r m ä ä r a d*Artikkel 4***P i i r m ä ä r a d**

Käesolevat direktiivi kohaldatakse riigihangete suhtes, mille eeldatav maksumus käibemaksuta on võrdne järgmiste piirmääradega või ületab neid:

a) ► **M1** 5 225 000 eurot ◀ ehitustööde riigihankelepingute puhul;

▼B

- b) ► **M1** 135 000 eurot ◀ keskvalitsusasutuste sõlmitavate asjade ja teenuste valiku riigihankelepingute puhul ning selliste asutuste korraldatavate ideekonkursside puhul; riigikaitse valdkonna avaliku sektori hankijate sõlmitud asjade riigihankelepingute puhul kohaldatakse seda üksnes selliste lepingute suhtes, mis hõlmavad III lisas loetletud tooteid;
- c) ► **M1** 209 000 eurot ◀ keskvalitsusest madalama tasandi hankijate sõlmitavate asjade ja teenuste riigihankelepingute puhul ning selliste avaliku sektori hankijate korraldatavate ideekonkursside puhul. See piirmäär kehtib ka riigikaitse valdkonnas tegutsevate keskvalitsusasutuste sõlmitavate asjade riigihankelepingute puhul, kui need lepingud hõlmavad III lisas loetlemata tooteid;
- d) 750 000 eurot XIV lisas loetletud sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste riigihankelepingute puhul.

*Artikkel 5***Riigihanke eeldatava maksumuse arvutamise meetodid**

1. Hanke eeldatava maksumuse arvutamisel võetakse aluseks avaliku sektori hankija hinnangu kohaselt välja makstav kogusumma käibemaksuta, arvestades sealhulgas lepingutega seotud mis tahes valikuvõimalusi ja uuendamisi, nagu on selgelt esitatud hankedokumentides.

Kui avaliku sektori hankija näeb ette auhinnad või maksed taotlejatele või pakkujatele, võtab ta neid riigihanke eeldatava maksumuse arvutamisel arvesse.

2. Kui avaliku sektori hankija koosneb mitmest eraldi tegutsevast üksusest, võetakse arvesse kõigi nende üksuste riigihangete eeldatavat kogumaksumust.

Olenemata esimesest lõigust, kui eraldi tegutsev üksus on sõltumatult vastutav oma riigihanke või selle teatavate kategooriate eest, võib maksumust hinnata kõnealuse üksuse tasandil.

3. Riigihanke eeldatava maksumuse arvutamise meetodi valik ei tohi olla seotud kavatsusega jätta hankeleping käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja. Üksikhanget ei jaotata seega osadeks selliselt, et hoitakse ära selle kuulumine käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, välja arvatud juhul, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud.

4. Kõnealune eeldatav maksumus peab kehtima hanketeate saatmise hetkel või kui hanketeate saatmist ei ole ette nähtud, siis hetkel, kui avaliku sektori hankija alustab hankemenetlust, näiteks võttes hankega seoses ühendust ettevõtjatega, kui see on asjakohane.

5. Raamlepingute ja dünaamiliste hankesüsteemide puhul on arvesse võetav maksumus kõigi raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja jooksul kavandatavate lepingute maksimaalne eeldatav maksumus käibemaksuta.

▼B

6. Innovatsioonipartnerluste puhul vastab arvessevõetav maksumus kavandatava partnerluse kõigis etappides aset leidva teadus- ja arendustegevuse ning samuti kavandatava partnerluse lõpus välja arendatavate ja tarnitavate asjade, teenuste või ehitustööde maksimaalsele eeldatavale maksumusele käibemaksuta.

7. Ehitustööde riigihankelepingute puhul võetakse eeldatava maksumuse arvutamisel arvesse nii ehitustööde maksumust kui ka avaliku sektori hankijate poolt ehitustööde tegemiseks töövõtja käsutusse antud asjade ja teenuste eeldatavat kogumaksumust, kui sellised asjad või teenused on ehitustööde tegemiseks vajalikud.

8. Kui kavandatava ehitustööde või teenuste riigihanke tulemusena sõlmitakse hankelepingud eraldi osadena, võetakse arvesse kõigi osade eeldatav kogumaksumus.

Kui osade kogumaksumus on võrdne artiklis 4 sätestatud piirmääraga või sellest suurem, kohaldatakse käesolevat direktiivi iga osa suhtes.

9. Kui samalaadsete asjade hankimise ettepaneku tulemuseks võib olla lepingute sõlmimine riigihanke eraldi osade suhtes, tuleb artikli 4 punktide b ja c kohaldamisel arvestada kõigi selliste osade eeldatavat kogumaksumust.

Kui osade kogumaksumus on võrdne artiklis 4 sätestatud piirmääraga või sellest suurem, kohaldatakse käesolevat direktiivi iga osa suhtes.

10. Olenemata lõigetest 8 ja 9 võivad avaliku sektori hankijad üksikute osade suhtes lepinguid sõlmides jätta käesolevas direktiivis sätestatud menetlused kohaldamata, kui asjaomase osa eeldatav maksumus käibemaksuta jääb asjade või teenuste puhul alla 80 000 euro ja ehitustööde puhul alla 1 miljoni euro. Selliste osade kogumaksumus, mille jaoks sõlmitud lepingute suhtes ei kohaldata käesolevat direktiivi, ei tohi siiski ületada 20 % kavandatava ehitustöö, samalaadsete asjade või teenuste riigihanke kõikide osade kogumaksumusest.

11. Selliste asjade või teenuste riigihankelepingute puhul, mis on olemuselt regulaarsed või mida kavatakse teatava aja jooksul uuendada, võetakse lepingu eeldatava maksumuse arvutamisel aluseks:

- a) eelnenud 12 kuu või ühe finantsaasta jooksul sõlmitud samalaadsete järjestikuste lepingute tegelik kogumaksumus, mida on võimaluse korral kohandatud esialgse lepingu sõlmimisele järgneva 12 kuu jooksul toimunud muutustega koguses või maksumuses;
- b) või esimesele tarnele järgnenud kaheteistkümne kuu või finantsaasta jooksul (kui see on pikem kui kaksteist kuud) sõlmitud järjestikuste lepingute eeldatav kogumaksumus.

▼B

12. Asjade üürimise, rentimise või liisimisega seotud asjade riigihankelepingute puhul tuleb lepingu eeldatava maksumuse arvutamisel võtta aluseks järgmine maksumus:

- a) tähtajaliste riigihankelepingute puhul, kui tähtaeg on 12 kuud või lühem, hankelepingu eeldatav kogumaksumus selle kehtivusaja jooksul või kui hankelepingu tähtaeg on pikem kui 12 kuud, selle kogumaksumus, sealhulgas eeldatav jääkväärtus;
- b) tähtajatute riigihankelepingute puhul või lepingute puhul, mille kehtivusaega ei ole võimalik kindlaks määrata, igakuine maksumus, mis on korrutatud 48ga.

13. Teenuste riigihankelepingute puhul tuleb lepingu eeldatava maksumuse arvutamisel vajaduse korral aluseks võtta järgmine väärtus:

- a) kindlustusteenused: makstav kindlustusmaks ja muud tasud;
- b) panga- ja muud finantsteenused: teenustasud, makstavad vahendustasud, intress ja muud tasud;
- c) projekteerimislepingud: teenustasud, makstavad vahendustasud ja muud tasud.

14. Teenuste riigihankelepingute puhul, milles ei täpsustata koguhinda, võetakse lepingu eeldatava maksumuse arvutamisel aluseks:

- a) tähtajaliste hankelepingute puhul, mille kehtivusaeg on 48 kuud või lühem: kogumaksumus hankelepingu kehtivusaja jooksul;
- b) tähtajatute hankelepingute või hankelepingute puhul, mille kehtivusaeg on üle 48 kuu: kuumakse korrutatuna 48ga.

*Artikkel 6***Piirmäärade ja keskvalitsusasutuste nimekirja läbivaatamine**

1. Komisjon kontrollib iga kahe aasta tagant alates 30. juunist 2013, kas artikli 4 punktides a, b ja c kehtestatud piirmäärad vastavad Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelepingus (edaspidi „WTO riigihankeleping”) sätestatud piirmääradele, ja vaatab need vajaduse korral kooskõlas käesoleva artikliga läbi.

Vastavalt WTO riigihankelepingu kohasele arvutamismeetodile võtab komisjon kõnealuste piirmäärade väärtuste arvutamisel aluseks Rahvusvahelise Valuutafondi eriarveldusühikutes (SDR) väljendatud euro keskmise päevakursi 24 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul, mis lõpeb 1. jaanuaril jõustuvale läbivaatamisele eelnevas 31. augustiks. Sel viisil läbi vaadatud piirmäärade väärtus ümardatakse vajaduse korral lähima tuhande euronni allapoole, et tagada WTO riigihankelepingus sätestatud kehtivate, SDRides väljendatud piirmäärade järgimine.

▼B

2. Käesoleva artikli lõike 1 kohasel läbivaatamisel vaatab komisjon lisaks läbi ka

a) artikli 13 esimese lõigu punktis a kehtestatud piirmäära, kohandades seda ehitustööde riigihankelepingute suhtes kohaldatava läbivaadatud piirmääraga;

b) artikli 13 esimese lõigu punktis b kehtestatud piirmäära, kohandades seda keskvalitsusest madalama tasandi hankijate sõlmitavate teenuste riigihankelepingute suhtes kohaldatava läbivaadatud piirmääraga.

3. Iga kahe aasta tagant alates 1. jaanuarist 2014 määrab komisjon kindlaks artikli 4 punktides a, b ja c osutatud ja käesoleva artikli lõike 1 kohaselt läbi vaadatud piirmäärade väärtused liikmesriikidele, mille rahaühik ei ole euro.

Samal ajal määrab komisjon kindlaks artikli 4 punktis d osutatud piirmäära väärtuse liikmesriikidele, mille rahaühik ei ole euro, omavääringus.

Vastavalt WTO riigihankelepingu kohasele arvutusmeetodile võetakse nende väärtuste arvutamisel aluseks kõnealuste omavääringute keskmine päevakurs, mis vastab eurodes väljendatud kohaldatavatele piirmääradele 24 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul, mis lõpeb 1. jaanuaril toimuvale piirmäärade muutmisele eelneval 31. augustil.

4. Komisjon avaldab lõikes 1 osutatud muudetud piirmäärad, nende vastavad väärtused lõike 3 esimeses lõigus osutatud riikide vääringus ja lõike 3 teise lõigu kohaselt kindlaks määratud väärtuse *Euroopa Liidu Teatajas* muutmisele järgneva novembrikuu alguses.

5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte, et kohandada käesoleva artikli lõike 1 teises lõigus osutatud meetodit WTO riigihankelepingus sätestatud meetodi muudatustega seoses artikli 4 punktides a, b ja c osutatud piirmäärade läbivaatamisega ning nende liikmesriikide, mille rahaühik ei ole euro, omavääringu vastava väärtuse kindlaksmääramisega, millele on osutatud käesoleva artikli lõikes 3.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte, et käesoleva artikli lõike 1 kohaselt vaadata läbi artikli 4 punktides a, b ja c osutatud piirmäärad ning et käesoleva artikli lõike 2 kohaselt vaadata läbi artikli 13 esimese lõigu punktides a ja b osutatud piirmäärad.

▼B

6. Kui artikli 4 punktides a, b ja c ning artikli 13 esimese lõigu punktides a ja b osutatud piirmäärad vajavad läbivaatamist ning ajalised piirangud ei võimalda kasutada artikliga 87 ette nähtud menetlust ja seega on tungiv vajadus, kohaldatakse käesoleva artikli lõike 5 teise lõigu kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktide suhtes artiklis 88 sätestatud menetlust.

7. Komisjonile antakse volitused võtta vastu delegeeritud õigusakte vastavalt artiklile 87 I lisa muutmiseks, et ajakohastada avaliku sektori hankijate loetelu liikmesriikide asjakohaste teadete põhjal, kui selliseid muudatusi on vaja avaliku sektori hankijate korrektseks identifitseerimiseks.

3. j a g u

E r a n d i d*Artikkel 7***Vee-, energeetika- ja transpordisektori ning postiteenuste sektori lepingud**

Käesolevat direktiivi ei kohaldata riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mis on sõlmitud või korraldatud direktiivi 2014/25/EL alusel ühe või mitme kõnealuse direktiivi artiklites 8–14 nimetatud tegevusalaga tegelevate avaliku sektori hankijate poolt ja kõnealuste tegevuste sooritamiseks, ega riigihankelepingute suhtes, mis on kõnealuse direktiivi artiklite 18, 23 ja 34 alusel selle direktiivi kohaldamisalast välja jäetud, või kui need on sõlmitud nimetatud direktiivi artikli 13 lõike 2 punkti b tähenduses postiteenuseid osutava avaliku sektori hankija poolt, lepingute suhtes, mis on sõlmitud järgmiste tegevuste sooritamiseks:

- a) üksnes elektrooniliste vahendite vahendusel pakutavad ja nendega seotud lisandväärtusega teenused, sealhulgas šifreeritud dokumentide turvaline edastamine elektrooniliste vahenditega, aadressihalduse teenused ja registreeritud elektroonilise posti edastamine;
- b) finantsteenused, mis on kaetud CVP koodidega 66100000-1 kuni 66720000-3 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 21 punktiga d ning mis hõlmavad eelkõige postirahakaarte ja posti žiirülekandeid;
- c) filateeliateenused või
- d) logistikateenused (teenused, milles on ühendatud füüsiline kättetoimetamine ja/või ladustamine ning teised postiga mitteseotud funktsioonid).

Artikkel 8

Erandid elektroonilise side valdkonnas

Käesolevat direktiivi ei kohaldata riigihankelepingute ega ideekonkursside suhtes, mille põhieesmärk on võimaldada avaliku sektori hankijatel pakkuda või kasutada sidevõrke või pakkuda üldsusele üht või mitut elektroonilist sideteenust.

Käesolevas artiklis kasutatakse mõisteid „üldkasutatav sidevõrk” ja „elektroonilise side võrk” samas tähenduses, mis neil on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2002/21/EÜ ⁽¹⁾.

Artikkel 9

Rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt sõlmitud riigihankelepingud ja korraldatud ideekonkurssid

1. Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille sõlmimisel või korraldamisel avaliku sektori hankija peab kohaldama käesolevas direktiivis sätestatud erinevat hankemenetlust, mis on kehtestatud mõnel järgmisel alusel:

- a) rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi loov õiguslik vahend, näiteks rahvusvaheline leping või kokkulepe, mis on sõlmitud liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi või selle allpiirkonna vahel aluslepingute kohaselt ja mis hõlmab ehitustöid, asju või teenuseid, mis on ette nähtud teatava projekti ühiseks rakendamiseks või kasutamiseks allakirjutante poolt;
- b) rahvusvaheline organisatsioon.

Liikmesriigid teatavad kõigist käesoleva lõike esimese lõigu punktis a osutatud õiguslikest vahenditest komisjonile, kes võib konsulteerida artiklis 89 osutatud riigihankelepingute nõuandekomiteega.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata hankelepingute ega ideekonkursside suhtes, mille puhul avaliku sektori hankija sõlmib või korraldab lepingu sõlmimise kooskõlas rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise finantseerimisasutuse hanke-eeskirjadega, kui asjaomaseid riigihankelepinguid või ideekonkursside rahastab täielikult see organisatsioon või asutus; hankelepingute ja ideekonkursside puhul, mille suuremat osa kaastrahastab rahvusvaheline organisatsioon või rahvusvaheline finantseerimisasutus, lepivad lepingupooled kokku, milliseid hankemenetlusi kohaldada.

3. Artiklit 17 kohaldatakse kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavate hankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mis on sõlmitud või korraldatud rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt. Käesoleva artikli lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata nimetatud lepingute ja ideekonkursside suhtes.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (ELT L 108, 24.4.2002, lk 33).

Artikkel 10

Erandid teenuste hankelepingute puhul

Käesolevat direktiivi ei kohaldata teenuste riigihankelepingute suhtes, mis käsitlevad järgmist:

- a) maa, olemasolevate ehitiste või muu kinnisvara omandamine või rentimine mis tahes rahaliste vahenditega või sellise kinnisvaraga seotud õigused;
- b) audiovisuaalmeedia või raadioteenuste pakkujate poolt sõlmitavad lepingud, mis käsitlevad audiovisuaalmeedia teenuste või raadiosaadete jaoks mõeldud saatematerjali omandamist, arendamist, tootmist või ühistootmist, või audiovisuaalmeedia või raadioteenuste pakkujaga sõlmitavad lepingud, mis käsitlevad saateaega või saate pakku-mist. Käesoleva punkti kohaldamisel käsitatakse mõisteid „audiovisuaalmeedia teenus” ja „meediateenuse osutaja” samas tähenduses kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/13/EL ⁽¹⁾ artikli 1 lõike 1 punktides a ja d. Mõistet „saade” kasutatakse samas tähenduses kui nimetatud direktiivi artikli 1 lõike 1 punktis b, kuid see hõlmab ka raadiosaateid ja raadiosaadete materjale. Käesoleva sätte kohaldamisel on mõistel „saatematerjal” sama tähendus nagu mõistel „saade”;
- c) vahekohtu- ja lepitamisteenused;
- d) järgmised õigusteenused:
  - i) kliendi õiguslik esindamine juristi poolt, nagu seda mõistet käsitatakse nõukogu direktiivi 77/249/EMÜ ⁽²⁾ artiklis 1:
    - liikmesriigi, kolmanda riigi või rahvusvahelises vahekohtus või lepituskohtus läbiviidavates vahekohtu- või lepitusmenetlustes või
    - liikmesriigi või kolmanda riigi kohtutes või ametiasutustes või rahvusvahelistes kohtutes või asutustes läbiviidavates kohtumenetlustes;
  - ii) õigusnõustamine käesoleva punkti alapunktis i osutatud menetluste ettevalmistamisel või juhul, kui on konkreetsed märgid selle kohta, et suure tõenäosusega hakatakse asja, mida õigusnõustamine puudutab, sellistes menetlustes arutama, tingimusel et õigusnõu annab jurist direktiivi 77/249/EMÜ artikli 1 tähenduses;
  - iii) notarite osutatavad dokumentide tõendamise ja autentimise teenused;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 22. märtsi 1977. aasta direktiiv 77/249/EMÜ õigusteenuste osutamise vabaduse tulemuslikuma elluviimise kohta (EÜT L 78, 26.3.1977, lk 17).

▼B

- iv) usaldusisikute või hooldajate osutatavad õigusteenused või muud õigusteenused, mida osutavad isikud, kelle on määranud asjaomase liikmesriigi kohus või kes on õigusaktidega määratud selliste kohtute järelevalve all konkreetseid ülesandeid täitma;
- v) muud õigusteenused, mis on asjaomases liikmesriigis seotud (isegi harvadel juhtudel) riigivõimu teostamisega;
- e) finantsteenused, mis on seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/39/EÜ ⁽¹⁾ tähenduses, keskpanga teenused ning Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi ja Euroopa Stabiilsusmehhanismiga seotud toiminguid;
- f) laenud, mis on või ei ole seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega;
- g) töölepingud;
- h) tsiviilkaitse, kodanikukaitse ja ohu ärahoidmisega seotud teenused, mida osutavad mittetulunduslikud organisatsioonid ja ühendused ning mis on kaetud järgmiste CPV koodidega: 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 ja 85143000-3, välja arvatud patsiendi veo kiirabiteenused;
- i) avalik reisijateveoteenus raudteel või metroos;
- j) CPV koodide 79341400-0, 92111230-3 ja 92111240-6 alla kuuluvaid poliitiliste kampaaniate korraldamisega seotud teenused, mis sõlmitakse erakonna poolt valimiskampaania käigus.

*Artikkel 11***Ainuõiguse alusel sõlmitavad teenuste hankelepingud**

Käesolevat direktiivi ei kohaldata teenuste riigihankelepingute suhtes, mille avaliku sektori hankija sõlmib teise avaliku sektori hankijaga või avaliku sektori hankijate ühendusega ainuõiguse alusel, mis on neile antud ELi toimimise lepingule vastavate õigusnormide ja avaldatud haldusnormidega.

*Artikkel 12***Avaliku sektori üksuste vahelised lepingud**

1. Riigihankeleping, mille avaliku sektori hankija on sõlminud mõne teise avalik-õigusliku või eraõigusliku juriidilise isikuga, jääb käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja, kui on täidetud järgmised tingimused:

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/39/EÜ finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ (ELT L 145, 30.4.2004, lk 1).

▼B

- a) avaliku sektori hankija teostab asjaomase juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle;
- b) üle 80 % asjaomase kontrollitava juriidilise isiku tegevusest on selliste ülesannete täitmine, mille talle on andnud kontrolliv avaliku sektori hankija või sama hankija kontrollitav muu juriidiline isik, ning
- c) kontrollitaval juriidilisel isikul puudub otsene erakapitali osalus, välja arvatud kontrolliõiguseta ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavad siseriiklike õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.

Esimese lõigu punkti a mõistes teostab avaliku sektori hankija juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida ta teostab oma osakondade üle esimese lõigu alapunkti a tähenduses, kui ta avaldab otsustavat mõju kontrollitava juriidilise isiku strateegilistele eesmärkidele ja olulistele otsustele. Sellist kontrolli võib teostada ka muu juriidiline isik, keda ennast kontrollib avaliku sektori hankija samal viisil.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka siis, kui kontrollitav juriidiline isik, kes on avaliku sektori hankija, sõlmib lepingu teda kontrolliva avaliku sektori hankijaga või muu sama avaliku sektori hankija poolt kontrollitava juriidilise isikuga, tingimusel et sellel juriidilisel isikul, kellega sõlmitakse riigihankeleping, puudub otsene erakapitali osalus, välja arvatud kontrolliõiguseta ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavad siseriiklike õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.

3. Avaliku sektori hankija, kes ei teosta kontrolli avalik-õigusliku või eraõigusliku juriidilise isiku üle lõike 1 tähenduses, võib siiski käesolevat direktiivi kohaldamata sõlmida riigihankelepingu sellise juriidilise isikuga, kui täidetud on järgmised tingimused:

- a) avaliku sektori hankijad teostavad ühiselt asjaomase juriidilise isiku üle kontrolli, mis sarnaneb kontrolliga, mida nad teostavad oma osakondade üle;
- b) üle 80 % asjaomase juriidilise isiku tegevusest on selliste ülesannete täitmine, mille talle on usaldanud kontrolliv avaliku sektori hankija või sama avaliku sektori hankija poolt kontrollitav muu juriidiline isik, ning
- c) kontrollitaval juriidilisel isikul puudub otsene erakapitali osalus, välja arvatud kontrolliõiguseta ja mitteblokeerivad erakapitali osaluse vormid, mis on kooskõlas aluslepingutega nõutavad siseriiklike õigusaktidega ja mille puhul ei avaldata kontrollitavale juriidilisele isikule otsustavat mõju.

▼B

Esimese lõigu punkti a tähenduses kontrollivad avaliku sektori hankijad juriidilist isikut ühiselt juhul, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- i) kontrollitava juriidilise isiku otsuseid tegevad organid koosnevad kõigi osalevate avaliku sektori hankijate esindajatest. Esindaja võib esindada mitut või kõiki osalevaid avaliku sektori hankijaid;
- ii) kõnealused avaliku sektori hankijad saavad ühiselt avaldada otsustavat mõju kontrollitava juriidilise isiku strateegilistele eesmärkidele ja olulistele otsustele ning
- iii) kontrollitav juriidiline isik ei lähtu huvidest, mis on vastuolus kontrollivate avaliku sektori hankijate huvidega.

4. Ainult kahe või enama avaliku sektori hankija vahel sõlmitud leping ei kuulu käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) leping kehtestab osalevate avaliku sektori hankijate vahelise koostöö või rakendab seda eesmärgiga tagada, et avaliku sektori hankijad osutavad oma ülesandeks olevaid avalikke teenuseid oma ühiste eesmärkide täitmiseks;
- b) sellise koostöö tegemisel juhindutakse üksnes avaliku huviga seotud kaalutlustest ning
- c) osalevate avaliku sektori hankijate sellise koostööga seonduvast tegevusest toimub avatud turul alla 20 %.

5. Lõike 1 esimese lõigu punktis b, lõike 3 esimese lõigu punktis b ja lõike 4 punktis c osutatud tegevuse protsendimäära kindlakstegemisel võetakse arvesse asjaomase juriidilise isiku või avaliku sektori hankija keskmist lepingu sõlmimisele eelnenud kolme aasta kogukäivet seoses teenuste, asjade ja ehitustöödega või muud sobivat alternatiivset tegevusepõhist elementi, näiteks kantud kulusid.

Kui asjaomase juriidilise isiku või avaliku sektori hankija loomise või tegevuse alustamise aja või tegevuse ümberkorraldamise tõttu puuduvad andmed eelneva kolme aasta käibe kohta või alternatiivse tegevusepõhise elemendi, näiteks kulude kohta, või kui need ei ole enam asjakohased, siis piisab sellest, kui näidatakse, eelkõige majandustegevuse prognooside abil, et tegevuse suuruse hindamine on usaldusväärne.

4. jagu

Eriolukorrad

1. alajagu

Subsideeritavad lepingud ning teadus- ja arendusteened

*Artikkel 13***Avaliku sektori hankijate subsideeritavad lepingud**

Käesolevat direktiivi kohaldatakse järgmiste lepingute sõlmimise suhtes:

▼B

a) ehitustööde lepingud, mida avaliku sektori hankijad subsideerivad vahetult rohkem kui 50 % ulatuses ning mille eeldatav maksumus käibemaksuta on vähemalt ►**M1** 5 225 000 eurot ◀, kui need hõlmavad üht järgmistest tegevustest:

- i) II lisas loetletud tsiviilehitustööd;
- ii) haiglate, spordi-, puhke- ja vaba aja veetmise rajatiste, kooli- ja ülikoolihoonete ning haldushoonete ehitamise tööd;

b) teenuste hankelepingud, mida avaliku sektori hankijad subsideerivad vahetult rohkem kui 50 % ulatuses ning mille eeldatav maksumus käibemaksuta on vähemalt ►**M1** 209 000 eurot ◀ ja mis on seotud punktis a osutatud ehitustööde hankelepinguga.

Esimese lõigu punktides a ja b osutatud subsidiume maksavad avaliku sektori hankijad toimivad kooskõlas käesoleva direktiiviga, kui nad ei sõlmi subsideeritud lepingut ise või kui nad sõlmivad selliseid lepinguid teiste üksuste nimel.

*Artikkel 14***Teadus- ja arendusteenused**

Käesolevat direktiivi kohaldatakse ainult selliste teadus- ja arendusteenuste riigihankelepingute suhtes, mis on kaetud CPV koodidega 73000000-2 - 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 ja 73430000-5, tingimusel et mõlemad järgmised tingimused on täidetud:

- a) lepingust tuleneb kasu üksnes avaliku sektori hankijale tema enda tegevuse läbiviimiseks ning
- b) teenuse eest tasub täielikult avaliku sektori hankija.

2. alajagu

Kaitse- või julgeolekuaspektiga seotud hanked*Artikkel 15***Kaitse ja julgeolek**

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes kaitse ja julgeoleku valdkonnas, v.a järgmiste lepingute puhul:

- a) direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisalasse kuuluvad lepingud;
- b) lepingud, mis vastavalt direktiivi 2009/81/EÜ artiklitele 8, 12 ja 13 ei kuulu nimetatud direktiivi kohaldamisalasse.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille suhtes ei ole juba tehtud erandit lõike 1 alusel, sel määral, mil liikmesriigi oluliste julgeolekuhuvide kaitset ei ole võimalik tagada vähem sekkuvate meetmetega, näiteks kehtestades nõuded eesmärgiga kaitsta avaliku sektori hankija poolt käesoleva direktiivi kohaselt hankemenetluse jooksul esitatud teabe konfidentsiaalsust.

▼B

Lisaks ning kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 346 lõike 1 punktiga a ei kohaldata käesolevat direktiivi riigihankalepingute ja ideekonkursside suhtes, mille suhtes ei ole juba tehtud erandit käesoleva artikli lõike 1 alusel, sel määral, kus käesoleva direktiivi kohaldamine kohustaks liikmesriiki andma teavet, mille avalikustamist ta peab oma oluliste julgeolekuhuvide vastaseks.

3. Kui riigihankalepingu või ideekonkursi täitmine on tunnistatud salajaseks või nendega peavad kaasnema erilised julgeolekumeetmed kooskõlas liikmesriigis kehtivate õigus- ja haldusnormidega, siis käesolevat direktiivi ei kohaldata, tingimusel et liikmesriik on kindlaks teinud, et asjaomaseid olulisi huve ei ole võimalik tagada vähem sekkuvate meetmetega, näiteks lõike 2 esimeses lõigus osutatud meetmetega.

*Artikkel 16***Kaitse- või julgeolekuaspektiga seotud segahanked**

1. Segalepingute korral, mille esemeks on käesoleva direktiiviga hõlmatud hanked, samuti ELi toimimise lepingu artikliga 346 või direktiiviga 2009/81/EÜ hõlmatud hanked, kohaldatakse käesolevat artiklit.

2. Kui asjaomase riigihankalepingu eri osi on objektiivselt võimalik lahutada, võivad avaliku sektori hankijad teha otsuse sõlmida eri osade kohta eraldi hankalepingud või sõlmida ühtse hankalepingu.

Kui avaliku sektori hankijad otsustavad sõlmida eri osade kohta eraldi hankalepingud, otsustatakse see, millist õiguskorda iga sellise eraldi lepingu suhtes kohaldada, asjaomase eraldi osa omaduste põhjal.

Kui avaliku sektori hankijad otsustavad sõlmida ühtse lepingu, kohaldatakse järgmiste kriteeriume, et määrata kindlaks kohaldatav õiguskord:

- a) kui asjaomase lepingu osa on hõlmatud ELi toimimise lepingu artikliga 346, võib lepingu sõlmida ilma käesolevat direktiivi kohaldamata, tingimusel et ühtse lepingu sõlmimine on objektiivselt põhjendatud;
- b) kui asjaomase lepingu osa on hõlmatud direktiiviga 2009/81/EÜ, võib lepingu sõlmida kooskõlas nimetatud direktiiviga, tingimusel et ühtse lepingu sõlmimine on objektiivselt põhjendatud. Käesolev punkt ei piira nimetatud direktiiviga sätestatud piirmäärade ja erandite kohaldamist.

Otsust sõlmida ühtne leping ei tohi siiski teha selleks, et arvata lepingud välja käesoleva direktiivi või direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisest.

3. Segalepingute suhtes, mille puhul võiks kohaldada nii lõike 2 kolmanda lõigu punkti a kui ka b, kohaldatakse nimetatud lõigu punkti a.

▼B

4. Kui asjaomase lepingu eri osasid ei ole objektiivselt võimalik lahutada, võib lepingu sõlmida ilma käesolevat direktiivi kohaldamata, kui see sisaldab elemente, mille suhtes kohaldatakse ELi toimimise lepingu artiklit 346; muul juhul võib lepingu sõlmida kooskõlas direktiiviga 2009/81/EÜ.

Artikkel 17

Kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavad hankelepingud ja ideekonkurssid, mis on sõlmitud või korraldatud rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt

1. Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavate riigihankelepingute ja ideekonkursside suhtes, mille sõlmimisel või korraldamisel avaliku sektori hankija peab kohaldama käesoleva direktiiviga kaetust erinevat hankemenetlust, mis on kehtestatud mõnel järgmisel alusel:

- a) rahvusvaheline leping või kokkulepe, mis on sõlmitud liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi või selle allpiirkonna vahel aluslepingute kohaselt ja mis hõlmab ehitustöid, asju või teenuseid, mis on ette nähtud teatava projekti ühiseks rakendamiseks või kasutamiseks allakirjutanute poolt;
- b) sõjaväetüskuste paigutamist käsitlev rahvusvaheline leping või kokkulepe, mis on seotud liikmesriigi või kolmanda riigi äriühingutega;
- c) rahvusvaheline organisatsioon.

Kõigist käesoleva lõike esimese lõigu punktis a osutatud lepingutest või kokkulepetest teatatakse komisjonile, kes võib konsulteerida artiklis 89 osutatud riigihankelepingute nõuandekomiteega.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata selliste kaitse- või julgeolekuaspekte sisaldavate riigihankelepingute ega ideekonkursside suhtes, mille puhul avaliku sektori hankija sõlmib lepingu kooskõlas rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise finantseerimisasutuse hanke-eeskirjadega, kui asjaomaseid riigihankelepinguid või ideekonkursside rahastab täielikult see organisatsioon või asutus. Hankelepingute ja ideekonkursside puhul, mille suuremat osa kaastab rahvusvaheline organisatsioon või rahvusvaheline finantseerimisasutus, lepivad lepingupooled kokku, milliseid hankemenetlusi kohaldada.

*II PEATÜKK**Üldised eeskirjad**Artikkel 18***Riigihanke üldpõhimõtted**

1. Avaliku sektori hankijad kohtlevad ettevõtjaid võrdselt ja mitte-diskrimineerivalt ning tegutsevad läbipaistvalt ja proportsionaalselt.

▼B

Riigihanke kavandamisel ei tohi lähtuda eesmärgist jätta see käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja või konkurentsi kunstlikult piirata. Konkurentsi peetakse kunstlikult piiratuks, kui riigihanget kavandatakse kavatsusega teatavaid ettevõtjaid sobimatul viisil soodustada või ebasoodsasse olukorda panna.

2. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, tagamaks, et riigihankelepingute täitmisel täidavad ettevõtjad neid keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavaid kohustusi, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega, kollektiivlepingutega või X lisas loetletud rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega.

*Artikkel 19***Ettevõtjad**

1. Ettevõtjad, kellel on oma asukohaliikmesriigi õigusaktide alusel õigus asjaomast teenust osutada, ei tohi kõrvale jätta üksnes seetõttu, et selle liikmesriigi õiguse alusel, kus hankeleping sõlmitakse, peaksid nad olema kas füüsilised või juriidilised isikud.

Teenuste riigihankelepingute ja ehitustööde riigihankelepingute puhul ning selliste asjade riigihankelepingute puhul, mis hõlmavad lisateenuseid ja/või kohaletoomis- ja paigaldustöid, võib juriidilistelt isikutelt siiski nõuda, et nad märgiksid pakkumuses või osalemistaotluses kõnealuse lepingu täitmise eest vastutavate töötajate nimed ja asjakohase kutsekvalifikatsiooni.

2. Ettevõtjate rühmad, sealhulgas ajutised ühendused, võivad hanke menetlustes osaleda. Avaliku sektori hankijad ei või nõuda, et neil oleks pakkumuse või osalemistaotluse esitamiseks mingi konkreetne juriidiline vorm.

Vajaduse korral võivad avaliku sektori hankijad hankedokumentides selgitada, kuidas ettevõtjate rühmad peavad vastama majandusliku ja finantsseisundi nõuetele või artiklis 58 osutatud tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kriteeriumidele, kui seda on võimalik objektiivselt põhjendada ning see on proportsionaalne. Liikmesriigid võivad kehtestada standardtingimused sellele, kuidas ettevõtjate rühmad neid nõudeid täitma peavad.

Ettevõtjate rühmade poolt lepingu täitmise kõik sellised tingimused, mis erinevad eraldiseisvate osalejate suhtes kehtestatud tingimustest, peavad samuti olema objektiivsetel alustel põhjendatavad ning proportsionaalsed.

▼B

3. Olenemata lõikest 2 võivad avaliku sektori hankijad ettevõtjate rühmadelt nõuda teatava juriidilise vormi võtmist, kui nendega on sõlmitud leping, sellisel määral, mil seda muudatust on vaja lepingu nõuetekohaseks täitmiseks.

*Artikkel 20***Reserveeritud hankelepingud**

1. Liikmesriigid võivad jätta hankemenetluses osalemise õiguse kaitstud töö keskustele ja ettevõtjatele, kelle peamine eesmärk on puudega või ebasoodsas olukorras olevate isikute sotsiaalne ja kutsealane integreerimine, või sätestada selliste lepingute täitmise erivajadustega isikute tööhõiveprogrammi raames, tingimusel et vähemalt 30 % sellises töökohas, sellise ettevõtja alluvuses või selliste programmidega hõivatud töötajatest on puudega või ebasoodsas olukorras olevad töötajad.

2. Hanketeates viidatakse sellele artiklile.

*Artikkel 21***Konfidentsiaalsus**

1. Kui käesoleva direktiivi või siseriiklike, eelkõige teabele juurdepääsu käsitlevate õigusaktidega, mis on avaliku sektori hankija suhtes kohaldatavad, ei ole teisiti ette nähtud ning ilma, et see piiraks kohustusi seoses sõlmitud lepingute avaldamisega ning taotlejatele ja pakkujatele artiklite 50 ja 55 kohase teabe andmisega, ei avalikusta avaliku sektori hankija talle ettevõtjate poolt edastatud konfidentsiaalsena märgitud teavet, sh tehnika- või ärialaseid saladusi ja pakkumuste konfidentsiaalseid aspekte.

2. Avaliku sektori hankijad võivad kehtestada ettevõtjate suhtes nõudeid eesmärgiga kaitsta sellise teabe konfidentsiaalsust, mille avaliku sektori hankijad hankemenetluse jooksul kättesaadavaks teevad.

*Artikkel 22***Teabevahetuse suhtes kohaldatavad eeskirjad**

1. Liikmesriigid tagavad, et kogu käesoleva direktiivi kohane sidepidamine ja teabevahetus, eelkõige dokumentide elektrooniline esitamine, toimub elektrooniliste sidevahendite abil kooskõlas käesolevas artiklis sätestatud nõuetega. Elektroonilisel sidepidamisel kasutatavad vahendid ja seadmed, samuti nende tehnilised omadused, peavad olema mittediskrimineerivad, üldiselt kättesaadavad ja koostalitlusvõimelised üldkasutatavate IKT toodetega ning need ei tohi piirata ettevõtjate juurdepääsu hankemenetlusele.

Olenemata esimesest lõigust ei pea avaliku sektori hankijad nõudma esitamisprotsessis elektrooniliste sidevahendite kasutamist järgmistel juhtudel:

▼B

- a) hanke spetsiifilise olemuse tõttu nõuaks elektrooniliste sidevahendite kasutamine erivahendeid, seadmeid või failivorminguid, mis ei ole üldiselt kättesaadavad või mida ei toeta üldiselt kättesaadavad rakendused;
- b) pakkumuse jaoks sobivaid failivorminguid toetavad rakendused kasutavad failivorminguid, mida ei ole võimalik töödelda ühegi teise avatud või üldiselt kättesaadava rakendusega või on need failivormingud kasutatavad tööstusomandi kasutamise korra alusel ja avaliku sektori hankija ei saa neid teha allalaadimiseks või kaugkasutamiseks kättesaadavaks;
- c) elektrooniliste sidevahendite kasutamine nõuaks spetsiaalseid kontoriseadmeid, mida avaliku sektori hankijad üldiselt ei kasuta;
- d) hankedokumentides nõutakse füüsilise või mõõtkavas mudeli esitamist, mida ei saa edastada elektrooniliste vahendite abil.

Andmed, mille puhul ei kasutata teise lõigu kohaselt elektroonilisi sidevahendeid, edastatakse posti teel või muid sobivaid vahendeid kasutades või kasutades postiteenust või muid sobivaid vahendeid ja elektroonilisi vahendeid.

Olenemata käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatust ei ole avaliku sektori hankijad kohustatud nõudma esitamisprotsessis elektrooniliste sidevahendite kasutamist selles ulatuses, kus muude kui elektrooniliste vahendite kasutamine on vajalik kas nende sidevahendite turvalisuse rikkumise tõttu või eriti tundliku iseloomuga teabe kaitsmiseks, mis nõuab niivõrd kõrgetasemelist kaitset, et seda ei ole võimalik tagada nende elektrooniliste vahendite ja seadmetega, mis on kas ettevõtjatele üldiselt kättesaadavad või mida saab neile kättesaadavaks teha alternatiivsete juurdepääsuviisidega lõike 5 tähenduses.

Avaliku sektori hankijad, kes kooskõlas käesoleva lõike teise lõiguga nõuavad esitamisprotsessis muid kui elektroonilisi sidevahendeid, peavad artiklis 84 osutatud üksikaruandes esitama selle nõude põhjused. Vajaduse korral esitavad avaliku sektori hankijad üksikaruandes põhjused, miks muude kui elektrooniliste sidevahendite kasutamist on peetud vajalikuks käesoleva lõike neljanda lõigu kohaldamisel.

2. Olenemata lõikest 1 võib muu kui hankemenetluse oluliste elementidega seotud teabe vahetamisel suhelda suuliselt, tingimusel et suulise suhtluse sisu dokumenteeritakse piisavas ulatuses. Sel eesmärgil loetakse olulisteks elementideks hankedokumente, osalemistaotluseid, huvi kinnitamise avaldusi ja pakkumisi. Eelkõige tuleb dokumenteerida piisavas ulatuses ja sobival viisil, näiteks kirjalikult või helisalvestusvahenditega või tehes kokkuvõtte suhtluse peamistest elementidest, suuline suhtlemine pakkujatega, mis võib olulisel määral mõjutada pakkumuste sisu ja hindamist.

▼B

3. Teabe vahetamisel ning salvestamisel tagavad avaliku sektori hankijad andmete tervikluse ning pakkumuste ja osalemistaotluste konfidentsiaalsuse säilimise. Nad tutvuvad pakkumuste ja osalemistaotluste sisuga alles pärast esitamistähtaaja möödumist.

4. Ehitustööde hankelepingute ja ideekonkursside puhul võivad liikmesriigid nõuda spetsiaalsete elektrooniliste vahendite, näiteks ehitusteabe elektroonilise modelleerimise vahendite või samalaadsete vahendite kasutamist. Seni, kuni need vahendid muutuvad üldiselt kättesaadavaks lõike 1 esimese lõigu teise lause tähenduses, pakuvad avaliku sektori hankijad lõikes 4 sätestatud alternatiivseid juurdepääsuvõimalusi.

5. Avaliku sektori hankijad võivad vajaduse korral nõuda ka selliste vahendite ja seadmete kasutamist, mis ei ole üldiselt kättesaadavad, tingimusel et avaliku sektori hankijad pakuvad alternatiivseid juurdepääsuvõimalusi.

Sobivate alternatiivsete juurdepääsuvõimaluste pakkumiseks loetakse järgmist:

a) avaliku sektori hankijad pakuvad kõnealustele vahenditele ja seadmetele tasuta piiramatut ja täielikku elektroonilist juurdepääsu alates teate VIII lisa kohase avaldamise kuupäevast või huvi kinnitamise ettepaneku saatmise kuupäevast. Teates või huvi kinnitamise ettepanekus esitatakse internetiaadress, kus kõnealused vahendid ja seadmed on kättesaadavad;

b) tagatakse, et pakkujad, kellel puudub juurdepääs asjaomastele vahenditele ja seadmetele või kellel ei ole võimalik neid vastava tähtaja jooksul hankida, tingimusel et juurdepääsu puudumine ei tulene asjaomastest pakkujast endast, võivad saada juurdepääsu hankemenetlusele ajutiste lubadega, mis tehakse interneti kaudu tasuta kättesaadavaks, või

c) toetavad alternatiivset kanalit pakkumuste elektrooniliseks esitamiseks.

6. Lisaks IV lisa sätestatud nõuetele kehtivad pakkumuste elektroonilise edastamise ja vastuvõtu ning osalemistaotluste elektroonilise vastuvõtu vahendite ja seadmete suhtes järgmised eeskirjad:

a) huvitatud isikutele tehakse kättesaadavaks teave pakkumuste ja osalemistaotluste elektroonilise esitamise, sealhulgas krüpteerimise ja ajatempli kasutamise kirjelduste kohta;

b) liikmesriigid või asjaomase liikmesriigi kehtestatud üldises raamistikus tegutsevad avaliku sektori hankijad täpsustavad teatava hankemenetluse iga etapi puhul elektroonilistelt sidevahenditelt nõutava turvalisuse taseme; tase peab olema proportsionaalne kaasnevate riskidega;

▼B

c) kui liikmesriigid või asjaomase liikmesriigi kehtestatud üldises raamistikus tegutsevad avaliku sektori hankijad leiavad, et kooskõlas käesoleva lõike punktiga b hinnatud riskide tase on selline, et on nõutavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 1999/93/EÜ ⁽¹⁾ määratletud täiustatud elektroonilised allkirjad, aktsepteerivad avaliku sektori hankijad kvalifitseeritud sertifikaadi toetatavaid täiustatud elektroonilisi allkirju, võttes arvesse, kas kõnealused sertifikaadid on esitanud komisjoni otsuses 2009/767/EÜ ⁽²⁾ sätestatud usaldusnimekirjas oleva sertifitseeritud teenuse pakkuja, kas see on loodud turvalise allkirja andmise vahendiga või ilma selleta, kui on täidetud järgmised tingimused:

i) avaliku sektori hankijad peavad komisjoni otsusega 2011/130/EL ⁽³⁾ ette nähtud vormingute alusel kehtestama nõutava täiustatud allkirja vormingu ning võtma vajalikud meetmed selliste vormingute tehniliseks töötlemiseks; juhul, kui kasutatakse erinevat elektroonilise allkirja vormingut, peab elektroonilise allkirja või elektroonilise dokumendi kandja sisaldama teavet olemasolevate verifitseerimisvõimaluste kohta, mille eest vastutab liikmesriik. Verifitseerimisvõimalused võimaldavad avaliku sektori hankijal interneti teel, tasuta ja kasutatud keelt emakeelena mittekoheleval inimesele arusaadaval viisil verifitseerida laekunud elektroonilisi allkirju kvalifitseeritud sertifikaadil põhinevate täiustatud elektrooniliste allkirjadena.

Liikmesriigid esitavad verifitseerimisteenuste osutajat käsitleva teabe komisjonile, kes teeb liikmesriikidelt saadud teabe internetis avalikkusele kättesaadavaks;

ii) kui pakkumus on allkirjastatud usaldusnimekirjas osutatud kvalifitseeritud sertifikaadiga, ei kohalda avaliku sektori hankijad täiendavaid nõudeid, mis võivad pakkujatel takistada kõnealuste allkirjade kasutamist.

Hankemenetluses kasutatavate dokumentide puhul, mille allkirjastab liikmesriigi pädev asutus või muu dokumente väljastav üksus, võib dokumendi väljastanud pädev asutus või üksus kehtestada nõutava täiustatud allkirja vormingu otsuse 2011/130/EL artikli 1 lõikes 2 sätestatud nõuete kohaselt. Nad näevad ette vajalikud meetmed selliste vormingute

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 1999. aasta direktiiv 1999/93/EÜ elektroonilisi allkirju käsitleva ühenduse raamistiku kohta (EÜT L 13, 19.1.2000, lk 12).

⁽²⁾ Komisjoni 16. oktoobri 2009. aasta otsus 2009/767/EÜ, millega kehtestatakse meetmed elektrooniliste haldustoimingute kasutamise lihtsustamiseks ühtsete kontaktpunktide kaudu, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 274, 20.10.2009, lk 36).

⁽³⁾ Komisjoni 25. veebruari 2011. aasta otsus 2011/130/EL, millega kehtestatakse pädevate asutuste poolt elektrooniliselt allkirjastatud dokumentide piiritlese töötlemise miinimumnõuded vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 53, 26.2.2011, lk 66).

▼B

tehniliseks töötlemiseks, lisades teabe, mis on vajalik asjaomases dokumendis oleva allkirja töötlemiseks. Sellised dokumendid peavad sisaldama elektroonilises allkirjas või elektroonilises dokumendikandjas teavet olemasolevate verifitseerimisvõimaluste kohta, mis võimaldavad laekunud elektroonilisi allkirju interneti teel, tasuta ja kasutatud keelt emakeelena mittekõnelevale inimesele arusaadaval viisil verifitseerida.

7. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta IV lisas osutatud tehnilisi üksikasju ja omadusi tulenevalt tehnika arengust.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva artikli lõike 1 teise lõigu punktides a–d esitatud loetelu muutmiseks, kui tehnoloogia arengu tõttu ei ole elektrooniliste sidevahendite kasutamisest püsivate erandite tegemine enam asjakohane või, erandkorras, kui tehnoloogiliste arengute tõttu on vaja ette näha uusi erandeid.

Tehniliste vormingute ning protsesside ja sõnumiedastusstandardite koostalitlusvõime tagamiseks, eelkõige piiriülel suhtlemisel, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte selliste teatavate tehniliste standardite kasutamise kohustuslikuks muutmiseks, eelkõige seoses pakumuste ja taotluste elektroonilise esitamise ja elektrooniliste kataloogide kasutamisega ning elektroonilise autentimise vahenditega, üksnes juhul, kui need tehnilised standardid on põhjalikult kontrollitud ja on tõendatud nende tegelik kasu. Enne mõne tehnilise standardi kasutamise kohustuslikuks tegemist peab komisjon samuti hoolikalt analüüsima sellega kaasneva võimalike kulude, eelkõige seoses olemasolevate elektrooniliste riigihankelepingute sõlmimise lahenduste, sealhulgas infrastruktuuri, protsesside ja tarkvara kohandamisega.

*Artikkel 23***Nomenklatuurid**

1. Kõik viited nomenklatuuridele riigihangete kontekstis peavad põhinema määrusega (EÜ) nr 2195/2002 vastu võetud ühtsel riigihangete klassifikaatoril (CPV).

2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte, et kohendada käesolevas direktiivis osutatud CPV koode, kui CPV nomenklatuuri tehakse muudatusi, mis peavad kajastuma käesolevas direktiivis ning millega ei kaasne direktiivi kohaldamisala muutust.

Artikkel 24

Huvide konflikt

Liikmesriigid tagavad, et avaliku sektori hankijad võtavad asjakohaseid meetmeid, et tõhusalt ära hoida, tuvastada ja kõrvaldada huvide konflikte, mis tekivad hankemenetluste läbiviimisel, et vältida igasugust konkurentsi moonutamist ja tagada kõigi ettevõtjate võrdne kohtlemine.

Mõiste „huvide konflikt“ hõlmab vähemalt olukordi, kus avaliku sektori hankija või avaliku sektori hankija nimel tegutseva hanketeenuse osutaja töötajal, kes on kaasatud hankemenetluse läbiviimisse või võib mõjutada selle menetluse tulemust, on otseselt või kaudselt finantsalaseid, majanduslikke või muid isiklikke huvisid, mida võib hankemenetluse kontekstis käsitada tema erapooletust ja sõltumatust kahjustavatena.

II JAOTIS

**RIIGIHANKELEPINGUTE SUHTES KOHALDATAVAD
EESKIRJAD**

I PEATÜKK

Menetlused

Artikkel 25

WTO riigihankelepingu ja muude rahvusvaheliste kokkulepetega seotud tingimused

WTO riigihankelepingu Euroopa Liitu käsitleva I liite üldiste märkuste ning 1., 2., 4. ja 5. lisa ning teiste liidu jaoks kohustuslike rahvusvaheliste lepingute reguleerimisala piires kohtlevad avaliku sektori hankijad kõnealuste lepingute osaliste ehitustöid, asju, teenuseid ja ettevõtjaid sama soodsatel tingimustel kui liidu ehitustöid, asju, teenuseid ja ettevõtjaid.

Artikkel 26

Menetluse valik

1. Riigihankelepinguid sõlmides kohaldavad avaliku sektori hankijad siseriiklikke menetlusi, mida on kohandatud käesoleva direktiivi sätetega, tingimusel et kooskõlas käesoleva direktiiviga on avaldatud riigihangeteade, ilma et see piiraks artikli 32 kohaldamist.

2. Liikmesriigid näevad ette, et avaliku sektori hankijad võivad kasutada avatud või piiratud hankemenetlust, lähtudes käesoleva direktiivi sätetest.

3. Liikmesriigid näevad ette, et avaliku sektori hankijad võivad kasutada innovatsioonipartnerlusi, lähtudes käesoleva direktiivi sätetest.

4. Liikmesriigid näevad ette, et avaliku sektori hankijad võivad kohaldada konkrentsi põhist läbirääkimistega hankemenetlust või võistlevat dialoogi järgmistel juhtudel:

▼B

a) ehitustööde, asjade ja teenuste puhul, mis vastavad ühele või mitmele järgmistest kriteeriumitest:

i) avaliku sektori hankija vajadusi ei saa rahuldada olemasolevate lahenduste kohandamisega;

ii) need hõlmavad projekteerimist või innovatiivseid lahendusi;

iii) lepingut ei saa sõlmida ilma eelnevate läbirääkimisteta nende olemuse, keerukuse või õigusliku ja finantsalase ülesehitusega seonduvate spetsiifiliste asjaolude või nendega seotud riskide tõttu;

iv) avaliku sektori hankija ei saa tehnilisi kirjeldusi esitada piisava täpsusega vastavalt standardile, Euroopa tehnilisele hinnangule, ühisele tehnilisele kirjeldusele või tehnilisele etalonile VII lisa punktide 2–5 tähenduses;

b) ehitustööde, asjade ja teenuste puhul, mille kohta esitati avatud või piiratud menetluse tulemusel üksnes ebakorrektsed või vastuvõetamatud pakkumused. Sellistes olukordades ei nõuta avaliku sektori hankijatelt hanketeade avaldamist, kui menetlusse kaasatakse kõik sellised pakkujad ja ainult sellised pakkujad, kes vastavad artiklites 57–64 sätestatud kriteeriumitele ning kes esitasid algse avatud või piiratud menetluse käigus hankemenetluse vorminõuetele vastavad pakkumused.

Eelkõige tuleb ebakorrekseteks pidada pakkumusi, mis ei vasta hankedokumentidele, on saadud liiga hilja, on esitatud konkurentsi-vastase koostöö või korrupsiooni tulemusel või mille maksumust peab avaliku sektori hankija põhjendamatult madalaks. Eelkõige tuleb vastuvõetamatuteks pidada pakkumusi, mille on esitanud pakkujad, kellel puudub nõutud kvalifikatsioon, ja pakkumusi, mille hind ületab avaliku sektori hankija eelarvet, mis on kindlaks määratud ja dokumenteeritud enne hankemenetluse käivitamist.

5. Hange kuulutatakse välja hanketeate esitamisega artikli 49 kohaselt.

Kui leping sõlmitakse piiratud või konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse alusel, võivad liikmesriigid käesoleva lõike esimesest lõigust olenemata näha ette, et keskvalitsusest madalama tasandi hankijad või nende teatavad kategooriad võivad riigihanke välja kuulutada eelteate esitamisega artikli 48 lõike 2 kohaselt.

▼B

Kui riigihange kuulutatakse välja eelteate esitamisega vastavalt artikli 48 lõikele 2, tuleb seejärel pärast eelteate avaldamist huvi avaldanud ettevõtjatel paluda oma huvi kirjalikku kinnitamist, esitades vastavalt artiklile 54 huvi kinnitamise ettepaneku.

6. Artiklis 32 selgelt osutatud konkreetsetel juhtudel ja asjaoludel võivad liikmesriigid ette näha, et avaliku sektori hankijad võivad kasutada väljakuulutamisetähtaajaga läbirääkimistega hankemenetlust. Liikmesriigid ei võimalda seda hankemenetlust kohaldada muudel kui artiklis 32 osutatud juhtudel.

*Artikkel 27***Avatud hankemenetlus**

1. Avatud hankemenetluse puhul võib iga huvitatud ettevõtja esitada hanketeate peale pakkumuse.

Pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on 35 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast.

Pakkumusega koos tuleb esitada kvalitatiivse valiku tegemiseks avaliku sektori hankija poolt nõutud teave.

2. Kui avaliku sektori hankijad on avaldanud eelteate, mida ei kasutatud riigihanke väljakuulutamiseks, võib käesoleva artikli lõike 1 teises lõigus sätestatud pakkumuste laekumise miinimumtähtaega lühendada 15 päevani, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) eelteade sisaldab kogu teavet, mis on V lisa B osa I jao kohaselt nõutav hanketeate puhul, kui selline teave oli eelteate avaldamise ajal kättesaadav;
- b) eelteade on avaldamiseks saadetud 35 päeva kuni 12 kuud enne hanketeate saatmise kuupäeva.

3. Kui asjaolude kiireloomulisus, mida avaliku sektori hankijad nõuetekohaselt põhjendavad, muudab lõike 1 teises lõigus sätestatud tähtaja kasutamise võimatuks, võivad avaliku sektori hankijad määrata tähtaja, mis on vähemalt 15 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast.

4. Käesoleva artikli lõike 1 teises lõigus sätestatud pakkumuste laekumise tähtaega võib lühendada viie päeva võrra, kui avaliku sektori hankija nõustub pakkumuste elektroonilise esitamisega artikli 22 lõike 1 esimese lõigu ja artikli 22 lõigete 5 ja 6 kohaselt.

▼B*Artikkel 28***Piiratud hankemenetlus**

1. Piiratud hankemenetluse puhul võib iga ettevõtja esitada hanketeate peale osalemistaotluse, mis sisaldab V lisa vastavalt kas B või C osas ette nähtud teavet, esitades kvalitatiivse valiku tegemiseks avaliku sektori hankija poolt nõutava teabe.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise või alates huvi kinnitamise ettepaneku saatmise kuupäevast, kui riigihange kuulutatakse välja eelteatega.

2. Pakkumuse võivad esitada ainult need ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija teeb esitatud teabe hindamise põhjal vastava ettepaneku. Avaliku sektori hankija võib piirata menetluses osalema kutsutavate vastavaks tunnistatud taotlejate arvu artikli 65 kohaselt.

Pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast.

3. Kui avaliku sektori hankija on avaldanud eelteate, mida ei kasutata riigihanke väljakuulutamise vahendina, võib käesoleva artikli lõike 2 teises lõigus sätestatud pakkumuste laekumise miinimumtähtaega lühendada kümne päevani, kui on täidetud mõlemad järgmised tingimused:

a) eelteade sisaldab kogu teavet, mis on V lisa B osa I jao kohaselt nõutav, kui selline teave oli eelteate avaldamise ajal kättesaadav;

b) eelteade on avaldamiseks saadetud 35 päeva kuni 12 kuud enne hanketeate saatmise kuupäeva.

4. Liikmesriigid võivad ette näha, et kõik või teatavatesse kategooriatesse kuuluvad keskvalitsusest madalama tasandi hankijad võivad pakkumuste laekumise tähtaja määrata avaliku sektori hankija ja valitud taotlejate vastastikusel kokkuleppel, tingimusel et kõikidele valitud taotlejatele antakse pakkumuste ettevalmistamiseks ja esitamiseks võrdselt aega. Kui pakkumuste laekumise tähtaja suhtes ei ole kokku lepitud, on tähtaeg vähemalt kümme päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast.

▼B

5. Käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud pakkumuste laekumise tähtaega võib lühendada viie päeva võrra, kui avaliku sektori hankija nõustub pakkumuste elektroonilise esitamisega artikli 22 lõigete 1, 5 ja 6 kohaselt.

6. Kui asjaolude kiireloomulisus, mida avaliku sektori hankijad nõuetekohaselt põhjendavad, muudab käesolevas artiklis sätestatud tähtaegade kasutamise võimalikuks, võivad nad määrata:

- a) osalemistaotluste laekumise tähtaja, mis on vähemalt 15 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast;
- b) pakkumuste laekumise tähtaja, mis on vähemalt kümme päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast.

*Artikkel 29***Konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus**

1. Konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse puhul võib iga ettevõtja esitada hanketeate peale osalemistaotluse, mis sisaldab V lisa B ja C osas ette nähtud teavet, esitades kvalitatiivse valiku tegemiseks avaliku sektori hankija poolt nõutava teabe.

Avaliku sektori hankijad määravad hankedokumentides kindlaks riigihanke sisu, kirjeldades oma vajadusi ning hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste nõutavaid omadusi ning esitavad pakkumuste hindamise kriteeriumid. Samuti osutavad nad, millised selle kirjelduse elemendid määratlevad miinimumnõuded, millele kõik pakkumused peavad vastama.

Esitatud teave peab olema piisavalt täpne, et võimaldada ettevõtjatel kindlaks teha riigihanke olemus ja ulatus ning otsustada, kas esitada hankemenetluses osalemise taotlus.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise või alates huvi kinnitamise ettepaneku saatmise kuupäevast, kui riigihange kuulutatakse välja eelteatega. Esialgsete pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates kutse saatmise kuupäevast. Kohaldatakse artikli 28 lõikeid 3-6.

2. Ainult need ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija teeb esitatud teabe hindamise põhjal vastava ettepaneku, võivad esitada esialgse pakkumuse, mille alusel toimuvad edasised läbirääkimised. Avaliku sektori hankija võib piirata menetluses osalema kutsutavate vastavaks tunnustatud taotlejate arvu artikli 65 kohaselt.

3. Kui lõikes 4 ei ole sätestatud teisiti, peab avaliku sektori hankija pakkujatega läbirääkimisi talle esitatud esialgsete ja kõigi järgnevate pakkumuste üle, välja arvatud lõplike pakkumuste üle lõike 7 tähenduses, et parandada nende sisu.

▼B

Läbirääkimisi ei peeta miinimumnõuete ning pakkumuste hindamise kriteeriumite üle.

4. Avaliku sektori hankija võib sõlmida lepingu esialgse pakkumuse alusel ilma läbirääkimisi pidamata, kui ta on hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus teatanud, et jätab endale võimaluse seda teha.

5. Läbirääkimiste ajal tagavad avaliku sektori hankijad kõigi pakkujate võrdse kohtlemise. Seetõttu ei avalda nad teavet diskrimineerival viisil, mis võib anda mõnele pakkujale teiste ees eelise. Nad teavitavad kõiki pakkujaid, kelle pakkumusi ei ole lõike 6 kohaselt kõrvale jäetud, kirjalikult muudest kui miinimumnõudeid puudutavatest muudatustest tehnilises kirjelduses või muudes hankedokumentides. Pärast kõnealuste muudatuste tegemist annavad avaliku sektori hankijad pakkujatele piisavalt aega vastavalt vajadusele pakkumusi muuta ja uuesti esitada.

Vastavalt artiklile 21 ei avalda avaliku sektori hankijad teistele läbirääkimistel osalejatele taotleja või pakkuja esitatud konfidentsiaalset teavet ilma vastava taotleja või pakkuja nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisenä, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse teabe kavandatavale edastamisele.

6. Konkurentsipõhine läbirääkimistega menetlus võib toimuda järjekordsete etappidena, et vähendada läbirääkimistel arutatavate pakkumuste arvu, kohaldades hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või muus hankedokumentis esitatud pakkumuste hindamise kriteeriume. Avaliku sektori hankija näitab hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või muus hankedokumentis ära, kas ta kavatseb seda võimalust kasutada.

7. Kui avaliku sektori hankija kavatseb läbirääkimised lõpetada, teavitab ta sellest järelejäanud pakkujaid ning määrab ühise tähtaja uute või muudetud pakkumuste esitamiseks. Ta kontrollib, kas lõplikud pakkumused vastavad miinimumnõuetele ning on kooskõlas artikli 56 lõikega 1, hindab lõplikke pakkumusi pakkumuste hindamise kriteeriumite alusel ning sõlmib lepingu kooskõlas artiklitega 66–69.

*Artikkel 30***Võistlev dialoog**

1. Võistleva dialoogi puhul võib iga ettevõtja esitada hanketeate peale osalemistaotluse, esitades kvalitatiivse valiku tegemiseks avaliku sektori hankija poolt nõutava teabe.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast.

Dialoogis võivad osaleda ainult need ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija teeb esitatud teabe hindamise põhjal vastava ettepaneku. Avaliku sektori hankija võib piirata menetluses osalema kutsutavate vastavaks tunnustatud taotlejate arvu artikli 65 kohaselt. Hankeleping sõlmitakse parima hinna-kvaliteedi suhtega pakkumuse alusel kooskõlas artikli 67 lõikega 2, mis on pakkumuste hindamise ainus kriteerium.

▼B

2. Avaliku sektori hankija esitab oma vajadused ja nõuded hanketeates ning määratleb kõnealused vajadused ja nõuded selles hanketeates ja/või kirjeldavas dokumendis. Samal ajal ja samades dokumentides esitab ja määratleb ta ka pakkumuste hindamise kriteeriumid ning kehtestab soovitusliku ajakava.

3. Avaliku sektori hankija alustab artiklite 56–66 asjakohaste sätete kohaselt valitud osalejatega dialoogi, mille eesmärk on tuvastada ja määratleda avaliku sektori hankija vajadusi kõige paremini rahuldavad lahendused. Dialoogi ajal võib avaliku sektori hankija arutada valitud osalejatega kõiki riigihanke aspekte.

Avaliku sektori hankija tagab kõigi osalejate võrdse kohtlemise dialoogi ajal. Seetõttu ei avalda ta teavet diskrimineerival viisil, mis võib anda mõnele osalejale teiste ees eelise.

Vastavalt artiklile 21 ei avalda avaliku sektori hankija teistele osalejatele dialoogis osaleva taotleja või pakkuja pakutud lahendusi või esitatud konfidentsiaalset teavet ilma vastava taotleja või pakkuja nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisenäna, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse teabe kavandata-vale edastamisele.

4. Võistlev dialoog võib toimuda järjestikuste etappidena, et hanketeates või kirjeldavas dokumendis sätestatud pakkumuste hindamise kriteeriume kohaldades vähendada dialoogietapis arutatavate lahenduste arvu. Avaliku sektori hankija näitab hanketeates või kirjeldavas dokumendis ära, kas ta kavatseb seda võimalust kasutada.

5. Avaliku sektori hankija jätkab dialoogi, kuni on kindlaks määranud oma vajadustele vastava(d) lahenduse(d).

6. Kui avaliku sektori hankija on teatanud dialoogi lõpetamisest ja järelejäanud osalejaid sellest teavitatud, palub ta igapähe neist esitada lõplikud pakkumused dialoogi käigus esitatud ja täpsustatud lahenduse või lahenduste põhjal. Pakkumused peavad sisaldama kõiki ettenähtud ja projekti elluviimiseks vajalikke elemente.

Avaliku sektori hankija taotluse korral võib neid pakkumusi selgitada, piiritleda ja täpsustada. Sellise selgitamise, piiritlemise, täpsustamise või täiendava teabe esitamisega ei tohi siiski muuta pakkumuse või riigihanke põhiaspekte, sealhulgas hanketeates või kirjeldavas dokumendis esitatud vajadusi ja nõudeid, kui nende aspektide, vajaduste või nõuete muutmine tõenäoliselt moonutaks konkurentsi või oleks diskrimineeriv.

7. Avaliku sektori hankija hindab laekunud pakkumusi hanketeates või kirjeldavas dokumendis esitatud pakkumuste hindamise kriteeriumite alusel.

▼B

Avaliku sektori hankija taotluse korral võib artikli 67 kohaselt parima hinna-kvaliteedi suhtega pakkumuse teinud pakkujaga pidada läbirääkimisi, et lepingutingimusi viimistledes kinnitada pakkumuses sisalduvad rahalised kohustused või muud tingimused, juhul kui see ei mõjuta oluliselt pakkumuse või riigihanke sisu, sealhulgas hanketeates või kirjeldavas dokumendis esitatud vajadusi ja nõudeid, ning sellega ei kaasne konkurentsi moonutamise või diskrimineerimise ohtu.

8. Avaliku sektori hankija võib kindlaks määrata preemiad või maksed dialoogis osalejatele.

*Artikkel 31***Innovatsioonipartnerlus**

1. Innovatsioonipartnerluse puhul võib iga ettevõtja esitada hanketeate peale osalemistaotluse, esitades kvalitatiivse valiku tegemiseks avaliku sektori hankija poolt nõutava teabe.

Avaliku sektori hankija määrab hankedokumentides kindlaks vajaduse selliste innovatiivsete asjade, teenuste või ehitustööde järele, mida ei ole võimalik rahuldada turul juba olemasolevate asjade, teenuste või ehitustööde ostmisega. Samuti osutab ta, millised selle kirjelduse elemendid määratlevad miinimumnõuded, millele kõik pakkumused peavad vastama. Esitatud teave peab olema piisavalt täpne, et võimaldada ettevõtjatel kindlaks teha nõutava lahenduse olemus ja ulatus ning otsustada, kas esitada hankemenetluses osalemise taotlus.

Avaliku sektori hankija võib teha otsuse luua innovatsioonipartnerlus ühe või mitme partneriga, kes tegelevad eraldi teadus- ja arendustegevusega.

Osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise kuupäevast. Menetluses võivad osaleda ainult need ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija teeb esitatud teabe hindamise põhjal vastava ettepaneku. Avaliku sektori hankija võib piirata menetluses osalema kutsutavate vastavaks tunnistatud taotlejate arvu artikli 65 kohaselt. Hankeleping sõlmitakse parima hinna-kvaliteedi suhtega pakkumuse alusel kooskõlas artikliga 67, mis on pakkumuste hindamise ainus kriteerium.

2. Innovatsioonipartnerluse eesmärk on innovatiivsete toodete, teenuste või ehitustööde väljatöötamine ning selle tulemusena saadud asjade, teenuste või ehitustööde hilisem ostmine, tingimusel et need on avaliku sektori hankija ja osalejate vahel kokku lepitud kvaliteedi ja hinnaga.

Innovatsioonipartnerlus ehitatakse üles järjestikuste etappidena, lähtudes teadusuuringute ja innovatsiooniprotsessi osadest, mis võib hõlmata ka asjade tootmist, teenuste osutamist või ehitustööde tegemist. Innovatsioonipartnerlusega kehtestatakse partnerite saavutatavad vaheeesmärgid ning nähakse ette tasu maksmine sobivate osamaksetena.

▼B

Nende eesmärkide alusel võib avaliku sektori hankija teha pärast igat etappi otsuse lõpetada innovatsioonipartnerlus või, kui innovatsioonipartnerlus on loodud mitme partneriga, vähendada partnerite arvu üksikute lepingute lõpetamise teel, tingimusel et avaliku sektori hankija on hankedokumentides ette näinud sellised võimalused ja nende kasutamise tingimused.

3. Kui käesolevas artiklis ei ole sätestatud teisiti, peab avaliku sektori hankija pakkujatega läbirääkimisi talle esitatud esialgsete ja kõigi järgnevate pakkumuste, välja arvatud lõplike pakkumuste üle, et parandada nende sisu.

Läbirääkimisi ei peeta miinimumnõuete ning pakkumuste hindamise kriteeriumite üle.

4. Läbirääkimiste ajal tagavad avaliku sektori hankijad kõigi pakkujate võrdse kohtlemise. Seetõttu ei avalda nad teavet diskrimineerival viisil, mis võib anda mõnele pakkujale teiste ees eelise. Nad teavitavad kõiki pakkujaid, kelle pakkumusi ei ole lõike 5 kohaselt kõrvale jäetud, kirjalikult muudest kui miinimumnõudeid puudutavatest muudatustest tehnilises kirjelduses või muudes hankedokumentides. Pärast kõnealuste muudatuste tegemist annavad avaliku sektori hankijad pakkujatele piisavalt aega vastavalt vajadusele pakkumusi muuta ja uuesti esitada.

Kooskõlas artikliga 21 ei avalda avaliku sektori hankijad teistele läbirääkimistel osalejatele taotleja või pakkuja esitatud konfidentsiaalset teavet ilma vastava taotleja või pakkuja nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisenä, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse teabe kavandatavale edastamisele.

5. Innovatsioonipartnerluse menetluste jooksul võivad läbirääkimised toimuda järjestikuste etappidena, et vähendada läbirääkimistel arutatavate pakkumuste arvu, kohaldades hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või muus hankedokumentis esitatud pakkumuste hindamise kriteeriume. Avaliku sektori hankija näitab hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus või muus hankedokumentis ära, kas ta kavatses seda võimalust kasutada.

6. Taotlejate vahel valikut tehes kohaldavad avaliku sektori hankijad eelkõige kriteeriume, mis puudutavad taotlejate suutlikkust teadus- ja arendustegevuse ning innovatiivsete lahenduste väljatöötamise ja rakendamise valdkonnas.

Ainult sellised ettevõtjad, kellele avaliku sektori hankija on esitatud nõutava teabe hindamise põhjal vastava kutse saatnud, võivad esitada teadus- ja arendusprojekte eesmärgiga rahuldada avaliku sektori hankija poolt kindlaks määratud vajadusi, mida ei ole võimalik rahuldada olemasolevate lahenduste abil.

Avaliku sektori hankija määratleb hankedokumentides intellektuaalomandi õiguste suhtes kohaldatava korra. Mitme partneriga loodud innovatsioonipartnerluse puhul ei avalda avaliku sektori hankija kooskõlas artikliga 21 teistele partneritele pakutud lahendusi ega muud konfidentsiaalset teavet, mille partner on partnerluse raames edastanud, ilma selle partneri nõusolekuta. Sellist nõusolekut ei saa anda üldise konfidentsiaalsuse nõudest loobumisenä, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse teabe kavandatavale edastamisele.

▼B

7. Avaliku sektori hankija tagab, et partnerluse struktuur ning eelkõige selle eri etappide kestus ja maksumus peegeldavad kavandatava lahenduse uuenduslikkust ning turul seni kättesaamatu innovatiivse lahenduse väljatöötamiseks vajalikke teadusuuringute ja innovatsiooni-tegevuse etappe. Hangitavate asjade, teenuste ja ehitustööde eeldatav maksumus ei tohi olla ebaproportsionaalne võrreldes nende väljaarendamiseks tehtavate investeeringutega.

*Artikkel 32***Väljakuulutamisetähtaegade läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine**

1. Liikmesriigid võivad ette näha, et konkreetsetel lõigetes 2–5 kindlaks määratud juhtudel ja asjaoludel võivad avaliku sektori hankijad sõlmida riigihankelepinguid väljakuulutamisetähtaegade läbirääkimistega hankemenetluse alusel.

2. Väljakuulutamisetähtaegade läbirääkimistega menetlust võib ehitustööde, asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimiseks kasutada järgmistel juhtudel:

a) kui avatud või piiratud hankemenetluse käigus ei ole esitatud ühtki pakkumust või nõuetele vastavat pakkumust või ühtki osalemistaotlust või nõuetele vastavat osalemistaotlust, tingimusel et lepingu algtingimusi sellega oluliselt ei muudeta ja komisjonile esitatakse komisjoni taotluse korral vastav aruanne.

Pakkumust ei peeta nõuetele vastavaks, kui see ei ole lepingu täitmiseks asjakohane, kuna ilmselgelt ei vasta oluliselt muutmata kujul avaliku sektori hankija hankedokumentides esitatud vajadustele ja nõuetele. Osalemistaotlust ei peeta nõuetele vastavaks, kui asjaomane ettevõtja jäetakse kõrvale või võidakse jätta kõrvale artikli 57 kohaselt või kui ta ei vasta avaliku sektori hankija esitatud kvalifitseerimise tingimustele vastavalt artiklile 58;

b) kui ühel järgmistest põhjustest saab ehitusõid, asju või teenuseid pakkuda ainult teatav ettevõtja:

i) hanke eesmärk on unikaalse kunstiteose või kunstilise esituse loomine või omandamine;

ii) tehnilistel põhjustel konkurents puudub;

iii) ainuõiguste, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste kaitsmine.

Alapunktides ii ja iii sätestatud erandit kohaldatakse ainult juhul, kui puudub mõistlik alternatiiv ning konkurentsi puudumine ei tulene hankekriteeriumite kunstlikust kitsendamisest;

c) kui see on tingimata vajalik, sest avaliku sektori hankijale ettenägematust asjaoludest tingitud kiireloomulisuse tõttu ei ole avatud või piiratud menetluste või konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluste tähtaegade täitmine võimalik. Kiireloomulisuse põhjendamiseks esitatavad asjaolud ei tohi mingil juhul johtuda avaliku sektori hankijast.

▼B

3. Väljakuulutamisetä läbirääkimistega menetlust võib asjade riigihankelepingute puhul kasutada järgmistel juhtudel:

- a) kui asjaomaseid tooteid valmistatakse üksnes teadus-, katse-, õppe- või arendustegevuse eesmärgil; käesoleva punkti alusel sõlmitud lepingud ei tohi siiski hõlmata masstoodangu tootmist kaubandusliku tasuvuse loomiseks või teadusuuringute või arendustegevuse kulude kompenseerimiseks;
- b) esialgse tarnija lisatarnete puhul, mis on mõeldud olemasolevate asjade või seadmete osaliseks asendamiseks või olemasolevate asjade või seadmete täiendamiseks, kui tarnija vahetamine sunniks avaliku sektori hankijat hankima teistsuguste tehniliste omadustega asju, mis tooks kaasa ühildamatuse või ülemäärased tehnilised raskused käitamisel ja hooldamisel; selliste lepingute ja samuti uuendatavate lepingute kehtivusaeg ei tohi üldreeglina olla pikem kui kolm aastat;
- c) tooraineturul noteeritud ja sealt ostetavate asjade puhul;
- d) asjade või teenuste ostmise puhul erakordselt soodsatel tingimustel kas oma äritegevust lõpetavalt tarnijalt või likvideerijalt, kes teostab maksejõuetusmenetlust, võlausaldajatega sõlmitud kokkulepet või muud siseriiklikele õigusnormidele vastavat samalaadset menetlust.

4. Väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetlust võib kasutada teenuste riigihankelepingute puhul, kui asjaomase lepingu aluseks on käesoleva direktiivi sätete kohaselt korraldatud ideekonkurss ning kõnealuse ideekonkursi eeskirjade järgi tuleb leping sõlmida ideekonkursi võitjaga või ühega võitjatest; viimasel juhul peetakse läbirääkimisi konkursi kõigi võitjatega.

5. Väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetlust võib kasutada selliste uute ehitustööde või teenuste puhul, mis seisnevad samalaadsete ehitustööde või teenuste kordamises, mille kohta samad avaliku sektori hankijad on ettevõtjaga esialgse lepingu sõlminud, tingimusel et need ehitustööd või teenused vastavad artikli 26 lõike 1 kohaselt valitud menetluse alusel sõlmitud esialgse lepingu esemeks olevale algsele projektile. Algses projektis märgitakse võimalike täiendavate ehitustööde või teenuste ulatus ning nende suhtes lepingu sõlmimise tingimused.

Niipea, kui esialgse projekti kohta on hankemenetlus välja kuulutatud, teatatakse kõnealuse menetluse kasutamise võimalusest ning avaliku sektori hankijad võtavad artikli 4 kohaldamisel arvesse järgnevate ehitustööde või teenuste eeldatavat kogumaksumust.

Seda menetlust võib kasutada üksnes kolme aasta jooksul pärast esialgse lepingu sõlmimist.

*II PEATÜKK**Elektrooniliste ja koondhangete puhul kasutatavad meetodid ja vahendid**Artikkel 33***Raamlepingud**

1. Avaliku sektori hankijad võivad sõlmida raamlepinguid, tingimused et kohaldatakse käesolevas direktiivis sätestatud menetlusi.

Raamleping on ühe või mitme avaliku sektori hankija ning ühe või mitme ettevõtja vaheline leping, mille eesmärk on kehtestada teatava aja jooksul sõlmitavaid lepinguid reguleerivad tingimused, eelkõige hinna ja vajaduse korral kavandatava koguse osas.

Raamlepingu kehtivusaeg ei ületa nelja aastat, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel, mis on eelkõige seotud raamlepingu esemega.

2. Raamlepingul põhinevad hankelepingud sõlmitakse käesolevas lõikes ning lõigetes 3 ja 4 sätestatud menetluste kohaselt.

Neid menetlusi võib kohaldada ainult hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus vastaval eesmärgil kindlaks määratud avaliku sektori hankijate ja sõlmitud raamlepingu pooleks olevate ettevõtjate vaheliste lepingute puhul.

Raamlepingul põhinevate lepingute puhul ei tohi ühelgi juhul asjaomases raamlepingus sätestatud tingimusi oluliselt muuta, eriti lõikes 3 osutatud juhul.

3. Raamlepingu sõlmimise korral ühe ettevõtjaga võetakse sellel raamlepingul põhinevate hankelepingute sõlmimise aluseks raamlepingus sätestatud tingimused.

Nende lepingute sõlmimisel võivad avaliku sektori hankijad raamlepingu ettevõtjast osapoolega kirjalikult nõu pidada, paludes tal vajaduse korral oma pakkumust täiendada.

4. Kui raamleping sõlmitakse enam kui ühe ettevõtjaga, tuleb seda raamlepingut täita ühel järgmistest viisidest:

a) raamlepingu tingimuste alusel ilma riigihanget uuesti välja kuulutama, kui lepingus on sätestatud kõik asjaomaste ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise tingimused ning objektiivsed tingimused, mille alusel on võimalik otsustada, milline raamlepingu pooleks olev ettevõtja vastavat lepingut täidab. Viimasena nimetatud tingimused esitatakse raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides;

▼B

b) kui raamlepingus kehtestatakse kõik asjaomaste ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise tingimused, osaliselt ilma punkti a kohase minikonkursita ja osaliselt punkti c kohaselt raamlepingu osalisteks olevate ettevõtjate seas riigihanget uuesti välja kuulutades, kui avaliku sektori hankija on selle võimaluse ette näinud raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides. Valik, kas konkreetsed ehitustööd, asjad või teenused ostetakse minikonkursiga või otse vastavalt raamlepingus kehtestatud tingimustele, tehakse objektiivsete kriteeriumite alusel, mis kehtestatakse raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides. Nendes hankedokumentides tuleb samuti kindlaks määrata, millistel tingimustel kuulutatakse välja uus riigihange.

Käesoleva punkti esimeses lõigus ette nähtud võimalusi kohaldatakse ka raamlepingu nende osade puhul, mille kohta on raamlepingus kehtestatud kõik asjaomaste ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise tingimused, olenemata sellest, kas kõik asjaomaste ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise tingimused on kehtestatud lepingu teistes osades;

c) kui raamlepingus ei ole sätestatud ehitustööde tegemise, teenuste osutamise ja asjade tarnimise kõiki tingimusi, kuulutatakse raamlepingu poolteks olevate ettevõtjate seas riigihange uuesti välja.

5. Lõike 4 punktides b ja c osutatud riigihangete puhul tuleb lähtuda samadest tingimustest, mida kohaldatakse raamlepingu sõlmimise puhul, ning vajaduse korral täpsemalt määratletud tingimustest ning vajaduse korral ka muudest raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides sätestatud tingimustest, kooskõlas järgmise menetlusega:

a) iga sõlmitava lepingu puhul peab avaliku sektori hankija kirjalikult nõu lepingut täita suutvate ettevõtjatega;

b) avaliku sektori hankija määrab piisavalt pika tähtaja, mis võimaldab iga konkreetse lepinguga seoses pakkumusi esitada, ning arvestab seejuures selliste teguritega nagu lepingu eseme keerukus ja pakkumuste saatmiseks vajalik aeg;

c) pakkumused esitatakse kirjalikult ning neid ei avata kuni vastamiseks ette nähtud tähtaja möödumiseni;

d) avaliku sektori hankija sõlmib iga lepingu pakkujaga, kes on raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides kehtestatud pakkumuste hindamise kriteeriumite põhjal esitanud parima pakkumuse.

Artikkel 34

Dünaamilised hankesüsteemid

1. Üldkasutatavate toodete puhul, mis sellisel kujul, nagu neid üldiselt turul pakutakse, vastavad avaliku sektori hankijate nõuetele, võivad avaliku sektori hankijad kasutada dünaamilist hankesüsteemi. Dünaamiline hankesüsteem on täielikult elektrooniliselt hallatav protsess ja see on hankesüsteemi kasutusajal avatud kõigile kvalifitseerimise tingimustele vastavatele ettevõtjatele. Selle võib jagada asjade, ehitustööde või teenuste kategooriateks, mis määratletakse objektiivselt asjaomase kategooria raames läbi viidava riigihanke omaduste alusel. Selliseks omaduseks võib muu hulgas olla edaspidi sõlmitavate konkreetsete lepingute maksimaalne maksumus või konkreetne geograafiline ala, kus edaspidi sõlmitavad konkreetsed lepingud tuleb täita.

2. Hangete teostamiseks dünaamilise hankesüsteemi alusel järgivad avaliku sektori hankijad piiratud hankemenetluse eeskirju. Süsteemiga võivad liituda kõik kvalifitseerimise tingimustele vastavad taotlejad, liituvate taotlejate arvu artikli 65 alusel ei piirata. Kui avaliku sektori hankijad on süsteemi jaotanud käesoleva artikli lõike 1 kohaselt asjade, ehitustööde või teenuste kategooriateks, määravad nad iga kategooria puhul kohaldatavad kvalifitseerimise tingimused.

Olenemata artiklist 28 kohaldatakse järgmisi tähtaegu:

a) osalemistaotluste laekumise miinimumtähtaeg on 30 päeva alates hanketeate saatmise või alates huvi kinnitamise ettepaneku saatmise kuupäevast, kui riigihange kuulutatakse välja eelteatega. Osalemistaotluste laekumise suhtes ei kohaldata muid täiendavaid tähtaegu, kui pakkumuse esitamise ettepanek esimese konkreetse hankelepingu sõlmimiseks dünaamilise hankesüsteemi alusel on juba esitatud;

b) pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on vähemalt kümme päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäevast. Vajaduse korral kohaldatakse artikli 28 lõiget 4. Artikli 28 lõikeid 3 ja 5 ei kohaldata.

3. Kogu dünaamilise hankesüsteemiga seotud teabevahetus toimub ainult elektrooniliste vahendite abil kooskõlas artikli 22 lõigetega 1, 3, 5 ja 6.

4. Dünaamilise hankesüsteemi alusel lepinguid sõlmides peavad avaliku sektori hankijad:

a) hanget välja kuulutades selgelt märkima, et kasutusel on dünaamiline hankesüsteem;

b) osutama hankedokumentides vähemalt kõnealuse süsteemi alusel kavandatavate riigihangete olemusele ja eeldatavale kogusele, samuti vajalikule teabele dünaamilise hankesüsteemi ja selle toimimisviisi, kasutatavate elektrooniliste seadmete ning ühenduse tehnilise korralduse ja kirjelduste kohta;

▼B

- c) osutama asjade, ehitustööde või teenuste kategooriateks jagamisele, kui seda tehakse, ning neid määratlevatele omadustele;
- d) võimaldama kooskõlas artikliga 53 hankedokumentidele piiramatut ja täielikku otsust juurdepääsu kogu süsteemi kasutusaja jooksul.

5. Avaliku sektori hankijad võimaldavad kõigil ettevõtjatel kogu hankesüsteemi kasutusaja jooksul esitada taotlusi süsteemiga liitumiseks lõikes 2 nimetatud tingimuste kohaselt. Avaliku sektori hankijad annavad taotlustele kvalifitseerimise tingimuste alusel hinnangu kümne tööpäeva jooksul alates taotluste laekumisest. Seda tähtaega võib üksikjuhtudel pikendada 15 tööpäevani, kui see on põhjendatud, eelkõige tulenevalt vajadusest vaadata läbi täiendavaid dokumente või muul viisil kontrollida, kas kvalifitseerimise tingimused on täidetud.

Olenemata esimesest lõigust võib avaliku sektori hankija seni, kuni pakkumuse esitamise ettepanek esimese konkreetse hankelepingu sõlmimiseks dünaamilise hankesüsteemi alusel ei ole veel esitatud, pikendada hindamisperioodi, tingimusel et pikendatud hindamisperioodi jooksul ei esitata pakkumuse esitamise ettepanekut. Avaliku sektori hankija peab hankedokumentides märkima, kui pikk on pikendatud periood, mida ta kavatses kohaldada.

Avaliku sektori hankija annab asjaomasele ettevõtjale esimesel võimalusel teada, kas tal lubatakse dünaamilise hankesüsteemiga liituda.

6. Dünaamilise hankesüsteemi alusel toimuva iga konkreetse riigihanke puhul teeb avaliku sektori hankija kõigile liitumiseks loa saanud osalejatele artikli 54 kohaselt ettepaneku esitada pakkumus. Kui dünaamiline hankesüsteem on jaotatud ehitustööde, asjade või teenuste kategooriateks, teeb avaliku sektori hankija konkreetsele asjaomasele hankele vastava kategooriaga liitumiseks loa saanud osalejatele ettepaneku esitada pakkumus.

Leping sõlmitakse pakkujaga, kes on esitanud dünaamilise hankesüsteemi hanketeates või eelteate kasutamise korral huvi kinnitamise ettepanekus esitatud pakkumuste hindamise kriteeriumite alusel parima pakkumuse. Vajaduse korral võib need kriteeriumid pakkumuse esitamise ettepanekus täpsemalt sõnastada.

7. Avaliku sektori hankija võib igal ajal dünaamilise hankesüsteemi kehtivusajal nõuda liitumiseks loa saanud osalejatelt uuendatud ja ajakohastatud enda kinnituste esitamist, nagu on sätestatud artikli 59 lõikes 1, viie tööpäeva jooksul alates sellise nõude esitamise päevast.

Dünaamilise hankesüsteemi kogu kehtivusaja jooksul kohaldatakse artikli 59 lõikeid 4–6.

▼B

8. Avaliku sektori hankija teatab riigihanget välja kuulutades dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja. Ta teavitab komisjoni kehtivusaja mis tahes muutusest, kasutades järgmisi standardvorme:

- a) dünaamilise hankesüsteemi esialgseks väljakuulutamiseks kasutatud vorm, kui kehtivusaega muudetakse süsteemi kehtivust lõpetamata;
- b) artikli 50 kohane lepingu sõlmimise teade, kui süsteemi kehtivus lõpetatakse.

9. Enne dünaamilise hankesüsteemi kehtivuse algust ega selle ajal ei tohi nõuda tasu neilt ettevõtjatelt, kes dünaamilise hankesüsteemi vastu huvi tunnevad või selles osalevad.

*Artikkel 35***Elektrooniline oksjon**

1. Avaliku sektori hankija võib kasutada elektroonilisi oksjoneid, mis põhinevad uute, madalamate hindade ja/või pakkumuse teatavate osadega seotud uute väärtuste esitamisel.

Selleks viib avaliku sektori hankija läbi elektroonilise oksjoni, mis on elektrooniline kordumenetlus, mis toimub pärast pakkumuste esialgset täielikku hindamist, võimaldades need pakkumused automaatsete hindamismeetodite abil järjestada.

Teatavate teenuste riigihankelepingute ja teatavate ehitustööde riigihankelepingute puhul, mille esemeks on intellektuaalne tegevus, nagu ehitustööde projekteerimine, ei saa pakkumusi automaatsete hindamismeetodite abil järjestada ning selliste riigihankelepingute sõlmimiseks ei kasutata elektroonilist oksjonit.

2. Avatud või piiratud menetluse või konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse puhul võivad avaliku sektori hankijad otsustada, et lepingu sõlmimisele eelneb elektrooniline oksjon, kui hankedokumendid ja eelkõige tehnilised kirjeldused on võimalik täpselt koostada.

Samadel asjaoludel võib elektroonilise oksjoni korraldada raamlepingu poolte seas uue riigihanke väljakuulutamisel vastavalt artikli 33 lõike 4 punktile b või c, ning riigihanke väljakuulutamisel selliste lepingute puhul, mis sõlmitakse artiklis 34 osutatud dünaamilise hankesüsteemi põhjal.

▼B

3. Elektrooniline oksjon toimub ühe järgmise pakkumuste elemendi alusel:

a) üksnes hinna alusel, kui leping sõlmitakse ainult hinna alusel;

b) hinna ja/või hankedokumentides märgitud pakkumuse osade uue maksumuse alusel, kui leping sõlmitakse parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel või madalaima maksumusega pakkumuse alusel, kasutades kulutõhususe põhimõtet.

4. Avaliku sektori hankija, kes otsustab pidada elektroonilise oksjoni, teatab sellest hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus. Hankedokumendid peavad sisaldama vähemalt VI lisas osutatud andmeid.

5. Enne elektroonilise oksjoni alustamist annab avaliku sektori hankija pakkumustele täieliku esialgse hinnangu vastavalt pakkumuste hindamise kriteeriumitele ja neile määratud suhtelisele osakaalule.

Pakkumust peetakse vastuvõetavaks, kui selle on esitanud pakkuja, keda ei ole artikli 57 kohaselt kõrvale jäetud ja kes vastab kvalifitseerimise tingimustele ning kelle pakkumus on tehnilise kirjeldusega kooskõlas ega ole ebakorrekne või vastuvõetamatu või sobimatu.

Eelkõige tuleb ebakorrekseteks pidada pakkumusi, mis ei vasta hankedokumentidele, on saadud liiga hilja, on esitatud konkurentsivastase koostöö või korrupsiooni tulemusel või mille maksumust peab avaliku sektori hankija põhjendamatult madalaks. Eelkõige tuleb vastuvõetamatuteks pidada pakkumusi, mille on esitanud pakkujad, kellel puudub nõutud kvalifikatsioon, ja pakkumusi, mille hind ületab avaliku sektori hankija eelarvet, mis on kindlaks määratud ja dokumenteeritud enne hankemenetluse käivitamist.

Pakkumust ei peeta nõuetele vastavaks, kui see ei ole lepingu täitmiseks asjakohane, kuna ilmselgelt ei vasta oluliselt muutmata kujul avaliku sektori hankija hankedokumentides esitatud vajadustele ja nõuetele. Osalemistaotlust ei peeta nõuetele vastavaks, kui asjaomane ettevõtja jäetakse kõrvale või võidakse jätta kõrvale artikli 57 kohaselt või kui ta ei vasta avaliku sektori hankija esitatud kvalifitseerimise tingimustele vastavalt artiklile 58.

Kõik pakkujad, kes on esitanud vastuvõetavad pakkumused, kutsutakse seejärel samal ajal elektrooniliste vahendite teel elektroonilisel oksjonil osalema, kasutades selleks kindlaks määratud kuupäeval ja kellaajal

▼B

kutses esitatud instruksioonide kohaseid ühendusi. Elektrooniline oksjon võib toimuda mitme järjestikuse etapina. Elektrooniline oksjon ei tohi alata varem kui kaks tööpäeva pärast kutsete väljasaatmise kuupäeva.

6. Kutsele lisatakse asjakohase pakkuja pakkumuse täieliku hindamise tulemused, mis on saadud artikli 67 lõike 5 esimeses lõigus sätestatud osakaalu põhjal.

Kutses esitatakse ka elektroonilisel oksjonil esitatud uute hindade ja/või väärtuste põhjal automaatselt toimuva ümberjärjestuse määramiseks kasutatav matemaatiline valem. See valem sisaldab kõigi majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlaksmääramiseks esitatud kriteeriumide osakaale, nagu oli näidatud hanketeates või muudes hankedokumentides, välja arvatud juhul, kui majanduslikult kõige soodsam pakkumus on määratletud ainult hinna alusel. Selleks taandatakse kõik lubatud vahemikud ette kindlaks määratud väärtusele.

Kui alternatiivsed lahendused on lubatud, esitatakse iga alternatiivse lahenduse kohta eraldi valem.

7. Elektroonilise oksjoni igas etapis edastavad avaliku sektori hankijad kõigile pakkujatele viivitamata vähemalt piisavat teavet selleks, et pakkujad saaksid igal ajal teha kindlaks oma koha pakkumuste järjestuses. Kui eelnevalt on nii teatatud, võivad nad edastada ka muud teavet esitatud hindade või väärtuste kohta. Alati võib teatada ka osalejate arvu oksjoni asjaomases etapis. Ent ühelgi juhul ega üheski oksjoni etapis ei tohi nad avalikustada pakkujate isikuid.

8. Avaliku sektori hankija lõpetab elektroonilise oksjoni ühel või mitmel järgmisel viisil:

- a) eelnevalt osutatud kuupäeval ja kellaajal;
- b) kui pakkujad ei esita enam minimaalsete erinevuste nõuetele vastavaid uusi hindu ega uusi väärtusi, tingimusel et avaliku sektori hankija on eelnevalt ära näidanud aja, mille möödumisel viimasest hinna või väärtuse esitamisest ta elektroonilise oksjoni sulgeb, või
- c) kui on läbitud eelnevalt ära näidatud arv oksjoni etappe.

Kui avaliku sektori hankija kavatseb sulgeda elektroonilise oksjoni esimese lõigu punkti c kohaselt, mida ta võib kombineerida selle punktis b sätestatud korraga, tuleb oksjonil osalemise kutses märkida oksjoni kõikide etappide ajakava.

9. Pärast elektroonilise oksjoni lõpetamist sõlmib avaliku sektori hankija elektroonilise oksjoni tulemuste põhjal lepingu vastavalt artiklile 67.

*Artikkel 36***Elektroonilised kataloogid**

1. Kui on nõutav elektrooniliste sidevahendite kasutamine, võib avaliku sektori hankija nõuda pakkumuste esitamist elektroonilise kataloogi kujul või elektroonilise kataloogi lisamist.

Liikmesriigid võivad teha elektrooniliste kataloogide kasutamise teatavat liiki riigihangete puhul kohustuslikuks.

Elektroonilise kataloogi kujul esitatud pakkumustele võib lisada pakkumuse täiendamiseks muid dokumente.

2. Elektroonilised kataloogid koostavad taotlejad või pakkujad konkreetses hankemenetluses osalemiseks vastavalt avaliku sektori hankija esitatud tehnilisele kirjeldusele ja vormingule.

Elektroonilised kataloogid peavad vastama elektrooniliste sidevahendite suhtes kohaldatavatele nõuetele ning mis tahes täiendavatele nõuetele, mis avaliku sektori hankija on kooskõlas artikliga 22 kehtestanud.

3. Kui avaliku sektori hankijad aktsepteerivad või nõuavad pakkumuste esitamist elektrooniliste kataloogide kujul, peavad nad:

- a) teatama sellest hanketeates või eelteate kasutamise korral huvi kinnitamise ettepanekus ning
- b) esitama hankedokumentides artikli 22 lõike 6 kohase kogu vajaliku teabe vormingu, kasutatavate elektrooniliste seadmete, tehniliste ühenduste korra ning kataloogi tehniliste kirjelduste kohta.

4. Kui pärast pakkumuste esitamist elektrooniliste kataloogide kujul sõlmitakse raamleping mitme ettevõtjaga, võib avaliku sektori hankija ette näha, et konkreetsete lepingute puhul kuulutatakse uuesti välja riigihangete ajakohastatud kataloogide alusel. Sellisel juhul kasutab avaliku sektori hankija üht järgmistest meetoditest:

- a) esitab pakkujatele kutse esitada uuesti elektrooniline kataloog, mida on kohandatud lepingu nõuetele, või
- b) teatab pakkujatele, et ta kavatseb koguda juba esitatud elektroonilistest kataloogidest vajaliku teabe, mida on vaja konkreetse lepingu nõuetele kohandatud pakkumuse koostamiseks; sel juhul peab kõnealuse meetodi kasutamisest olema teatatud raamlepingu sõlmimiseks esitatud hankedokumentides.

▼B

5. Kui avaliku sektori hankija kuulutab riigihanke uuesti välja lõike 4 punkti b alusel, teatab ta pakkujatele kuupäeva ja kellaaja, millal ta kavatses koguda konkreetse lepingu nõuetele kohandatud pakkumuste koostamiseks vajalikku teavet, ning annab pakkujatele võimaluse teabe kogumisest keelduda.

Avaliku sektori hankija jätab teatamise ja teabekogumise vahele piisavalt aega.

Enne lepingu sõlmimist esitab avaliku sektori hankija kogutud teabe asjaomasele pakkujale, et anda talle võimalus esitada vastuväiteid või kinnitada, et nii koostatud pakkumus ei sisalda sisulisi vigu.

6. Avaliku sektori hankija võib sõlmida lepingu dünaamilise hankesüsteemi alusel, nõudes konkreetse lepingu sõlmimiseks pakkumuste esitamist elektroonilise kataloogi kujul.

Avaliku sektori hankija võib sõlmida lepingu ka dünaamilise hankesüsteemi alusel kooskõlas lõike 4 punktiga b ja lõikega 5, tingimusel et dünaamilise hankesüsteemiga liitumise taotlusega koos esitatakse elektrooniline kataloog, mis vastab avaliku sektori hankija esitatud tehnilisele kirjeldusele ja kehtestatud vormingule. Kui avaliku sektori hankija teatab taotlejatele oma kavatsusest koostada pakkumused lõike 4 punktis b kirjeldatud viisil, täidavad taotlejad selle kataloogi.

*Artikkel 37***Keskne hankimine ja kesksed hankijad**

1. Liikmesriigid võivad sätestada, et avaliku sektori hankija võib hankida asju ja/või teenuseid keskselt hankijalt, kes osutab artikli 2 lõike 1 punkti 14 alapunktis a osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid.

Liikmesriigid võivad samuti sätestada, et avaliku sektori hankija võib hankida ehitustöid, asju ja teenuseid, kasutades keskse hankija sõlmitud lepinguid, keskse hankija hallatavat dünaamilist hankesüsteemi või kasutades artikli 33 lõike 2 teises lõigus sätestatud ulatuses raamlepingut, mille on sõlminud keskne hankija, kes osutab artikli 2 lõike 1 punkti 14 alapunktis b osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid. Kui keskse hankija hallatavat dünaamilist hankesüsteemi võivad kasutada teised avaliku sektori hankijad, tuleb seda mainida dünaamilise hankesüsteemi loomist käsitlevas hanketeates.

Seoses esimese ja teise lõiguga võivad liikmesriigid sätestada, et teatavad hanked tuleb läbi viia keskse hankija kaudu või ühe või mitme konkreetse keskse hankija kaudu.

▼B

2. Avaliku sektori hankija täidab oma käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi, kui ta hangib asju või teenuseid keskselt hankijalt, kes osutab artikli 2 lõike 1 punkti 14 alapunktis a osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid.

Lisaks täidab avaliku sektori hankija oma käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi, kui ta hangib ehitustöid, asju või teenuseid, kasutades keskse hankija sõlmitud lepinguid, keskse hankija hallatavat dünaamilist hankesüsteemi või kasutades artikli 33 lõike 2 teises lõigus sätestatud ulatuses raamlepingut, mille on sõlminud keskne hankija, kes osutab artikli 2 lõike 1 punkti 14 alapunktis b osutatud kesksete riigihangete läbiviimise teenuseid.

Asjaomane avaliku sektori hankija vastutab siiski käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest seoses sellise tegevusega, mis ta viib läbi ise, nagu:

- a) lepingu sõlmimine keskse hankija hallatava dünaamilise hankesüsteemi alusel;
- b) minikonkurss keskse hankija sõlmitud raamlepingu alusel;
- c) kindlaksmääramine vastavalt artikli 33 lõike 4 punktidele a või b, milline raamlepingu osaliseks olev ettevõtja täidab asjaomast ülesannet keskse hankija sõlmitud raamlepingu alusel.

3. Kõigi keskse hankija läbi viidavate hankemenetluste puhul kasutatakse elektroonilisi sidevahendeid vastavalt artiklis 22 sätestatud nõuetele.

4. Avaliku sektori hankijad võivad sõlmida keskse hankijaga teenuste riigihankelepingu keskse riigihanke teenuste osutamiseks, kasutamata käesolevas direktiivis ette nähtud menetlusi.

Sellised teenuste riigihankelepingud võivad hõlmata ka riigihangete tugiteenuste osutamist.

Artikkel 38

Ajutised ühishanked

1. Kaks või rohkem avaliku sektori hankijat võivad otsustada viia teatavad hanked läbi ühiselt.

2. Kui kogu hankemenetlus viiakse läbi ühiselt kõigi asjaomaste avaliku sektori hankijate nimel ja eest, on nad ühiselt vastutavad oma käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest. See kehtib ka juhtudel, kui menetlust juhib üks avaliku sektori hankija, tegutsedes enda nimel ja teiste asjaomaste avaliku sektori hankijate nimel.

▼B

Kui kõigi asjaomaste avaliku sektori hankijate nimel ja eest ei viida läbi kogu hankemenetlust, vastutavad nad ühiselt ainult nende menetluse osade eest, mis viiakse läbi ühiselt. Iga avaliku sektori hankija vastutab ainuisikuliselt oma käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eest seoses menetluse osadega, mille ta viib läbi enda nimel ja enda eest.

*Artikkel 39***Eri liikmesriikide avaliku sektori hankijaid hõlmavad hanked**

1. Ilma et see piiraks artikli 12 kohaldamist, võivad eri liikmesriikide avaliku sektori hankijad tegutseda hankelepingute sõlmimisel ühiselt, kasutades selleks ühte käesolevas artiklis ette nähtud võimalustest.

Avaliku sektori hankijad ei kasuta käesolevas artiklis sätestatud viise selleks, et vältida kohustuslike avaliku õiguse sätete kohaldamist kooskõlas liidu õigusega, mida nad peavad kohaldama oma liikmesriigis.

2. Liikmesriigid ei keela avaliku sektori hankijatel kasutada teises liikmesriigis asuvate kesksete hankijate pakutavaid keskseid riigihankideid.

Liikmesriigid võivad teises kui avaliku sektori hankija liikmesriigis asuva keskse hankija poolt pakutavate keskse riigihanke läbiviimise teenustega seoses siiski täpsustada, et nende avaliku sektori hankijad võivad kasutada üksnes artikli 2 lõike 1 punkti 14 alapunktis a või b osutatud keskse riigihanke läbiviimise teenuseid.

3. Keskse riigihanke läbiviimise teenuste osutamine teises liikmesriigis asuva keskse hankija poolt peab toimuma selle liikmesriigi siseriiklike sätete kohaselt, kus asub keskne hankija.

Selle liikmesriigi siseriiklike sätteid, kus asub keskne hankija, kohaldatakse ka järgmise suhtes:

- a) lepingu sõlmimine dünaamilise hankesüsteemi alusel;
- b) minikonkursi raamlepingu alusel;
- c) kindlaksmääramine vastavalt artikli 33 lõike 4 punktile a või b, milline raamlepingu osaliseks olev ettevõtja täidab asjaomast ülesannet.

4. Mitu eri liikmesriikide avaliku sektori hankijat võivad ühiselt sõlmida riigihankelepinguid, sõlmida raamlepinguid ja hallata dünaamilist hankesüsteemi. Nad võivad samuti artikli 33 lõike 2 teises lõigus kindlaks määratud ulatuses sõlmida lepinguid raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi alusel. Kui vajalikke elemente ei reguleerita asjaomaste liikmesriikide vahel sõlmitud rahvusvahelise lepinguga, sõlmivad osalevad avaliku sektori hankijad lepingu, milles määratakse kindlaks järgmine:

▼B

- a) poolte vastutusvaldkonnad ja asjakohased kohaldatavad siseriiklikud sätted;
- b) hankemenetluse sisemine korraldus, sh menetluse haldamine, hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste jaotamine ning lepingute sõlmimine.

Osalev avaliku sektori hankija täidab oma käesoleva direktiivi kohaseid kohustusi, kui ta hangib ehitustöid, asju või teenuseid hankemenetluse eest vastutavalt avaliku sektori hankijalt. Vastutuse ja punktis a osutatud kohaldatava siseriikliku õiguse kindlaksmääramisel võivad osalevad avaliku sektori hankijad jagada konkreetse vastutuse omavahel ning määrata kindlaks nende vastava liikmesriigi siseriikliku õiguse kohaldatavad siseriiklikud sätted. Vastutuse jaotust ja sellest tulenevalt kohaldatavat siseriiklikku õigust mainitakse ühiselt sõlmitud riigihankelepingute hankedokumentides.

5. Kui mitu eri liikmesriikide avaliku sektori hankijat on moodustanud ühise juriidilise isiku, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1082/2006 ⁽¹⁾ kohase Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse või muu liidu õigusaktide kohaselt asutatud üksuse, lepivad osalevad avaliku sektori hankijad ühise juriidilise isiku pädeva organi otsusega kokku kohaldada ühe järgmise liikmesriigi siseriiklikke hankeeskirju:

- a) selle liikmesriigi siseriiklikud sätted, kus on ühise juriidilise isiku registrijärgne asukoht;
- b) selle liikmesriigi siseriiklikke sätteid, kus ühine juriidiline isik tegutseb.

Esimeses lõigus osutatud kokkulepet võib kohaldada tähtajatult, kui nii on sätestatud ühise juriidilise isiku asutamiskäigus, või teatava ajavaheajavahemiku jooksul või teatavat tüüpi lepingute suhtes või ühe või mitme sõlmitud üksiklepingu suhtes.

*III PEATÜKK****Menetluse läbiviimine***

1. j a g u

Ettevalmistamine*Artikkel 40***Esialgsed turu-uuringud**

Enne hankemenetluse käivitamist võivad avaliku sektori hankijad läbi viia turu-uuringud eesmärgiga valmistada riigihanget ette ning teavitada ettevõtjaid oma hankeplaanidest ja nõuetest.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1082/2006 Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse (ETKR) kohta (ELT L 210, 31.7.2006, lk 19).

▼B

Selleks võib avaliku sektori hankija näiteks küsida või vastu võtta nõuandeid sõltumatutelt ekspertidelt või asutustelt või turul osalejatelt. Seda nõu võib kasutada hankemenetluse kavandamisel ja läbiviimisel, tingimusel et sellised nõuanded ei moonuta konkurentsi ning nende tulemusel ei rikuta mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõtet.

*Artikkel 41***Taotlejate ja pakkujate eelnev osalemine**

Kui taotleja või pakkuja või taotleja või pakkujaga seotud ettevõtja on andnud avaliku sektori hankijale nõu, kas artikli 40 kontekstis või mitte, või on muul moel olnud kaasatud hankemenetluse ettevalmistamisse, võtab avaliku sektori hankija asjakohaseid meetmeid tagamaks, et kõnealuse taotleja või pakkuja osalemine ei moonuta konkurentsi.

Selliste meetmetega nähakse ette, et teistele taotlejatele ja pakkujatele edastatakse oluline teave, mida on vahetatud seoses sellise taotleja või pakkuja hankemenetluse ettevalmistamises osalemisega või selle tulemusena, ning et pakkumuste laekumiseks kehtestatakse piisavad tähtajad. Kõnealune taotleja või pakkuja jäetakse menetlusest kõrvale üksnes siis, kui puuduvad muud vahendid, millega tagada võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist.

Enne sellist kõrvaldamist antakse taotlejatele ja pakkujatele võimalus tõendada, et nende kaasatus hankemenetluse ettevalmistamisse ei moonuta konkurentsi. Võetavad meetmed dokumenteeritakse artikli 84 kohases üksikaruandes.

*Artikkel 42***Tehniline kirjeldus**

1. VII lisa punktis 1 määratletud tehniline kirjeldus esitatakse hanke-dokumentides. Tehnilises kirjelduses määratakse kindlaks ehitustöö, teenuse või asja nõutavad omadused.

Selliste omaduste kirjeldamisel võib käsitleda ka tellitavate ehitustööde tegemise, asjade tootmise või teenuste osutamise teatavat protsessi või meetodit või spetsiifilist protsessi nende olelusringi muu etapi jaoks, isegi kui need tegurid ei ole nende oluliseks osaks, tingimusel et need on seotud lepingu sisuga ning on proportsionaalsed selle väärtuse ja eesmärkide suhtes.

▼B

Tehnilises kirjelduses võib täpsustada ka seda, kas nõutakse intellektuaalomandi õiguste üleandmist.

Kõigi selliste riigihangete puhul, mille eseme kavandatud kasutajateks on füüsilised isikud, olenemata sellest, kas kasutajaks on üldsus või avaliku sektori hankija töötajad, peab kõnealune tehniline kirjeldus olema koostatud nii, et selles võetakse arvesse puudega inimeste või kõigi kasutajate ligipääsemise nõuet, v.a nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

Kui kohustuslikud ligipääsunõuded võetakse vastu liidu õigusaktiga, määratletakse puudega inimeste või kõigi kasutajate ligipääsu käsitlevad kriteeriumid tehnilises kirjelduses kõnealusele õigusaktile viitamisega.

2. Tehniline kirjeldus peab võimaldama kõigile ettevõtjatele võrdse juurdepääsu hankemenetlusele ega tohi tekitada põhjendamatuid takistusi riigihangete avamisel konkurentsile.

3. Ilma et see piiraks kohustuslike siseriiklike tehniliste eeskirjade kohaldamist, kuivõrd need on liidu õigusega kooskõlas, sõnastatakse tehniline kirjeldus ühel järgmisel viisil:

- a) kirjeldades kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid, sh keskkonnanäitajaid, tingimusel et parameetrid on piisavalt täpsed, et pakkujad saaksid kindlaks teha hankelepingu eseme ning et avaliku sektori hankijad saaksid lepingu sõlmida;
- b) viidates tehnilisele kirjeldusele ja tähtsuse järjekorras Euroopa standardeid ülevõtivatele riiklikele standarditele, Euroopa tehnilisele hinnangule, ühistele tehnilistele kirjeldustele, rahvusvahelistele standarditele, muudele Euroopa standardimisorganite kehtestatud tehnilistele etalonsüsteemidele või nendest mõne puudumisel riiklikele standarditele, riiklikele tehnilistele tunnustustele või riiklikele tehnilistele kirjeldustele ehitustööde projekteerimise, arvutuste ja tööde teostamise ning asjade kasutamise kohta; sellisele viitele lisatakse märges „või samaväärne”;
- c) kirjeldades punktis a osutatud kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid, viidates punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele kui kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele vastavuse tagamise vahendile, või
- d) viidates teatavate näitajate puhul punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele ja muude näitajate puhul punktis a osutatud kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele.

▼B

4. Tehnilises kirjelduses ei nimetata kindlat marki ega allikat või eri protsessi, mis iseloomustab konkreetse ettevõtja tooteid või teenuseid, ega kaubamärki, patenti, liiki, kindlat päritolu ega teatavat tootmisviisi, mis võiks teatavaid ettevõtjaid või tooteid soosida või need välistada, välja arvatud juhul, kui see on hankelepingu eseme seisukohast põhjendatud. Erandkorras lubatakse sellist nimetamist, kui lepingu reguleerimiseset ei ole lõike 3 kohaselt võimalik piisavalt täpselt ja arusaadavalt kirjeldada. Sellisele viitele lisatakse märges „või samaväärne”.

5. Kui avaliku sektori hankija kasutab lõike 3 punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele viitamise võimalust, ei saa ta pakumust tagasi lükata põhjusel, et pakutavad ehitustööd, asjad või teenused ei vasta tema poolt viidatud tehnilisele kirjeldusele, kui pakkuja tõendab oma pakumuses mis tahes asjakohasel viisil, sealhulgas kasutades artikli 44 kohast tõendusmaterjali, et pakutavad lahendused rahuldavad tehnilises kirjelduses määratletud nõudeid samaväärsel viisil.

6. Kui avaliku sektori hankija kasutab lõike 3 punkti a kohast võimalust sõnastada tehniline kirjeldus kasutusomaduste või funktsionaalsete nõuete kirjeldamise teel, ei saa ta lükata tagasi asjade, teenuste või ehitustööde pakumust, mis vastab Euroopa standardit ülevõtvale riiklikule standardile, Euroopa tehnilisele tunnustusele, ühtsele tehnilisele kirjeldusele, rahvusvahelisele standardile või Euroopa standardimisorgani kehtestatud tehnilisele etalonsüsteemile, kui nendes kirjeldustes käsitletakse tema poolt kindlaks määratud kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid.

Oma pakumuses tõendab pakkuja mis tahes asjakohasel viisil, sealhulgas artiklis 44 osutatud tõendeid kasutades, et standardile vastav asi, teenus või ehitustöö vastavad avaliku sektori hankija ette nähtud kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele.

*Artikkel 43***Märgised**

1. Kui avaliku sektori hankijad kavatsevad osta teatavate keskkonna-, sotsiaalsete või muude näitajatega ehitustöid, asju või teenuseid, võivad nad tehnilises kirjelduses, pakumuste hindamise kriteeriumites või lepingu täitmise tingimustes nõuda, et kõnealustel ehitustöödel, teenustel või asjadel oleks konkreetne märgis, mis tõendab asjaomaste ehitustööde, teenuste või asjade vastavust nõutavatele omadustele, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) märgise nõuded puudutavad üksnes lepingu esemega seotud kriteeriume ning need sobivad lepingu esemeks olevate ehitustööde, asjade või teenuste omaduste kindlaksmääramiseks;
- b) märgise nõuded põhinevad objektiivselt kontrollitavatel ja mittedis-krimineerivatel kriteeriumitel;

▼B

- c) märgised on kehtestatud avatud ja läbipaistva menetlusega, milles saavad osaleda kõik asjaomased sidusrühmad, sealhulgas valitsusasutused, tarbijad, sotsiaalpartnerid, tootjad, turustajad ja valitsusvälistel organisatsioonid;
- d) märgised on kättesaadavad kõikidele huvitatud isikutele;
- e) märgise nõuded määrab kindlaks kolmas isik, kelle üle märgist taotleval ettevõtjal ei ole otsustavat mõju.

Kui avaliku sektori hankijad ei nõua, et ehitustööd, asjad või teenused peavad vastama kõigile märgise nõuetele, osutavad nad, milliseid märgise nõudeid nad silmas peavad.

Konkreetsed märgist nõudvad avaliku sektori hankijad aktsepteerivad kõiki märgiseid, mis kinnitavad, et ehitustööd, asjad või teenused vastavad samaväärsetele märgise nõuetele.

Kui ettevõtjal ei ole tõendatavalt ja temast mitteolenevatel põhjustel võimalik avaliku sektori hankija poolt nõutavat konkreetset märgist või samaväärset märgist ettenähtud tähtaja jooksul hankida, aktsepteerib avaliku sektori hankija muid asjakohaseid tõendeid, näiteks tootja tehnilist toimikut, tingimusel et asjaomane ettevõtja tõendab, et tema ehitustööd, asjad või teenused vastavad konkreetse märgise nõuetele või avaliku sektori hankija osutatud konkreetsetele nõuetele.

2. Kui märgis vastab lõike 1 punktides b, c, d ja e esitatud nõuetele, kuid hõlmab ka nõudeid, mis ei ole seotud lepingu esemega, ei tohi avaliku sektori hankija nõuda märgise enda olemasolu, kuid võib tehnilises kirjelduses viidata märgise või vajaduse korral selle osade sellistele nõuetele, mis on seotud lepingu esemega ja mis sobivad selle eseme näitajate kindlaksmääramiseks.

*Artikkel 44***Katsearuanded, sertifitseerimine ja muu tõendusmaterjal**

1. Avaliku sektori hankija võib ettevõtjatelt nõuda vastavushindamisasutuse katsearuande või sellise asutuse väljastatud tõendi esitamist tõendamaks tehnilises kirjelduses, pakkumuste hindamise kriteeriumites või lepingu täitmise tingimustes esitatud nõude või kriteeriumi täitmist.

Kui avaliku sektori hankija nõuab konkreetse vastavushindamisasutuse koostatud sertifikaatide esitamist, aktsepteerib avaliku sektori hankija ka samaväärsete muude vastavushindamisasutuste sertifikaate.

▼B

Käesoleva lõike kohaldamisel käsitatakse vastavushindamisasutusena asutust, mis teostab vastavuse hindamist, sealhulgas kalibreerimist, testimist, sertifitseerimist ja kontrolle, mis on akrediteeritud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 765/2008 ⁽¹⁾.

2. Avaliku sektori hankija aktsepteerib lisaks lõikes 1 osutatud tõenditele ka muid asjakohaseid tõendeid, nagu tootja tehniline toimik, kui asjaomasel ettevõtjal puudub juurdepääs lõike 1 kohastele sertifikaatidele või katsearuannetele ning tal ei ole võimalik neid ettenähtud tähtaja jooksul hankida, tingimusel et selline juurdepääsu puudumine ei johtu asjaomasest ettevõtjast ning et see ettevõtja tõendab, et ehitustööd, asjad või teenused vastavad tehnilises kirjelduses, pakkumuste hindamise kriteeriumites või lepingu täitmise tingimustes sätestatud nõuetele või kriteeriumitele.

3. Liikmesriigid esitavad teistele liikmesriikidele nende taotlusel mis tahes teabe, mis on seotud artikli 42 lõike 6, artikli 43 ning käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 kohaselt esitatud tõendite ja dokumentidega. Ettevõtja asukohaliikmesriigi pädevad asutused annavad sellist teavet kooskõlas artikliga 86.

*Artikkel 45***Alternatiivsed lahendused**

1. Avaliku sektori hankija võib pakkujatel lubada esitada alternatiivseid lahendusi või neilt selliste lahenduste esitamist nõuda. Ta teatab alternatiivsete lahenduste lubamisest või nõudmisest hanketeates või eelteate kasutamise korral huvi kinnitamise ettepanekus. Alternatiivseid lahendusi võib esitada ainult sellise teabe olemasolul. Alternatiivsed lahendused peavad olema seotud lepingu esemega.

2. Alternatiivseid lahendusi lubav või nõudev avaliku sektori hankija esitab hankedokumentides miinimumnõuded, millele alternatiivsed lahendused peavad vastama, ja nende alternatiivsete lahenduste esitamise tingimused, eelkõige märkides, kas alternatiivsed lahendused tuleb esitada üksnes juhul, kui esitatakse ka pakkumus, mis ei ole alternatiivne lahendus. Avaliku sektori hankija tagab ka, et pakkumuste hindamise kriteeriume on võimalik kohaldada kõnealustele miinimumnõuetele vastavate lahenduste suhtes ja ka selliste nõuetele vastavate pakkumuste suhtes, mis ei sisalda alternatiivseid lahendusi.

3. Arvesse võetakse ainult neid alternatiivseid lahendusi, mis vastavad avaliku sektori hankija kehtestatud miinimumnõuetele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnustatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30).

▼B

Asjade või teenuste riigihankelepingute sõlmimisel ei tohi alternatiivsete lahendustega pakkumuste esitamist lubanud või nõudnud avaliku sektori hankija alternatiivset lahendust tagasi lükata üksnes seetõttu, et selle valimine tooks kaasa teenuste hankelepingu sõlmimise asjade riigihankelepingu asemel või asjade hankelepingu sõlmimise teenuste riigihankelepingu asemel.

*Artikkel 46***Lepingute osadeks jaotamine**

1. Avaliku sektori hankija võib otsustada sõlmida lepingu eri osadena ning võib määrata kindlaks nende osade suuruse ja eseme.

Välja arvatud lepingute puhul, mille osadeks jagamine on muudetud käesoleva artikli lõike 4 kohaselt kohustuslikuks, peab avaliku sektori hankija märkima peamised põhjused, miks ta otsustas lepingut osadeks mitte jagada; see teave lisatakse hankedokumentidesse või artiklis 84 osutatud üksikaruandesse.

2. Avaliku sektori hankija peab hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus märkima, kas pakkumused võib esitada ühe või mitme osa või kõigi osade kohta.

Avaliku sektori hankija võib, isegi juhul kui pakkumused võib esitada mitme osa või kõigi osade kohta, piirata ühe pakkujaga sõlmitavate lepingu osade arvu, tingimusel et osade maksimaalne arv, mille kohta võidakse ühe pakkujaga leping sõlmida, on märgitud hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus. Avaliku sektori hankija märgib hankedokumentides objektiivsed ja mittediskrimineerivad kriteeriumid või eeskirjad, mida ta kavatses kohaldada, et määrata kindlaks, milliste osade kohta leping sõlmitakse, kui pakkumuste hindamise kriteeriumite kohaldamise tulemusena sõlmitaks ühe pakkujaga leping maksimaalset arvu ületavate osade kohta.

3. Liikmesriigid võivad sätestada, et kui sama pakkujaga võib sõlmida lepingu rohkem kui ühe osa kohta, võib avaliku sektori hankija sõlmida lepingud, liites kokku mitu osa või kõik osad, kui ta on hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus märkinud, et jätab endale võimaluse seda teha, ning on nimetanud osad või osade rühmad, mida võib liita.

4. Liikmesriigid võivad rakendada lõike 1 teist lõiku, tehes kohustuslikuks lepingute sõlmimise eraldi osadena nende siseriiklikus õiguses määratletavatel tingimustel ja võttes arvesse liidu õigust. Sellisel juhul kohaldatakse lõike 2 esimest lõiku ja vajaduse korral lõiget 3.

*Artikkel 47***Tähtaegade kehtestamine**

1. Pakkumuste ja osalemistaotluste laekumise tähtaegu kindlaks määrates võtab avaliku sektori hankija arvesse konkreetse lepingu keerukust ja pakkumuste koostamiseks vajalikku aega, ilma et see piiraks artiklites 27-31 sätestatud miinimumtähtaegade kohaldamist.

▼B

2. Kui pakkumusi saab esitada üksnes pärast kohaga tutvumist või täiendavate dokumentide kontrollimist kohapeal, kehtestatakse pakkumuste laekumise tähtajad, mis on pikemad artiklites 27–31 sätestatud miinimumtähtaegadest, nii et kõik asjaomased ettevõtjad oleksid teadlikud kogu pakkumuste esitamiseks vajalikust teabest.

3. Avaliku sektori hankija pikendab pakkumuste laekumise tähtaega, et kõik asjaomased ettevõtjad saaksid teada kogu pakkumuste esitamiseks vajalikku teavet, järgmistel juhtudel:

a) kui mis tahes põhjusel ei edastatud lisateavet, kuigi ettevõtjad taotlesid seda õigeaegselt, hiljemalt kuus päeva enne pakkumuste laekumiseks kehtestatud tähtaega. Artikli 27 lõikes 3 ja artikli 28 lõikes 6 osutatud kiirendatud menetluse puhul on see ajavahemik neli päeva;

b) kui hankedokumentides on tehtud olulisi muudatusi.

Tähtaega pikendatakse proportsionaalselt teabe või muudatuse olulisusega.

Kui lisateavet ei ole kas õigel ajal taotletud või on selle tähtsus asjakohaste pakkumuste ettevalmistamiseks väike, ei ole avaliku sektori hankijad kohustatud tähtaegu pikendama.

2. j a g u

Avaldamine ja läbipaistvus*Artikkel 48***Eelteated**

1. Avaliku sektori hankija võib kavandatavast hankest teavitamiseks avaldada eelteate. Selline teade peab sisaldama V lisa B osa I jaos osutatud teavet. Teated avaldab kas Euroopa Liidu Väljaannete Talitus või avaliku sektori hankija oma VIII lisa punkti 2 alapunkti b kohases avaliku sektori hankija profiilis. Kui avaliku sektori hankija avaldab eelteate avaliku sektori hankija profiilis, saadab ta avaliku sektori hankija profiilis avaldamise teate kooskõlas VIII lisaga Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele. Selline teade peab sisaldama V lisa A osa osutatud teavet.

2. Piiratud menetluse ja konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse puhul võib keskvalitsusest madalama tasandi hankija kasutada artikli 26 lõike 5 kohaselt eelteadet riigihanke väljakuulutamiseks, kui see teade vastab kõigile järgmistele tingimustele:

▼B

- a) selles nimetatakse konkreetselt need asjad, ehitustööd või teenused, mis on sõlmitava lepingu esemeks;
- b) selles märgitakse, et leping sõlmitakse piiratud menetluse või konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse teel, ilma et edaspidi avaldataks hanketeadet, ja et huvitatud ettevõtjatel palutakse oma huvist teatada;
- c) lisaks V lisa B osa I jaos esitatud teabele sisaldab see V lisa B osa II jaos esitatud teavet;
- d) see on saadetud avaldamiseks 35 päeva kuni 12 kuud enne kuupäeva, mil saadetakse artikli 54 lõikes 1 osutatud huvi kinnitamise ettepanek.

Selliseid teateid ei avaldata hankija profiilis. Vastavalt artiklile 52 võib siiski teate avaldada täiendavalt hankija profiilis riigi tasandil.

Eelteates võib käsitleda maksimaalset 12 kuu pikkust ajavahemikku, mis algab selle teate avaldamiseks saatmise kuupäevast. Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste riigihankelepingute puhul võib artikli 75 lõike 1 punktis b osutatud eelteates käsitleda siiski pikemat perioodi kui 12 kuud.

*Artikkel 49***Hanketeated**

Hanketeadet kasutatakse riigihanke väljakuulutamiseks kõigi menetluste korral, ilma et see piiraks artikli 26 lõike 5 teise lõigu ja artikli 32 kohaldamist. Kõnealused hanketeated sisaldavad V lisa C osas esitatud teavet ja need avaldatakse kooskõlas artikliga 51.

*Artikkel 50***Lepingu sõlmimise teated**

1. Avaliku sektori hankija, kes on teinud otsuse sõlmida leping või raamleping, saadab hiljemalt 30 päeva pärast lepingu või raamlepingu sõlmimist lepingu sõlmimise teate hankemenetluse tulemuste kohta.

Kõnealused teated sisaldavad V lisa D osas esitatud teavet ja need avaldatakse kooskõlas artikliga 51.

2. Kui asjaomase lepingu puhul on riigihanke väljakuulutamiseks kasutatud eelteadet ning avaliku sektori hankija on otsustanud, et ei sõlmi eelteatega hõlmatud ajavahemikul täiendavaid lepinguid, sisaldab hanketeade vastavat märkust.

▼B

Artikli 33 kohaselt sõlmitud raamlepingu puhul ei ole avaliku sektori hankija kohustatud saatma hankemenetluse tulemusi sisaldavat teadet iga kõnealusel raamlepingul põhineva lepingu kohta. Liikmesriigid võivad sätestada, et avaliku sektori hankija rühmitab raamlepingul põhinevate lepingutega seotud hankemenetluste tulemusi käsitlevad teated kvartalipõhiselt. Sel juhul edastab avaliku sektori hankija selliselt rühmitatud teated 30 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.

3. Avaliku sektori hankija saadab lepingu sõlmimise teate dünaamilisel hankesüsteemil põhineva lepingute sõlmimise menetluse tulemuste kohta 30 päeva jooksul alates iga lepingu sõlmimisest. Ta võib sellised teated kvartalite kaupa rühmitada. Sel juhul edastab ta selliselt rühmitatud teated 30 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.

4. Teatavad andmed lepingu või raamlepingu sõlmimise kohta võib jätta avaldamata, kui selliste andmete avaldamine takistaks õigusaktide rakendamist või oleks muul viisil vastuolus avalike huvidega või riivaks teatavate avalik-õiguslike või eraõiguslike ettevõtjate õigustatud ärihuve või võiks kahjustada ausat konkurentsi ettevõtjate vahel.

*Artikkel 51***Teadete avaldamise vorm ja viis**

1. Artiklites 48, 49 ja 50 osutatud teated sisaldavad V lisas esitatud teavet standardvormide, sh paranduste standardvormide kujul.

Komisjon kehtestab need standardvormid rakendusaktidega. Rakendusaktid võetakse vastu artikli 89 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

2. Artiklites 48, 49 ja 50 osutatud teated koostatakse, edastatakse elektrooniliselt Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele ja avaldatakse kooskõlas VIII lisaga. Teated avaldatakse hiljemalt viis päeva pärast nende saatmist. Euroopa Liidu Väljaannete Talituse kulud seoses teadete avaldamisega kannab Euroopa Liit.

3. Artiklites 48, 49 ja 50 osutatud teated avaldatakse tervikuna liidu institutsioonide ametlikus keeles/ametlikes keeltes, mille valib avaliku sektori hankija. See keeleversioon või need keeleversioonid on ainsad autentset tekstid. Iga teate olulistest elementidest avaldatakse kokkuvõtte liidu institutsioonide teistes ametlikes keeltes.

4. Euroopa Liidu Väljaannete Talitus tagab, et terviktekst, artikli 48 lõikes 2 osutatud eelteate kokkuvõtte ning riigihanke väljakuulutamiseks kasutatava, artikli 34 lõike 4 punktis a osutatud dünaamilise hankesüsteemi loomise teade avaldatakse jätkuvalt:

▼B

- a) eelteadete puhul 12 kuud või seni, kuni saadakse artikli 50 kohase lepingu sõlmimise teade, milles märgitakse, et hanketeatega hõlmatud 12 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul täiendavaid lepinguid ei sõlmita. Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste riigihankelepingute puhul tuleb artikli 75 lõike 1 punktis b osutatud eelteate esitamist jätkata selle algselt kehtestatud kehtivusaja lõpuni või kuni artikli 50 kohase lepingu sõlmimise teate laekumiseni, milles märgitakse, et täiendavaid lepinguid väljakuulutatud hankeperioodil ei sõlmita;
- b) dünaamilise hankesüsteemi loomist hõlmavate hanketeadete puhul dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja lõpuni.

5. Avaliku sektori hankija peab olema suuteline esitama tõendeid teadete saatmise kuupäevade kohta.

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus annab avaliku sektori hankijale kinnituse teate kättesaamise ja saadud teabe avaldamise kohta, märkides ära avaldamise kuupäeva. Kõnealune kinnitus on tõend avaldamise kohta.

6. Avaliku sektori hankija võib avaldada hanketeateid, mille suhtes ei kohaldata käesoleva direktiivi kohaseid avaldamisnõudeid, tingimusel et sellised teated saadetakse Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele elektrooniliselt vastavalt VIII lisas esitatud vormingule ja edastamiskorrale.

Artikkel 52

Avaldamine riigi tasandil

1. Artiklites 48, 49 ja 50 osutatud teateid ja nende sisu ei avaldata riigi tasandil enne nende avaldamist vastavalt artiklile 51. Siiski võib avaldamine toimuda igal juhul riigi tasandil, kui avaliku sektori hankijale ei ole avaldamisest teatatud 48 tunni jooksul pärast artikli 51 kohaselt kinnituse teate kättesaamisest.

2. Riigi tasandil avaldatavad teated ei sisalda muud teavet kui see, mis sisaldub Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele saadetud teadetes või mis avaldati hankija profiilis, kuid seal näidatakse ära kuupäev, mil teade saadeti Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele või avaldati hankija profiilis.

3. Hankija profiilis ei avaldata eelteateid enne, kui Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele on saadetud teade nende kõnealuses vormis avaldamise kohta. Teates märgitakse saatmise kuupäev.

*Artikkel 53***Hankedokumentide elektrooniline kättesaadavus**

1. Avaliku sektori hankija võimaldab elektrooniliste vahendite abil hankedokumentidele piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu alates teate avaldamise kuupäevast kooskõlas artikliga 51 või alates kuupäevast, mil saadeti huvi kinnitamise ettepanek. Teate või huvi kinnitamise ettepaneku tekstis märgitakse internetiaadress, kus kõnealused hankedokumentid on kättesaadavad.

Kui hankedokumentidele elektrooniliste vahendite abil piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu ei saa pakkuda ühel artikli 22 lõike 1 teises lõigus esitatud põhjustest, võib avaliku sektori hankija teatises või huvi kinnitamise ettepanekus märkida, et asjaomased hankedokumentid esitatakse muul kui elektroonilisel viisil kooskõlas käesoleva artikli lõikega 2. Sellisel juhul pikendatakse pakkumuste esitamise tähtaega viie päeva võrra, välja arvatud artikli 27 lõikes 3, artikli 28 lõikes 6 ning artikli 29 lõike 1 neljandas lõigus osutatud nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel.

Kui hankedokumentidele elektrooniliste vahendite abil piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu ei saa pakkuda, sest avaliku sektori hankija kavatses kohaldada käesoleva direktiivi artikli 21 lõiget 2, märgib ta teatises või huvi kinnitamise ettepanekus, milliste teabe konfidentsiaalsuse kaitse alaste meetmete võtmist ta nõuab ja kuidas asjaomastele dokumentidele saab juurde pääseda. Sellisel juhul pikendatakse pakkumuste esitamise tähtaega viie päeva võrra, välja arvatud artikli 27 lõikes 3, artikli 28 lõikes 6 ning artikli 29 lõike 1 neljandas lõigus osutatud nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel.

2. Avaliku sektori hankija edastab kirjeldustega seotud lisateabe ja täiendavad dokumendid kõikidele hankemenetluses osalevatele pakkujatele vähemalt kuus päeva enne pakkumuste laekumise tähtaega, tingimusel et seda on aegsasti taotletud. Artikli 27 lõikes 3 ja artikli 28 lõikes 6 osutatud kiirendatud menetluse puhul on see ajavahemik neli päeva.

*Artikkel 54***Ettepanekute tegemine taotlejatele**

1. Piiratud hankemenetluse, võistleva dialoogi, innovatsioonipartnerluse ja konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse puhul teeb avaliku sektori hankija kõigile väljavalitud taotlejatele üheaegselt ja kirjalikult ettepaneku esitada oma pakkumused või osaleda võistlevas dialoogis, kui seda kasutatakse.

Kui hanketeatena kasutatakse artikli 48 lõike 2 kohaselt eelteadet, esitab avaliku sektori hankija oma huvist teatanud ettevõtjatele üheaegselt kirjaliku ettepaneku kinnitada oma jätkuvat huvi.

▼B

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ettepanekud sisaldavad viidet elektroonilisele aadressile, kus hankedokumendid on tehtud elektrooniliste vahendite abil vahetult kättesaadavaks. Ettepanekutega koos esitatakse hankedokumendid, kui nendele dokumentidele ei ole artikli 53 lõike 1 teises või kolmandas lõigus osutatud põhjustel tasuta piiramatut ja vahetut juurdepääsu ning neid ei ole juba tehtud muul viisil kättesaadavaks. Lisaks sisaldab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ettepanek IX lisas ette nähtud teavet.

*Artikkel 55***Taotlejate ja pakkujate teavitamine**

1. Avaliku sektori hankija teavitab iga taotlejat ja pakkujat võimalikult kiiresti raamlepingu või lepingu sõlmimise või dünaamilise hankesüsteemiga liitumise lubamise kohta tehtud otsustest, sh ka põhjustest, miks otsustati mitte sõlmida raamlepingut või lepingut, mille kohta on riigihange välja kuulutatud, või miks otsustati menetlust uuesti alustada või dünaamilist hankesüsteemi mitte luua.

2. Asjaomase taotleja või pakkuja taotlusel teavitab avaliku sektori hankija võimalikult kiiresti ja igal juhul 15 päeva jooksul alates kirjaliku taotluse saamisest:

- a) iga taotlejat, kelle taotlus tagasi lükati, osalemistaotluse tagasilükkamise põhjustest;
- b) iga pakkujat, kelle pakkumus tagasi lükati, pakkumuse tagasilükkamise põhjustest, sealjuures artikli 42 lõigetes 5 ja 6 viidatud juhtudel põhjustest, miks otsustati, et tegemist pole samaväärsusega või et ehitustööd, asjad või teenused ei vasta kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele;
- c) iga vastavaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujat edukaks tunnistatud pakkumuse omadustest ja suhtelistest eelistest ning talle teatatakse ka edukaks tunnistatud pakkuja nimi või osapooled, kellega raamleping sõlmiti;
- d) iga nõuetele vastavaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujat pakkujatega läbiviidavate läbivõtte ja dialoogi korraldamisest ja edenemisest.

3. Avaliku sektori hankijad võivad siiski otsustada jätta avaldamata teatavad lõigetes 1 ja 2 nimetatud andmed seoses lepingu või raamlepingu sõlmimise või dünaamilise hankesüsteemiga liitumisega, kui selliste andmete avaldamine takistaks õigusaktide rakendamist, oleks muul viisil vastuolus üldiste huvidega või kahjustaks era- või avalik-õiguslike ettevõtjate õigustatud ärihuve või ettevõtjatevahelist ausat konkurentsi.

3. jagu

Osalejate valimine ja lepingute sõlmimine*Artikkel 56***Üldpõhimõtted**

1. Lepingud sõlmitakse artiklite 67-69 kohaselt sätestatud kriteeriumite alusel, tingimusel et avaliku sektori hankija on vastavalt artiklitele 59–61 kontrollinud, et täidetud on kõik järgmised tingimused:

- a) pakkumus vastab hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus ja hankedokumentides esitatud nõuetele, tingimustele ja kriteeriumitele, võttes vajadusel arvesse artiklit 45;
- b) pakkumuse on teinud pakkuja, keda ei ole artikli 57 alusel kõrvale jäetud ning kes vastab avaliku sektori hankija poolt kooskõlas artikliga 58 kehtestatud kvalifitseerimise tingimustele ning artiklis 65 osutatud mittediskrimineerimise eeskirjadele ja kriteeriumitele, kui see on otstarbekas.

Avaliku sektori hankijad võivad otsustada mitte sõlmida lepingut pakkujaga, kes esitas majanduslikult kõige soodsama pakkumuse, kui nad on kindlaks teinud, et kõnealune pakkumus ei vasta artikli 18 lõikes 2 osutatud kohaldatavatele kohustustele.

2. Avatud hankemenetluse puhul võib avaliku sektori hankija otsustada pakkumused läbi vaadata enne kõrvaldamise aluste puudumise ja kvalifitseerimise tingimuste täitmise kontrollimist vastavalt artiklitele 57–64. Sellise võimaluse kasutamisel tagab ta, et kõrvaldamise aluste puudumise ja kvalifitseerimise tingimuste täitmise kontrollimine toimub erapooletul ja avatul viisil, et ühtegi lepingut ei sõlmitaks pakkujaga, kes oleks tulnud artikli 57 kohaselt kõrvaldada või kes ei vasta avaliku sektori hankija kehtestatud kvalifitseerimise tingimustele.

Liikmesriigid võivad esimeses lõigus kirjeldatud menetluse kasutamise keelata teatavat tüüpi riigihangete puhul või teatavatel juhtudel või piirida selle kasutamisega teatavat tüüpi riigihangete puhul või teatavatel juhtudel.

3. Kui ettevõtja esitatav teave või dokumendid on või tunduvad olevat mittetäielikud või vigased või kui konkreetsed dokumendid on puudu, võib avaliku sektori hankija, kui käesoleva direktiivi rakendamiseks siseriiklikus õiguses ei ole sätestatud teisiti, nõuda asjaomaselt ettevõtjalt vastava teabe või dokumentide esitamist, lisamist, selgitamist või täiendamist sobiva tähtaja jooksul, tingimusel et selline nõue esitatakse täielikus kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõttega.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte X lisas esitatud loetelu ajakohastamiseks, kui loetellu on vaja lisada uusi kõikide liikmesriikide poolt ratifitseeritud rahvusvahelisi kokkuleppeid või kui kõik liikmesriigid ei ratifitseeri enam loetelus olevaid rahvusvahelisi kokkuleppeid või kui neid on muul viisil muudetud, näiteks on muudetud nende ulatust, sisu või nimetust.

1. alajagu

Kvalitatiivse valiku kriteeriumid*Artikkel 57***Kõrvaldamise alused**

1. Avaliku sektori hankija jätab ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvale, kui ta on artiklite 59, 60 ja 61 kohase kontrolli teel kindlaks teinud või muul viisil teada saanud, et selle ettevõtja suhtes on langetatud lõplik süüdimõistev kohtuotsus ühel järgmistest põhjustest:

- a) osalemine nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK ⁽¹⁾ artiklis 2 määratletud kuritegelikus organisatsioonis;
- b) Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastu võitlemise konventsiooni ⁽²⁾ artiklis 3 ning nõukogu raamotsuse 2003/568/JSK ⁽³⁾ artikli 2 lõikes 1 määratletud korruptsioon ning avaliku sektori hankija või ettevõtja siseriiklikus õiguses määratletud korruptsioon;
- c) pettus Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni ⁽⁴⁾ artikli 1 tähenduses;
- d) terroriakti toimepanek või terroristliku tegevusega seotud õigusrikkumised, mis on määratletud nõukogu raamotsuse 2002/475/JSK ⁽⁵⁾ artiklites 1 ja 3, või kõnealuse raamotsuse artiklis 4 osutatud õigusrikkumisele kihutamine, sellele kaasaaitamine ning selle katse;
- e) rahapesu või terrorismi rahastamine, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/60/EÜ ⁽⁶⁾ artiklis 1.
- f) laste tööjõu kasutamine ja muud inimkaubanduse vormid, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/36/EL ⁽⁷⁾ artiklis 2.

⁽¹⁾ Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42).

⁽²⁾ EÜT C 195, 25.6.1997, lk 1.

⁽³⁾ Nõukogu 22. juuli 2003. aasta raamotsus 2003/568/JSK korruptsioonivastase võitluse kohta erasektoris (ELT L 192, 31.7.2003, lk 54).

⁽⁴⁾ EÜT C 316, 27.11.1995, lk 48.

⁽⁵⁾ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/475/JSK terrorismivastase võitluse kohta (EÜT L 164, 22.6.2002, lk 3).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta direktiiv 2005/60/EÜ rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta (ELT L 309, 25.11.2005, lk 15).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset (ELT L 101, 15.4.2011, lk 1).

▼B

Kohustus jätta ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvale kehtib ka juhul, kui lõpliku süüdimõistva kohtuotsusega süüdi mõistetud isik on selle ettevõtja haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liige või tal on volitused seda ettevõtjat esindada, tema nimel otsuseid teha või teda kontrollida.

2. Ettevõtja jäetakse hankemenetluses osalemisest kõrvale, kui avaliku sektori hankija on teadlik, et ettevõtja on rikkunud maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustusi ning kui seda on sedastatud õigus- või haldusotsusega, millel on lõplik ja siduv mõju selle riigi, kus see ettevõtja on asutatud, või avaliku sektori hankija asukohaliikmesriigi õigusaktide kohaselt.

Lisaks võib avaliku sektori hankija jätta ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvale või liikmesriigid võivad avaliku sektori hankijalt nõuda ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvalejätmist, kui avaliku sektori hankija saab mis tahes asjakohaste vahendite abil tõendada, et ettevõtja on rikkunud maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustusi.

Käesolevat lõiget ei kohaldata juhul, kui ettevõtja on täitnud oma kohustused tasumisele kuuluvate maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumisega või siduva kokkuleppe sõlmimisega tasumisele kuuluvate maksude või sotsiaalkindlustusmaksete, sealhulgas vajaduse korral kogunenud intresside ja viiviste tasumise kohta.

3. Liikmesriigid võivad erandkorras näha ette erandi lõigetes 1 ja 2 kehtestatud kohustusliku kõrvaldamise nõudest üldiste huvide, näiteks rahvatervise või keskkonnakaitsega seotud kaalukatel põhjustel.

Samuti võivad liikmesriigid ette näha erandi lõikes 2 kehtestatud kohustusliku kõrvaldamise nõudest, kui kõrvaldamine oleks selgelt ebaproportsionaalne meede, näiteks juhul, kui makse või sotsiaalkindlustusmakseid on maksmata üksnes väikese summa ulatuses või kui ettevõtjale teatati täpne summa, mida tal maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustuste rikkumise tõttu maksta tuleb, sellisel ajal, et tal ei olnud võimalik võtta lõike 2 kolmandas lõigus ette nähtud meetmeid enne osalemistaotluse tähtaja, või, avatud hankemenetluse korral, enne pakkumuste esitamise tähtaja möödumist.

4. Avaliku sektori hankija võib jätta ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvale või liikmesriigid võivad temalt nõuda ettevõtja hankemenetluses osalemisest kõrvalejätmist, kui ettevõtja on ühes järgmises olukorras:

a) kui avaliku sektori hankija saab mis tahes asjakohaste vahendite abil tõendada artikli 18 lõikes 2 osutatud kohaldatavate kohustuste rikkumist;

▼B

- b) kui ettevõtja on pankrotis või tema suhtes on algatatud maksejõuetus- või likvideerimismenetlus, tema vara haldab likvideerija või kohus, ta on sõlminud kokkuleppe võlausaldajatega, peatanud äritegevuse või on siseriiklike õigusnormide alusel toimuva samalaadse menetluse tõttu analoogses olukorras;
- c) kui avaliku sektori hankija suudab mis tahes asjakohaste vahenditega tõendada, et ettevõtja on raskelt eksinud ametialaste käitumisreeglite vastu, mis muudab ta aususe küsitavaks;
- d) kui avaliku sektori hankijal on piisavalt usaldusväärseid andmeid, mille alusel järeldada, et ettevõtja on sõlminud kokkuleppeid teiste ettevõtjatega konkurentsi moonutamise eesmärgil;
- e) kui huvide konflikti artikli 24 tähenduses ei ole võimalik muude, vähem sekkuvate meetmetega tõhusalt heastada;
- f) kui ettevõtja eelnevast osalemisest hankemenetluse ettevalmistamises tulenevat konkurentsi moonutamist, nagu on osutatud artiklis 41, ei ole võimalik muude, vähem sekkuvate meetmetega heastada;
- g) kui ettevõtja puhul on esinenud tõsiseid või pidevaid puudujääke varasema riigihankelingu või avaliku sektori hankijaga sõlmitud varasema hankelingu või varasema kontsessioonilepingu kohase olulise nõude täitmisel, mille tulemusel on see leping tulnud enneaegselt lõpetada, makstud kahjutasu või rakendatud sellega võrreldavaid sanktsioone;
- h) ettevõtja on hankemenetluses osalemisest kõrvaldamise aluste puudumise või kvalifitseerimise tingimuste täitmise kontrollimiseks nõutavate andmete esitamisel esitanud valeandmeid, on jätnud sellise teabe esitamata või ei ole suuteline esitada artikli 59 kohaselt nõutavaid täiendavaid dokumente, või
- i) ettevõtja on tegutsenud eesmärgiga mõjutada lubamatul viisil avaliku sektori hankija otsustusprotsessi, saada konfidentsiaalseid andmeid, mis võivad anda talle põhjendamatu eelise hankemenetluses, või hooletusest esitada eksitavat teavet, mis võib oluliselt mõjutada kõrvaldamise, valiku või lepingu sõlmimise kohta tehtavaid otsuseid.

Olenemata esimese lõigu punktist b võivad liikmesriigid nõuda või pakkuda võimalust, et avaliku sektori hankija ei jäta ühel nimetatud punktis osutatud olukorras olevat avaliku sektori hankijat hankemenetluses osalemisest kõrvale või liikmesriik võib temalt nõuda mitte jätta seda ettevõtjat kõrvale hankemenetluses osalemisest, kui on kindlaks tehtud, et kõnealune ettevõtja on suuteline lepingut täitma, võttes arvesse kohaldatavaid siseriiklikke eeskirju ja äritegevuse jätkumiseks võetavaid meetmeid punktis b osutatud olukordades.

▼B

5. Avaliku sektori hankija jätab igal hetkel menetluse käigus ettevõtja menetlusest kõrvale, kui selgub, et asjaomane ettevõtja on enne menetlust või menetluse käigus toimepandud teost või tegematajätmisest tulenevalt ühes lõigetes 1 ja 2 osutatud olukordadest.

Igal hetkel menetluse käigus võib avaliku sektori hankija ettevõtja menetlusest kõrvale jätta või liikmesriigid võivad temalt nõuda ettevõtja kõrvalejätmist, kui selgub, et asjaomane ettevõtja on enne menetlust või menetluse käigus toimepandud teost või tegematajätmisest tulenevalt ühes lõikes 4 osutatud olukordadest.

6. Iga ettevõtja, kes on mõnes lõigetes 1 ja 4 osutatud olukorras, võib esitada tõendeid selle kohta, et tema poolt võetud meetmed on piisavad tõendamaks tema usaldusväärsust, olenemata vastava kõrvaldamise aluste olemasolust. Kui selliseid tõendeid peetakse piisavateks, siis ei kõrvaldata asjaomast ettevõtjat hankemenetlusest.

Selleks peab ettevõtja tõendama, et on maksnud või võtnud kohustuse maksta hüvitist kuriteo või väärteoga põhjustatud mis tahes kahju eest, selgitanud põhjalikult asjaolusid, tehes uurimisorganitega aktiivset koostööd, ning võtnud konkreetseid tehnilisi ning organisatsiooni ja töötajatega seotud meetmeid, mis võimaldavad vältida edasisi kuritegusid või väärtegusid.

Ettevõtja võetud meetmete hindamisel võetakse arvesse kuriteo või väärteo raskust ja konkreetseid asjaolusid. Kui meetmeid peetakse ebapiisavateks, saadetakse ettevõtjale sellise otsuse põhjendus.

Ettevõtjal, kes on lõpliku otsusega hankemenetluses või kontsessiooni andmise menetluses osalemisest kõrvaldatud, ei ole õigust selle otsusega määratud kõrvaldamise perioodil kasutada käesolevas lõikes kirjeldatud võimalust nendes liikmesriikides, kus kõnealune otsus kehtib.

7. Liikmesriigid kehtestavad käesoleva artikli rakendamise tingimusi käsitlevad õigusnormid, võttes arvesse liidu õigust. Eelkõige määravad nad kindlaks kõrvaldamise perioodi maksimaalse pikkuse, kui ettevõtja ei ole võtnud lõikes 6 nimetatud meetmeid oma usaldusväärsuse tõendamiseks. Kui kõrvaldamise perioodi ei ole lõplikus otsuses kehtestatud, ei tohi see periood olla pikem kui viis aastat alates süüdimõistva kohtuotsuse tegemise kuupäevast lõikes 1 osutatud juhtumite puhul ning kolm aastat alates asjaomase sündmuse toimumise kuupäevast lõikes 4 osutatud juhtumite puhul.

*Artikkel 58***Kvalifitseerimise tingimused**

1. Kvalifitseerimise tingimused võivad olla seotud järgmisega:

- a) sobivus tegeleda kutsetöoga;
- b) majanduslik ja finantsseisund;
- c) tehniline ja kutsealane suutlikkus.

▼B

Avaliku sektori hankija võib ettevõtjatele kehtestada osalemise nõuetena üksnes lõigetes 2, 3 ja 4 osutatud kriteeriumid. Avaliku sektori hankijad piirduvad nõudeid kehtestades sellistega, mis on asjakohased tagamaks, et taotlejal või pakkujal on õigusvõime ja finantssuutlikkus ning tehniline ja kutsealane suutlikkus sõlmitava lepingu täitmiseks. Kõik nõuded peavad olema seotud ja proportsionaalsed lepingu esemega.

2. Seoses kutsetööga tegelemise sobivusega võib avaliku sektori hankija nõuda, et ettevõtjad on kantud mõnda nende asukohaliikmesriigi kutse- või ärireistrisse vastavalt XI lisale või et nad vastaksid muudele kõnealuses lisas nimetatud nõuetele.

Teenuste riigihankemenetlustes võib avaliku sektori hankija juhul, kui ettevõtjatel peab oma päritoluriigis asjaomase teenuse osutamiseks olema luba või kui nad peavad kuuluma teatavasse organisatsiooni, nõuda neilt loa olemasolu või organisatsiooni kuulumise tõendamist.

3. Seoses majandusliku ja finantsseisundiga võib avaliku sektori hankija kehtestada nõuded tagamaks, et ettevõtjal on lepingu täitmiseks vajalik majanduslik ja finantsalane suutlikkus. Selleks võib avaliku sektori hankija eelkõige nõuda, et ettevõtjatel oleks teatav minimaalne aastakäive, sealhulgas teatav miinimumkäive lepinguga hõlmatud valdkonnas. Lisaks võib avaliku sektori hankija nõuda, et ettevõtjad esitaksid teavet oma aastaaruannete kohta, milles on ära näidatud näiteks varade ja kohustuste vaheline suhtarv. Samuti võib ta nõuda ametialase vastutuskindlustuse asjakohase taseme täitmist.

Ettevõtjatelt nõutav minimaalne aastakäive ei või lepingu eeldatavat maksumust kahekordselt ületada, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mis on seotud ehitustööde, teenuste või asjade olemusest tulenevate eririskidega. Avaliku sektori hankija näitab hankedokumentides või artiklis 84 osutatud üksikaruandes ära sellise nõude peamised põhjused.

Kui avaliku sektori hankija täpsustab hankedokumentides sellise kaalutluse meetodid ja kriteeriumid, võib ta arvesse võtta suhtarvu näiteks varade ja kohustuste vahel. Need meetodid ja kriteeriumid peavad olema läbipaistvad, objektiivsed ja mittediskrimineerivad.

Osadeks jaotatud lepingute puhul kohaldatakse käesolevat artiklit iga üksiku osa suhtes. Avaliku sektori hankija võib siiski kehtestada ettevõtjatelt nõutava minimaalse aastakäibe nõude seoses lepingu osade rühmadega juhuks, kui eduka pakkujaga sõlmitakse lepingud mitme sellise osa kohta, mida tuleb täita samaaegselt.

▼B

Kui raamlepingul põhinevate lepingute sõlmimiseks kuulutatakse uuesti välja riigihange, arvutatakse käesoleva lõike teises lõigus osutatud maksimaalselt nõutav aastakäive konkreetsete samaaegselt täidetavate lepingute eeldatava maksimaalse maksumuse alusel või kui seda ei teata, siis raamlepingu eeldatava maksumuse alusel. Kui kasutatakse dünaamilist hankesüsteemi, lähtutakse teises lõigus osutatud maksimaalse aastakäibe nõude arvutamisel süsteemi alusel sõlmitavate konkreetsete lepingute eeldatavast maksimaalsest suurusest.

4. Seoses tehnilise ja kutsealase suutlikkusega võib avaliku sektori hankija kehtestada nõudeid tagamaks, et ettevõtjatel on olemas vajalikud inim- ja tehnilised ressursid ning kogemused lepingu täitmiseks nõutaval kvaliteeditasemel.

Avaliku sektori hankija võib eelkõige nõuda, et ettevõtjatel on piisavalt kogemusi, mida kinnitavad sobivad viited varem täidetud lepingutele. Avaliku sektori hankija võib eeldada, et ettevõtjal ei ole nõutavat kutsealast suutlikkust, kui avaliku sektori hankija on teinud kindlaks, et asjaomase ettevõtja puhul esineb huvide konflikt, mis avaldab negatiivset mõju lepingu täitmisele.

Asjade hankemenetluste puhul, mis nõuavad kohaletoomist või paigaldamist, teenuseid või ehitustöid, võib hinnata ettevõtja kutsealast suutlikkust teenust osutada või paigaldus- või ehitustöid teha, võttes arvesse tema oskusi, efektiivsust, kogemusi ja usaldusväärsust.

5. Avaliku sektori hankija esitab hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus nõutavad osalemistingimused, mida võib väljendada suutlikkuse miinimumtasemena, koos asjakohase tõendusviisiga.

*Artikkel 59***Euroopa ühtne hankedokument**

1. Osalemistaotluste või pakkumuste esitamise ajal peab avaliku sektori hankija aktsepteerima pakkujate endi ajakohastatud kinnitusi sisaldavat Euroopa ühtset hankedokumenti esialgsete tõenditena ametiasutuste või kolmandate isikute poolt väljastatavate tõendite asemel, milles kinnitatakse, et asjaomane ettevõtja vastab mõnele järgmistest tingimustest:

- a) ta ei ole üheski artiklis 57 osutatud olukorras, mille puhul nad jäetakse või neid võidakse jätta menetlusest kõrvale;
- b) ettevõtja vastab artikli 58 kohaselt kehtestatud asjakohastele kvalifitseerimise tingimustele;
- c) ettevõtja vastab artikli 65 kohaselt kehtestatud objektiivsetele eeskirjadele ja kriteeriumitele, kui see on asjakohane.

Kui ettevõtja toetub artikli 63 kohaselt teiste üksuste suutlikkusele, peab Euroopa ühtne hankedokument sisaldama käesoleva lõike esimese lõigus osutatud teavet ka kõnealuste üksuste kohta.

▼B

Euroopa ühtne hankedokument sisaldab ettevõtja ametlikku avaldust selle kohta, et asjaomane kõrvaldamise alus ei ole kohaldatav ja/või asjaomane kvalifitseerimise tingimus on täidetud, ning selles esitatakse avaliku sektori hankija nõutav asjakohane teave. Lisaks esitatakse selles ametiasutuse või kolmanda isiku andmed, kes vastutab täiendavate dokumentide koostamise eest, ning see sisaldab ametlikku avaldust selle kohta, et ettevõtja saab taotluse korral need täiendavad dokumendid viivitamata esitada.

Kui avaliku sektori hankijal on võimalik saada lõike 5 kohaselt täiendavad dokumendid otse andmebaasi kaudu, peab Euroopa ühtne hankedokument sisaldama ka selleks toimumiseks vajalikku teavet, nagu andmebaasi internetiaadress, kõik identifitseerimisandmed ja vajadusel kinnitus nõusoleku kohta.

Ettevõtja võib uuesti kasutada seda Euroopa ühtset hankedokumenti, mida ta eelmises hankemenetluses kasutas, tingimusel, et ta kinnitab, et selles sisalduv teave on jätkuvalt õige.

2. Euroopa ühtne hankedokument koostatakse standardvormi põhjal. Komisjon kehtestab standardvormi rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 89 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Euroopa ühtne hankedokument esitatakse üksnes elektroonilisel kujul.

3. Olenemata artiklist 92 vaatab komisjon Euroopa ühtse hankedokumendi praktilise kohaldamise läbi liikmesriikide andmebaaside tehnilist arengut arvesse võttes ning esitab selle kohta hiljemalt 18. aprilliks 2017 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande.

Asjakohasel juhul teeb komisjon ettepanekuid, mille eesmärk on optimeerida sellistele andmebaasidele piiriülest juurdepääsu ning sertifikaatide ja tõendite kasutamist siseturul.

4. Avaliku sektori hankija võib mis tahes ajal menetluse jooksul paluda taotlejatel ja pakkujatel esitada kõik või mõned täiendavad dokumendid, kui avaliku sektori hankija arvates on see menetluse nõuetekohaseks läbiviimiseks vajalik.

Enne lepingu sõlmimist, välja arvatud raamlepingul põhinevate lepingute puhul, kui need lepingud sõlmitakse vastavalt artikli 33 lõikele 3 või artikli 33 lõike 4 punktile a, nõuab avaliku sektori hankija pakkujalt, kellel ta on otsustanud lepingu sõlmida, ajakohaste täiendavate dokumentide esitamist artikli 60 kohaselt ning vajadusel artikli 62 kohaselt. Avaliku sektori hankija võib paluda ettevõtjatel artiklite 60 ja 62 kohaselt esitatud tõendeid ja dokumente täiendada või selgitada.

5. Olenemata lõikest 4 ei nõuta ettevõtjalt täiendavate dokumentide või muude tõendavate dokumentide esitamist selles ulatuses, milles avaliku sektori hankijal on võimalik saada tõendid või asjaomane teave otse Euroopa Liidu liikmesriigis asuva riikliku andmebaasi kaudu, millele on tasuta juurdepääs, nagu riiklik riigihangete register, ettevõtja virtuaaltoimik, elektrooniline dokumentide säilitamise süsteem või eelkvalifitseerimise süsteem.

▼B

Olenemata lõikest 4 ei nõuta ettevõtjalt täiendavate dokumentide esitamist juhul, kui lepingu või raamlepingu sõlminud avaliku sektori hankijal on need dokumendid juba olemas.

Esimese lõigu kohaldamiseks tagavad liikmesriigid, et ettevõtjate kohta asjakohast teavet sisaldavaid andmebaase, mida võivad kasutada nende avaliku sektori hankijad, saavad samadel tingimustel kasutada ka teiste liikmesriikide avaliku sektori hankijad.

6. Liikmesriigid teevad e-Certises kättesaadavaks ettevõtjate kohta asjakohast teavet sisaldavate andmebaaside täieliku loetelu, mida võivad kasutada teiste liikmesriikide avaliku sektori hankijad, ning ajakohastavad seda. Teiste liikmesriikide taotluse korral esitavad liikmesriigid neile käesolevas artiklis osutatud andmebaaside kohta mis tahes teavet.

*Artikkel 60***Tõendusmaterjal**

1. Avaliku sektori hankija võib nõuda käesoleva artikli lõigetes 2, 3 ja 4 ning XII lisas osutatud tõendite, dokumentide ja muu tõendusmaterjali esitamist, et tõendada artikli 57 kohaselt kõrvaldamise aluste puudumist ning kvalifitseerimise tingimuste täitmist vastavalt artiklile 58.

Avaliku sektori hankija ei nõua muude kui käesolevas artiklis ja artiklis 62 osutatud tõendusmaterjali esitamist. Artikli 63 kohaldamisel võivad ettevõtjad avaliku sektori hankijale tõendada mis tahes sobivate vahenditega vajalike ressursside olemasolu.

2. Avaliku sektori hankija aktsepteerib järgmisi dokumente piisava tõendusena, et ettevõtja kohta ei kehti ükski artiklis 57 sätestatud asjaoludest:

- a) nimetatud artikli lõike 1 puhul väljavõte karistusregistrist või selle puudumisel samaväärne dokument, mille on väljastanud ettevõtja liikmesriigi või päritolu- või asukohariigi pädev kohtuorgan või haldusamet ning mis tõendab, et need nõuded on täidetud;
- b) lõike 2 ja lõike 4 punkti b puhul asjaomase liikmesriigi või riigi pädeva ametiasutuse väljastatud tõend.

Kui liikmesriik või asjaomane riik selliseid dokumente ega tõendeid ei väljasta või kui need ei käsitle kõiki artikli 57 lõigetes 1 ja 2 ning lõike 4 punktis b nimetatud juhtumeid, võib need asendada vandega, või kui liikmesriigis või riigis ei ole vanne sätestatud, siis töötusega, mille asjaomane isik annab päritolu- või ettevõtja liikmesriigi või asukohariigi pädeva kohtuorgani või haldusametuse, notari või pädeva majandus- või kutseorganisatsiooni ees.

▼B

Liikmesriik võib vajadusel esitada ametliku avalduse, teatades, et käesolevas lõikes osutatavaid dokumente või tõendeid ei väljastata või nad ei käsitle kõiki artikli 57 lõigete 1 ja 2 ning lõike 4 punktis b nimetatud juhtumeid. Sellised ametlikud avaldused tehakse kättesaadavaks artiklis 61 osutatud tõendite elektroonilise andmebaasi (e-Certis) kaudu.

3. Ettevõtja majanduslikku ja finantsseisundit võib üldjuhul tõendada ühe või mitme XII lisa I osas loetletud dokumendiga.

Kui ettevõtja ei saa avaliku sektori hankija nõutud dokumente mõjuval põhjusel esitada, võib ta oma majanduslikku ja finantsseisundit tõendada avaliku sektori hankija poolt asjakohaseks peetud muude dokumentidega.

4. Ettevõtja tehnilist suutlikkust võib vastavalt ehitustööde, asjade või teenuste laadile, kogusele või tähtsusele ja kasutusviisile tõendada XII lisa II osas loetletud ühe või mitme dokumendiga.

5. Taotluse korral teevad liikmesriigid teistele liikmesriikidele kättesaadavaks kogu teabe, mis on seotud artiklis 57 loetletud kõrvaldamise alustega, kutsetööga tegelemise sobivusega ning artiklis 58 osutatud pakkujate finants- ja tehnilise suutlikkusega, ning kogu teabe, mis käsitleb käesolevas artiklis osutatud tõendusmaterjale.

*Artikkel 61***Elektrooniline tõendite andmebaas (e-Certis)**

1. Piiriüleselt tehtavate pakumuste lihtsustamiseks tagavad liikmesriigid, et komisjoni loodud e-Certisesse kantud teavet tõendite ja muude dokumentide kohta ajakohastatakse pidevalt.

2. Avaliku sektori hankija peab e-Certist kasutama ning nõudma peamiselt sellist tüüpi tõendeid ja muid tõendavaid dokumente, mis kantakse e-Certisesse.

3. Komisjon teeb e-Certises kättesaadavaks Euroopa ühtse hankedokumendi kõik keeleversioonid.

*Artikkel 62***Kvaliteeditagamis- ja keskkonnujuhtimisstandardid**

1. Kui avaliku sektori hankija nõuab sõltumatute asutuste koostatud tõendeid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid kvaliteeditagamisstandardeid ja sealhulgas puudega inimeste ligipääsu tagamise nõuet, viitab ta asjakohastele kvaliteeditagamissüsteemidele, mis põhinevad Euroopa standardite seerialtel, mille on kinnitanud akrediteeritud asutused. Ta tunnustab teiste liikmesriikide asutuste samaväärseid tõendeid. Samuti aktsepteerib ta muid tõendeid samaväärsete kvaliteeditagamismeetmete kohta, kui asjaomasel ettevõtjal ei ole võimalik selliseid tõendeid saada ettenähtud tähtaja jooksul temast mitteolenevatel põhjustel, tingimusel et see ettevõtja tõendab, et kavandatavad kvaliteeditagamismeetmed vastavad nõutavatele kvaliteeditagamisstandarditele.

▼B

2. Kui avaliku sektori hankija nõuab sõltumatute asutuste koostatud tõendeid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid keskkonnajuhtimissüsteeme või -standardeid, osutab ta liidu keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemile (EMAS) või määruse (EÜ) nr 1221/2009 artikli 45 alusel nõuetele vastavaks tunnistatud muudele keskkonnajuhtimissüsteemidele või akrediteeritud asutuste koostatud asjakohastel Euroopa või rahvusvahelistel standarditel põhinevatele muudele keskkonnajuhtimisstandarditele. Ta tunnustab teiste liikmesriikide asutuste samaväärseid tõendeid.

Kui ettevõtjal ei olnud tõendatavalt sellistele tõenditele juurdepääsu või võimalust saada neid tõendeid ettenähtud tähtaja jooksul temast mitteolenevatel põhjustel, aktsepteerib avaliku sektori hankija ka muud tõendusmaterjali keskkonnajuhtimismeetmete järgimise kohta, tingimusel et ettevõtja tõendab, et need meetmed on samaväärsed kohaldatava keskkonnajuhtimissüsteemi või -standardi kohaselt nõutavate meetmetega.

3. Liikmesriigid teevad teistele liikmesriikidele taotluse korral artikli 86 kohaselt kättesaadavaks kogu teabe seoses dokumentidega, mis esitatakse tõendina lõigetes 1 ja 2 osutatud kvaliteeditagamis- ja keskkonnajuhtimisstandardite järgimise kohta.

*Artikkel 63***Teiste üksuste suutlikkusele toetumine**

1. Artikli 58 lõike 3 kohaste majandusliku ja finantsseisundi kriteeriumite ning artikli 58 lõike 4 kohaste tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kriteeriumite täitmisel võib ettevõtja vajaduse korral ja konkreetse lepingu puhul toetuda teiste üksuste suutlikkusele, olenemata nendevaheliste suhete õiguslikust laadist. XII lisa II osa punktis f sätestatud haridust ja kutsekvalifikatsiooni või asjakohast töökogemust puudutavate kriteeriumite osas võivad ettevõtjad toetuda aga üksnes teiste üksuste suutlikkusele, kui viimati nimetatud teevad selliseid ehitustöid ja osutavad selliseid teenuseid, mille jaoks selline suutlikkus on nõutav. Kui ettevõtja soovib toetuda teiste üksuste suutlikkusele, tõendab ta avaliku sektori hankijale, et vajalikud vahendid on talle kättesaadavad, näiteks esitades sellistelt üksustelt saadud vastava kinnituse.

Avaliku sektori hankija kontrollib vastavalt artiklitele 59, 60 ja 61, kas need teised üksused, kelle suutlikkusele ettevõtja kavatseb toetuda, vastavad asjaomastele kvalifitseerimise tingimustele ning kas nende puhul kehtivad artikli 57 kohased kõrvaldamise alused. Avaliku sektori hankija nõuab, et ettevõtja asendaks üksust, kes ei vasta asjakohasele kvalifitseerimise tingimusele või kelle puhul esinevad kohustusliku kõrvaldamise alused. Avaliku sektori hankija võib nõuda või liikmesriik võib teda kohustada nõudma, et ettevõtja asendaks üksust, kelle puhul esinevad mittekohustusliku kõrvaldamise alused.

▼B

Kui ettevõtja toetub teiste üksuste suutlikkusele seoses majandusliku ja finantsseisundiga seotud kriteeriumitega, võib avaliku sektori hankija nõuda, et ettevõtja ja vastavad üksused on ühiselt vastutavad lepingu täitmise eest.

Samadel tingimustel võib artikli 19 lõikes 2 osutatud ettevõtjate rühm toetuda sama rühma teiste osaliste või teiste üksuste suutlikkusele.

2. Liikmesriigid võivad sätestada, et seoses ehitustööde ja teenuste hankelepingutega ning asjade kohaletoomise või paigaldamistöödega asjade hankelepingute puhul võib avaliku sektori hankija nõuda, et teatavaid olulisi ülesandeid teostaks pakkuja ise või kui pakkumuse esitab artikli 19 lõike 2 kohane ettevõtjate rühm, siis selle rühma liige.

*Artikkel 64***Tunnustatud ettevõtjate ametlikud nimekirjad ja sertifitseerimine avalik-õiguslike või eraõiguslike asutuste poolt**

1. Liikmesriigid võivad kehtestada tunnustatud töövõtjate, tarnijate või teenuseosutajate ametlikud nimekirjad või näha ette nende sertifitseerimise VII lisa kohastele Euroopa sertifitseerimisstandarditele vastavate sertifitseerimisasutuste poolt.

Nad teatavad komisjonile ja teistele liikmesriikidele sertifitseerimisasutuse või ametlike nimekirjade eest vastutava asutuse aadressi, kuhu taotlused saata.

2. Liikmesriigid kohandavad lõikes 1 osutatud ametlikesse nimekirjadesse kandmise ja sertifitseerimisasutuste tõendite väljaandmise tingimusi käesoleva alajao sätetega.

Seoses nimekirja kandmise taotlustega, mille esitavad ettevõtjate rühmadesse kuuluvad ettevõtjad, kes väidetavalt saavad kasutada teiste rühma kuuluvate ettevõtjate vahendeid, kohandavad liikmesriigid neid tingimusi ka artikliga 63. Sel juhul peavad ettevõtjad ametlikku nimekirja koostavale asutusele tõendama, et vahendid on nende käsutuses kogu ametlikus nimekirjas registreerimist kinnitava tõendi kehtivusaja jooksul ning et sama aja jooksul vastavad kõnealused ettevõtjad jätkuvalt kvaliteetivsetele kriteeriumitele või tõendile, millele ettevõtjate registreerimine tugineb.

3. Ametlikesse nimekirjadesse kantud või tõendit omavad ettevõtjad võivad iga lepingu puhul avaliku sektori hankijale esitada pädeva asutuse väljastatud tõendi nimekirja kandmise kohta või pädeva sertifitseerimisasutuse väljastatud tõendi.

Tõendites märgitakse dokumendid, mille alusel nad ametlikku nimekirja kanti või neile tõend väljastati, ning nimekirjas sisalduv klassifikatsioon.

▼B

4. Ettevõtjate kandmine ametlikesse nimekirjadesse pädevate asutuste poolt või sertifitseerimisasutuse väljastatud tõend on ettevõtja vastavuse eelduseks seoses ametliku nimekirja või tõendi aluseks olevate kvalitatiivse valiku kriteeriumitega.

5. Ametlikesse nimekirjadesse kandmisest või sertifitseerimisest tulenevat teavet ei tohi põhjusega kahtluse alla seada. Igalt registreeritud ettevõtjalt võib hankelepingu sõlmimisel siiski nõuda täiendavat tõendit sotsiaalkindlustusmaksude ja maksude tasumise kohta.

Muude liikmesriikide avaliku sektori hankijad kohaldavad lõiget 3 ja käesoleva lõike esimest lõiku üksnes selliste ettevõtjate suhtes, kes asuvad ametliku nimekirja koostanud liikmesriigis.

6. Ametlikku nimekirja kandmise või tõendi väljaandmise aluseks oleva kvalitatiivse valiku kriteeriumite täitmise tõendamise nõuded peavad olema kooskõlas artikliga 60 ja vajaduse korral artikliga 62. Teiste liikmesriikide ettevõtjate kandmiseks ametlikku nimekirja või neile tõendite väljastamiseks ei nõuta muid tõendeid ega avaldusi kui need, mida nõutakse oma riigi ettevõtjatelt.

Ettevõtjad võivad igal ajal nõuda enda registreerimist ametlikus nimekirjas või tõendi väljastamist. Ametlikku nimekirja koostava ametiasutuse või pädeva sertifitseerimisasutuse otsusest tuleb neile teatada piisavalt lühikese aja jooksul.

7. Teiste liikmesriikide ettevõtjatel ei ole kohustust lasta end hanke menetluses osalemiseks nimekirja kanda või sertifitseerida. Avaliku sektori hankijad tunnustavad teiste liikmesriikide asutuste samaväärseid tõendeid. Samuti aktsepteerivad nad muid samaväärseid tõendeid.

8. Liikmesriigid esitavad teistele liikmesriikidele taotluse korral kogu teabe, mis on seotud tõenditega selle kohta, et ettevõtjad vastavad tunnustatud ettevõtjate ametlikku nimekirja kandmise nõuetele, või selle kohta, et teise liikmesriigi ettevõtjatel on olemas samaväärsed tõendid.

2. alajagu

Taotlejate, pakkumuste ja lahenduste arvu vähendamine*Artikkel 65***Nõuetele vastavate taotlejate arvu piiramine osalemiskutse esitamisel**

1. Piiratud hankemenetluse, konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse, võistleva dialoogi ja innovatsioonipartnerluste puhul võib avaliku sektori hankija piirata kvalifitseerimise tingimustele vastavate nende taotlejate arvu, kellele ta teeb ettepaneku esitada pakkumus või osaleda dialoogis, kui on olemas lõike 2 kohane minimaalne arv kvalifitseeritud taotlejaid.

▼B

2. Avaliku sektori hankija esitab hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus objektiivsed ja mittediskrimineerivad eeskirjad või kriteeriumid, mida ta kavatab kohaldada, ja menetluses osalema kutsutavate taotlejate minimaalse ja vajaduse korral maksimaalse arvu.

Piiratud hankemenetluse puhul on minimaalseks taotlejate arvuks viis. Konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse, võistleva dialoogi ja innovatsioonipartnerluse puhul on minimaalseks taotlejate arvuks kolm. Igal juhul peab osalema kutsutud taotlejate arv olema piisav, et tagada tõeline konkurents.

Avaliku sektori hankija kutsub osalema miinimumarvuga vähemalt võrdse arvu taotlejaid. Kui kvalifitseerimise tingimustele ja artikli 58 lõikes 5 osutatud minimaalsele suutlikkuse tasemele vastavate taotlejate arv on miinimumarvust väiksem, võib avaliku sektori hankija menetlust jätkata, kutsudes osalema nõutava suutlikkusega taotlejad. Sama menetlusega seoses ei tohi avaliku sektori hankija kaasata ettevõtjaid, kes ei taotlenud osalemist, ega taotlejaid, kellel puudub nõutav suutlikkus.

*Artikkel 66***Pakkumuste ja lahenduste arvu piiramine**

Avaliku sektori hankija, kes otsustab vähendada läbirääkimise protsessi võetavate pakkumuste arvu artikli 29 lõike 6 kohaselt ja arutlusele võetavate lahenduste arvu artikli 30 lõike 4 kohaselt, kohaldab hanke-dokumentides märgitud pakkumuste hindamise kriteeriume. Lõppetapis alles jääv arv peab tagama tõelise konkurentsi, kui on olemas piisav arv pakkujaid, lahendusi või nõuetele vastavaid taotlejaid.

3. alajagu

Lepingu sõlmimine*Artikkel 67***Pakkumuste hindamise kriteeriumid**

1. Ilma et see piiraks teatavate asjade hinda või teatavate teenuste osutamise eest tasustamist käsitlevate siseriiklike õigusnormide kohaldamist, tuginevad avaliku sektori hankijad riigihankelepingute sõlmimisel majanduslikult soodsaimale pakkumusele.

2. Avaliku sektori hankija seisukohast majanduslikult soodsaim pakkumus tehakse kindlaks hinna või kulu alusel, kasutades kulutõhususe põhimõtet, näiteks olelusringi kulude alusel kooskõlas artikliga 68 ning see võib hõlmata parima hinna ja kvaliteedi suhet, mida hinnatakse asjaomase hankelepingu esemega seotud kriteeriumite alusel, sealhulgas kvalitatiiivsete, keskkonna- ja/või sotsiaalsete aspektide põhjal. Kriteeriumid võivad näiteks hõlmata järgmist:

a) kvaliteet, sh tehniline väärtus, esteetilised ja funktsionaalsed omadused, ligipääsetavus, kõiki kasutajaid arvestav projekt, sotsiaalsed, keskkondlikud ja innovaatilised omadused ning turustamine ja selle tingimused;

▼B

- b) lepingut täitma määratavate töötajate töökorraldus, kvalifikatsioon ja kogemus, kui töötajate kvalifikatsioon võib oluliselt mõjutada lepingu täitmise kvaliteeti, või
- c) müügijärgne hooldus ja tehniline abi, kättetoimetamise tingimused, nagu kättetoimetamise kuupäev, protsess ja periood või paigaldamise periood.

Kulude element võib esineda ka fikseeritud hinna või kulude näol, millest tulenevalt ettevõtjad konkureerivad üksnes kvaliteedikriteeriumi alusel.

Liikmesriigid võivad ette näha, et avaliku sektori hankija ei või kasutada ainult hinda või ainult kulu pakkumuste hindamise ainsa kriteeriumina või piirata nende kasutamist teatavatele avaliku sektori hankijate kategooriatele või teatavat liiki lepingutele.

3. Pakkumuste hindamise kriteeriumeid käsitatakse seotuna riigihankelepingu esemega, kui need on seotud ehitustööde, asjade või teenustega, mis tehakse, tarnitakse või osutatakse selle lepingu alusel nende olelusringi mis tahes aspektides ja etappides, sealhulgas teguritega, mis on seotud järgmisega:

- a) nende ehitustööde, asjade või teenuste tootmise, osutamise või turustamise konkreetse protsessiga või
- b) konkreetse protsessiga nende olelusringi muus etapis,

isegi kui need tegurid ei ole nende oluliseks osaks.

4. Pakkumuste hindamise kriteeriumitega ei anta avaliku sektori hankijatele piiramatut valikuvabadust. Need peavad tagama toimiva konkurentsi võimaldamise ja nendega peavad kaasnema tehnilised kirjeldused, mis võimaldavad pakkujate esitatud teavet tõhusalt kontrollida, et hinnata, kui hästi vastavad pakkumused pakkumuste hindamise kriteeriumitele. Kahtluse korral kontrollib avaliku sektori hankija tegelikkuses pakkujate esitatud teabe ning tõendite täpsust.

5. Avaliku sektori hankija märgib hankedokumentides suhtelise osakaalu, mille ta omistab igale valitud kriteeriumile majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlakstegemisel, välja arvatud juhul, kui see tehakse kindlaks üksnes hinna alusel.

Nimetatud osakaalusid võib väljendada ligikaudsel viisil asjakohase maksimaalse vahemikuna.

Kui osakaalude kasutamine ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik, esitab avaliku sektori hankija kriteeriumid tähtsuse vähenemise järjekorras.

Artikkel 68

Olelusringi kulude arvestamine

1. Olelusringi kulude arvestamisel võetakse asjakohases ulatuses osaliselt või täielikult arvesse toote, teenuse või ehitustöö olelusringi jooksul tekkivaid järgmisi kulusid:

▼B

a) avaliku sektori hankija või muude kasutajate kantavad kulud, nagu:

i) soetamisega seotud kulud,

ii) kasutamisega seotud kulud, nagu energia- ja muude ressursside tarbimine,

iii) hoolduskulud,

iv) kasutamisjärgsed kulud, nagu kogumise ja ringlussevõtu kulud;

b) keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavad kulud, mis on seotud toote, teenuse või ehitustööga nende olelusringi jooksul, kui neid saab rahaliselt hinnata ja kindlaks teha. Nende kulude hulka võivad kuuluda kasvuhoonegaaside ja muude saasteainete heitega kaasnevad ning muud kliimamuutuste mõju leevendamiseks seotud kulud.

2. Kui avaliku sektori hankija hindab kulusid olelusringi kulude arvestamise alusel, märgib ta hankedokumentides, milliseid andmeid pakkujad peavad esitama ning meetodi, mida avaliku sektori hankija kasutab nende andmete alusel olelustersükli kulude kindlaksmääramiseks.

Keskkonnaga seotud välismõjude arvele kantavate kulude hindamiseks kasutatav meetod peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:

a) see põhineb objektiivselt kontrollitavatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel. Eelkõige kui see ei ole kehtestatud korduvaks või pidevaks kohaldamiseks, ei tohi see sobimatul viisil soodustada või ebasoodsasse olukorda panna teatavaid ettevõtjaid;

b) see on kõigile huvitatud isikutele kättesaadav;

c) nõutavaid andmeid saab tavapäraselt hoolas ettevõtja, sealhulgas WTO riigihankelepingu või muu, liidu jaoks siduva rahvusvahelise lepingu osaliseks oleva kolmanda riigi ettevõtja mõistlikke jõupingutusi tehes esitada.

3. Kui liidu õigusaktiga on tehtud kohustuslikuks olelusringi kulude hindamise ühise meetodi kasutamine, tuleb olelusringi kulude arvestamiseks kasutada seda ühist meetodit.

Selliste õigusaktide loetelu ja vajadusel neid täiendavate delegeeritud õigusaktide loetelu on esitatud XIII lisas. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte selle loetelu ajakohastamiseks, kui selle loetelu ajakohastamine on vajalik tulenevalt uute õigusaktide vastuvõtmisest, millega tehakse kohustuslikuks ühise meetodi kasutamine või tunnistatakse kehtetuks või muudetakse kehtivaid õigusakte.

▼B*Artikkel 69***Põhjendamatult madala maksumusega pakkumused**

1. Avaliku sektori hankija palub ettevõtjatel selgitada pakkumuses esitatud hindu või kulusid, kui pakkumused tunduvad olevat asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste kohta põhjendamatult madala maksumusega.

2. Lõikes 1 osutatud selgitused võivad eelkõige olla seotud järgnevaga:

a) ehitusmeetodi, tootmisprotsessi või osutatavate teenuste säästlikkus;

b) valitud tehniliste lahendused või erakordselt soodsad tingimused, mis on pakkujale ehitustööde teostamiseks, kaupade tarnimiseks või teenuste osutamiseks kättesaadavad;

c) pakkuja väljapakutud ehitustööde, asjade või teenuste originaalsus;

d) artikli 18 lõikes 2 osutatud kohustuste täitmine;

e) artiklis 71 osutatud kohustuste täitmine;

f) pakkuja võimalus saada riigiabi.

3. Avaliku sektori hankija hindab esitatud teavet, konsulteerides pakkujaga. Ta võib pakkumuse tagasi lükata üksnes siis, kui esitatud tõendid ei õigusta rahuldaval määral väljapakutud madalat hinda või kulusid, võttes arvesse lõikes 2 osutatud elemente.

Avaliku sektori hankija võib pakkumuse tagasi lükata, kui ta on kindlaks teinud, et pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega, sest see ei vasta artikli 18 lõikes 2 osutatud kohaldatavatele kohustustele.

4. Kui avaliku sektori hankija teeb kindlaks, et pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega, kuna pakkuja on saanud riigiabi, võib sellise pakkumuse üksnes kõnealusel põhjusel tagasi lükata ainult pärast pakkujaga konsulteerimist, kui pakkuja ei suuda avaliku sektori hankija määratud piisava ajavahemiku jooksul tõendada, et kõnealune abi sobib kokku siseturuga ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses. Kui avaliku sektori hankija pakkumuse sellistel asjaoludel tagasi lükkab, teatab ta sellest komisjonile.

▼B

5. Liikmesriigid teevad teistele liikmesriikidele taotluse korral halduskoostöö raames kättesaadavaks mis tahes nende käsutuses oleva teabe, näiteks õigusnormid, üldiselt kohaldatavad kollektiivlepingud või siseriiklikud tehnilised standardid, mis puudutavad lõikes 2 osutatud üksikasjadega seoses esitatavaid tõendeid ja dokumente.

*IV PEATÜKK***Lepingu täitmine***Artikkel 70***Lepingute täitmise tingimused**

Avaliku sektori hankija võib sätestada lepingu täitmise eritingimused, tingimusel et need on seotud lepingu esemega artikli 67 lõike 3 tähenduses ning need on esitatud hanketeates või hankedokumentides. Need tingimused võivad hõlmata majanduslikke, innovaatilisusega seotud, keskkonnaalaseid, sotsiaalseid või tööhõivealaseid kaalutlusi.

*Artikkel 71***Allhanked**

1. Artikli 18 lõikes 2 osutatud kohustuste täitmine alltöövõtjate poolt tagatakse oma vastutusala ja pädevuse piirides tegutsevate pädevate riiklike asutuste asjakohaste meetmetega.

2. Avaliku sektori hankija võib hankedokumentides paluda või liikmesriik võib nõuda, et pakkuja osutaks oma pakkumuses sellele, milliste lepingu osade suhtes kavatseb ta sõlmida allhankelepingu kolmandate isikutega, ja kõik allhankelepingute kavandatavad täitjad.

3. Liikmesriigid võivad alltöövõtja taotluse korral ja kui lepingu olemus seda lubab, ette näha, et avaliku sektori hankija kannab alltöövõtjale otse üle nende teenuste, asjade või ehitustööde eest tasumisele kuuluvad maksed, mille alltöövõtja on osutanud või tarninud ettevõtjale, kellega riigihankeleping sõlmiti (peatöövõtjale). Sellised meetmed võivad sisaldada asjakohaseid mehhanisme, mis võimaldavad peatöövõtjal alusetud maksed vaidlustada. Kõnealust makseviisi käsitlev kord nähakse ette hankedokumentides.

4. Lõigete 1–3 kohaldamine ei piira peatöövõtja vastutuse küsimust.

5. Ehitustööde hankelepingute puhul ja nende teenuste osas, mida osutatakse rajatisel avaliku sektori hankija otsese järelevalve all, nõuab avaliku sektori hankija pärast lepingu sõlmimist ja hiljemalt siis, kui algab lepingu täitmine, et peatöövõtja teataks talle selliste ehitustööde või teenustega seotud ja selleks hetkeks teadaolevate alltöövõtjate nimed, kontaktandmed ja seaduslikud esindajad. Avaliku sektori hankija nõuab, et peatöövõtja teataks talle selle teabe mis tahes muutustest lepingu kehtivusaja jooksul ning sama teabe ka mis tahes uute alltöövõtjate kohta, kes asjaomaste ehitustööde või teenustega järgnevalt seotud on.

▼B

Olenemata esimesest lõigust võivad liikmesriigid sätestada kohutuse, et nõutav teave edastatakse otse peatöövõtja kohta.

Kui see on käesoleva artikli lõike 6 punkti b kohaldamise eesmärgil vajalik, lisatakse nõutavale teabele artikli 59 kohased alltöövõtjate endi kinnitused. Käesoleva artikli lõike 8 kohaste rakendusmeetmetega võib ette näha, et alltöövõtjad, kes on kohal pärast lepingu sõlmimist, esitavad enda kinnituse asemel tõendid ja muud täiendavad dokumendid.

Esimest lõiku ei kohaldata tarnijate suhtes.

Avaliku sektori hankijad võivad esimeses lõigus sätestatud kohustusi laiendada või liikmesriigid võivad nende laiendamist nõuda näiteks:

- a) asjade hankelepingutele, nende teenuste hankelepingutele, mis ei ole seotud rajatistel avaliku sektori hankija otsese järelevalve all osutatavate teenustega, või ehitustööde või teenuste hankelepingutega seotud tarnijatele;
- b) peatöövõtja alltöövõtjate alltöövõtjatele või alltöövõtuhelas veelgi allapoole.

6. Artikli 18 lõikes 2 osutatud kohustuste rikkumise vältimiseks võib võtta asjakohaseid meetmeid, näiteks:

- a) kui liikmesriigi siseriiklik õigus näeb ette alltöövõtjate ja peatöövõtja solidaarvastutuse mehhanismi, peab asjaomane liikmesriik tagama asjakohaste eeskirjade kohaldamise vastavalt artikli 18 lõikes 2 sätestatud tingimustele;
- b) avaliku sektori hankija võib kooskõlas artiklitega 59, 60 ja 61 kontrollida, kas alltöövõtjate kõrvaldamine artikli 57 kohaselt on põhjendatud või liikmesriigid võivad temalt selle kontrollimist nõuda. Sellistel juhtudel nõuab avaliku sektori hankija, et ettevõtja asendaks alltöövõtjat, kelle puhul kontrollimine näitas kohustusliku kõrvaldamise aluste olemasolu. Avaliku sektori hankija võib nõuda või liikmesriik võib teda kohustada nõudma, et ettevõtja asendaks alltöövõtjat, kelle puhul kontrollimine näitas mittekohustusliku kõrvaldamise aluste olemasolu.

7. Liikmesriigid võivad oma siseriikliku õiguse alusel kehtestada rangemad eeskirjad või minna alltöövõtjatele otsemaksete tegemisel kaugemale, näiteks nähes ette, et alltöövõtjatele on võimalik otse maksta, ilma et nad peaksid otsemaksmist taotlema.

▼B

8. Liikmesriigid, kes on otsustanud näha lõike 3, 5 või 6 kohased meetmed ette õigus- või haldusnormidega ning liidu õigust arvestades, täpsustavad nende meetmete rakendamise tingimused. Seejuures võivad liikmesriigid piirata nende meetmete kohaldatavust, näiteks teatavatele lepinguliikidele, avaliku sektori hankijate või ettevõtjate kategooriatele või teatavatele summadele.

*Artikkel 72***Lepingute muudatused nende kehtivusajal**

1. Lepinguid ja raamlepinguid võib ilma käesoleva direktiivi kohaselt uut hankemenetlust korraldamata muuta järgmistel juhtudel:

a) kui muudatused, sõltumata nende rahalisest väärtusest, olid esialgsetes hankedokumentides ette nähtud selgete, täpsete ja ühemõtteliste läbivaatamisklauslitega, mis võivad hõlmata hinna läbivaatamise klausleid või võimalusi. Sellistes klauslites märgitakse võimalike muudatuste või võimaluste ulatus ja olemus ning ka tingimused, mille korral neid võib kasutada. Nendega ei nähta ette muudatusi, millega muudetakse lepingu või raamlepingu üldist olemust;

b) kui algne töövõtja osutab täiendavaid ehitustöid või -teenuseid või tarnib täiendavalt asju, mis on muutunud vajalikuks ning mida esialgne riigihange ei sisaldanud, juhul kui töövõtja vahetamine:

i) ei ole majanduslikel või tehnilistel põhjustel võimalik, kuna need ei ole omavahel vahetatavad või koostoimivad olemasolevate seadmete, teenuste või rajatistega, mis tarniti või osutati esialgse riigihanke raamides, ning

ii) põhjustaks avaliku sektori hankijale olulist ebamugavust või topeltkulusid.

Siiski ei või maksumuse suurenemine ületada 50 % esialgse lepingu maksumusest. Mitme järjestikuse muudatuse korral kohaldatakse seda piirangut iga muudatuse väärtuse suhtes. Selliseid järjestikusi muudatusi ei tohi teha selleks, et hoiduda kõrvale käesoleva direktiivi sätetest;

c) kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

i) muudatused tulenevad olukorrast, mida hoolas avaliku sektori hankija ei saanud ette näha;

ii) muudatusega ei muudeta lepingu üldist olemust;

iii) mis tahes maksumuse suurenemine ei ületa 50 % esialgse lepingu või raamlepingu maksumusest. Mitme järjestikuse muudatuse korral kohaldatakse seda piirangut iga muudatuse väärtuse suhtes. Selliseid järjestikusi muudatusi ei tohi teha selleks, et hoiduda kõrvale käesoleva direktiivi sätetest;

▼B

d) kui uus töövõtja asendab seda töövõtjat, kellega avaliku sektori hankija algselt lepingu sõlmis, ühel järgmisel põhjusel:

i) ühemõtteline läbivaatamisklausel või -võimalus kooskõlas punktiga a;

ii) algse töövõtja täielik või osaline asendamine, tulenevalt ettevõtte restruktureerimisest, sealhulgas ülevõtmisest, ühinemisest, omandamisest või maksejõuetuks muutumisest, teise algseid kvaliteetivseid kvalifitseerimise tingimusi täitva ettevõtjaga, kui sellega ei kaasne muid olulisi lepingu muudatusi ning selle eesmärk ei ole käesoleva direktiivi kohaldamisest kõrvale hoida, või

iii) avaliku sektori hankija täidab ise peatöövõtja kohustusi alltöövõtjate ees, kui see võimalus on siseriiklikus õiguses artikli 71 kohaselt ette nähtud;

e) kui muudatused ei ole sõltumata oma väärtusest lõike 4 tähenduses olulised.

Avaliku sektori hankijad, kes on lepingut muutnud käesoleva lõike punktides b ja c sätestatud juhtudel, avaldavad *Euroopa Liidu Teatajas* sellekohase teate. Kõnealused teated sisaldavad V lisa G osas esitatud teavet ja need avaldatakse kooskõlas artikliga 51.

2. Lisaks ja ilma et oleks vaja kontrollida, kas lõike 4 punktides a–d sätestatud tingimused on täidetud, võib lepinguid ilma käesoleva direktiivi kohaselt uut hankemenetlust korraldamata muuta, kui muudatuse väärtus on väiksem mõlemast järgmisest väärtusest:

i) artiklis 4 sätestatud piirmäärad ning

ii) 10 % algse lepingu maksumusest teenuste ja asjade hankelepingute puhul ning alla 15 % algse lepingu maksumusest ehitustööde hankelepingute puhul.

Siiski ei või muudatus muuta lepingu või raamlepingu üldist olemust. Kui tehakse mitu järjestikust muudatust, hinnatakse kõnealust maksumust järjestikuste muudatuste kumulatiivse netomaksumuse alusel.

3. Lõikes 2 ja lõike 1 punktides b ja c nimetatud maksumuse arvutamisel on kontrollväärtuseks uuendatud maksumus, kui leping sisaldab indekseerimisklauslit.

▼B

4. Hankelepingu või raamlepingu kehtivusajal tehtud muudatust käsitatakse lõike 1 punkti e tähenduses olulisena, kui sellega muutub hankeleping või raamleping olemuselt olulisel määral võrreldes algselt sõlmitud hankelepingu või raamlepinguga. Ilma et see piiraks lõigete 1 ja 2 kohaldamist, käsitatakse muudatust igal juhul olulisena, kui on täidetud üks või mitu järgmist tingimust:

- a) muudatusega lisatakse tingimusi, mis oleksid võimaldanud osaleda ka muudel kui algselt välja valitud taotlejatel või aktsepteerida muid kui algselt aktsepteeritud pakkumusi või mis oleksid hankemenetluses kaasanud täiendavaid osalejaid, kui neid oleks rakendatud algses hankemenetluses;
- b) muudatusega muudetakse lepingu või raamlepingu majanduslikku tasakaalu töövõtja jaoks soodsamaks viisil, mida ei olnud algses lepingus või raamlepingus ette nähtud;
- c) muudatusega laiendatakse lepingu või raamlepingu reguleerimisala märkimisväärselt;
- d) kui uus töövõtja asendab seda töövõtjat, kellega avaliku sektori hankija algselt lepingu sõlmis, muudel kui lõike 1 punktis d ette nähtud põhjustel.

5. Käesoleva direktiivi kohaselt uue hankemenetluse korraldamine on nõutav hankelepingu või raamlepingu kehtivusajal selle sätetesse muude kui lõigetes 1 ja 2 ette nähtud muudatuste tegemisel.

*Artikkel 73***Lepingute lõpetamine**

Liikmesriigid tagavad, et avaliku sektori hankijal on võimalik vähemalt järgmistel juhtudel ja kohaldatava siseriikliku õigusega ette nähtud tingimuste kohaselt lõpetada riigihankeleping selle kehtivusaja jooksul, kui:

- a) lepingus tehakse olulisi muudatusi, mis oleks nõudnud uue hankemenetluse korraldamist vastavalt artiklile 72;
- b) töövõtja oli lepingu sõlmimise ajal ühes artikli 57 lõikes 1 osutatud olukordadest ning oleks seetõttu tulnud hankemenetlusest kõrvale jätta;
- c) lepingut ei oleks töövõtjaga tohtinud sõlmida, arvestades aluslepingutest ja käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste tõsist rikkumist, mida on kinnitanud Euroopa Liidu Kohus ELi toimimise lepingu artikli 258 kohases menetluses.

III JAOTIS
ERIHANGETE KORD

I PEATÜKK

Sotsiaalteenused ja muud eriteenused

Artikkel 74

Sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste hankelepingute sõlmimine

XIV lisas loetletud sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste riigihankelepingud sõlmitakse vastavalt käesolevale peatükile, kui lepingu maksumus on võrdne artikli 4 punktis d sätestatud piirmääraga või sellest suurem.

Artikkel 75

Teadete avaldamine

1. Avaliku sektori hankija, kes soovib sõlmida artiklis 74 osutatud teenuste riigihankelepingu, teatab oma kavatsusest ühel järgmistest viisidest:

- a) esitades hanketeate, mis sisaldab V lisa H osas osutatud teavet, artiklis 51 osutatud standardvormi alusel või
- b) esitades eelteate, mille avaldamine jätkub pidevalt ja mis sisaldab V lisa I osas osutatud teavet. Eelteates tuleb osutada konkreetsetel teenuste liikidele, mis on sõlmitavate lepingute esemeks. Selles tuleb märkida, et lepingud sõlmitakse ilma täiendavaid teateid avaldamata, ning paluda huvitatud ettevõtjatel oma huvist kirjalikult teatada.

Esimest lõiku ei kohaldata aga juhul, kui teenuste riigihankelepingu sõlmimiseks oleks võidud kasutada väljakuulutamisetähtaegade läbirääkimistega hankemenetlust vastavalt artiklile 32.

2. Avaliku sektori hankija, kes on sõlminud artiklis 74 osutatud teenuste riigihankelepingu, teeb hankemenetluse tulemuse teatavaks, avaldades artiklis 51 osutatud standardvormi kasutades lepingu sõlmimise teate, mis sisaldab V lisa J osas osutatud teavet. Ta võib sellised teated kvartalite kaupa rühmitada. Sel juhul edastab ta selliselt rühmitatud teated 30 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.

3. Komisjon kehtestab käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud standardvormid rakendusaktidega. Rakendusaktid võetakse vastu artikli 89 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

4. Käesolevas artiklis osutatud teated avaldatakse artikliga 51 ette nähtud korras.

Artikkel 76

Lepingute sõlmimise põhimõtted

1. Liikmesriigid kehtestavad lepingute, mille suhtes kohaldatakse käesolevat peatükki, sõlmimist käsitlevad riiklikud eeskirjad, et tagada, et avaliku sektori hankijad järgivad läbipaistvuse ja ettevõtjate võrdse kohtlemise põhimõtteid. Liikmesriigid võivad kehtestada menetluseeskirjad, mida kohaldatakse selles ulatuses, milles need eeskirjad võimaldavad avalike sektori hankijatel võtta arvesse kõnealuste teenuste eripärasid.

2. Liikmesriigid tagavad, et avaliku sektori hankijad võivad arvesse võtta vajadust tagada teenuste kvaliteet, katkematus, ligipääsetavus, taskukohasus, kättesaadavus ja terviklikkus, erinevate kasutajakategooriate, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate või haavatavate rühmade erivajaduste arvessevõtmine, kasutajate kaasamine ja neile suuremate õiguste andmine ning innovatsioon. Liikmesriigid võivad ka ette näha, et teenuseosutaja valitakse välja kõige parema hinna-pakkumise suhtega pakkumuse alusel, võttes arvesse sotsiaalteenuste kvaliteedi ja jätkusuutlikkuse kriteeriume.

Artikkel 77

Teatavatele teenustele reserveeritud hankelepingud

1. Liikmesriigid võivad ette näha, et avaliku sektori hankijad võivad reserveerida organisatsioonidele õiguse osaleda riigihankelepingute sõlmimise menetluses üksnes artiklis 74 osutatud tervishoiu-, sotsiaalkultuuriteenuste osutamiseks, mille CPV koodid on 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, 85000000-9 – 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4, 98133110-8.

2. Lõikes 1 osutatud organisatsioon peab vastama kõigile järgmistele tingimustele:

- a) tema eesmärk on osutada lõikes 1 osutatud teenustega seotud avalikke teenuseid;
- b) kasum reinvesteeritakse organisatsiooni eesmärgi täitmiseks. Kui kasum kas jaotatakse või jaotatakse ümber, peaks see põhinema osalusega seotud kaalutlustel;
- c) lepingut täitva organisatsiooni juhtimisstruktuur või omandisuhted põhinevad töötajate omandi või osalemise põhimõtetel või nõuavad töötajate, kasutajate või sidusrühmade aktiivset osalemist;
- d) asjaomane avaliku sektori hankija ei ole asjaomaste teenuste osutamiseks sõlminud selle organisatsiooniga lepingut viimase kolme aasta jooksul.

▼B

3. Lepingu maksimaalne kehtivusaeg ei tohi olla pikem kui kolm aastat.
4. Hanketeates viidatakse sellele artiklile.
5. Olenemata artikli 92 sätetest hindab komisjon käesoleva artikli mõju ning esitab selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande 18. aprilliks 2019.

*II PEATÜKK**Ideekonkursside reguleerivad eeskirjad**Artikkel 78***Kohaldamisala**

Käesolevat peatükki kohaldatakse:

- a) selliste ideekonkursside suhtes, mis korraldatakse osana menetlusest, mille tulemusel sõlmitakse teenuste riigihankeleping;
- b) selliste ideekonkursside suhtes, millega kaasneb osalejate premeerimine või rahaline tasustamine.

Käesoleva artikli esimese lõigu punktis a osutatud juhtudel arvutatakse artiklis 4 osutatud piirmäär teenuste hankelepingu eeldatava, käibemaksuta kogumaksumuse alusel, mis sisaldab ka võimalikke auhindu või osalejatele makstavaid summasid.

Käesoleva artikli esimese lõigu punktis b nimetatud juhtudel osutab piirmäär auhindade ja makstavate summade kogumaksumusele, kaasa arvatud sellise teenuste riigihankelepingu eeldatav maksumus käibemaksuta, mille võib järgnevalt sõlmida artikli 32 lõike 4 alusel, kui avaliku sektori hankija on hanketeates teatanud oma kavatsusest selline leping sõlmida.

*Artikkel 79***Teated**

1. Avaliku sektori hankija, kes kavatses korraldada ideekonkursi, teatab sellest ideekonkursi teatega.

Kui ta kavatses sõlmida hiljem teenuse hankelepingu artikli 32 lõike 4 kohaselt, märgitakse see ära ideekonkursi teates.

2. Ideekonkursi korraldanud avaliku sektori hankija saab teate konkursi tulemuste kohta vastavalt artiklile 51 ja peab suutma saatmis-kuupäeva tõendada.

Kui konkursi tulemustega seotud teabe avaldamine võib takistada seaduste kohaldamist, olla vastuolus üldiste huvidega või kahjustada konkreetse era- või avalik-õigusliku ettevõtja õigustatud ärihuve või ausat konkurentsi teenuseosutajate vahel, võib sellise teabe avaldamata jätta.

▼B

3. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud teated avaldatakse kooskõlas artikli 51 lõigetega 2-6 ja artikliga 52. Teated sisaldavad vastavalt V lisa E ja F osas osutatud teavet standardvormis.

Komisjon kehtestab need standardvormid rakendusaktidega. Rakendusaktid võetakse vastu artikli 89 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

*Artikkel 80***Ideekonkursside korraldamise ja osalejate valimise eeskirjad**

1. Ideekonkursside korraldamisel kohaldab avaliku sektori hankija vastavalt I jaotise ja käesoleva peatüki sätetele kohandatud menetlust.

2. Ideekonkursil osalemist ei piirata:

a) osutamisega liikmesriigi territooriumile või territooriumi osale;

b) põhjendusega, et vastavalt selle liikmesriigi õigusele, kus konkurss korraldatakse, peavad osalejad olema kas füüsilised või juriidilised isikud.

3. Kui ideekonkursist saab osa võtta vaid piiratud arv osalejaid, kehtestab avaliku sektori hankija selged ja mittediskrimineerivad kvalifikatsioonitingimused. Igal juhul peab osalema kutsutud taotlejate arv olema piisav tegeliku konkurentsi tagamiseks.

*Artikkel 81***Žürii koosseis**

Žürii koosneb üksnes füüsilistest isikutest, kes on ideekonkursil osalejatest sõltumatud. Kui konkursil osalejatelt nõutakse teatavat kutsekvalifikatsiooni, peab vähemalt kolmandikul žüriiliikmetest olema sama või sellega samaväärne kvalifikatsioon.

*Artikkel 82***Žürii otsused**

1. Žürii on oma otsustes ja arvamustes sõltumatu.

2. Žürii tutvub taotlejate anonüümselt esitatud plaanide ja projektidega ning teeb otsuse ainult konkursiteates märgitud kriteeriumite alusel.

3. Žürii märgib žüriiliikmete allkirjastatud aruandes ära projektide paremusjärjestuse, milles võetakse arvesse kõigi projektide eeliseid, ning lisab märkused ja kõik selgitamist vajavad punktid.

▼B

4. Anonüümsust säilitatakse niikaua, kuni žürii on kokku leppinud oma arvamuse või otsuse suhtes.
5. Vajaduse korral võib kutsuda taotlejaid vastama žürii poolt protokollis märgitud küsimustele, et selgitada projektide mis tahes tahke.
6. Žürii liikmete ja taotlejate vahelise dialoogi kohta koostatakse täiemahuline protokoll.

IV JAOTIS
JUHTIMINE

Artikkel 83

Täitmise tagamine

1. Korrekse ja tõhusa rakendamise tulemusliku tagamise eesmärgil tagavad liikmesriigid, et vähemalt käesolevas artiklis ette nähtud ülesandeid täidab üks või mitu asutust, organit või struktuuri. Liikmesriigid teatavad komisjonile kõigist nende ülesannete täitmise õigust omavatest asutustest, organitest ja struktuuridest.

2. Liikmesriigid tagavad, et riigihanke eeskirjade kohaldamist seiratakse.

Kui seiret teostavad asutused või struktuurid tuvastavad omal algatusel või teabe saamisel konkreetse rikkumise või süsteemse probleemi, on neil õigus teavitada nendest probleemidest riiklikke audiitoreid, kohtuid või muid asjaomaseid asutusi või struktuure, nagu ombudsman, liikmesriikide parlamendid või nende komisjonid.

3. Lõike 2 kohase jälgimise tulemused tehakse sobivate teavitusvahendite abil üldsusele kättesaadavaks. Samuti tehakse tulemused kättesaadavaks komisjonile. Näiteks võib need tulemused esitada käesoleva lõike teises lõigus osutatud jälgimist käsitlevates aruannetes.

Liikmesriigid esitavad komisjonile 18. aprilliks 2017 ja seejärel iga kolme aasta tagant jälgimist käsitleva aruande, mis sisaldab vajaduse korral teavet kõige sagedamini esinevate vale kohaldamise või õiguskindlusetuse allikate kohta, sealhulgas võimalike struktuursete või korduvate probleemide kohta eeskirjade kohaldamisel, VKEde osalemise taseme kohta riigihangetes ning hankepettuse, korrupsiooni, huvide konflikti ja muude tõsiste rikkumiste ennetamise, tuvastamise ja nende kohta nõuetele vastavalt andmete esitamise kohta.

Komisjon võib kõige rohkem iga kolme aasta tagant nõuda liikmesriikidelt teavet riikliku strateegilise hankepoliitika praktilise rakendamise kohta.

Käesoleva artikli käesoleva lõike ja lõike 4 kohaldamisel käsitatakse VKEsid komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ⁽¹⁾ määratletud tähenduses.

⁽¹⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ, mis käsitleb mikroettevõtteid, väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtteid (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

▼B

Käesoleva lõike kohaselt saadud andmete alusel esitab komisjon regulaarselt aruande riiklike hankepoliitikate rakendamise ja parimate tavade kohta siseturul.

4. Liikmesriigid tagavad, et:

a) liidu riigihankeõigustiku tõlgendamist ja kohaldamist käsitlev teave ja juhised on tasuta kättesaadavad, et aidata avaliku sektori hankijatel ja ettevõtjatel, eriti VKEdel, liidu riigihanke-eeskirju korrektselt kohaldada ning

b) avaliku sektori hankijatele on kättesaadav toetus hankemenetluste ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

5. Ilma et see piiraks üldist korda ja töömeetodeid, mille komisjon on kehtestanud liikmesriikidega suhtlemise jaoks, määravad liikmesriigid kontaktpunkti komisjoniga koostöö tegemiseks riigihankeid käsitlevate õigusaktide kohaldamise valdkonnas.

6. Avaliku sektori hankija säilitab kõigi sõlmitud lepingute koopiad vähemalt lepingu kehtivuse ajal, kui lepingu maksumus on:

a) 1 000 000 eurot või rohkem asjade ja teenuste riigihankelepingute puhul;

b) 10 000 000 eurot või rohkem ehitustööde riigihankelepingute puhul.

Avaliku sektori hankija võimaldab juurdepääsu nendele lepingutele; juurdepääsu konkreetsetele dokumentidele või konkreetsele teabele võib siiski keelata ulatuses ja tingimustel, mis on sätestatud kohaldatavate juurdepääsu dokumentidele ja andmekaitset käsitlevate liidu või siseriiklike eeskirjadega.

Artikkel 84

Üksikaruanded lepingute sõlmimise menetluse kohta

1. Avaliku sektori hankija koostab iga lepingu või raamlepingu kohta, mille suhtes kohaldatakse käesolevat direktiivi, ning iga dunaamilise hankesüsteemi loomisel kirjaliku aruande, mis sisaldab vähemalt järgmist:

a) avaliku sektori hankija nimi ja aadress, lepingu, raamlepingu või dunaamilise hankesüsteemi ese ja maksumus;

b) artiklite 65 ja 66 kohase kvalitatiivse valiku ja/või arvu vähendamise tulemus, kui see on asjakohane, esitades:

▼B

- i) valitud taotlejate või pakkujate nimed ning nende valimise põhjused;
- ii) tagasilükatud taotlejate või pakkujate nimed ning nende tagasilükkamise põhjused;
- c) põhjendamatu madalate hindadega pakkumuste tagasilükkamise põhjused;
- d) eduka pakkuja nimi ja põhjused, miks tema pakkumus välja valiti, ning juhul kui see on teada, ka lepingu või raamlepingu sellise osa suurus, mille suhtes edukas pakkuja kavatseb sõlmida allhankelepinguid kolmandate isikutega; ning kui need on selleks hetkeks teada, siis peatöövõtja võimalike alltöövõtjate nimed;
- e) konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse ja võistleva dialoogi puhul artiklis 26 osutatud asjaolud, mille alusel neid menetlusi kasutati;
- f) väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse puhul artiklis 32 osutatud asjaolud, millega selle menetluse kasutamist põhjendatakse;
- g) vajaduse korral põhjused, miks avaliku sektori hankija otsustas lepingut või raamlepingut mitte sõlmida või dünaamilist hankesüsteemi mitte luua;
- h) vajaduse korral põhjused, miks on pakkumuse elektrooniliseks esitamiseks kasutatud muid kui elektroonilisi sidevahendeid;
- i) vajaduse korral tuvastatud huvide konfliktid ja võetud meetmed.

Aruannet ei nõuta raamlepingul põhinevate lepingute kohta, kui need sõlmitakse artikli 33 lõike 3 või artikli 33 lõike 4 punkti a kohaselt.

Kui artikli 50 või artikli 75 lõike 2 kohane lepingu sõlmimise teade sisaldab käesoleva lõike kohaselt nõutavat teavet, võib avaliku sektori hankija osutada sellele teatele.

2. Avaliku sektori hankija dokumenteerib kõigi hankemenetluste kulgemise, olenemata sellest, kas nende läbiviimiseks kasutatakse elektroonilisi vahendeid. Selleks tagab ta, et ta säilitab piisavalt dokumente, et põhjendada hankemenetluse igas etapis tehtud otsuseid, nagu ettevõtjatega suhtlemist ja sisearuandelusi, hankedokumentide ettevalmistamist, dialoogi ja läbirääkimisi, kui neid esines, valikut ning lepingute sõlmimist käsitlevad dokumendid. Neid dokumente säilitatakse vähemalt kolm aastat alates lepingu sõlmimise kuupäevast.

3. Kõnealune aruanne või selle peamised osad esitatakse taotluse korral komisjonile või artiklis 83 osutatud pädevale asutusele, organile või struktuurile.

Artikkel 85

Liikmesriikide aruandlus ja statistiline teave

1. Komisjon vaatab läbi artiklites 48, 49, 50, 75 ja 79 osutatud ning VIII lisa kohaselt avaldatavatest teadetest saadavate andmete kvaliteedi ja täielikkuse.

Kui käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud andmete kvaliteet ja täielikkus ei vasta artikli 48 lõikes 1, artiklis 49, artikli 50 lõikes 1, artikli 75 lõikes 2 ja artikli 79 lõikes 3 sätestatud kohustustele, esitab komisjon asjaomasele liikmesriigile taotluse täiendava teabe saamiseks. Asjaomane liikmesriik esitab mõistliku aja jooksul komisjoni taotletud puuduva statistilise teabe.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile 18. aprilliks 2017 ja seejärel iga kolme aasta järel statistilise aruande riigihangete puhul, mille suhtes oleks olnud kohaldatav käesolev direktiiv, kui nende maksumus oleks ületanud artiklis 4 sätestatud asjaomase piirmäära, märkides nende riigihangete eeldatava kogumaksumuse asjaomasel perioodil. Sellise hinnangu koostamisel võib eelkõige lähtuda riiklikest avaldamisnõuetest tulenevalt kättesaadavatest andmetest või valimipõhistest hinnangutest.

Kõnealuse aruande võib lisada artikli 83 lõikes 3 nimetatud aruandele.

3. Liikmesriigid esitavad komisjonile teabe oma institutsioonilise korralduse kohta käesoleva direktiivi rakendamiseks, järelevalveks ja jõustamiseks, samuti siseriiklike algatuste kohta, millega antakse suuniseid ning abi liidu riigihanke-eeskirjade rakendamisel või millega lahendatakse kõnealuste eeskirjade rakendamisel tekkivaid probleeme.

Kõnealuse teabe võib lisada artikli 83 lõikes 3 osutatud aruandesse.

Artikkel 86

Halduskoostöö

1. Liikmesriigid annavad üksteisele vastastikust abi ja kehtestavad omavahelise tõhusa koostöö meetmed, et tagada teabe vahetamine artiklites 42, 43, 44, 57, 59, 60, 62, 64 ja 69 osutatud küsimustes. Nad tagavad vahetatava teabe konfidentsiaalsuse.

2. Kõigi asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused vahetavad teavet kooskõlas eeskirjadega, mis käsitlevad üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel ning mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 95/46/EÜ⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2002/58/EÜ⁽²⁾.

3. Et testida määrusega (EL) nr 1024/2012 loodud siseturu infosüsteemi (IMI) kasutamise sobivust käesoleva direktiiviga hõlmatud teabe vahetamiseks, käivitatakse 18. aprilliks 2015 katseprojekt.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

V JAOTIS

DELEGEERITUD VOLITUSED, RAKENDUSVOLITUSED JA LÖPPSÄTTED

Artikkel 87

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklites 6, 22, 23, 56 ja 68 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates 17. aprillist 2014.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklites 6, 22, 23, 56 ja 68 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artiklite 6, 22, 23, 56 ja 68 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 88

Kiirmenetlus

1. Käesoleva artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub viivitamata ja seda kohaldatakse seni, kuni selle suhtes ei esitata lõike 2 kohaselt vastuväiteid. Delegeeritud õigusakti teatavakstegemisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad delegeeritud õigusakti suhtes vastuväiteid esitada kooskõlas artikli 87 lõikes 5 osutatud menetlusega. Sellisel juhul tunnistab komisjon õigusakti viivitamata kehtetuks pärast seda, kui Euroopa Parlament või nõukogu teatab oma otsusest esitada vastuväiteid.

Artikkel 89

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab riigihankepingute nõuandekomitee, mis on loodud nõukogu otsusega 71/306/EMÜ⁽¹⁾. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 90

Ülevõtmine ja üleminekusätted

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid 18. aprilliks 2016. Nad edastavad kõnealuste meetmete teksti viivitamata komisjonile.

2. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata artikli 22 lõike 1 kohaldamise edasi kuni 18. oktoobrini 2018, välja arvatud siis, kui elektrooniliste vahendite kasutamine on kohustuslik vastavalt artiklile 34, 35 või 36, artikli 37 lõikele 3, artikli 51 lõikele 2 või artiklile 53.

Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata kesksete hankijate puhul artikli 22 lõike 1 kohaldamise edasi kuni 18. aprillini 2017.

Kui liikmesriik otsustab artikli 22 lõike 1 kohaldamise edasi lükata, näeb see liikmesriik ette, et avaliku sektori hankijad võivad igasuguse side ja kogu teabevahetuse puhul valida järgmiste sidevahendite vahel:

- a) elektroonilised vahendid artikli 22 kohaselt;
- b) post või muud sobivad edastusvahendid;
- c) faks;
- d) eelnimetatud vahendite kombinatsioon.

3. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata artikli 59 lõike 2 teise lõigu kohaldamise edasi kuni 18. aprillini 2018.

⁽¹⁾ Nõukogu 26. juuli 1971. aasta otsus 71/306/EMÜ riiklike ehitustöölepingute nõuandekomitee loomise kohta (EÜT L 185, 16.8.1971, lk 15).

▼B

4. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata artikli 59 lõike 5 teise lõigu kohaldamise edasi kuni 18. oktoobrini 2018.

5. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid lükata artikli 61 lõike 2 kohaldamise edasi kuni 18. oktoobrini 2018.

6. Kui liikmesriigid lõigetes 1–5 osutatud meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

7. Liikmesriigid edastavad komisjonile nende poolt käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

*Artikkel 91***Kehtetuks tunnistamine**

Direktiiv 2004/18/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates 18. aprillist 2016.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile tõlgendatakse viidetena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt XV lisa vastavustabelile.

*Artikkel 92***Läbivaatamine**

Komisjon vaatab läbi artiklis 4 sätestatud piirmäärade kohaldamisest tuleneva mõju siseturule, eelkõige sellised tegurid nagu piiriülene lepingute sõlmimine ja tehingute maksumus, ning esitab selle kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande 18. aprilliks 2019.

Kui see on võimalik ja asjakohane, kaalub komisjon ettepaneku tegemist suurendada järgmises läbirääkimistevoorus WTO riigihankelepingu alusel kohaldatavaid piirmäärasid. WTO riigihankelepingu alusel kohaldatavate piirmäärade muutmise korral järgneb aruandele vajaduse korral õigusakti ettepanek, millega muudetakse käesolevas direktiivis sätestatud piirmäärasid.

*Artikkel 93***Jõustumine**

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

*Artikkel 94***Adressaadid**

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

I LISA

KESKVALITSUSASUTUSED

BELGIA

1. Services publics fédéraux (Ministries): SPF Chancellerie du Premier Ministre; SPF Personnel et Organisation; SPF Budget et Contrôle de la Gestion; SPF Technologie de l'Information et de la Communication (Fedict); SPF Affaires étrangères, Commerce extérieur et Coopération au Développement; SPF Intérieur; SPF Finances; SPF Mobilité et Transports; SPF Emploi, Travail et Concertation sociale; SPF Sécurité Sociale et Institutions publiques de Sécurité Sociale; SPF Santé publique, Sécurité de la Chaîne alimentaire et Environnement; SPF Justice; SPF Economie, PME, Classes moyennes et Energie; Ministère de la Défense; Service public de programmation Intégration sociale, Lutte contre la pauvreté et Economie sociale; Service public fédéral de Programmation Développement durable; Service public fédéral de Programmation Politique scientifique;	1. Federale Overheidsdiensten (Ministries): FOD Kanselarij van de Eerste Minister; FOD Kanselarij Personeel en Organisatie; FOD Budget en Beheerscontrole; FOD Informatie- en Communicatietechnologie (Fedict); FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking; FOD Binnenlandse Zaken; FOD Financiën; FOD Mobiliteit en Vervoer; FOD Werkgelegenheid, Arbeid en sociaal overleg FOD Sociale Zekerheid en Openbare Instellingen van sociale Zekerheid FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu; FOD Justitie; FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie; Ministerie van Landsverdediging; Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding en sociale Economie; Programmatorische federale Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling; Programmatorische federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid;
2. Régie des Bâtiments; Office national de Sécurité sociale; Institut national d'Assurance sociales pour travailleurs indépendants Institut national d'Assurance Maladie-Invalidité; Office national des Pensions; Caisse auxiliaire d'Assurance Maladie-Invalidité; Fond des Maladies professionnelles; Office national de l'Emploi;	2. Regie der Gebouwen; Rijksdienst voor sociale Zekerheid; Rijksinstituut voor de sociale Verzekeringen der Zelfstandigen; Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering; Rijksdienst voor Pensioenen; Hulpkas voor Ziekte-en Invaliditeitsverzekering; Fonds voor Beroepsziekten; Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening

▼B

BULGAARIA

Администрация на Народното събрание

Администрация на Президента

Администрация на Министерския съвет

Конституционен съд

Българска народна банка

Министерство на външните работи

Министерство на вътрешните работи

Министерство на държавната администрация и административната реформа

Министерство на извънредните ситуации

Министерство на земеделието и храните

Министерство на здравеопазването

Министерство на икономиката и енергетиката

Министерство на културата

Министерство на образованието и науката

Министерство на околната среда и водите

Министерство на отбраната

Министерство на правосъдието

Министерство на регионалното развитие и благоустройството

Министерство на транспорта

Министерство на труда и социалната политика

Министерство на финансите

Seaduse või ministrite nõukogu määrusega asutatud riiklikud ametid, riiklikud komisjonid, täitevasutused ja muud riigiasutused, mille ülesanded on seotud täidesaatva võimu teostamisega:

Агенция за ядрено регулиране

Висшата атестационна комисия

Държавна комисия за енергийно и водно регулиране

Държавна комисия по сигурността на информацията

Комисия за защита на конкуренцията

Комисия за защита на личните данни

Комисия за защита от дискриминация

Комисия за регулиране на съобщенията

Комисия за финансов надзор

Патентно ведомство на Република България

Сметна палата на Република България

Агенция за приватизация

Агенция за следприватизационен контрол

Български институт по метрология

Държавна агенция „Архиви”

▼ B

Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“

Държавна агенция „Национална сигурност“

Държавна агенция за бежанците

Държавна агенция за българите в чужбина

Държавна агенция за закрила на детето

Държавна агенция за информационни технологии и съобщения

Държавна агенция за метрологичен и технически надзор

Държавна агенция за младежта и спорта

Държавна агенция по горите

Държавна агенция по туризма

Държавна комисия по стоковите борси и тържища

Институт по публична администрация и европейска интеграция

Национален статистически институт

Национална агенция за оценяване и акредитация

Националната агенция за професионално образование и обучение

Национална комисия за борба с трафика на хора

Агенция „Митници“

Агенция за държавна и финансова инспекция

Агенция за държавни вземания

Агенция за социално подпомагане

Агенция за хората с увреждания

Агенция по вписванията

Агенция по геодезия, картография и кадастър

Агенция по енергийна ефективност

Агенция по заетостта

Агенция по обществени поръчки

Българска агенция за инвестиции

Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“

Дирекция „Материално-техническо осигуряване и социално обслужване“ на Министерство на вътрешните работи

Дирекция „Оперативно издирване“ на Министерство на вътрешните работи

Дирекция „Финансово-ресурсно осигуряване“ на Министерство на вътрешните работи

Дирекция за национален строителен контрол

Държавна комисия по хазарта

▼ B

Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“

Изпълнителна агенция „Борба с градушките“

Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация“

Изпълнителна агенция „Военни клубове и информация“

Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“

Изпълнителна агенция „Държавна собственост на Министерството на отбраната“

Изпълнителна агенция „Железопътна администрация“

Изпълнителна агенция „Изпитвания и контролни измервания на въоръжение, техника и имущества“

Изпълнителна агенция „Морска администрация“

Изпълнителна агенция „Национален филмов център“

Изпълнителна агенция „Пристанищна администрация“

Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на река Дунав“

Изпълнителна агенция „Социални дейности на Министерството на отбраната“

Изпълнителна агенция за икономически анализи и прогнози

Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средни предприятия

Изпълнителна агенция по лекарствата

Изпълнителна агенция по лозата и виното

Изпълнителна агенция по околна среда

Изпълнителна агенция по почвените ресурси

Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури

Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството

Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол

Изпълнителна агенция по трансплантация

Изпълнителна агенция по хидромелиорации

Комисията за защита на потребителите

Контролно-техническата инспекция

Национален център за информация и документация

Национален център по радиобиология и радиационна защита

Национална агенция за приходите

Национална ветеринарномедицинска служба

Национална служба „Полиция“

Национална служба „Пожарна безопасност и защита на населението“

Национална служба за растителна защита

Национална служба за съвети в земеделието

Национална служба по зърното и фуражите

Служба „Военна информация“

Служба „Военна полиция“

Фонд „Републиканска пътна инфраструктура“

▼B

TŠEHHI VABARIIK
Ministerstvo dopravy
Ministerstvo financí
Ministerstvo kultury
Ministerstvo obrany
Ministerstvo pro místní rozvoj
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Ministerstvo průmyslu a obchodu
Ministerstvo spravedlnosti
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Ministerstvo vnitra
Ministerstvo zahraničních věcí
Ministerstvo zdravotnictví
Ministerstvo zemědělství
Ministerstvo životního prostředí
Poslanecká sněmovna PČR
Senát PČR
Kancelář prezidenta
Český statistický úřad
Český úřad zeměměřičský a katastrální
Úřad průmyslového vlastnictví
Úřad pro ochranu osobních údajů
Bezpečnostní informační služba
Národní bezpečnostní úřad
Česká akademie věd
Vězeňská služba
Český báňský úřad
Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
Správa státních hmotných rezerv
Státní úřad pro jadernou bezpečnost
Česká národní banka
Energetický regulační úřad
Úřad vlády České republiky
Ústavní soud
Nejvyšší soud
Nejvyšší správní soud
Nejvyšší státní zastupitelství
Nejvyšší kontrolní úřad
Kancelář Veřejného ochránce práv
Grantová agentura České republiky
Státní úřad inspekce práce
Český telekomunikační úřad

▼B

TAANI

Folketinget

Rigsrevisionen

Statsministeriet

Udenrigsministeriet

Beskæftigelsesministeriet

5 styrelse og institutioner (5 ametit ja institutsiooni)

Domstolsstyrelsen

Finansministeriet

5 styrelse og institutioner (5 ametit ja institutsiooni)

Forsvarsministeriet

5 styrelse og institutioner (5 ametit ja institutsiooni)

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Adskillige styrelser og institutioner, herunder Statens Serum Institut (mitu ametit ja institutsiooni, sealhulgas Statens Serum Institut)

Justitsministeriet

Rigspolitechefen, anklagemyndigheden samt 1 direktorat og et antal styrelser (politseiülem, prokurör, 1 direktoraat ja mitu ametit)

Kirkeministeriet

10 stiftsøvrigheder (10 piiskopkondlikku asutust)

Kulturministeriet – (kultuuriministeerium)

4 styrelser samt et antal statsinstitutioner (4 osakonda ja mitu institutsiooni)

Miljøministeriet

5 styrelser (5 ametit)

Ministeriet for Flygtninge, Invandrere og Integration

1 styrelser (1 amet)

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

4 direktorater og institutioner (4 direktoraati ja institutsiooni)

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling

Adskillige styrelser og institutioner, Forskningscenter Risø og Statens uddannelsesbygninger (mitu ametit ja institutsiooni, sealhulgas Riiklik Risoe Laboratorium ja Taani Riiklik Teadus- ja Hariduskeskus)

Skatteministeriet

1 styrelser og institutioner (1 amet ja mitu institutsiooni)

Velfærdsministeriet

3 styrelser og institutioner (3 ametit ja mitu institutsiooni)

Transportministeriet

7 styrelser og institutioner, herunder Øresundsbrokonsortiet (7 ametit ja institutsiooni, sealhulgas Øresundsbrokonsortiet)

Undervisningsministeriet

3 styrelser, 4 undervisningsinstitutioner og 5 andre institutioner (3 ametit, 4 haridusasutust, 5 muud institutsiooni)

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Adskillige styrelser og institutioner (mitu ametit ja institutsiooni)

Klima- og Energiministeriet

3 styrelse og institutioner (3 ametit ja institutsiooni)

▼B

SAKSAMAA

Auswärtiges Amt

Bundeskanzleramt

Bundesministerium für Arbeit und Soziales

Bundesministerium für Bildung und Forschung

Bundesministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Verbraucherschutz

Bundesministerium der Finanzen

Bundesministerium des Innern (ainult tsiviilkaudad)

Bundesministerium für Gesundheit

Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend

Bundesministerium der Justiz

Bundesministerium für Verkehr, Bau und Stadtentwicklung

Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie

Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung

Bundesministerium der Verteidigung (mittesõjalise otstarbega kaudad)

Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit

EESTI

Vabariigi Presidendi Kantselei

Eesti Vabariigi Riigikogu

Eesti Vabariigi Riigikohus

Riigikontroll

Õiguskantsler

Riigikantselei

Rahvusarhiiv

Haridus- ja Teadusministeerium

Justiitsministeerium

Kaitseministeerium

Keskkonnaministeerium

Kultuuriministeerium

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Põllumajandusministeerium

Rahandusministeerium

Siseministeerium

Sotsiaalministeerium

Välisministeerium

Keeleinspeksioon

Riigiprokuratuur

Teabeamet

Maa-amet

▼B

Keskonnainspeksioon

Metsakaitse- ja Metsauenduskeskus

Muinsuskaitseamet

Patendiamet

Tarbijakaitseamet

Riigihangete Amet

Taimetoodangu Inspeksioon

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet

Veterinaar- ja Toiduamet

Konkurentsiamet

Maksu- ja Tolliamet

Statistikaamet

Kaitsepolitsei

Kodakondsus- ja Migratsiooniamet

Piirivalveamet

Politsei

Eesti Kohtuekspertiisi Instituut

Keskkriminaalpolitsei

Päästeamet

Andmekaitse Inspeksioon

Ravimiamet

Sotsiaalkindlustusamet

Tööturuamet

Tervishoiuamet

Tervisekaitseinspeksioon

Tööinspeksioon

Lennuamet

Maanteeamet

Veeteede Amet

Julgestuspolitsei

Kaitseressursside Amet

Kaitseväge Logistikakeskus

Tehnilise Järelevalve Amet

IIRIMAA

President's Establishment

Houses of the Oireachtas – [parlament]

Department of the Taoiseach – [peaminister]

Central Statistics Office

Department of Finance

▼B

Office of the Comptroller and Auditor General
Office of the Revenue Commissioners
Office of Public Works
State Laboratory
Office of the Attorney General
Office of the Director of Public Prosecutions
Valuation Office
Office of the Commission for Public Service Appointments
Public Appointments Service
Office of the Ombudsman
Chief State Solicitor's Office
Department of Justice, Equality and Law Reform
Courts Service
Prisons Service
Office of the Commissioners of Charitable Donations and Bequests
Department of the Environment, Heritage and Local Government
Department of Education and Science
Department of Communications, Energy and Natural Resources
Department of Agriculture, Fisheries and Food
Department of Transport
Department of Health and Children
Department of Enterprise, Trade and Employment
Department of Arts, Sports and Tourism
Department of Defence
Department of Foreign Affairs
Department of Social and Family Affairs
Department of Community, Rural and Gaeltacht - [Gaelic speaking regions]
Affairs
Arts Council
National Gallery
KREEKA
Υπουργείο Εσωτερικών;
Υπουργείο Εξωτερικών;
Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών;
Υπουργείο Ανάπτυξης;
Υπουργείο Δικαιοσύνης;
Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων;
Υπουργείο Πολιτισμού;
Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης;
Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων;
Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας;
Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών;

▼B

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων;
Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής;
Υπουργείο Μακεδονίας- Θράκης;
Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας;
Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης;
Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς;
Γενική Γραμματεία Ισότητας;
Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων;
Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού;
Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας;
Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας;
Γενική Γραμματεία Αθλητισμού;
Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων;
Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος;
Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας;
Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας;
Εθνικό Τυπογραφείο;
Γενικό Χημείο του Κράτους;
Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας;
Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών;
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης;
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης;
Πανεπιστήμιο Αιγαίου;
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων;
Πανεπιστήμιο Πατρών;
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας;
Πολυτεχνείο Κρήτης;
Σιβιτανίδειος Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελματιών;
Αιγινήτειο Νοσοκομείο;
Αρεταίειο Νοσοκομείο;
Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης;
Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού;
Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων;
Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων;
Γενικό Επιτελείο Στρατού;
Γενικό Επιτελείο Ναυτικού;
Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας;
Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας;
Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων;
Υπουργείο Εθνικής Άμυνας;
Γενική Γραμματεία Εμπορίου.

▼B

HISPAANIA

Presidencia de Gobierno

Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación

Ministerio de Justicia

Ministerio de Defensa

Ministerio de Economía y Hacienda

Ministerio del Interior

Ministerio de Fomento

Ministerio de Educación, Política Social y Deportes

Ministerio de Industria, Turismo y Comercio

Ministerio de Trabajo e Inmigración

Ministerio de la Presidencia

Ministerio de Administraciones Públicas

Ministerio de Cultura

Ministerio de Sanidad y Consumo

Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino

Ministerio de Vivienda

Ministerio de Ciencia e Innovación

Ministerio de Igualdad

PRANTSUSMAA

1. Ministeeriumid

Services du Premier ministre

Ministère chargé de la santé, de la jeunesse et des sports

Ministère chargé de l'intérieur, de l'outre-mer et des collectivités territoriales

Ministère chargé de la justice

Ministère chargé de la défense

Ministère chargé des affaires étrangères et européennes

Ministère chargé de l'éducation nationale

Ministère chargé de l'économie, des finances et de l'emploi

Secrétariat d'Etat aux transports

Secrétariat d'Etat aux entreprises et au commerce extérieur

Ministère chargé du travail, des relations sociales et de la solidarité

Ministère chargé de la culture et de la communication

Ministère chargé du budget, des comptes publics et de la fonction publique

Ministère chargé de l'agriculture et de la pêche

Ministère chargé de l'enseignement supérieur et de la recherche

Ministère chargé de l'écologie, du développement et de l'aménagement durables

Secrétariat d'Etat à la fonction publique

Ministère chargé du logement et de la ville

▼B

- Secrétariat d'Etat à la coopération et à la francophonie
  - Secrétariat d'Etat à l'outre-mer
  - Secrétariat d'Etat à la jeunesse, des sports et de la vie associative
  - Secrétariat d'Etat aux anciens combattants
  - Ministère chargé de l'immigration, de l'intégration, de l'identité nationale et du co-développement
  - Secrétariat d'Etat en charge de la prospective et de l'évaluation des politiques publiques
  - Secrétariat d'Etat aux affaires européennes,
  - Secrétariat d'Etat aux affaires étrangères et aux droits de l'homme
  - Secrétariat d'Etat à la consommation et au tourisme
  - Secrétariat d'Etat à la politique de la ville
  - Secrétariat d'Etat à la solidarité
  - Secrétariat d'Etat en charge de l'industrie et de la consommation
  - Secrétariat d'Etat en charge de l'emploi
  - Secrétariat d'Etat en charge du commerce, de l'artisanat, des PME, du tourisme et des services
  - Secrétariat d'Etat en charge de l'écologie
  - Secrétariat d'Etat en charge du développement de la région-capitale
  - Secrétariat d'Etat en charge de l'aménagement du territoire
2. Institutsioonid, sõltumatud asutused ja kohtud
- Présidence de la République
  - Assemblée Nationale
  - Sénat
  - Conseil constitutionnel
  - Conseil économique et social
  - Conseil supérieur de la magistrature
  - Agence française contre le dopage
  - Autorité de contrôle des assurances et des mutuelles
  - Autorité de contrôle des nuisances sonores aéroportuaires
  - Autorité de régulation des communications électroniques et des postes
  - Autorité de sûreté nucléaire
  - Autorité indépendante des marchés financiers
  - Comité national d'évaluation des établissements publics à caractère scientifique, culturel et professionnel
  - Commission d'accès aux documents administratifs
  - Commission consultative du secret de la défense nationale
  - Commission nationale des comptes de campagne et des financements politiques
  - Commission nationale de contrôle des interceptions de sécurité
  - Commission nationale de déontologie de la sécurité
  - Commission nationale du débat public
  - Commission nationale de l'informatique et des libertés

▼B

Commission des participations et des transferts
Commission de régulation de l'énergie
Commission de la sécurité des consommateurs
Commission des sondages
Commission de la transparence financière de la vie politique
Conseil de la concurrence
Conseil des ventes volontaires de meubles aux enchères publiques
Conseil supérieur de l'audiovisuel
Défenseur des enfants
Haute autorité de lutte contre les discriminations et pour l'égalité
Haute autorité de santé
Médiateur de la République
Cour de justice de la République
Tribunal des Conflits
Conseil d'Etat
Cours administratives d'appel
Tribunaux administratifs
Cour des Comptes
Chambres régionales des Comptes
Cours et tribunaux de l'ordre judiciaire (Cour de Cassation, Cours d'Appel, Tribunaux d'instance et Tribunaux de grande instance)

3. Riigiasutused

Académie de France à Rome
Académie de marine
Académie des sciences d'outre-mer
Académie des technologies
Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS)
Agence de biomédecine
Agence pour l'enseignement du français à l'étranger
Agence française de sécurité sanitaire des aliments
Agence française de sécurité sanitaire de l'environnement et du travail
Agence Nationale pour la cohésion sociale et l'égalité des chances
Agence nationale pour la garantie des droits des mineurs
Agences de l'eau
Agence Nationale de l'Accueil des Etrangers et des migrations
Agence nationale pour l'amélioration des conditions de travail (ANACT)
Agence nationale pour l'amélioration de l'habitat (ANAH)
Agence Nationale pour la Cohésion Sociale et l'Egalité des Chances
Agence nationale pour l'indemnisation des français d'outre-mer (ANIFOM)
Assemblée permanente des chambres d'agriculture (APCA)
Bibliothèque publique d'information
Bibliothèque nationale de France

▼B

Bibliothèque nationale et universitaire de Strasbourg

Caisse des Dépôts et Consignations

Caisse nationale des autoroutes (CNA)

Caisse nationale militaire de sécurité sociale (CNMSS)

Caisse de garantie du logement locatif social

Casa de Velasquez

Centre d'enseignement zootechnique

Centre d'études de l'emploi

Centre d'études supérieures de la sécurité sociale

Centres de formation professionnelle et de promotion agricole

Centre hospitalier des Quinze-Vingts

Centre international d'études supérieures en sciences agronomiques (Montpellier Sup Agro)

Centre des liaisons européennes et internationales de sécurité sociale

Centre des Monuments Nationaux

Centre national d'art et de culture Georges Pompidou

Centre national des arts plastiques

Centre national de la cinématographie

Centre National d'Etudes et d'expérimentation du machinisme agricole, du génie rural, des eaux et des forêts (CEMAGREF)

Centre national du livre

Centre national de documentation pédagogique

Centre national des œuvres universitaires et scolaires (CNOUS)

Centre national professionnel de la propriété forestière

Centre National de la Recherche Scientifique (C.N.R.S)

Centres d'éducation populaire et de sport (CREPS)

Centres régionaux des œuvres universitaires (CROUS)

Collège de France

Conservatoire de l'espace littoral et des rivages lacustres

Conservatoire National des Arts et Métiers

Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris

Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Lyon

Conservatoire national supérieur d'art dramatique

Ecole centrale de Lille

Ecole centrale de Lyon

École centrale des arts et manufactures

École française d'archéologie d'Athènes

École française d'Extrême-Orient

École française de Rome

École des hautes études en sciences sociales

▼B

Ecole du Louvre

École nationale d'administration

École nationale de l'aviation civile (ENAC)

École nationale des Chartes

École nationale d'équitation

Ecole Nationale du Génie de l'Eau et de l'environnement de Strasbourg

Écoles nationales d'ingénieurs

Ecole nationale d'ingénieurs des industries des techniques agricoles et alimentaires de Nantes

Écoles nationales d'ingénieurs des travaux agricoles

École nationale de la magistrature

Écoles nationales de la marine marchande

École nationale de la santé publique (ENSP)

École nationale de ski et d'alpinisme

École nationale supérieure des arts décoratifs

École nationale supérieure des arts et techniques du théâtre

École nationale supérieure des arts et industries textiles Roubaix

Écoles nationales supérieures d'arts et métiers

École nationale supérieure des beaux-arts

École nationale supérieure de céramique industrielle

École nationale supérieure de l'électronique et de ses applications (ENSEA)

Ecole nationale supérieure du paysage de Versailles

Ecole Nationale Supérieure des Sciences de l'information et des bibliothécaires

Ecole nationale supérieure de la sécurité sociale

Écoles nationales vétérinaires

École nationale de voile

Écoles normales supérieures

École polytechnique

École technique professionnelle agricole et forestière de Meymac (Corrèze)

École de sylviculture Croigny (Aube)

École de viticulture et d'œnologie de la Tour- Blanche (Gironde)

École de viticulture - Avize (Marne)

Etablissement national d'enseignement agronomique de Dijon

Établissement national des invalides de la marine (ENIM)

Établissement national de bienfaisance Koenigswarter

Établissement public du musée et du domaine national de Versailles

Fondation Carnegie

Fondation Singer-Polignac

Haras nationaux

Hôpital national de Saint-Maurice

Institut des hautes études pour la science et la technologie

▼B

Institut français d'archéologie orientale du Caire

Institut géographique national

Institut National de l'origine et de la qualité

Institut national des hautes études de sécurité

Institut de veille sanitaire

Institut National d'enseignement supérieur et de recherche agronomique et agroalimentaire de Rennes

Institut National d'Etudes Démographiques (I.N.E.D)

Institut National d'Horticulture

Institut National de la jeunesse et de l'éducation populaire

Institut national des jeunes aveugles — Paris

Institut national des jeunes sourds — Bordeaux

Institut national des jeunes sourds — Chambéry

Institut national des jeunes sourds — Metz

Institut national des jeunes sourds — Paris

Institut national de physique nucléaire et de physique des particules (I.N.P.N.P.P)

Institut national de la propriété industrielle

Institut National de la Recherche Agronomique (I.N.R.A)

Institut National de la Recherche Pédagogique (I.N.R.P)

Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale (I.N.S.E.R.M)

Institut national d'histoire de l'art (I.N.H.A.)

Institut national de recherches archéologiques préventives

Institut National des Sciences de l'Univers

Institut National des Sports et de l'Education Physique

Institut national supérieur de formation et de recherche pour l'éducation des jeunes handicapés et les enseignements inadaptés

Instituts nationaux polytechniques

Instituts nationaux des sciences appliquées

Institut national de recherche en informatique et en automatique (INRIA)

Institut national de recherche sur les transports et leur sécurité (INRETS)

Institut de Recherche pour le Développement

Instituts régionaux d'administration

Institut des Sciences et des Industries du vivant et de l'environnement (Agro Paris Tech)

Institut supérieur de mécanique de Paris

Institut Universitaires de Formation des Maîtres

Musée de l'armée

Musée Gustave-Moreau

Musée national de la marine

Musée national J.-J.-Henner

Musée du Louvre

▼B

Musée du Quai Branly
 Muséum National d'Histoire Naturelle
 Musée Auguste-Rodin
 Observatoire de Paris
 Office français de protection des réfugiés et apatrides
 Office National des Anciens Combattants et des Victimes de Guerre (ONAC)
 Office national de la chasse et de la faune sauvage
 Office National de l'eau et des milieux aquatiques
 Office national d'information sur les enseignements et les professions (ONISEP)
 Office universitaire et culturel français pour l'Algérie
 Ordre national de la Légion d'honneur
 Palais de la découverte
 Parcs nationaux
 Universités

4. Muud riigiasutused

Union des groupements d'achats publics (UGAP)
 Agence Nationale pour l'emploi (A.N.P.E)
 Caisse Nationale des Allocations Familiales (CNAF)
 Caisse Nationale d'Assurance Maladie des Travailleurs Salariés (CNAMS)
 Caisse Nationale d'Assurance-Vieillesse des Travailleurs Salariés (CNAVTS)

HORVAATIA

Hrvatski sabor
 Predsjednik Republike Hrvatske
 Ured predsjednika Republike Hrvatske
 Ured predsjednika Republike Hrvatske po prestanku obnašanja dužnosti
 Vlada Republike Hrvatske
 uredi Vlade Republike Hrvatske
 Ministarstvo gospodarstva
 Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
 Ministarstvo financija
 Ministarstvo obrane
 Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
 Ministarstvo unutarnjih poslova
 Ministarstvo pravosuđa
 Ministarstvo uprave
 Ministarstvo poduzetništva i obrta
 Ministarstvo rada i mirovinskog sustava
 Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture
 Ministarstvo poljoprivrede
 Ministarstvo turizma

▼B

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
 Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja
 Ministarstvo branitelja
 Ministarstvo socijalne politike i mladih
 Ministarstvo zdravlja
 Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
 Ministarstvo kulture
 državne upravne organizacije
 uredi državne uprave u županijama
 Ustavni sud Republike Hrvatske
 Vrhovni sud Republike Hrvatske
 sudovi
 Državno sudbeno vijeće
 državna odvjetništva
 Državnoodvjetničko vijeće
 pravobraniteljstva
 Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave
 Hrvatska narodna banka
 državne agencije i uredi
 Državni ured za reviziju
 ITAALIA
 Hankeid korraldavad asutused
 Presidenza del Consiglio dei Ministri
 Ministero degli Affari Esteri
 Ministero dell'Interno
 Ministero della Giustizia e Uffici giudiziari (esclusi i giudici di pace)
 Ministero della Difesa
 Ministero dell'Economia e delle Finanze
 Ministero dello Sviluppo Economico
 Ministero delle Politiche Agricole, Alimentari e Forestali
 Ministero dell'Ambiente, Tutela del Territorio e del Mare
 Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti
 Ministero del Lavoro, della Salute e delle Politiche Sociali
 Ministero dell'Istruzione, Università e Ricerca
 Ministero per i Beni e le Attività culturali, comprensivo delle sue articolazioni periferiche
 Muud riigiasutused
 CONSIP (Concessionaria Servizi Informatici Pubblici)
 KÜPROS
 Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο
 Γραφείο Συντονιστή Εναρμόνισης
 Υπουργικό Συμβούλιο

▼ B

Βουλή των Αντιπροσώπων

Δικαστική Υπηρεσία

Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας

Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας

Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας

Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας

Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως

Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού

Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου

Γραφείο Προγραμματισμού

Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας

Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

Γραφείο Εφόρου Δημοσίων Ενισχύσεων

Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών

Υπηρεσία Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών

Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων

Υπουργείο Άμυνας

Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

Τμήμα Γεωργίας

Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

Τμήμα Δασών

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων

Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης

Μετεωρολογική Υπηρεσία

Τμήμα Αναδασμού

Υπηρεσία Μεταλλείων

Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών

Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών

Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως

Αστυνομία

Πυροσβεστική Υπηρεσία Κύπρου

Τμήμα Φυλακών

Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού

Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Τμήμα Εργασίας

Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας

▼ B

Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου
Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου
Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο
Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας
Τμήμα Εργασιακών Σχέσεων
Υπουργείο Εσωτερικών
Επαρχιακές Διοικήσεις
Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως
Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μεταναστεύσεως
Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας
Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Πολιτική Άμυνα
Υπηρεσία Μέριμνας και Αποκαταστάσεων Εκτοπισθέντων
Υπηρεσία Ασύλου
Υπουργείο Εξωτερικών
Υπουργείο Οικονομικών
Τελωνεία
Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων
Στατιστική Υπηρεσία
Τμήμα Κρατικών Αγορών και Προμηθειών
Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού
Κυβερνητικό Τυπογραφείο
Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων
Τμήμα Δημοσίων Έργων
Τμήμα Αρχαιοτήτων
Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας
Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας
Τμήμα Οδικών Μεταφορών
Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών
Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών
Υπουργείο Υγείας
Φαρμακευτικές Υπηρεσίες
Γενικό Χημείο
Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας
Οδοντιατρικές Υπηρεσίες
Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας

▼B

LĀTI

Ministeeriumid, erīulesannetega ministeeriumide sekretariaadid ja nende allasutused

Aizsardzības ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Ārlietu ministrija un tas padotībā esošās iestādes

Bērnu un ģimenes lietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Ekonomikas ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Finanšu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Iekšlietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Izglītības un zinātnes ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Kultūras ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Labklājības ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Satiksmes ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Tieslietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Veselības ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Vides ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Zemkopības ministrija un tās padotībā esošās iestādes

Īpašu uzdevumu ministra sekretariāti un to padotībā esošās iestādes

Satversmes aizsardzības birojs

Muud riigiasutused

Augstākā tiesa

Centrālā vēlēšanu komisija

Finanšu un kapitāla tirgus komisija

Latvijas Banka

Prokuratūra un tās pārraudzībā esošās iestādes

Saeimas kanceleja un tās padotībā esošās iestādes

Satversmes tiesa

Valsts kanceleja un tās padotībā esošās iestādes

Valsts kontrole

Valsts prezidenta kanceleja

Tiesībsarga birojs

Nacionālā radio un televīzijas padome

Citas valsts iestādes, kuras nav ministriju padotībā (ministeeriumide alluvusse mittekuuluvad muud riigiasutused)

▼B

LEEDU

Prezidentūros kanceliarija

Seimo kanceliarija

Institutsioonid, millel on aruandekohustus parlamendi (Seimas) ees: Lietuvos
mokslo taryba;

Seimo kontrolieriu iŝtaiga;

Valstybės kontrolė;

Specialiuju tyrimu tarnyba;

Valstybės saugumo departamentas;

Konkurencijos taryba;

Lietuvos gyventuju genocido ir rezistencijos tyrimo centras;

Vertybiniu popieriu komisija;

Ryŝiu reguliavimo tarnyba;

Nacionaline sveikatos taryba;

Etnines kulturos globos taryba;

Lygiu galimybiu kontrolieriaus tarnyba;

Valstybine kulturos paveldo komisija;

Vaiko teisiu apsaugos kontrolieriaus iŝtaiga;

Valstybine kainu ir energetikos kontrolės komisija;

Valstybine lietuviu kalbos komisija;

Vyriausioji rinkimu komisija;

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija;

Žurnalistu etikos inspektorius tarnyba.

Vyriausybės kanceliarija

Institutsioonid, millel on aruandekohustus valitsuse (Vyriausybė) ees:

Ginklų fondas;

Informacinės visuomenės plėtros komitetas;

Kūno kultūros ir sporto departamentas;

Lietuvos archyvų departamentas;

Mokestiniu ginču komisija;

Statistikos departamentas;

Tautiniu mažumu ir iŝeivijos departamentas;

Valstybine tabako ir alkoholio kontrolės tarnyba;

Vieŝuju pirkimu tarnyba;

Narkotiku kontrolės departamentas;

▼B

Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija;

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija;

Valstybinė lošimų priežiūros komisija;

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba;

Vyriausioji administracinių ginčų komisija;

Draudimo priežiūros komisija;

Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas;

Lietuvių grįžimo į Tėvynę informacijos centras.

Konstitucinis Teismas

Lietuvos bankas

Aplinkos ministerija

Keskkonnaministeriumi (Aplinkos ministerija) allasutused:

Generalinė miškų urėdija;

Lietuvos geologijos tarnyba;

Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba;

Lietuvos standartizacijos departamentas;

Nacionalinis akreditacijos biuras;

Valstybinė metrologijos tarnyba;

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba;

Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija.

Finansų ministerija

Rahandusministeeriumi (Finansų ministerija) allasutused:

Muitinės departamentas;

Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba;

Valstybinė mokesčių inspekcija;

Finansų ministerijos mokymo centras.

Krašto apsaugos ministerija

Kaitseministeeriumi (Krašto apsaugos ministerija) allasutused:

Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas;

Centralizuota finansų ir turto tarnyba;

Karo prievolės administravimo tarnyba;

Krašto apsaugos archyvas;

Krizių valdymo centras;

Mobilizacijos departamentas;

Ryšų ir informacinių sistemų tarnyba;

Infrastruktūros plėtros departamentas;

▼B

Valstybinis pilietinio pasipriešinimo rengimo centras.

Lietuvos kariuomenė

Krašto apsaugos sistemos kariniai vienetai ir tarnybos

Kultūros ministerija

Kultuuriministeeriumi (Kultūros ministerija) allasutused:

Kultūros paveldo departamentas;

Valstybinė kalbos inspekcija.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Sotsiaalkindlustus- ja tööhõiveministeeriumi (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) allasutused:

Garantinio fondo administracija;

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba;

Lietuvos darbo birža;

Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba;

Trišalės tarybos sekretoriatas;

Socialinių paslaugų priežiūros departamentas;

Darbo inspekcija;

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba;

Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba;

Ginčų komisija;

Techninės pagalbos neįgaliesiems centras;

Neįgaliųjų reikalų departamentas.

Susisiekimo ministerija

Transpordi- ja sideministeeriumi (Susisiekimo ministerija) allasutused:

Lietuvos automobilių kelių direkcija;

Valstybinė geležinkelio inspekcija;

Valstybinė kelių transporto inspekcija;

Pasienio kontrolės punktų direkcija.

Sveikatos apsaugos ministerija

Tervishoiuministeeriumi (Sveikatos apsaugos ministerija) allasutused:

Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba;

Valstybinė ligonių kasa;

Valstybinė medicininio audito inspekcija;

Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba;

Valstybinė teismo psichiatrijos ir narkologijos tarnyba;

Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba;

Farmacijos departamentas;

▼B

Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras;

Lietuvos bioetikos komitetas;

Radiacinės saugos centras.

Švietimo ir mokslo ministerija

Haridus- ja teadusministeeriumi (Švietimo ir mokslo ministerija) allasutused:

Nacionalinis egzaminų centras;

Studijų kokybės vertinimo centras.

Teisingumo ministerija

Justiitsministeeriumi (Teisingumo ministerija) allasutused:

Kalėjimų departamentas;

Nacionalinė vartotojų teisių apsaugos taryba;

Europos teisės departamentas

Ūkio ministerija

Majandusministeeriumi (Ūkio ministerija) allasutused:

Įmonių bankroto valdymo departamentas;

Valstybinė energetikos inspekcija;

Valstybinė ne maisto produktų inspekcija;

Valstybinis turizmo departamentas.

Užsienio reikalų ministerija

Diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos užsienyje bei atstovybės prie tarptautinių organizacijų

Vidaus reikalų ministerija

Siseministeeriumi (Vidaus reikalų ministerija) allasutused:

Asmens dokumentų išrašymo centras;

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba;

Gyventojų registro tarnyba;

Policijos departamentas;

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas;

Turto valdymo ir ūkio departamentas;

Vadovybės apsaugos departamentas;

Valstybės sienos apsaugos tarnyba;

Valstybės tarnybos departamentas;

Informatikos ir ryšių departamentas;

Migracijos departamentas;

Sveikatos priežiūros tarnyba;

Bendrasis pagalbos centras.

Žemės ūkio ministerija

▼B

Põllumajandusministeeriumi (Žemės ūkio ministerija) allasutused:

Nacionalinė mokėjimo agentūra;

Nacionalinė žemės tarnyba;

Valstybinė augalų apsaugos tarnyba;

Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba;

Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba;

Žuvininkystės departamentas

Teismai [kohtud]:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas;

Lietuvos apeliacinis teismas;

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas;

apygardų teismai;

apygardų administraciniai teismai;

apylinkių teismai;

Nacionalinė teismų administracija

Generalinė prokuratūra

Muud avaliku halduse keskasutused (institucijos [institutsioonid], istaigos [asutused], tarnybos [ametid]):

Aplinkos apsaugos agentūra;

Valstybinė aplinkos apsaugos inspekcija;

Aplinkos projektų valdymo agentūra;

Miško genetinių išteklių, sėklų ir sodmenų tarnyba;

Miško sanitarinės apsaugos tarnyba;

Valstybinė miškotvarkos tarnyba;

Nacionalinis visuomenės sveikatos tyrimų centras;

Lietuvos aids centras;

Nacionalinis organų transplantacijos biuras;

Valstybinis patologijos centras;

Valstybinis psichikos sveikatos centras;

Lietuvos sveikatos informacijos centras;

Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centras;

Valstybinis aplinkos sveikatos centras;

Respublikinis mitybos centras;

Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės centras;

Trakų visuomenės sveikatos priežiūros ir specialistų tobulinimosi centras;

Visuomenės sveikatos ugdymo centras;

Muitinės kriminalinė tarnyba;

Muitinės informacinių sistemų centras;

Muitinės laboratorija;

▼B

Muitinės mokymo centras;
Valstybinis patentų biuras;
Lietuvos teismo ekspertizės centras;
Centrinė hipotekos įstaiga;
Lietuvos metrologijos inspekcija;
Civilinės aviacijos administracija;
Lietuvos saugios laivybos administracija;
Transporto investicijų direkcija;
Valstybinė vidaus vandenių laivybos inspekcija;
Pabėgėlių priėmimo centras

LUKSEMBURG

Ministère d'Etat

Ministère des Affaires Etrangères et de l'Immigration

Ministère de l'Agriculture, de la Viticulture et du Développement Rural

Ministère des Classes moyennes, du Tourisme et du Logement

Ministère de la Culture, de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche

Ministère de l'Economie et du Commerce extérieur

Ministère de l'Education nationale et de la Formation professionnelle

Ministère de l'Egalité des chances

Ministère de l'Environnement

Ministère de la Famille et de l'Intégration

Ministère des Finances

Ministère de la Fonction publique et de la Réforme administrative

Ministère de l'Intérieur et de l'Aménagement du territoire

Ministère de la Justice

Ministère de la Santé

Ministère de la Sécurité sociale

Ministère des Transports

Ministère du Travail et de l'Emploi

Ministère des Travaux publics

UNGARI

Egészségügyi Minisztérium

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

Gazdasági és Közlekedési Minisztérium

Honvédelmi Minisztérium

Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium

Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

Külügyminisztérium

▼B

Miniszterelnöki Hivatal

Oktatási és Kulturális Minisztérium

Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium

Pénzügyminisztérium

Szociális és Munkaügyi Minisztérium

Központi Szolgáltatási Főigazgatóság

MALTA

Uffiċċju tal-Prim Ministru (Office of the Prime Minister)

Ministeru għall-Familja u Solidarjeta' Soċjali (Ministry for the Family and Social Solidarity)

Ministeru ta' l-Edukazzjoni Zghazagh u Impjieg (Ministry for Education Youth and Employment)

Ministeru tal-Finanzi (Ministry of Finance)

Ministeru tar-Riżorsi u l-Infrastruttura (Ministry for Resources and Infrastructure)

Ministeru tat-Turizmu u Kultura (Ministry for Tourism and Culture)

Ministeru tal-Ġustizzja u l-Intern (Ministry for Justice and Home Affairs)

Ministeru għall-Affarijiet Rurali u l-Ambjent (Ministry for Rural Affairs and the Environment)

Ministeru għal Għawdex (Ministry for Gozo)

Ministeru tas-Saħħa, l-Anzjani u Kura fil-Kommunita' (Ministry of Health, the Elderly and Community Care)

Ministeru ta' l-Affarijiet Barranin (Ministry of Foreign Affairs)

Ministeru għall-Investimenti, Industrija u Teknologija ta' Informazzjoni (Ministry for Investment, Industry and Information Technology)

Ministeru għall-Kompetittivà u Komunikazzjoni (Ministry for Competitiveness and Communications)

Ministeru għall-Iżvilupp Urban u Toroq (Ministry for Urban Development and Roads)

MADALMAAD

Ministerie van Algemene Zaken

Bestuursdepartement

Bureau van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

Rijksvoorlichtingsdienst

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Bestuursdepartement

Centrale Archiefselectiedienst (CAS)

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD)

Agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR)

Agentschap Korps Landelijke Politiediensten

Ministerie van Buitenlandse Zaken

▼B

Directoraat-generaal Regiobeleid en Consulaire Zaken (DGRC)

Directoraat-generaal Politieke Zaken (DGPZ)

Directoraat-generaal Internationale Samenwerking (DGIS)

Directoraat-generaal Europese Samenwerking (DGES)

Centrum tot Bevordering van de Import uit Ontwikkelingslanden (CBI)

Centrale diensten ressorterend onder S/PlvS (kantslerile ja asekantslerile alluvad tugitalitused)

Buitenlandse Posten (ieder afzonderlijk)

Ministerie van Defensie (kaitseministeerium)

Bestuursdepartement

Commando Diensten Centra (CDC)

Defensie Telematica Organisatie (DTO)

Centrale directie van de Defensie Vastgoed Dienst

De afzonderlijke regionale directies van de Defensie Vastgoed Dienst

Defensie Materieel Organisatie (DMO)

Landelijk Bevoorradingbedrijf van de Defensie Materieel Organisatie

Logistiek Centrum van de Defensie Materieel Organisatie

Marinebedrijf van de Defensie Materieel Organisatie

Defensie Pijpleiding Organisatie (DPO)

Ministerie van Economische Zaken

Bestuursdepartement

Centraal Planbureau (CPB)

SenterNovem

Staattoezicht op de Mijnen (SodM)

Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa)

Economische Voorlichtingsdienst (EVD)

Agentschap Telecom

Kenniscentrum Professioneel & Innovatief Aanbesteden, Netwerk voor Overheidsopdrachtgevers (PIANOo)

Regiebureau Inkoop Rijksoverheid

Octrooicentrum Nederland

Consumentenautoriteit

Ministerie van Financiën

Bestuursdepartement

Belastingdienst Automatiseringscentrum

Belastingdienst

▼B

de afzonderlijke Directies der Rijksbelastingen (Maksu- ja Tolliameti erinevad osakonnad kogu Madalmaades)

Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (sealhulgas Economische Controle dienst (ECD))

Belastingdienst Opleidingen

Dienst der Domeinen

Ministerie van Justitie

Bestuursdepartement

Dienst Justitiële Inrichtingen

Raad voor de Kinderbescherming

Centraal Justitie Incasso Bureau

Openbaar Ministerie

Immigratie en Naturalisatiedienst

Nederlands Forensisch Instituut

Dienst Terugkeer & Vertrek

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bestuursdepartement

Dienst Regelingen (DR)

Agentschap Plantenziektenkundige Dienst (PD)

Algemene Inspectiedienst (AID)

Dienst Landelijk Gebied (DLG)

Voedsel en Waren Autoriteit (VWA)

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Bestuursdepartement

Inspectie van het Onderwijs

Erfgoedinspectie

Centrale Financiën Instellingen

Nationaal Archief

Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid

Onderwijsraad

Raad voor Cultuur

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Bestuursdepartement

Inspectie Werk en Inkomen

Agentschap SZW

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Bestuursdepartement

Directoraat-Generaal Transport en Luchtvaart

Directoraat-generaal Personenvervoer

Directoraat-generaal Water

▼B

Centrale diensten (kesktaolitud)

Shared services Organisatie Verkeer en Watersaat

Koninklijke Nederlandse Meteorologisch Instituut KNMI

Rijkswaterstaat, Bestuur

De afzonderlijke regionale Diensten van Rijkswaterstaat (Riiklike Ehitustööde ja Veemajanduse Peadirektoraadi kõik kohalikud talitused)

De afzonderlijke specialistische diensten van Rijkswaterstaat (Riiklike Ehitustööde ja Veemajanduse Peadirektoraadi kõik spetsialiseerunud talitused)

Adviesdienst Geo-Informatie en ICT

Adviesdienst Verkeer en Vervoer (AVV)

Bouwdienst

Corporate Dienst

Data ICT Dienst

Dienst Verkeer en Scheepvaart

Dienst Weg- en Waterbouwkunde (DWW)

Rijksinstituut voor Kunst en Zee (RIKZ)

Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling (RIZA)

Waterdienst

Inspectie Verkeer en Waterstaat, Hoofddirectie

Port state Control

Directie Toezichtontwikkeling Communicatie en Onderzoek (TCO)

Toezichthouder Beheer Eenheid Lucht

Toezichthouder Beheer Eenheid Water

Toezichthouder Beheer Eenheid Land

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Bestuursdepartement

Directoraat-generaal Wonen, Wijken en Integratie

Directoraat-generaal Ruimte

Directoraat-generaal Milieubeheer

Rijksgebouwdienst

VROM Inspectie

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Bestuursdepartement

Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren en Veterinaire Zaken

Inspectie Gezondheidszorg

Inspectie Jeugdhulpverlening en Jeugdbescherming

Rijksinstituut voor de Volksgezondheid en Milieu (RIVM)

Sociaal en Cultureel Planbureau

▼B

Agentschap t.b.v. het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Raad van State

Algemene Rekenkamer

Nationale Ombudsman

Kanselarij der Nederlandse Orden

Kabinet der Koningin

Raad voor de rechtspraak en de Rechtbanken

AUSTRIA

Bundeskanzleramt

Bundesministerium für europäische und internationale Angelegenheiten

Bundesministerium für Finanzen

Bundesministerium für Gesundheit, Familie und Jugend

Bundesministerium für Inneres

Bundesministerium für Justiz

Bundesministerium für Landesverteidigung

Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft

Bundesministerium für Soziales und Konsumentenschutz

Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur

Bundesministerium für Verkehr, Innovation und Technologie

Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit

Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung

Österreichische Forschungs- und Prüfzentrum Arsenal Gesellschaft m.b.H

Bundesbeschaffung G.m.b.H

Bundesrechenzentrum G.m.b.H

POOLA

Kancelaria Prezydenta RP

Kancelaria Sejmu RP

Kancelaria Senatu RP

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Sąd Najwyższy

Naczelny Sąd Administracyjny

Wojewódzkie sądy administracyjne

Sądy powszechne — rejonowe, okręgowe i apelacyjne

Trybunał Konstytucyjny

Najwyższa Izba Kontroli

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Biuro Rzecznika Praw Dziecka

Biuro Ochrony Rządu

▼B

Biuro Bezpieczeństwa Narodowego

Centralne Biuro Antykorupcyjne

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Ministerstwo Finansów

Ministerstwo Gospodarki

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Ministerstwo Obrony Narodowej

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Ministerstwo Skarbu Państwa

Ministerstwo Sprawiedliwości

Ministerstwo Infrastruktury

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Ministerstwo Środowiska

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Ministerstwo Zdrowia

Ministerstwo Sportu i Turystyki

Urząd Komitetu Integracji Europejskiej

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej

Urząd Regulacji Energetyki

Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych

Urząd Transportu Kolejowego

Urząd Dozoru Technicznego

Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych

Urząd do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców

Urząd Zamówień Publicznych

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Urząd Lotnictwa Cywilnego

Urząd Komunikacji Elektronicznej

Wyższy Urząd Górniczy

Główny Urząd Miar

Główny Urząd Geodezji i Kartografii

Główny Urząd Nadzoru Budowlanego

Główny Urząd Statystyczny

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych

▼B

Państwowa Komisja Wyborcza

Państwowa Inspekcja Pracy

Rządowe Centrum Legislacji

Narodowy Fundusz Zdrowia

Polska Akademia Nauk

Polskie Centrum Akredytacji

Polskie Centrum Badań i Certyfikacji

Polska Organizacja Turystyczna

Polski Komitet Normalizacyjny

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Komisja Nadzoru Finansowego

Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa

Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej

Komenda Główna Policji

Komenda Główna Straży Granicznej

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Główny Inspektorat Transportu Drogowego

Główny Inspektorat Farmaceutyczny

Główny Inspektorat Sanitarny

Główny Inspektorat Weterynarii

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Agencja Wywiadu

Agencja Mienia Wojskowego

Wojskowa Agencja Mieszkaniowa

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Agencja Rynku Rolnego

Agencja Nieruchomości Rolnych

Państwowa Agencja Atomistyki

Polska Agencja Żeglugi Powietrznej

Polska Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Agencja Rezerw Materiałowych

Narodowy Bank Polski

▼B

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Instytut Pamięci Narodowej — Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu

Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa

Służba Celna Rzeczypospolitej Polskiej

Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe”

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Urzędy wojewódzkie

Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, jeśli ich organem założycielskim jest minister, centralny organ administracji rządowej lub wojewoda

PORTUGAL

Presidência do Conselho de Ministros

Ministério das Finanças e da Administração Pública

Ministério da Defesa Nacional

Ministério dos Negócios Estrangeiros

Ministério da Administração Interna

Ministério da Justiça

Ministério da Economia e da Inovação

Ministério da Agricultura, Desenvolvimento Rural e Pescas

Ministério da Educação

Ministério da Ciência, Tecnologia e do Ensino Superior

Ministério da Cultura

Ministério da Saúde

Ministério do Trabalho e da Solidariedade Social

Ministério das Obras Públicas, Transportes e Comunicações

Ministério do Ambiente, do Ordenamento do Território e do Desenvolvimento Regional

Presidência da República

Tribunal Constitucional

Tribunal de Contas

Provedoria de Justiça

RUMEENIA

Administrația Prezidențială

Senatul României

Camera Deputaților

Inalta Curte de Casație și Justiție

Curtea Constituțională

Consiliul Legislativ

Curtea de Conturi

Consiliul Superior al Magistraturii

▼B

Parchetul de pe lângă Inalta Curte de Casație și Justiție

Secretariatul General al Guvernului

Cancelaria primului ministru

Ministerul Afacerilor Externe

Ministerul Economiei și Finanțelor

Ministerul Justiției

Ministerul Apărării

Ministerul Internelor și Reformei Administrative

Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Sanse

Ministerul pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Libere

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

Ministerul Transporturilor

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuinței

Ministerul Educației Cercetării și Tineretului

Ministerul Sănătății Publice

Ministerul Culturii și Cultelor

Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informației

Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile

Serviciul Român de Informații

Serviciul de Informații Externe

Serviciul de Protecție și Pază

Serviciul de Telecomunicații Speciale

Consiliul Național al Audiovizualului

Consiliul Concurenței (CC)

Direcția Națională Anticorupție

Inspectoratul General de Poliție

Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice

Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor

Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (ANRSC)

Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor

Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor

Autoritatea Navală Română

Autoritatea Feroviară Română

Autoritatea Rutieră Română

Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului

Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap

Autoritatea Națională pentru Turism

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților

▼B

Autoritatea Națională pentru Tineret
Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică
Autoritatea Națională pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației
Autoritatea Națională pentru Serviciile Societății Informaționale
Autoritatea Electorală Permanente
Agenția pentru Strategii Guvernamentale
Agenția Națională a Medicamentului
Agenția Națională pentru Sport
Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
Agenția Națională de Reglementare în Domeniul Energiei
Agenția Română pentru Conservarea Energiei
Agenția Națională pentru Resurse Minerale
Agenția Română pentru Investiții Străine
Agenția Națională pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperație
Agenția Națională a Funcționarilor Publici
Agenția Națională de Administrare Fiscală
Agenția de Compensare pentru Achiziții de Tehnică Specială
Agenția Națională Anti-doping
Agenția Nucleară
Agenția Națională pentru Protecția Familiei
Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Bărbați și Femei
Agenția Națională pentru Protecția Mediului
Agenția națională Antidrog
SLOVEENIA
Predsednik Republike Slovenije
Državni zbor Republike Slovenije
Državni svet Republike Slovenije
Varuh človekovih pravic
Ustavno sodišče Republike Slovenije
Računsko sodišče Republike Slovenije
Državna revizijska komisija za revizijo postopkov oddaje javnih naročil
Slovenska akademija znanosti in umetnosti
Vladne službe
Ministrstvo za finance
Ministrstvo za notranje zadeve
Ministrstvo za zunanje zadeve
Ministrstvo za obrambo
Ministrstvo za pravosodje
Ministrstvo za gospodarstvo
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
Ministrstvo za promet

▼B

Ministrstvo za okolje in prostor

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

Ministrstvo za zdravje

Ministrstvo za javno upravo

Ministrstvo za šolstvo in šport

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo

Ministrstvo za kulturo

Vrhovno sodišče Republike Slovenije

višja sodišča

okrožna sodišča

okrajna sodišča

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije

Okrožna državna tožilstva

Državno pravobranilstvo

Upravno sodišče Republike Slovenije

Višje delovno in socialno sodišče

delovna sodišča

Davčna uprava Republike Slovenije

Carinska uprava Republike Slovenije

Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja

Urad Republike Slovenije za nadzor prirejanja iger na srečo

Uprava Republike Slovenije za javna plačila

Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna

Policija

Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve

Generalštab Slovenske vojske

Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje

Inšpektorat Republike Slovenije za obrambo

Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij

Urad Republike Slovenije za varstvo konkurence

Urad Republike Slovenije za varstvo potrošnikov

Tržni inšpektorat Republike Slovenije

Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino

Inšpektorat Republike Slovenije za elektronske komunikacije, elektronsko podpisovanje in pošto

Inšpektorat za energetiko in rudarstvo

Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja

▼B

Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano
Fitosanitarna uprava Republike Slovenije
Veterinarska uprava Republike Slovenije
Uprava Republike Slovenije za pomorstvo
Direkcija Republike Slovenije za caste
Prometni inšpektorat Republike Slovenije
Direkcija za vodenje investicij v javno železniško infrastrukturo
Agencija Republike Slovenije za okolje
Geodetska uprava Republike Slovenije
Uprava Republike Slovenije za jedrsko varstvo
Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor
Inšpektorat Republike Slovenije za delo
Zdravstveni inšpektorat
Urad Republike Slovenije za kemikalije
Uprava Republike Slovenije za varstvo pred sevanji
Urad Republike Slovenije za meroslovje
Urad za visoko šolstvo
Urad Republike Slovenije za mladino
Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport
Arhiv Republike Slovenije
Inšpektorat Republike Slovenije za kulturo in medije
Kabinet predsednika Vlade Republike Slovenije
Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije
Služba vlade za zakonodajo
Služba vlade za evropske zadeve
Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko
Urad vlade za komuniciranje
Urad za enake možnosti
Urad za verske skupnosti
Urad za narodnosti
Urad za makroekonomske analize in razvoj
Statistični urad Republike Slovenije
Slovenska obveščevalno-varnostna agencija
Protokol Republike Slovenije
Urad za varovanje tajnih podatkov
Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu
Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj
Informacijski pooblaščenec
Državna volilna komisija

▼B

SLOVAKKIA

Ministeeriumid ja muud keskvalitsusasutused, mida nimetatakse valitsuse tegevuse struktuuri ja keskvalitsuse haldusasutusi käsitlevas seaduses nr 575/2001 Coll., mida on täpsustatud hilisemates määrustes:

Kancelária Prezidenta Slovenskej republiky

Národná rada Slovenskej republiky

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Úrad vlády Slovenskej republiky

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky

Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky

Úrad pre verejné obstarávanie

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky

Správa štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky

Národný bezpečnostný úrad

Ústavný súd Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Telekomunikačný úrad Slovenskej republiky

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky

Úrad pre finančný trh

Úrad na ochranu osobných údajov

Kancelária verejného ochranu prav

▼B

SOOME

Oikeuskanslerinvirasto - Justitiekanslersämbetet

Liikenne- ja viestintäministeriö - Kommunikationsministeriet

Ajoneuvohallintokeskus AKE - Fordonsförvaltningscentralen AKE

Ilmailuhallinto - Luftfartsförvaltningen

Ilmatieteen laitos - Meteorologiska institutet

Merenkulkulaitos - Sjöfartsverket

Merentutkimuslaitos - Havsforskningsinstitutet

Ratahallintokeskus RHK - Banförvaltningscentralen RHK

Rautatievirasto - Järnvägsverket

Tiehallinto - Vägförvaltningen

Viestintävirasto - Kommunikationsverket

Maa- ja metsätalousministeriö - Jord- och skogsbruksministeriet

Elintarviketurvallisuusvirasto - Livsmedelssäkerhetsverket

Maanmittauslaitos - Lantmäteriverket

Maaseutuvirasto - Landsbygdsverket

Oikeusministeriö - Justitieministeriet

Tietosuojavaltuutetun toimisto - Dataombudsmannens byrå

Tuomioistuimet - Domstolar

Korkein oikeus - Högsta domstolen

Korkein hallinto-oikeus - Högsta förvaltningsdomstolen

Hovioikeudet - Hovrätter

Kärjäoikeudet - Tingsrätter

Hallinto-oikeudet - Förvaltningsdomstolar

Markkinaoikeus - Marknadsdomstolen

Työtuomioistuin - Arbetsdomstolen

Vakuutus oikeus - Försäkringsdomstolen

Kuluttajariitalautakunta - Konsumenttvistenämnden

Vankeinhoitolaitos - Fångvårdsväsendet

HEUNI - Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti - HEUNI - Europeiska institutet för kriminalpolitik, verksamt i anslutning till Förenta nationerna

Konkurssiasiamiehen toimisto - Konkursombudsmannens byrå

Kuluttajariitalautakunta - Konsumenttvistenämnden

Oikeushallinnon palvelukeskus - Justitieförvaltningens servicecentral

Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus - Justitieförvaltningens datateknikcentral

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos (Optula) - Rättspolitiska forskningsinstitutet

Oikeusrekisterikeskus - Rättsregistercentralen

Onnettomuustutkintakeskus - Centralen för undersökning av olyckor

Rikosseuraamusvirasto - Brottspåföljdsverket

▼ B

Rikosseuraamusalan koulutuskeskus - Brottspåföljdsområdets utbildningscentral

Rikoksantorjuntaneuvosto - Rådet för brottsförebyggande

Saamelaiskäräjät - Sametinget

Valtakunnansyyttäjänvirasto - Riksåklagarämbetet

Vankeinhoitolaitos - Fångvårdsväsendet

Opetusministeriö - Undervisningsministeriet

Opetushallitus - Utbildningsstyrelsen

Valtion elokuvatarkastamo - Statens filmgranskningsbyrå

Puolustusministeriö - Försvarsministeriet

Puolustusvoimat - Försvarsmakten

Sisäasiainministeriö - Inrikesministeriet

Väestörekisterikeskus - Befolkningsregistercentralen

Keskusrikopoliisi - Centralkriminalpolisen

Liikkuva poliisi - Rörliga polisen

Rajavartiolaitos - Gränsbevakningsväsendet

Lääninhallitukset - Länstyrelserna

Suojelupoliisi - Skyddspolisen

Poliisiammattikorkeakoulu - Polisyrkeshögskolan

Poliisin tekniikkakeskus - Polisens teknikcentral

Poliisin tietohallintokeskus - Polisens datacentral

Helsingin kihlakunnan poliisilaitos - Polisnrättningen i Helsingfors

Pelastusopisto - Räddningsverket

Hätäkeskuslaitos - Nödcentralverket

Maahanmuuttovirasto - Migrationsverket

Sisäasiainhallinnon palvelukeskus - Inrikesförvaltningens servicecentral

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö - Social- och hälsovårdsministeriet

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta - Besvärnämnden för utkomstskyddsärenden

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta - Besvärnämnden för socialtrygghet

Lääkelaitos - Läkemedelsverket

Terveystieteiden oikeusturvakeskus - Rättsskyddscentralen för hälsovården

Säteilyturvakeskus - Strålsäkerhetscentralen

Kansanterveyslaitos - Folkhälsoinstitutet

▼ B

Lääkehoidon kehittämiskeskus ROHTO - Utvecklingscentralen för läkemedelsbehandling

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus - Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes - Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården Stakes

Vakuutusvalvontavirasto - Försäkringsinspektionen

Työ- ja elinkeinoministeriö - Arbets- och näringsministeriet

Kuluttajavirasto - Konsumentverket

Kilpailuvirasto - Konkurrensverket

Patentti- ja rekisterihallitus - Patent- och registerstyrelsen

Valtakunnansovittelijain toimisto - Riksförlikningsmännens byrå

Valtion turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukset - Statliga förläggningar för asylsökande

Energiamarkkinavirasto - Energimarknadsverket

Geologian tutkimuskeskus - Geologiska forskningscentralen

Huoltovarmuuskeskus - Försörjningsberedskapscentralen

Kuluttajatutkimuskeskus - Konsumentforskningscentralen

Matkailun edistämiskeskus (MEK) - Centralen för turistfrämjande

Mittatekniikan keskus (MIKES) - Mätteknikcentralen

Tekes - teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus - Tekes - utvecklingscentralen för teknologi och innovationer

Turvatekniikan keskus (TUKES) - Säkerhetsteknikcentralen

Valtion teknillinen tutkimuskeskus (VTT) - Statens tekniska forskningscentral

Syrjintälautakunta - Nationella diskrimineringsnämnden

Työneuvosto - Arbetsrådet

Vähemmistövaltuutetun toimisto - Minoritetsombudsmännens byrå

Ulkoasiainministeriö - Utrikesministeriet

Valtioneuvoston kanslia - Statsrådets kansli

Valtiovarainministeriö - Finansministeriet

Valtiokonttori - Statskontoret

Verohallinto - Skatteförvaltningen

Tullilaitos - Tullverket

Tilastokeskus - Statistikcentralen

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus - Statens ekonomiska forskningscentral

Ympäristöministeriö - Miljöministeriet

Suomen ympäristökeskus - Finlands miljöcentral

Asumisen rahoitus- ja kehityskeskus - Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet

Valtiontalouden tarkastusvirasto - Statens revisionsverk

▼ B

ROOTSI

A

Affärsverket svenska kraftnät

Akademien för de fria konsterna

Alkohol- och läkemedelssortiments-nämnden

Allmänna pensionsfonden

Allmänna reklamationsnämnden

Ambassader

Ansvarsnämnd, statens

Arbetsdomstolen

Arbetsförmedlingen

Arbetsgivarverk, statens

Arbetslivsinstitutet

Arbetsmiljöverket

Arkitekturmuseet

Arrendenämnder

Arvsfondsdelegationen

Arvsfondsdelegationen

B

Banverket

Barnombudsmannen

Beredning för utvärdering av medicinsk metodik, statens

Bergsstaten

Biografbyrå, statens

Biografiskt lexikon, svenskt

Birgittaskolan

Blekinge tekniska högskola

Bokföringsnämnden

Bolagsverket

Bostadsnämnd, statens

Bostadskreditnämnd, statens

Boverket

Brottsförebyggande rådet

Brottsoffermyndigheten

C

Centrala studiestödsnämnden

▼ B

D

Danshögskolan

Datainspektionen

Departementen

Domstolsverket

Dramatiska institutet

E

Ekeskolan

Ekobrottsmyndigheten

Ekonomistyrningsverket

Ekonomiska rådet

Elsäkerhetsverket

Energimarknadsinspektionen

Energimyndighet, statens

EU/FoU-rådet

Exportkreditnämnden

Exportråd, Sveriges

F

Fastighetsmäklarnämnden

Fastighetsverk, statens

Fideikommissnämnden

Finansinspektionen

Finanspolitiska rådet

Finsk-svenska gränsälvskommissionen

Fiskeriverket

Flygmedicincentrum

Folkhälsainstitut, statens

Fonden för fukt- och mögelskador

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas

Folke Bernadotte Akademin

Forskarskattenämnden

Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap

Fortifikationsverket

Forum för levande historia

Försvarets materielverk

Försvarets radioanstalt

Försvarets underrättelsenämnd

Försvarshistoriska museer, statens

Försvarshögskolan

Försvarsmakten

Försäkringskassan

▼B**G**

Gentekniknämnden
Geologiska undersökning
Geotekniska institut, statens
Giftinformationscentralen
Glesbygdsverket
Grafiska institutet och institutet för högre kommunikation- och reklamutbildning
Granskningsnämnden för radio och TV
Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar
Gymnastik- och Idrottshögskolan
Göteborgs universitet

H

Handelsflottans kultur- och fritidsråd
Handelsflottans pensionsanstalt
Handelssekreterare
Handelskamrar, auktoriserade
Handikappombudsmannen
Handikappråd, statens
Harpsunds nämnden
Haverikommission, statens
Historiska museer, statens
Hjälpmiddelsinstitutet
Hovrätterna
Hyresnämnder
Häkterna
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd
Högskolan Dalarna
Högskolan i Borås
Högskolan i Gävle
Högskolan i Halmstad
Högskolan i Kalmar
Högskolan i Karlskrona/Ronneby
Högskolan i Kristianstad
Högskolan i Skövde
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla
Högskolan på Gotland
Högskolans avskiljandenämnd
Högskoleverket
Högsta domstolen

▼ B

I

ILO kommittén
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Inspektionen för strategiska produkter
Institut för kommunikationsanalys, statens
Institut för psykosocial medicin, statens
Institut för särskilt utbildningsstöd, statens
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering
Institutet för rymdfysik
Institutet för tillväxtpolitiska studier
Institutionsstyrelse, statens
Insättningsgarantinämnden
Integrationsverket
Internationella programkontoret för utbildningsområdet

J

Jordbruksverk, statens
Justitiekanslern
Jämställdhetsombudsmannen
Jämställdhetsnämnden
Järnvägar, statens
Järnvägsstyrelsen

K

Kammarkollegiet
Kammarrätterna
Karlstads universitet
Karolinska Institutet
Kemikalieinspektionen
Kommerskollegium
Konjunkturinstitutet
Konkurrensverket
Konstfack
Konsthögskolan
Konstnärsnämnden
Konstråd, statens
Konsulat
Konsumentverket
Krigsvetenskapsakademin
Krigsförsäkringsnämnden
Kriminaltekniska laboratorium, statens
Kriminalvården
Krisberedskapsmyndigheten

▼B

Kristinaskolan

Kronofogdemyndigheten

Kulturråd, statens

Kungl. Biblioteket

Kungl. Konsthögskolan

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm

Kungl. Tekniska högskolan

Kungl. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien

Kungl Vetenskapsakademien

Kustbevakningen

Kvalitets- och kompetensråd, statens

Kärnavfallsfondens styrelse

L

Lagrådet

Lantbruksuniversitet, Sveriges

Lantmäteriverket

Linköpings universitet

Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet

Livsmedelsverk, statens

Livsmedelsekonomiska institutet

Ljud- och bildarkiv, statens

Lokala säkerhetsnämnderna vid kärnkraftverk

Lotteriinspektionen

Luftfartsverket

Luftfartsstyrelsen

Luleå tekniska universitet

Lunds universitet

Läkemedelsverket

Läkemedelsförmånsnämnden

Länsrätterna

Länsstyrelserna

Lärarhögskolan i Stockholm

M

Malmö högskola

Manillaskolan

Maritima muséer, statens

Marknadsdomstolen

Medlingsinstitutet

▼B

Meteorologiska och hydrologiska institut, Sveriges

Migrationsverket

Militärhögskolor

Mittuniversitetet

Moderna museet

Museer för världskultur, statens

Musikaliska Akademien

Musiksamlingar, statens

Myndigheten för handikappolitisk samordning

Myndigheten för internationella adoptionsfrågor

Myndigheten för skolutveckling

Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning

Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning

Myndigheten för radio och tv

Myndigheten för Sveriges nätuniversitet

Myndigheten för utländska investeringar i Sverige

Mälardalens högskola

N

Nationalmuseum

Nationellt centrum för flexibelt lärande

Naturhistoriska riksmuseet

Naturvårdsverket

Nordiska Afrikainstitutet

Notarienämnden

Nämnd för arbetstagares uppfinningar, statens

Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Nämnden för styrelserepresentationsfrågor

Nämnden mot diskriminering

Nämnden för elektronisk förvaltning

Nämnden för RH anpassad utbildning

Nämnden för hemslöjdsfrågor

O

Oljekrisnämnden

Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning

Ombudsmannen mot etnisk diskriminering

Operahögskolan i Stockholm

▼ B

P

Patent- och registreringsverket

Patentbesvärsträtten

Pensionsverk, statens

Personregisternämnd statens, SPAR-nämnden

Pliktverk, Totalförsvarets

Polarforskningssekretariatet

Post- och telestyrelsen

Premiepensionsmyndigheten

Presstödsnämnden

R

Rederinämnden

Regeringskansliet

Regeringsrätten

Resegarantinämnden

Registernämnden

Revisorsnämnden

Riksantikvarieämbetet

Riksarkivet

Riksbanken

Riksdagsförvaltningen

Riksdagens ombudsmän

Riksdagens revisorer

Riksgäldskontoret

Rikshemvärnsrådet

Rikspolisstyrelsen

Riksrevisionen

Rikstrafiken

Riksutställningar, Stiftelsen

Riksvärderingsnämnden

Rymdstyrelsen

Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Räddningsverk, statens

Rättshjälpsmyndigheten

Rättshjälpsnämnden

Rättsmedicinalverket

▼ B

S

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund

Sameskolstyrelsen och sameskolor

Sametinget

SIS, Standardiseringen i Sverige

Sjöfartsverket

Skatterättsnämnden

Skatteverket

Skaderegleringsnämnd, statens

Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor

Skogsstyrelsen

Skogsvårdsstyrelserna

Skogs och lantbruksakademien

Skolverk, statens

Skolväsendets överklagandenämnd

Smittskyddsinstitutet

Socialstyrelsen

Specialpedagogiska institutet

Specialskolemyndigheten

Språk- och folkminnesinstitutet

Sprängämnesinspektionen

Statistiska centralbyrån

Statskontoret

Stockholms universitet

Stockholms internationella miljöinstitut

Strålsäkerhetsmyndigheten

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, SIDA

Styrelsen för Samefonden

Styrelsen för psykologiskt försvar

Stängselnämnden

Svenska institutet

Svenska institutet för europapolitiska studier

Svenska ESF rådet

Svenska Unescorådet

Svenska FAO kommittén

▼ B

Svenska Språknämnden

Svenska Skeppshypotekskassan

Svenska institutet i Alexandria

Sveriges författarfond

Säkerhetspolisen

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Södertörns högskola

T

Taltidningsnämnden

Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Teaterhögskolan i Stockholm

Tingsrätterna

Tjänstepensions och grupplivnämnd, statens

Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet

Totalförsvarets forskningsinstitut

Totalförsvarets pliktverk

Tullverket

Turistdelegationen

U

Umeå universitet

Ungdomsstyrelsen

Uppsala universitet

Utlandslönenämnd, statens

Utlänningsnämnden

Utrikesförvaltningens antagningsnämnd

Utrikesnämnden

Utsädeskontroll, statens

V

Valideringsdelegationen

Valmyndigheten

Vatten- och avloppsnämnd, statens

Vattenöverdomstolen

Verket för förvaltningsutveckling

Verket för högskoleservice

Verket för innovationssystem (VINNOVA)

Verket för näringslivsutveckling (NUTEK)

Vetenskapsrådet

▼B

Veterinärmedicinska anstalt, statens
Veterinära ansvarsnämnden
Väg- och transportforskningsinstitut, statens
Vägverket
Vänerskolan
Växjö universitet
Växtsortnämnd, statens
Å
Åklagarmyndigheten
Åsbackaskolan
Ö
Örebro universitet
Örlogsmannasällskapet
Östervångsskolan
Överbefälhavaren
Överklagandenämnden för högskolan
Överklagandenämnden för nämndemanna-uppdrag
Överklagandenämnden för studiestöd
Överklagandenämnden för totalförsvaret
ÜHENDKUNINGRIIK
Cabinet Office
Office of the Parliamentary Counsel
Central Office of Information
Charity Commission
Crown Estate Commissioners (Vote Expenditure Only)
Crown Prosecution Service
Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform
Competition Commission
Gas and Electricity Consumers' Council
Office of Manpower Economics
Department for Children, Schools and Families
Department of Communities and Local Government
Rent Assessment Panels
Department for Culture, Media and Sport
British Library
British Museum
Commission for Architecture and the Built Environment
The Gambling Commission

▼B

Historic Buildings and Monuments Commission for England (English Heritage)

Imperial War Museum

Museums, Libraries and Archives Council

National Gallery

National Maritime Museum

National Portrait Gallery

Natural History Museum

Science Museum

Tate Gallery

Victoria and Albert Museum

Wallace Collection

Department for Environment, Food and Rural Affairs

Agricultural Dwelling House Advisory Committees

Agricultural Land Tribunals

Agricultural Wages Board and Committees

Cattle Breeding Centre

Countryside Agency

Plant Variety Rights Office

Royal Botanic Gardens, Kew

Royal Commission on Environmental Pollution

Department of Health

Dental Practice Board

National Health Service Strategic Health Authorities

NHS Trusts

Prescription Pricing Authority

Department for Innovation, Universities and Skills

Higher Education Funding Council for England

National Weights and Measures Laboratory

Patent Office

Department for International Development

Department of the Procurator General and Treasury Solicitor

Legal Secretariat to the Law Officers

Department for Transport

Maritime and Coastguard Agency

Department for Work and Pensions

Disability Living Allowance Advisory Board

Independent Tribunal Service

▼B

Medical Boards and Examining Medical Officers (War Pensions)

Occupational Pensions Regulatory Authority

Regional Medical Service

Social Security Advisory Committee

Export Credits Guarantee Department

Foreign and Commonwealth Office

Wilton Park Conference Centre

Government Actuary's Department

Government Communications Headquarters

Home Office

HM Inspectorate of Constabulary

House of Commons

House of Lords

Ministry of Defence

Defence Equipment & Support

Meteorological Office

Ministry of Justice

Boundary Commission for England

Combined Tax Tribunal

Council on Tribunals

Court of Appeal - Criminal

Employment Appeals Tribunal

Employment Tribunals

HMCS Regions, Crown, County and Combined Courts (England and Wales)

Immigration Appellate Authorities

Immigration Adjudicators

Immigration Appeals Tribunal

Lands Tribunal

Law Commission

Legal Aid Fund (England and Wales)

Office of the Social Security Commissioners

Parole Board and Local Review Committees

Pensions Appeal Tribunals

Public Trust Office

Supreme Court Group (England and Wales)

Transport Tribunal

▼B

The National Archives

National Audit Office

National Savings and Investments

National School of Government

Northern Ireland Assembly Commission

Northern Ireland Court Service

Coroners Courts

County Courts

Court of Appeal and High Court of Justice in Northern Ireland

Crown Court

Enforcement of Judgements Office

Legal Aid Fund

Magistrates' Courts

Pensions Appeals Tribunals

Northern Ireland, Department for Employment and Learning

Northern Ireland, Department for Regional Development

Northern Ireland, Department for Social Development

Northern Ireland, Department of Agriculture and Rural Development

Northern Ireland, Department of Culture, Arts and Leisure

Northern Ireland, Department of Education

Northern Ireland, Department of Enterprise, Trade and Investment

Northern Ireland, Department of the Environment

Northern Ireland, Department of Finance and Personnel

Northern Ireland, Department of Health, Social Services and Public Safety

Northern Ireland, Office of the First Minister and Deputy First Minister

Northern Ireland Office

Crown Solicitor's Office

Department of the Director of Public Prosecutions for Northern Ireland

Forensic Science Laboratory of Northern Ireland

Office of the Chief Electoral Officer for Northern Ireland

Police Service of Northern Ireland

Probation Board for Northern Ireland

State Pathologist Service

Office of Fair Trading

Office for National Statistics

National Health Service Central Register

▼B

Office of the Parliamentary Commissioner for Administration and Health Service Commissioners

Paymaster General's Office

Postal Business of the Post Office

Privy Council Office

Public Record Office

HM Revenue and Customs

The Revenue and Customs Prosecutions Office

Royal Hospital, Chelsea

Royal Mint

Rural Payments Agency

Scotland, Auditor-General

Scotland, Crown Office and Procurator Fiscal Service

Scotland, General Register Office

Scotland, Queen's and Lord Treasurer's Remembrancer

Scotland, Registers of Scotland

The Scotland Office

The Scottish Ministers

Architecture and Design Scotland

Crofters Commission

Deer Commission for Scotland

Lands Tribunal for Scotland

National Galleries of Scotland

National Library of Scotland

National Museums of Scotland

Royal Botanic Garden, Edinburgh

Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Scotland

Scottish Further and Higher Education Funding Council

Scottish Law Commission

Community Health Partnerships

Special Health Boards

Health Boards

The Office of the Accountant of Court

High Court of Justiciary

Court of Session

HM Inspectorate of Constabulary

▼B

Parole Board for Scotland

Pensions Appeal Tribunals

Scottish Land Court

Sheriff Courts

Scottish Police Services Authority

Office of the Social Security Commissioners

The Private Rented Housing Panel and Private Rented Housing Committees

Keeper of the Records of Scotland

The Scottish Parliamentary Body Corporate

HM Treasury

Office of Government Commerce

United Kingdom Debt Management Office

The Wales Office (Office of the Secretary of State for Wales)

The Welsh Ministers

Higher Education Funding Council for Wales

Local Government Boundary Commission for Wales

The Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Wales

Valuation Tribunals (Wales)

Welsh National Health Service Trusts and Local Health Boards

Welsh Rent Assessment Panels

II LISA

ARTIKLI 2 LÕIKE 1 PUNKTI 6 ALAPUNKTIS A OSUTATUD
TEGEVUSTE LOETELU

Juhul kui CPV ja NACE tõlgendamisel on erinevusi, kohaldatakse CPV nomenklatuuri.

NACE Rev. 1 (1)					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
45			Ehitus	Käesolev jaotis hõlmab — uute hoonete ehitamist ja seonduvaid töid, ennistamist ja remonttöid	45000000
	45,1		Objekti ettevalmistamine		45100000
		45,11	Hoonete lammutamine ja lõhkumine; pinnasetööd	Käesolevasse klassi kuulub: — hoonete ja muude rajatiste lammutamine; — ehitusplatside puhastamine; — pinnasetööd: kaevetööd, tagasitäide, ehitusplatsi tasandamine ja profileerimine, kraavide kaevamine, kivide eemaldamine, lõhkamine jne; — ehitusplatsi ettevalmistamine kaevetöödeks: — kattekihi eemaldamine ja muud mineraalidega seotud ettevalmistustööd. Käesolevasse klassi kuulub veel: — ehitusplatsi kuivendamine; — põllumajandusmaa või metsa all oleva maa kuivendamine	45110000
		45,12	Katsepuurimine ja läbindamine	Käesolevasse klassi kuulub: — katsepuurimine, katseläbindamine ja südamikpuurimine ehituslikel, geofüüsikalistel, geoloogilistel või muudel sellistel eesmärkidel. Käesolevasse klassi ei kuulu: — nafta- ja gaasipuuraukude puurimine, vt 11.20; — veekaevude puurimine, vt 45.25; — šahtide süvistamine, vt 45.25; — nafta- ja gaasiväljade uuring, geofüüsikaline, geoloogiline ja seismitiline mõõdistamine, vt 74.20	45120000
	45,2		Hoonete või nende osade ehitamine; insenertehnilised rajatised		45200000

NACE Rev. 1 (1)					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
		45,21	Hoonete üldehitus ja inseneritehnilised tööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — iga tüüpi hoonete ehitamine; inseneritehniliste rajatiste ehitamine; — sillad, kaasa arvatud tõstetud maanteed sillad, viaduktid, tunnelid ja metrood; — magistraalorustikud, magistraalside- ja elektriülekanaliinid; — linnatorustikud, linna side- ja elektriliinid; — abitööd linnades; — monteeritavate konstruktsioonide montaaž ja püstitamine objektil. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — nafta ja gaasi toomisega kaasnevad tegevused, vt 11.20; — monteeritavate ehitiste püstitamine omavalmistatud osadest, mis pole betoonist, vt jaotised 20, 26 ja 28; — staadionite, ujumisbasseinide, võimlate, tenniseväljakute ja muude spordirajatiste, välja arvatud vastavate hoonete ehitamine, vt 45.23; — hoonete seadmestik, vt 45.3; — hoonete viimistlus, vt 45.4; — arhitektuurilised ja inseneritehnilised tegevused, vt 74.20; — ehitustööde projektijuhtimine, vt 74.20 	<p>45210000</p> <p>välja arvatud:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 45213316 45220000 45231000 45232000
		45,22	Katusekatete ja -sõrestike ehitamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — katuste tegemine; — katusekatete paigaldamine; — katuste hüdroisolatsioonitööd 	45261000
		45,23	Maanteed, teede, lennuväljade ja spordirajatiste ehitamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — kiirteede, tänavate, maanteed ning teiste sõidukitele ja jalakäijatele mõeldud teede ehitamine; — raudteede ehitamine; — lennuväljaradade ehitamine; — staadionite, ujumisbasseinide, võimlate, tenniseväljakute ja muude spordirajatiste, välja arvatud vastavate hoonete ehitamine; — tee- ja autoparklate katetele märgistuse tegemine. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — eelnev pinnase teiseldamine, vt 45.11 	<p>45212212 ja DA03</p> <p>45230000</p> <p>välja arvatud:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 45231000 – 45232000 – 45234115

▼B

NACE Rev. 1 (1)					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
		45,24	Vesiehitiste ehitamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — järgmiste ehitustööde tegemine: — veeteede, mere-, jõe- ja huvisadamate (marinade), lüüside jms ehitamine; — paisude ja tammide rajamine; — süvendustööd; — veealused tööd. 	45240000
		45,25	Teised eritoid hõlmavad ehitustööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — eri tüüpi hoonete ja rajatiste ehitamisel ette tulevad eritööd, mis nõuavad erioskusi või -vahendeid; — vundamentide rajamine, kaasa arvatud vaiade rammimine; — veekaevude puurimine ja ehitamine, šahtide süvistamine; — tööstuslike teraselementide paigaldamine; — terase painutamine; — müüri ladumine; — tellingute ja töötasapindade paigaldamine ja lahtivõtmine koos rentimisega; — korstnate ja tööstuslike ahjude ehitamine. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — tellingute rentimine ilma paigalduse ja lahtivõtmiseta, vt 71.32 	45250000 45262000
	45,3		Hoonete sead-mestik		45300000

▼B

NACE Rev. 1 (1)					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
		45,31	Elektrijuhtmistiku ja furnituuri paigaldamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <p>järgmiste süsteemide ja seadmete paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse:</p> <ul style="list-style-type: none"> — elektrijuhtmistik ja furnituur; — telekommunikatsioonisüsteemid; — elektriküttesüsteemid; — eraantennid; — tulekahjualarmid; — turvahäiresüsteemid; — liftid ja eskalaatorid; — piksevardad jms 	<p>45213316</p> <p>45310000</p> <p>välja arvatud:</p> <p>– 45316000</p>
		45,32	Isolatsioonitööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — soojus-, heli- ja vibratsiooniisolatsiooni paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — hüdroisolatsioonitööd, vt 45.22 	45320000
		45,33	Hoone torustikud	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — järgmiste süsteemide ja seadmete paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse: — torustikud ja sanitaarseadmed; — gaasiseadmed; — kütte-, ventilatsiooni-, jahutus- või kliimaseadmed ja lõõrid; — sprinklersüsteemid. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — elektriküttesüsteemide paigaldus, vt 45.31 	45330000
		45,34	Muud seadmetikud	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — teede, raudteede, lennuväljade ja sadamate valgustus- ja signalisatsioonisüsteemide paigaldamine; — abiseadmete ja -detailide jms paigaldamine hoonetesse ja teistesse rajatistesse 	<p>45234115</p> <p>45316000</p> <p>45340000</p>
	45,4		Hoonete viimistlus		45400000

▼B

NACE Rev. 1 (1)					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
		45,41	Krohvimine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — hoonete või muude rajatiste katmine seest ja väljast krohvi või stukk-krohviga ning krohviaialusvõrgu paigaldamine 	45410000
		45,42	Puitdetailide paigaldamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — puidust või teistest materjalidest valmisuste, akende ja nende raamide paigaldamine ning sisseehitatud köökide, treppide, poesiseseadete jms paigaldamine; — siseviimistlustööd, nagu lagede, puidust seinakatete, liigutatavate vaheseinte jms paigaldamine. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — parketi ja teiste puidust põrandakatete paigaldamine, vt 45.43 	45420000
		45,43	Põranda- ja seinakattematerjalide paigaldamine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — järgmiste materjalide paigaldamine hoone-tesse ja teistesse rajatistesse: — keraamilised, betoonist või tahutud kivist seinavõi põrandaplaadid; — parkett ja teised puidust põrandakatted; vaibad ja linoleumpõrandakatted; — kaasa arvatud kummist ja plastikust põrandakatted; — terratso, marmorist, graniidist või kiltkivist põranda- või seinakatted; — tapeet 	45430000
		45,44	Värvimine ja klaasimine	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — hoonete värvimine seest ja väljast; — insener-tehniliste rajatiste värvimine; — klaasi, peeglite jms paigaldamine. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — akende paigaldamine, vt 45.42 	45440000

▼B

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV kood
F JAGU			EHITUS		
Jaotis	Rühm	Klass	Valdkond	Märkused	
		45,45	Muud viimistlustööd	<p>Käesolevasse klassi kuulub:</p> <ul style="list-style-type: none"> — erabasseinide paigaldamine; — hoonete välispindade puhastamine auru, liivapritsi vms abil; — muud hoonete lõpetamise või viimistlemise tööd. <p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — hoonete ja teiste rajatiste seest puhastamine, vt 74.70 	45212212 ja DA04 45450000
	45,5		Ehitus- ja lammutusseadmete rent koos operaatoriga		45500000
		45,50	Ehitus- ja lammutusseadmete rent koos operaatoriga	<p>Käesolevasse klassi ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — ehitus- ja lammutusmasinate ja seadmete rent ilma operaatorita, vt 71.32 	45500000

⁽¹⁾ Nõukogu 9. oktoobri 1990. aasta määrus (EMÜ) nr 3037/90 Euroopa Ühenduse majandustegevuse statistilise liigituse kohta (EÜT L 293, 24.10.1990, lk 1).

III LISA

**ARTIKLI 4 PUNKTIS b OSUTATUD TOODETE LOETELU SEoses
 AVALIKU SEKTORI HANKIJATE POOLT RIIGIKAITSE
 VALDKONNAS SÕLMITUD LEPINGUTEGA**

Käesoleva direktiivi puhul on ainsana kohaldatav tekst, mis sisaldub WTO riigi-
 hankelepingu 1. lisa punktis 3, millel põhineb alljärgnev soovituslik loend.

Grupp 25	Sool, väävel, mullad ja kivimid, krohvismaterjalid, lubi ja tsement
Grupp 26	Metallimaagid, räbu ja tuhk
Grupp 27	Mineraalkütused, mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused, bituumenained, mineraalvahad, välja arvatud: ex 27.10: spetsiaalsed mootorikütused
Grupp 28	Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised ja anorgaanilised ühendid, välja arvatud: ex 28.09: lõhkeained ex 28.13: lõhkeained ex 28.14: pisargaas ex 28.28: lõhkeained ex 28.32: lõhkeained ex 28.39: lõhkeained ex 28.50: mürgised tooted ex 28.51: mürgised tooted ex 28.54: lõhkeained
Grupp 29	Orgaanilised kemikaalid, välja arvatud: ex 29.03: lõhkeained ex 29.04: lõhkeained ex 29.07: lõhkeained ex 29.08: lõhkeained ex 29.11: lõhkeained ex 29.12: lõhkeained ex 29.13: mürgised tooted ex 29.14: mürgised tooted ex 29.15: mürgised tooted ex 29.21: mürgised tooted ex 29.22: mürgised tooted ex 29.23: mürgised tooted ex 29.26: lõhkeained ex 29.27: mürgised tooted ex 29.29: lõhkeained

▼B

Grupp 30	Farmaatsiatooted
Grupp 31	Väetised
Grupp 32	Park- ja värvainekstraktid, tanniinid ja nende derivaadid, pigmendid, värvained, värvid ja lakid, kitt, täiteained ja pahtlid, tindid
Grupp 33	Eeterlikud õlid ja resinoidid, parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid
Grupp 34	Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määrdeained, tehisevahad ja vahavalmistised, poleerimis- ja puhastusvahendid, küünlad jms tooted, voolimispastad ja stomatoloogiline vaha
Grupp 35	Valkained, liimid, ensüümid
Grupp 37	Foto- ja kinokaubad
Grupp 38	Mitmesugused keemiatooted, välja arvatud: ex 38.19: mürgised tooted
Grupp 39	Kunstvaigud ja plastmassid, tselluloosi estrid ja eetrid, eelnevatest valmistatud tooted, välja arvatud: ex 39.03: lõhkeained
Grupp 40	Kautšuk, sünteetiline kautšuk, faktised ja kummitooted, välja arvatud: ex 40.11: kuulikindlad rehvid
Grupp 41	Toornahad (v.a karusnahad) ja nahk
Grupp 42	Nahktooted, sadulsepatooted ja rakmed, reisirabed, käekotid jms tooted; tooted loomasooltest (v.a jämesiidist)
Grupp 43	Karusnahk ja tehiskarusnahk; nendest valmistatud tooted
Grupp 44	Puit ja puittooted; puusüsi
Grupp 45	Kork ja korgist tooted
Grupp 46	Õlgedest, espartost ja muudest punumismaterjalidest tooted, korv- ja vitspunutised
Grupp 47	Paberi toorained
Grupp 48	Paber ja papp, paberimassist, paberist või papist tooted
Grupp 49	Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted, käsikirjad, masinakirjatekstid ning plaanid ja joonised
Grupp 65	Peakatted ja nende osad

▼B

Grupp 66	Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad, ratsapiitsad ja nende osad
Grupp 67	Töödeldud suled ja udusuled ning tooted nendest; tehislilled, tooted juustest
Grupp 68	Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted
Grupp 69	Keraamikatooted
Grupp 70	Klaas ja klaastooted
Grupp 71	Pärlid, vääris- ja poolvääriskivid, väärismetallid, väärismetallidega plakeeritud metallid, nendest valmistatud tooted; juveeltoodete imitatsioonid
Grupp 73	Raud ja teras ja neist valmistatud tooted
Grupp 74	Vask ja vasktooted
Grupp 75	Nikkel ja nikkeltooted
Grupp 76	Alumiinium ja alumiiniumtooted
Grupp 77	Magneesium ja berüllium ja neist valmistatud tooted
Grupp 78	Plii ja pliitooted
Grupp 79	Tsink ja tsinktooted
Grupp 80	Tina ja tinatooted
Grupp 81	Muud metallurgias kasutatavad mitteväärismetallid ja tooted nendest
Grupp 82	Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid, nende osad, välja arvatud: ex 82.05: tööriistad ex 82.07: tööriistad, osad
Grupp 83	Mitmesugused mitteväärismetallist tooted
Grupp 84	Katlad, masinad ja mehaanilised seadmed, nende osad, välja arvatud: ex 84.06: mootorid ex 84.08: muud mootorid ex 84.45: seadmed ex 84.53: automaatsed andmetötlusseadmed ex 84.55: rubriiki nr 84.53 kuuluvate masinate osad ex 84.59: tuumareaktorid

▼B

Grupp 85	Elektrimasinad ja -seadmed, nende osad, välja arvatud: ex 85.13: telekommunikatsiooniseadmed ex 85.15: ülekandeparatuur
Grupp 86	Raudtee- või trammivedurid, -veerem ning nende osad, raudtee- või trammitee-seadmed ja -tarvikud, mitmesugused mehaanilised liikluskorraldusseadmed (mitte elektri jõul töötavad), välja arvatud: ex 86.02: elektrilised soomusvedurid ex 86.03: muud soomusvedurid ex 86.05: soomusvagunid ex 86.06: remondivagunid ex 86.07: vagunid
Grupp 87	Sõidukid, v.a raudtee- ja trammiteeveerem, ning nende osad, välja arvatud: ex 87.08: tankid ja muud soomukid ex 87.01: traktorid ex 87.02: sõjaväesõidukid ex 87.03: hooldeveokid ex 87.09: mootorrattad ex 87.14: järelkäru
Grupp 89	Laevad, paadid ja ujukonstruktsioonid, välja arvatud: ex 89.01A: sõjalaevad
Grupp 90	Optika-, foto-, kino-, mõõte-, kontroll-, täppis-, meditsiini- ja kirurgiainstrumendid ning -aparatuur, nende osad, välja arvatud: ex 90.05: binoklid ex 90.13: mitmesugused instrumendid, laserid ex 90.14: kaugusemõõtjad ex 90.28: elektrotehnilised ja elektroonika mõõteaparaadid ex 90.11: mikroskoobid ex 90.17: meditsiiniseadmed ex 90.18: mehhanoteraapilised seadmed ex 90.19: ortopeedilised abivahendid ex 90.20: röntgeniaparatuur
Grupp 91	Kellade tootmine

▼B

Grupp 92	Muusikariistad, heli salvestus- ja taasesitusseadmed, telepildi ja heli salvestus- ja taasesitusseadmed, nende osad ja tarvikud
Grupp 94	Mööbel ja mööblidetailid, madratsid, madratsialused, padjad ja muud täistopitud mööblilisandid, välja arvatud: ex 94.01A: õhusõidukite istmed
Grupp 95	Nikerdus- ja voolimismaterjalid ning neist valmistatud tooted
Grupp 96	Luuad, harjad, puudritupsud ja sõelad
Grupp 98	Mitmesugused tööstustooted

*IV LISA***PAKKUMUSTE, OSALEMISTAOTLUSTE NING IDEEKONKURSSIDE
KAVADE JA PROJEKTIDE ELEKTROONILISEKS
VASTUVÕTMISEKS VAJALIKE VAHENDITE JA SEADMETEGA
SEOTUD NÕUDED**

Pakkumuste, osalemistaotluste ning ideekonkursside plaanide ja projektide elektrooniliseks vastuvõtmiseks mõeldud vahendite ja seadmete puhul tuleb tehniliste vahendite ja asjakohaste menetluste kaudu tagada vähemalt, et:

- a) pakkumuste ja osalemistaotluste laekumise ning ideekonkursside plaanide ja projektide esitamise täpse aja ja kuupäeva saab kindlaks määrata;
- b) on võimalik tagada, et enne kehtestatud tähtaega ei ole kellelgi juurdepääsu eespool osutatud nõuete kohaselt edastatud andmetele;
- c) üksnes volitatud isikutel on võimalik määrata ja muuta saabunud andmete avamise kuupäeva;
- d) hankemenetluse või ideekonkursi eri etappide jooksul peab kõigile esitatud andmetele või osale neist olema võimalik juurde pääseda üksnes volitatud isikutel;
- e) üksnes volitatud isikud peavad võimaldama edastatud andmetele juurdepääsu ning alles pärast ette nähtud kuupäeva;
- f) kõnealuste nõuete kohaselt laekunud ja avatud andmetele on võimalik juurde pääseda ainult isikutel, keda on volitatud nendega tutvuma;
- g) kui punktides b, c, d, e ja f osutatud juurdepääsukeeldu või tingimusi rikutakse või püütakse rikkuda, siis on võimalik mõistliku kindlusega tagada, et rikkumine või selle katse on selgelt tuvastatav.

V LISA

EELTEATES SISALDUV TEAVE

A OSA

Teave, mis peab sisalduma eelteate avaliku sektori hankija profiilis avaldamise teates

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
3. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on või võib olla muu ühishankega.
4. CPV koodid.
5. Avaliku sektori hankija profiili internetiaadress (URL).
6. Eelteate avaliku sektori hankija profiilis avaldamise teate saatmise kuupäev.

B OSA

Teave, mis peab sisalduma eelteadetes

(millele on osutatud artiklis 48)

I. Igal juhul esitatav teave

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Meili- või internetiaadress, mille kaudu on piiranguteta ja otsene tasuta juurdepääs hankedokumentidele.

Kui piiramatu ja täielik otsene tasuta juurdepääs ei ole artikli 53 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus osutatud põhjustel võimalik, teave selle kohta, kuidas saab hankedokumentidele juurde pääseda.

3. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
4. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on või võib olla muu ühishankega.
5. CPV koodid, kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
6. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood. Kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.

▼B

7. Hanke lühikirjeldus: ehitustööde olemus ja ulatus, asjade olemus, kogus ja maksumus, teenuste olemus ja ulatus.
8. Kui teadet ei kasutata riigihanke väljakuulutamiseks, eelteates osutatud lepingu(te) hanketeate või hanketeadete avaldamise eeldatav kuupäev või eeldatavad kuupäevad.
9. Teate saatmise kuupäev.
10. Muu asjakohane teave.
11. Märge selle kohta, kas leping on hõlmatud WTO riigihankelepinguga.

II. Lisateave, mis esitatakse juhul, kui teadet kasutatakse riigihanke väljakuulutamiseks (artikli 48 lõige 2)

1. Märge selle kohta, et huvitatud ettevõtjad peavad avaliku sektori hankijale teatama oma huvist lepingu või lepingute suhtes.
2. Hankemenetluse liik (piiratud menetlus, kas on rakendatud dünaamilist hankesüsteemi, või konkurentsipõhine läbirääkimistega menetlus).
3. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
  - a) kasutusel on raamleping;
  - b) kasutusel on dünaamiline hankesüsteem.
4. Toodete tarnimise, ehitustööde tegemise või teenuste osutamise ajakava ja lepingu kehtivusaeg, niivõrd kui need on juba teada.
5. Osalemistingimused, niivõrd kui need on juba teada, sealhulgas:
  - a) vajaduse korral märge selle kohta, kas riigihange on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on suunatud kaitstud tööhõive programmidele;
  - b) vajaduse korral märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja;
  - c) kvalifitseerimise tingimuste lühikirjeldus.
6. Pakkumuste hindamise kriteeriumite lühikirjeldus, niivõrd kui need on juba teada.
7. Lepingu(te) eeldatav kogumaksumus, niivõrd kui see on juba teada; kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
8. Osalemishuvist teatamise tähtaeg.
9. Aadress, kuhu osalemishuvist tuleb teatada.
10. Keel või keeled, milles on lubatud esitada osalemistaotlusi või pakkumusi.

▼B

11. Vajaduse korral märke selle kohta, kas:
  - a) nõutakse/lubatakse pakkumuste või osalemistaotluste elektroonilist esitamist;
  - b) kasutatakse elektroonilisi tellimusi;
  - c) kasutatakse elektroonilist arveldamist;
  - d) lubatakse elektroonilisi makseid.
12. Teave selle kohta, kas leping on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
13. Vaidluste lahendamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Täpne teave vaidluste lahendamise menetluse tähtaegade kohta või vajadusel selle talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumbri ning meiliaadress, kust sellist teavet võib saada.

C OSA

Hanketeates avaldatav teave

(millele on osutatud artiklis 49)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Meili- või internetiaadress, mille kaudu on piiranguteta ja otsene tasuta juurdepääs hankedokumentidele.

Kui piiramatu ja täielik otsene tasuta juurdepääs ei ole artikli 53 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus osutatud põhjustel võimalik, teave selle kohta, kuidas saab hankedokumentidele juurde pääseda.
3. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
4. Vajaduse korral märke selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on muu ühishankega.
5. CPV koodid; kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
6. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood. kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
7. Hanke lühikirjeldus: ehitustööde olemus ja ulatus, asjade olemus, kogus ja maksumus, teenuste olemus ja ulatus. Kui riigihange on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta. Vajaduse korral kirjeldatakse valikuvõimalusi.
8. Lepingu(te) eeldatav suurusjärk; kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.

▼B

9. Märkida, kas alternatiivsed lahendused on või ei ole lubatud.
10. Asjade tarnimise, ehitustööde tegemise või teenuste osutamise ajakava ja lepingu kehtivusaeg, niivõrd kui see on juba teada.
  - a) Raamlepingu puhul raamlepingu kavandatav kehtivusaeg ja kui see on pikem kui neli aastat, vastavad põhjused; sõlmitavate lepingute maksumus või suurusjärk, sagedus, arv ja vajaduse korral osalevate ettevõtjate kavandatav maksimumarv, niivõrd kui need on juba teada.
  - b) Dünaamilise hankesüsteemi puhul märke selle süsteemi kavandatava kehtivusaja kohta; sõlmitavate lepingute maksumus või suurusjärk ja sagedus, niivõrd kui need on juba teada.
11. Osalemistingimused, sealhulgas:
  - a) vajaduse korral märke selle kohta, kas riigihange on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on suunatud kaitstud tööhõive programmidele;
  - b) vajaduse korral märke selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja; viide asjaomastele õigus- või haldusnormidele;
  - c) ettevõtjate olukorda käsitlevate selliste kriteeriumite loetelu ja lühikirjeldus, mis võivad kaasa tuua menetlusest kõrvaldamise, ning kvalifitseerimise tingimuste loetelu ja lühikirjeldus; võimalikud miinimumnõuded; märke nõutava teabe kohta (ettevõtjate endi kinnitused, dokumendid).
12. Hankemenetluse liik; vajaduse korral kiirendatud menetluse kasutamise põhjused (avatud ja piiratud menetluse ja konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse korral).
13. Vajaduse korral märke selle kohta, kas:
  - a) kasutusel on raamleping;
  - b) kasutusel on dünaamiline hankesüsteem;
  - c) kasutusel on elektrooniline oksjon (avatud või piiratud menetluse või konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse korral).
14. Kui leping jaotatakse osadeks, märkida, kas pakkumusi on võimalik teha ühe, mitme või kõikide osade kohta; märkida, kas on piiratud osade arvu, mille suhtes võib ühe pakujaga lepingu sõlmida. Kui lepingut osadeks ei jaotata, märkida selle põhjused, välja arvatud juhul, kui see teave on esitatud üksikaruandes.
15. Piiratud menetluse, konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse, võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse korral, kui kasutatakse võimalust vähendada selliste taotlejate arvu, kellele tehakse ettepanek pakkumuste esitamiseks, läbirääkimisteks või dialoogis osalemiseks: taotlejate miinimum- ja vajaduse korral maksimumarv ning objektiivsed kriteeriumid taotlejate väljalülitamiseks.
16. Konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse, võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse korral märkida, kas kasutatakse järjestikuste etappidena toimuvat menetlust, et vähendada järk-järgult lahenduste või pakkumuste arvu, mille suhtes jätkatakse kas arutelu või läbirääkimisi.

▼B

17. Vajadusel eritingimused, mida tuleb arvestada lepingu täitmisel.
18. Kriteeriumid, mille alusel leping või lepingud sõlmitakse. Majanduslikult soodsaima pakkumuse kriteeriumid ning nende suhteline osakaal tuleb märkida juhul, kui need ei ole esitatud kirjeldustes või võistleva dialoogi puhul kirjeldavas dokumendis, välja arvatud juhul, kui majanduslikult kõige soodsam pakkumine määratakse kindlaks üksnes hinna põhjal.
19. Pakkumuste (avatud menetluste korral) või osalemistaotluste (piiratud menetluste, konkurentsipõhiste läbirääkimistega menetluste, dünaamiliste hankesüsteemide, võistlevate dialoogide ja innovatsioonipartnerluste korral) laekumise tähtajad.
20. Aadress, kuhu taotlused või pakkumused tuleb esitada.
21. Avatud menetluste korral:
  - a) aeg, mille jooksul pakkuja peab säilitama oma pakkumuse;
  - b) pakkumuste avamise kuupäev, kellaaeg ja koht;
  - c) isikud, kes võivad viibida pakkumuste avamise juures.
22. Keel või keeled, milles pakkumused või osalemistaotlused tuleb koostada.
23. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
  - a) lubatakse pakkumuste või osalemistaotluste elektroonilist esitamist;
  - b) kasutatakse elektroonilisi tellimusi;
  - c) kasutatakse elektroonilist arveldamist;
  - d) kasutatakse elektroonilisi makseid.
24. Teave selle kohta, kas leping on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
25. Läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Läbivaatamise menetluse täpsed tähtajad või vajaduse korral sellekohast teavet väljastava talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumber ja meiliaadress.
26. Teates kirjeldatud lepingu või lepingutega seotud varasema *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viited ja kuupäevad.
27. Korduva menetluse korral edasiste teadete avaldamise eeldatav aeg.
28. Teate saatmise kuupäev.
29. Märge selle kohta, kas leping on hõlmatud WTO riigihankelepinguga.
30. Muu asjakohane teave.

D OSA

Lepingu sõlmimise teates avaldatav teave

(millele on osutatud artiklis 50)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.

▼B

2. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
3. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on muu ühishankega.
4. CPV koodid.
5. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.
6. Hanke lühikirjeldus: ehitustööde olemus ja ulatus, asjade olemus, kogus ja maksumus, teenuste olemus ja ulatus. Kui riigihange on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta. Vajaduse korral kirjeldatakse valikuvõimalusi.
7. Hankemenetluse liik; väljakuulutamiseta läbirääkimistega menetluse puhul selle põhjendus.
8. Vajaduse korral märge selle kohta, kas:
  - a) kasutusel on raamleping;
  - b) kasutusel on dünaamiline hankesüsteem.
9. Artiklis 67 osutatud kriteeriumid, mida kasutati lepingu või lepingute sõlmimisel. Vajaduse korral märge selle kohta, kas korraldati elektrooniline oksjon (avatud või piiratud menetluse või konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse puhul).
10. Lepingu (te) või raamlepingu(te) sõlmimise kuupäev pärast selle/nende sõlmimise kohta otsuse tegemist.
11. Iga lepingu sõlmimisega seoses saadud pakkumuste arv, sealhulgas:
  - a) väikestelt või keskmise suurusega ettevõtjatelt saadud pakkumuste arv;
  - b) teisest liikmesriigist või kolmandast riigist saadud pakkumuste arv;
  - c) elektrooniliselt saadud pakkumuste arv.
12. Iga lepingu kohta eduka(te) pakkuja(te) nimi, aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, sealhulgas:
  - a) teave selle kohta, kas edukas pakkuja on väike või keskmise suurusega ettevõtja;
  - b) teave selle kohta, kas leping sõlmiti ettevõtjate grupiga (ühisettevõtte, konsortsium või muu).
13. Väljavalitud pakkumuse (pakkumuste) maksumus või lepingu sõlmimiseks arvesse võetava kõrgeima ja madalaima hinnaga pakkumuse maksumus.
14. Vajaduse korral lepinguosa suurus ja maksumus, mille suhtes tõenäoliselt sõlmitakse allhankelepingud kolmandate isikutega.
15. Teave selle kohta, kas leping on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.

▼B

16. Läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Läbivaatamise menetluse täpsed tähtajad või vajaduse korral sellekohast teavet väljastava talituse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumber ja meiliaadress.
17. Teates kirjeldatud lepingu või lepingutega seotud varasema *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viited ja kuupäevad.
18. Teate saatmise kuupäev.
19. Muu asjakohane teave.

E OSA

Ideekonkursi teates avaldatav teave

(millele on osutatud artikli 79 lõikes 1)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Meili- või internetiaadress, mille kaudu on piiranguteta ja otsene tasuta juurdepääs hankedokumentidele.

Kui piiramatu ja täielik otsene tasuta juurdepääs ei ole artikli 53 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus osutatud põhjustel võimalik, teave selle kohta, kuidas saab hankedokumentidele juurde pääseda.
3. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
4. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on muu ühishankega.
5. CPV koodid; kui leping on osadeks jaotatud, esitatakse vastav teave iga osa kohta.
6. Projekti põhiomaduste kirjeldus.
7. Auhindade arv ja väärtus.
8. Ideekonkursi laad (avatud või piiratud).
9. Avatud ideekonkursi korral projektide esitamise tähtaeg.
10. Piiratud ideekonkursi korral:
  - a) osalejate kavandatav arv;
  - b) juba teadaolevate osalejate nimed, kui neid on;
  - c) osalejate valimise kriteeriumid;
  - d) osalemistaotluste esitamise tähtaeg.
11. Vajaduse korral märge selle kohta, kas osaleda võivad üksnes teatava kutseala esindajad.
12. Projektide hindamisel kasutatavad kriteeriumid.

▼B

13. Märge selle kohta, kas žürii otsus on avaliku sektori hankijale kohustuslik.
14. Kõigile osalejatele tehtavad maksed, kui selliseid makseid tehakse.
15. Märge selle kohta, kas pärast ideekonkursi lõppu võitjaga või võitjatega leping sõlmitakse või seda ei sõlmita.
16. Teate saatmise kuupäev.
17. Muu asjakohane teave.

F OSA

Teave, mis avaldatakse teates ideekonkursi tulemuste kohta

(millele on osutatud artikli 79 lõikes 2)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksi-number, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. Avaliku sektori hankija liik ja peamine tegevusala.
3. Vajaduse korral märge selle kohta, et avaliku sektori hankija on keskne hankija või et tegemist on muu ühishankega.
4. CPV koodid.
5. Projekti põhiomaduste kirjeldus.
6. Auhindade väärtus.
7. Ideekonkursi laad (avatud või piiratud).
8. Projektide hindamisel kasutatud kriteeriumid.
9. Žürii otsuse kuupäev.
10. Osalejate arv:
  - a) VKEdest osalejate arv;
  - b) välismaiste osalejate arv.
11. Ideekonkursi võitja(te) nimi, aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksi-number, meili- ja internetiaadress ning märge selle kohta, kas võitja on väike või keskmise suurusega ettevõtja.
12. Teave selle kohta, kas ideekonkurss on seotud Euroopa Liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
13. Teatega hõlmatud projekti(de)ga seotud varasema *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viited ja kuupäevad.
14. Teate saatmise kuupäev.
15. Muu asjakohane teave.

▼B

G OSA

Teave, mis avaldatakse teates lepingu muutmise kohta selle kehtivuse ajal

(millele on osutatud artikli 72 lõikes 1)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress, ning täiendavat teavet andva talituse kontaktandmed, kui need erinevad avaliku sektori hankija andmetest.
2. CPV koodid.
3. Ehitustööde hankelepingute puhul ehitustööde peamise asukoha NUTSi kood või asjade ja teenuste hankelepingute puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.
4. Hanke kirjeldus enne ja pärast muutmist: ehitustööde olemus ja ulatus, asjade olemus, kogus ja maksumus, teenuste olemus ja ulatus.
5. Vajaduse korral muudatusest tulenev maksumuse suurenemine.
6. Nende asjaolude kirjeldus, mis tingisid muutmise.
7. Hankelepingu sõlmimise otsuse kuupäev.
8. Vajaduse korral uue ettevõtja või uute ettevõtjate nimi, aadress, sh NUTSi kood, telefoni- ja faksinumber, meili- ja internetiaadress.
9. Teave selle kohta, kas leping on seotud liidu vahenditest rahastatava projekti ja/või programmiga.
10. Järelevalveasutuse ning läbivaatamise ja vajaduse korral vahendusmenetluse eest vastutava asutuse nimi ja aadress. Läbivaatamise menetluse täpsed tähtajad või vajaduse korral sellekohast teavet väljastava asutuse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumber ja meiliaadress.
11. Teatega hõlmatud lepingu(te)ga seotud varasema *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise viited ja kuupäevad.
12. Teate saatmise kuupäev.
13. Muu asjakohane teave.

H OSA

Sotsiaal- ja muude eriteenuste lepingute hanketeadetes avaldatav teave

(millele on osutatud artikli 75 lõikes 1)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, ning meili- ja internetiaadress.
2. Ehitustööde puhul ehitustööde teostamise peamise koha NUTSi kood või asjade ja teenuste puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.

▼B

3. Asjaomase lepingu lühikirjeldus, sealhulgas CPV nomenklatuuri koodid.
4. Osalemistingimused, sealhulgas:
  - vajaduse korral märge selle kohta, kas riigihange on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on kaitstud tööhõive programmidele;
  - vajaduse korral märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja.
5. Tähtaeg või tähtajad, mille jooksul tuleb avaliku sektori hankijaga osalemiseks ühendust võtta.
6. Kohaldatava hankemenetluse peamiste osade lühikirjeldus.

I OSA

Sotsiaal- ja muude eriteenuste lepingute eelteadetes avaldatav teave

(millele on osutatud artikli 75 lõikes 1)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, ning meili- ja internetiaadress.
2. Asjaomase lepingu lühikirjeldus, sealhulgas lepingu kogumaksumus ja CPV nomenklatuuri koodid.
3. Järgmine teave, kui see on juba teada:
  - a) ehitustööde puhul ehitustööde tegemise peamise koha NUTSi kood või asjade ja teenuste puhul peamise tarnekohta või teenuste osutamise koha NUTSi kood;
  - b) asjade tarnimise, ehitustööde tegemise või teenuste osutamise ajakava ja lepingu kehtivusaeg;
  - c) osalemistingimused, sealhulgas:
    - vajaduse korral märge selle kohta, kas riigihange on suunatud kaitstud töö keskustele või kas selle raames tehtavad tööd on suunatud kaitstud tööhõive programmidele;
    - vajaduse korral märge selle kohta, kas õigus- või haldusnormidega nähakse ette, et teenust võib osutada üksnes kindla kutseala esindaja;
  - d) kohaldatava hankemenetluse peamiste osade lühikirjeldus.
4. Märge selle kohta, et huvitatud ettevõtjad peavad avaliku sektori hankijale teatama oma huvist lepingu või lepingute suhtes, ning huvist teatamise tähtaeg ja aadress, kuhu teated huvi kohta tuleb saata.

▼B

J OSA

Sotsiaal- ja muude eriteenuste lepingu sõlmimise teadetes avaldatav teave

(millele on osutatud artikli 75 lõikes 2)

1. Avaliku sektori hankija nimi, identifitseerimisnumber (kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud), aadress, sh NUTSi kood, ning meili- ja internetiaadress.
2. Asjaomase lepingu lühikirjeldus, sealhulgas CPV koodid.
3. Ehitustööde puhul ehitustööde tegemise peamise koha NUTSi kood või asjade ja teenuste puhul peamise tarnekoha või teenuste osutamise koha NUTSi kood.
4. Saadud pakkumuste arv.
5. Hind või hinnavaheemik (minimaalne/maksimaalne).
6. Iga lepingu puhul eduka ettevõtja või edukate ettevõtjate nimi, aadress, sh NUTSi kood, ning meili- ja internetiaadress.
7. Muu asjakohane teave.

*VI LISA***TEAVE, MIS TULEB ESITADA ELEKTROONILISTE OKSJONITEGA
SEOTUD HANKEDOKUMENTIDES**

(artikli 35 lõige 4)

Kui avaliku sektori hankija on otsustanud korraldada elektroonilise oksjoni, peavad hankedokumendid sisaldama vähemalt järgmist teavet:

- a) osad, mille maksumust elektrooniline oksjon käsitleb, tingimusel et kõnealused osad on kvantitatiivsed ning neid on võimalik väljendada arvudes või protsentides;
- b) esitatava maksumuse võimalikud piirangud, mis tulenevad lepingu objektiga seotud kirjeldustest;
- c) teave, mida pakkujatele elektroonilise oksjoni käigus antakse, ning vajaduse korral teabe kättesaadavaks tegemise aeg;
- d) asjakohane teave elektroonilise oksjoni pidamise korra kohta;
- e) tingimused, mis võimaldavad pakkujatel pakkumusi teha, eelkõige pakkumuste tegemisel nõutavad minimaalsed erinevused;
- f) asjakohane teave kasutatavate elektrooniliste seadmete ning ühenduse korralduse ja ühenduse tehniliste kirjelduste kohta.

VII LISA

TEATAVATE TEHNILISTE KIRJELDUSTE MÄÄRATLUSED

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „*tehniline kirjeldus*” – üks järgmistest
  - a) ehitustööde hankelepingute puhul eelkõige hankedokumentides sisalduv tehniliste ettekirjutuste kogum, millega määratletakse materjali, toote või asja omadused, mis võimaldavad neid kasutada avaliku sektori hankija kavandatud viisil; nende omaduste hulka kuuluvad keskkonnoahutuse ja kliimanäitajad, universaalnõuetele (sealhulgas puudega inimeste juurdepääs) vastav projekt ja vastavushindamine, ekspluatatsioonilised näitajad, ohutus või mõõtmed, sealhulgas kvaliteedi tagamise kord, terminoloogia, sümboolid, katsetamine ja katsetamismeetodid, pakendamine, märgistus ja tähistus, kasutusjuhendid, tootmisprotsessid ja -meetodid ehitustööde olelusringi mis tahes etapi jaoks; ühtlasi hõlmavad nimetatud omadused ehitustööde projekti ja maksumusega seotud ettekirjutusi, samuti katsetamise, järelevalve ja vastuvõtmise tingimusi ning ehitamise meetodeid, tehnoloogiat ja kõiki muid tehnilisi tingimusi, mida avaliku sektori hankija võib kehtestada vastavalt üldistele või erinormidele, mis seonduvad valmistööde või nende puhul kasutatavate materjalide või nende osadega;
  - b) asjade või teenuste hankelepingute puhul kirjeldus dokumendis, millega määratakse kindlaks asja või teenuse nõutud omadused nagu kvaliteet, keskkonnoahutuse ja kliimanäitajad, universaalnõuetele (sealhulgas puudega inimeste juurdepääs) vastav projekt ja vastavushindamine, tõhusus- ja kasutusnäitajad, ohutus või mõõtmed, sealhulgas tootele esitatavad nõuded, mis puudutavad nime, mille all seda müüakse, terminoloogiat, sümboleid, katsetamist ja katsetamismeetodeid, pakendamist, märgistamist ja tähistamist, kasutusjuhendeid, tootmisprotsesse ja -meetodeid asja või teenuse olelusringi mis tahes etapis ning vastavuse hindamise kriteeriume;
- 2) „*standard*” – tunnustatud standardimisorgani poolt korduvaks või pidevaks kasutuseks vastuvõetud tehniline kirjeldus, mille järgimine ei ole kohustuslik ja mis kuulub ühte alljärgnevatest kategooriatest:
  - a) „*rahvusvaheline standard*” – mõne rahvusvahelise standardiorganisatsiooni vastu võetud ja avaldatud standard;
  - b) „*Euroopa standard*” – Euroopa standardiorganisatsiooni vastu võetud ja avaldatud standard;
  - c) „*siseriiklik standard*” – siseriikliku standardiorganisatsiooni vastu võetud ja avaldatud standard;
- 3) „*Euroopa tehniline hinnang*” – dokumenteeritud hinnang ehitustoote toimivuse kohta seoses selle põhiomadustega kooskõlas vastava Euroopa hindamis-dokumendiga, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 305/2011⁽¹⁾ artikli 2 punktis 12;
- 4) „*ühtne tehniline kirjeldus*” – tehniline kirjeldus IKT valdkonnas, mis on kehtestatud kooskõlas määruse (EL) nr 1025/2012 artiklitega 13 ja 14;
- 5) „*tehniline etalon*” – Euroopa standardimisorganite iga toode peale Euroopa standardite, mis on välja lastud turuvajaduste muutumist arvestavas korras.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2011. aasta määrus (EL) nr 305/2011, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustustingimused ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 89/106/EMÜ (ELT L 88, 4.4.2011, lk 5).

*VIII LISA***AVALDAMISEGA SEOTUD TINGIMUSED****1. Teadete avaldamine**

Avaliku sektori hankijad peavad saatma artiklites 48, 49, 50, 75 ja 79 osutatud teated Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele ning need avaldatakse vastavalt järgmistele nõuetele.

Artiklites 48, 49, 50, 75 ja 79 osutatud teated avaldab Euroopa Liidu Väljaannete Talitus või avaliku sektori hankija, kui avaliku sektori hankija profiilis avaldatakse eelteade vastavalt artikli 48 lõikele 1.

Lisaks võivad avaliku sektori hankijad kõnealuse teabe avaldada internetis avaliku sektori hankija profiilis vastavalt punkti 2 alapunktile b.

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus annab avaliku sektori hankijale artikli 51 lõike 5 teises lõigus osutatud kinnituse.

2. Täiendava või lisateabe avaldamine

a) Avaliku sektori hankijad avaldavad hankedokumendid täies mahus internetis, välja arvatud juhul, kui artikli 53 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus on sätestatud teisiti.

b) Avaliku sektori hankijaprofiil võib sisaldada artikli 48 lõikes 1 osutatud eelteateid, teavet käimasolevate ja kavandatavate hankemenetluste kohta, sõlmitud riigihankelepingute ja tühistatud menetluste kohta ning igasugust muud kasulikku üldteavet, näiteks kontaktaadressi, telefoni- ja faksinumbrit, posti- ja meiliaadressi. Hankijaprofiil võib samuti sisaldada artikli 52 kohaselt riiklikul tasandil avaldatud eelteateid, mida kasutatakse riigihanke väljakuulutamiseks.

3. Teadete elektrooniliselt saatmise vorm ja kord

Teate elektrooniliselt saatmise vorm ja kord, mille on kehtestanud komisjon, on kättesaadavad internetiaadressil <http://simap.europa.eu>

IX LISA

**ARTIKLIGA 54 ETTE NÄHTUD PAKKUMUSE ESITAMISE
ETTEPANEKU, DIALOOGIS OSALEMISE ETTEPANEKU VÕI HUVI
KINNITAMISE ETTEPANEKU SISU**

1. Artikliga 54 ette nähtud pakkumuse esitamise või dialoogis osalemise ettepanek peab sisaldama vähemalt järgmist:

- a) viide hanketeatele;
- b) pakkumuste laekumise tähtaeg, aadress, kuhu pakkumused tuleb saata, ning keel või keeled, milles pakkumused tuleb koostada;
- c) võistleva dialoogi puhul konsultatsioonide alustamise kuupäev ja koht ning keel või keeled, mida kasutatakse;
- d) viide mis tahes täiendavatele dokumentidele, mis tuleb esitada pakkuja esitatud kontrollitavate andmete tõendamiseks artiklite 59 ja 60 ning vajaduse korral artikli 62 kohaselt, või lisada nendes artiklites nimetatud teabele, ning artiklites 59, 60 ja 62 sätestatud tingimuste kohaselt;
- e) lepingute sõlmimise kriteeriumide suhteline osakaal või vajaduse korral ka kriteeriumid tähtsuse järjekorras, kui need ei ole esitatud hanketeates, huvi kinnitamise ettepanekus, tehnilistes kirjeldustes või kirjeldavas dokumendis.

Võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse alusel sõlmitud lepingute puhul ei esitata punktis b osutatud teavet dialoogis või läbirääkimistel osalemise ettepanekus, vaid see esitatakse pakkumuse esitamise ettepanekus.

2. Kui riigihange kuulutatakse välja eelteatega, teeb avaliku sektori hankija seejärel enne pakkujate või läbirääkimistes osalejate väljalimist kõigile taotlejatele ettepaneku kinnitada oma huvi üksikasjaliku teabe alusel asjaomase lepingu kohta.

Kõnealune ettepanek sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) tellitavate ehitustööde, asjade või teenuste olemus ja kogus, sealhulgas kõik valikuvõimalused seoses täiendavate lepingutega ja võimaluse korral selliste valikuvõimaluste kasutamise eeldatav tähtaeg uuendatavate lepingute puhul ning võimaluse korral tulevaste hankekuulutuste eeldatavad avaldamiskuupäevad;
- b) menetluse liik: piiratud menetlus või konkurentsipõhine läbirääkimistega menetlus;
- c) vajaduse korral kuupäev, mil asjade tarnimine või ehitustööde tegemine või teenuste osutamine peaks algama või lõppema;
- d) kui elektroonilist juurdepääsu ei saa pakkuda, siis hankedokumentide taotluste esitamise aadress ja tähtaeg ning keel või keeled, milles need tuleb koostada;
- e) lepingut sõlmida kavatseva avaliku sektori hankija aadress;
- f) majanduslikud ja tehnilised tingimused, finantstagatised ja ettevõtjatelt nõutav teave;
- g) pakkumuste esitamise ettepaneku objektiks oleva lepingu vorm: ostmine, üürimine, rentimine või liisimine koos väljaostuvõimalusega või nende kombinatsioon, ning
- h) pakkumuste hindamise kriteeriumid ja nende suhtelised kaalud või vajaduse korral selliste kriteeriumide tähtsusjärjestus, kui seda teavet pole ära toodud eelteates või tehnilises kirjelduses või pakkumuse esitamise või läbirääkimiste alustamise ettepanekus.

X LISA

**ARTIKLI 18 LÕIKES 2 OSUTATUD RAHVUSVAHELISTE
SOTSIAALSETE JA KESKKONNAALASTE KONVENTSIONIDE
LOEND**

- ILO konventsioon nr 87 – ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse konventsioon
- ILO konventsioon nr 98 – organiseerumisõiguse ja kollektiivse läbirääkimisõiguse kaitse konventsioon
- ILO konventsioon nr 29 – sunniviisilise või kohustusliku töö konventsioon
- ILO konventsioon nr 105 – sunniviisilise töö kaotamise konventsioon
- ILO konventsioon nr 138 – vanuse alampiiri konventsioon
- ILO konventsioon nr 111 – (tööhõives ja töökohtadel) diskrimineerimise vastane konventsioon
- ILO konventsioon nr 100 – võrdväärse töö eest mees- ja naistöötajate võrdse tasustamise konventsioon
- ILO konventsioon nr 182 – lapsele sobimatu töö ja muu talle sobimatu tegevuse viivitamatu keelustamise konventsioon
- Osoonikihi kaitsmise Viini konventsioon ja osoonikihti kahandavate ainete Montreali protokoll
- Ohtlike jäätmete riikidevahelise veo ja nende kõrvaldamise kontrolli Baseli konventsioon (Baseli konventsioon)
- Orgaaniliste püsisaasteainete piiramise Stockholmi konventsioon
- Teatavate ohtlike kemikaalide ja pestitsiididega rahvusvaheliseks kauplemiseks nõusoleku saamise korda käsitlev Rotterdami konventsioon, 10. september 1998, ja selle kolm piirkondlikku protokoll

XI LISA

REGISTRID (1)

Liikmesriikide kutse- ja äriregistrid ning vastavad kinnitused ja tõendid on järgmised:

- Belgia: „Registre du Commerce” / „Handelsregister” ja teenuste hankelepingute puhul „Ordres professionnels / Beroepsorden”;
- Bulgaaria: „Търговски регистър”;
- Tšehhi Vabariik: „obchodní rejstřík”;
- Taani: „Erhvervsstyrelsen”;
- Saksamaa: „Handelsregister”, „Handwerksrolle”, teenuste hankelepingute puhul „Vereinsregister”, „Partnerschaftsregister” ja „Mitgliedsverzeichnisse der Berufskammern der Länder”;
- Eesti: „Registrite ja Infosüsteemide Keskus”;
- Iirimaa: ettevõtjal võidakse paluda esitada tõend, mille on väljastanud „Registrar of Companies” või „Registrar of Friendly Societies”, või kui see ei ole võimalik, siis tõend selle kohta, et ettevõtja on vande all kinnitanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal riigis, kus on tema registreeritud asukoht, kindlaksmääratud kohas ja teatava ärinime all;
- Kreeka: ehitustööde hankelepingute puhul „Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων – ΜΕΕΠ” (keskkonna-, maakasutuse planeerimise ja riiklike ehitustööde ministeerium) (Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε); asjade hankelepingute puhul „Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό Επιμελητήριο” ja „Μητρώο Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού”; teenuste hankelepingute puhul võidakse teenuse pakkujalt nõuda, et ta esitaks notariaalselt kinnitatud tunnistuse, mis näitab, et antud isik on vande all tunnistanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal; kehtivates siseriiklikes õigusaktides sätestatud juhtudel I lisas osutatud uurimistegevusega seotud teenuste puhul: kutseregistrid „Μητρώο Μελετητών” ja „Μητρώο Γραφείων Μελετών”;
- Hispaania: „Registro Oficial de Empresas Clasificadas del Ministerio de Hacienda” ehitustööde ja teenuste hankelepingute puhul, ja asjade hankelepingute puhul „Registro Mercantil” või selles registreerimata isikute puhul tõend selle kohta, et asjaomane isik on vande all kinnitanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal;
- Prantsusmaa: „Registre du commerce et des sociétés” ja „Répertoire des métiers”;
- Horvaatia: „Sudski registar” ja „Obrtni registar” või mõnede tegevuste puhul tunnistus, mis kinnitab, et asjaomasel isikul on lubatud tegeleda asjaomase majandustegevusega või tegutseda asjaomasel ametis;
- Itaalia: „Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato”; asjade riigihankelepingute ja teenuste hankelepingute puhul ka „Registro delle commissioni provinciali per l’artigianato” või lisaks juba nimetatud registritele „Consiglio nazionale degli ordini professionali” teenuste hankelepingute puhul; lisaks juba nimetatud registritele ka „Albo nazionale dei gestori ambientali” ehitustööde ja teenuste hankelepingute puhul;

(1) Artikli 58 lõike 2 tähenduses on kutse- ja äriregistrid käesolevas lisas loetletud asutused ja kui siseriiklikul tasemel on tehtud muudatusi, siis asutused, millega siin loetletud on asendatud.

▼B

- Küpros: töövõtjal võidakse ehitustööde hankelepingute puhul paluda esitada tõend, mille on väljastanud „Council for the Registration and Audit of Civil Engineering and Building Contractors (Συμβούλιο Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων)” vastavalt tsiviilehitustööde registreerimise ja auditeerimise ning ehitustöövõtjate seadusele; asjade ja teenuste hankelepingu puhul võidakse tarnijal või teenuseosutajal paluda esitada tõend, mille on väljastanud „Εφορος Εταιρειών και Επίσημος Παραλήπτης” (ettevõttere register ja ametlik vastuvõtja) või kui see ei ole võimalik, siis tõend, et ta on vande all kinnitanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal riigis, kus on tema registreeritud asukoht konkreetses kohas ja teatud ärinime all;
- Läti: „Uzņēmumu reģistrs”;
- Leedu: „Juridinių asmenų registras”;
- Luksemburg: „Registre aux firmes” ja „Rôle de la Chambre des métiers”;
- Ungari: „Cégnyilvántartás”, „egyéni vállalkozók jegyzői nyilvántartása”, ja teenuste hankelepingute puhul teatavad „szakmai kamarák nyilvántartása” või mõne kutseala puhul tõend, et asjaomasel isikul on lubatud tegutseda äriettevõtluses või asjaomasel kutsealal;
- Malta: ettevõtja esitab oma „numru ta’ registrazzjoni tat- Taxxa tal- Valur Miżjud (VAT) u n- numru tal-licenzja ta’ kummerc”, ning partnerite või äriühingute puhul Malta pädevate finantsasutuste väljastatud asjaomase registreerimisnumbri;
- Madalmaad: „Handelsregister”;
- Austria: „Firmenbuch”, „Gewerberegister”, „Mitgliederverzeichnisse der Landeskammern”;
- Poola: „Krajowy Rejestr Sądowy”;
- Portugal: „Instituto da Construção e do Imobiliário” (INCI) ehitustööde hankelepingute puhul; „Registo Nacional das Pessoas Colectivas” asjade hankelepingute ja teenuste hankelepingute puhul;
- Rumeenia: „Registrul Comerțului”;
- Sloveenia: „sodni register” ja „obrtni register”;
- Slovakkia: „Obchodný register”;
- Soome: „Kaupparekisteri”/„Handelsregistret”;
- Rootsi: „aktiebolags-, handels- eller föreningsregistren”;
- Ühendkuningriik: ettevõtjal võidakse paluda esitada tõend, mille on väljastanud „Registrar of Companies” ja mis tõendab, et ta on asutanud äriühingu või registreeritud äriregistris, või kui see ei ole võimalik, siis tõend selle kohta, et ta on vande all kinnitanud, et ta tegutseb kõnealusel kutsealal riigis, kus on tema registreeritud asukoht, kindlaksmääratud kohas ja teatava ärinime all.

XII LISA

TÕENDID KVALIFITSEERIMISE TINGIMUSTE PUHUL

I osa: majanduslik ja finantsseisund

Ettevõtja majanduslikku ja finantsseisundit võib üldjuhul tõendada ühe või mitme järgmise dokumendiga:

- a) asjakohane pangaäiend või ametialase vastutuskindlustuse tõend, kui see on asjakohane;
- b) finantsaruanded või finantsaruannete väljavõtted, kui finantsaruannete avaldamine on ettevõtja asukohariigi õiguse alusel nõutav;
- c) ettevõtja üldine käibearuanne ja, kui see on asjakohane, lepinguga hõlmatud valdkonnas esineva käibe aruanne kõige rohkem viimase kolme majandusaasta jooksul, sõltuvalt ettevõtte asutamise või tema äritegevuse alguse kuupäevast, kuivõrd sellised andmed käibe kohta on olemas.

II osa: tehniline suutlikkus

Ettevõtja tehnilist suutlikkust tõendavad dokumendid, millele on osutatud artiklis 58:

- a) järgmised loetelud:
  - i) maksimaalselt viimase viie aasta jooksul tehtud ehitustööde nimekiri, millele on lisatud tõendid tähtsamate tööde rahuldava teostamise ja tulemuste kohta. Piisava konkurentsitaseme tagamiseks võib avaliku sektori hankija vajaduse korral märkida, et arvesse võetakse tõendeid ka rohkem kui viie aasta eest tehtud asjaomaste ehitustööde kohta;
  - ii) maksimaalselt viimase kolme aasta jooksul tarnitud asjade või osutatud teenuste loetelu koos nende maksumuse, kuupäevade ja avalik-õiguslike või eraõiguslike saajatega. Piisava konkurentsitaseme tagamiseks võivad avaliku sektori hankijad vajaduse korral märkida, et arvesse võetakse tõendeid ka rohkem kui kolme aasta eest tehtud oluliste tarnete ja osutatud teenuste kohta;
- b) tehniliste töötajate või tehniliste üksuste, eelkõige kvaliteedikontrolli eest vastutavate isikute nimekiri sõltumata sellest, kas nad kuuluvad vahetult asjaomase ettevõtja koosseisu või mitte, ning ehitustööde riigihanketingute puhul nende isikute nimekiri, kelle poole töövõtja võib pöörduda tööde tegeamiseks;
- c) ettevõtja poolt kvaliteedi tagamiseks kasutatud tehniliste seadmete ja meetmete kirjeldus ning ettevõtja teadusuuringute vahendite kirjeldus;
- d) märge tarneahela juhtimise ja jälgimise süsteemide kohta, mida ettevõtja saab lepingu täitmisel kohaldada;
- e) kui tarnitavad tooted või osutatavad teenused on keerukad või erandjuhul eriotstarbelised, kontrollib kas avaliku sektori hankija või avaliku sektori hankija nimel tegutsev tarnija või teenuseosutaja asukohariigi pädev asutus kokkuleppe kohaselt tarnija tootmisvõimalusi või teenuseosutaja tehnilist pädevust ning vajaduse korral talle kättesaadavaid teadusuuringute vahendeid ning kvaliteedi tagamiseks kasutatavaid meetmeid;

▼B

- f) teenuseosutaja või töövõtja või ettevõtte juhtkonna haridus ja kutsekvalifikatsioon, tingimusel et seda ei hinnata pakkumuste hindamise kriteeriumina;
- g) märke keskkonnajuhtimismeetmete kohta, mida ettevõtja saab lepingut täites kohaldada;
- h) tõend teenuseosutaja või töövõtja aasta keskmise töötajate ja juhtkonna liikmete arvu kohta viimase kolme aasta jooksul;
- i) dokumendid töövahendite, seadmete ja tehnilise varustuse kohta, mida teenuseosutaja või töövõtja saab lepingu täitmisel kasutada;
- j) märke selle kohta, kui suure lepinguosa suhtes kavatseb ettevõtja sõlmida allhankelepinguid;
- k) tarnitavate toodete puhul:
  - i) näidised, kirjeldused või fotod, mille autentsust tuleb avaliku sektori hankija nõudel tõendada;
  - ii) ametlike kontrolliasutuste või pädevaks tunnistatud ametite koostatud tõendid, mis kinnitavad toodete vastavust, viidates selgesti teatavatele tehnilistele kirjeldustele või standarditele.

▼B

XIII LISA

ARTIKLI 68 LÕIKES 3 OSUTATUD LIIDU ÕIGUSAKTIDE LOEND

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/33/EÜ

▼B

CPV kood	Kirjeldus
75231210-9 kuni 75231230-5; 75240000-0 kuni 75252000-7; 794300000-7; 98113100-9	Vanglaga seotud teenused, avaliku turvalisuse ja päästeteenused, kui need ei ole artikli 10 punkti h kohaselt välja jäetud
79700000-1 kuni 79721000-4 [juurdlus- ja turvateenused, turvateenused, alarmjärelevalve teenused, valveteenused, järelevalveteenused, jälitussüsteemi teenused, põgenike jälitamisteenused, patrulliteenused, ametitõendite väljastamise teenused, juurdlusteenused ja detektiivibüroo teenused] 79722000-1 [grafoloogiasteenused], 79723000-8 [jäätmete analüüsimise teenused]	Juurdlus- ja turvateenused
98900000-2 [eksterritoriaalsete organisatsioonide ja üksuste teenused] ja 98910000-5 [rahvusvaheliste organisatsioonide ja üksuste eriteenused]	Rahvusvahelised teenused
64000000-6 [posti- ja telekommunikatsiooniteenused], 64100000-7 [posti- ja kullerteenused], 64110000-0 [postiteenused], 64111000-7 [ajalehtede ja perioodikaga seotud postiteenused], 64112000-4 [kirjapostiteenused], 64113000-1 [pakipostiteenused], 64114000-8 [postkontori letiteenused], 64115000-5 [postkasti rentimine], 64116000-2 [nõudmiseni saadetiste postiteenused], 64122000-7 [kontorisised posti- ja käskjalateenused]	Postiteenused
50116510-9 [rehvide protekteerimine], 71550000-8 [sepateenused]	Mitmesugused teenused

(¹) Need teenused ei kuulu käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kui neid korraldatakse majandushuvi mittepakkuvate üldhuviteenustena. Liikmesriikidel on vabadus korraldada kohustuslike sotsiaalteenuste või muude teenuste osutamist üldhuviteenustena või majandushuvi mittepakkuvate üldhuviteenustena.

XV LISA

VASTAVUSTABEL

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 1 lõiked 1, 2, 4, 5 ja 6	—
Artikli 1 lõige 3	Artikkel 10
Artikli 2 lõike 1 punkt 1	Artikli 1 lõike 9 esimene lõik
Artikli 2 lõike 1 punkt 2	Artikli 7 punkt a
Artikli 2 lõike 1 punkt 3	—
Artikli 2 lõike 1 punkti 4 alapunkt a	Artikli 1 lõike 9 teise lõigu punkt a
Artikli 2 lõike 1 punkti 4 alapunkt b	Artikli 1 lõike 9 teise lõigu punkt b
Artikli 2 lõike 1 punkti 4 alapunkt c	Artikli 1 lõike 9 teise lõigu punkt c
Artikli 2 lõike 1 punkt 5	Artikli 1 lõike 2 punkt a
Artikli 2 lõike 1 punkt 6	Artikli 1 lõike 2 punkt b, esimene lause
Artikli 2 lõige 1 punkt 7	Artikli 1 lõike 2 punkt b, teine lause
Artikli 2 lõike 1 punkt 8	Artikli 1 lõike 2 punkt c
Artikli 2 lõike 1 punkt 9	Artikli 1 lõike 2 punkt d
Artikli 2 lõike 1 punkt 10	Artikli 1 lõike 8 teine lõik
Artikli 2 lõike 1 punkt 11	Artikli 1 lõike 8 kolmas lõik
Artikli 2 lõike 1 punkt 12	Artikli 1 lõike 8 kolmas lõik
Artikli 2 lõike 1 punkt 13	Artikli 23 lõige 1
Artikli 2 lõike 1 punkt 14	Artikli 1 lõige 10
Artikli 2 lõike 1 punkt 15	—
Artikli 2 lõike 1 punkt 16	Artikli 1 lõige 10
Artikli 2 lõike 1 punkt 17	—
Artikli 2 lõike 1 punkt 18	Artikli 1 lõige 12
Artikli 2 lõike 1 punkt 19	Artikli 1 lõige 13
Artikli 2 lõike 1 punkt 20	—
Artikli 2 lõike 1 punkt 21	Artikli 1 lõike 11 punkt e
Artikli 2 lõike 1 punkt 22	—

▼B

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 2 lõike 1 punkt 23	—
Artikli 2 lõike 1 punkt 24	—
Artikli 2 lõige 2	—
Artikli 3 lõige 1	—
Artikli 3 lõike 2 esimene lõik	—
Artikli 3 lõike 2 teine lõik	Artikkel 22; artikli 1 lõike 2 punkt d
Artikli 3 lõige 3	—
Artikli 3 lõige 4	—
Artikli 3 lõige 5	—
Artikli 3 lõige 6	—
Artikkel 4	Artiklid 7, 67
Artikli 5 lõige 1	Artikli 9 lõige 1
Artikli 5 lõige 2	—
Artikli 5 lõige 3	Artikli 9 lõige 3, artikli 9 lõige 7, teine lõik
Artikli 5 lõige 4	Artikli 9 lõige 2
Artikli 5 lõige 5	Artikli 9 lõige 9
Artikli 5 lõige 6	—
Artikli 5 lõige 7	Artikli 9 lõige 4
Artikli 5 lõige 8	Artikli 9 lõike 5 punkti a esimene lõik
Artikli 5 lõige 9	Artikli 9 lõike 5 punkti b esimene ja teine lõik
Artikli 5 lõige 10	Artikli 9 lõike 5 punkti a kolmas lõik Artikli 9 lõike 5 punkti b kolmas lõik
Artikli 5 lõige 11	Artikli 9 lõige 7
Artikli 5 lõige 12	Artikli 9 lõige 6
Artikli 5 lõige 13	Artikli 9 lõike 8 punkt a
Artikli 5 lõige 14	Artikli 9 lõike 8 punkt b
Artikli 6 lõiked 1–6	Artikli 78, artikli 79 lõike 2 punkt a

▼B

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 6 lõige 7	Artikli 79 lõike 2 punkt d
Artikkel 7	Artikkel 12, artikli 68 punkt a
Artikli 8 esimene lõik	Artikkel 13, artikli 68 punkt b
Artikli 8 teine lõik	Artikli 1 lõige 15
Artikkel 9	Artikkel 15, artikli 68 punkt b
Artikli 10 punkt a	Artikli 16 punkt a
Artikli 10 punkt b	Artikli 16 punkt b
Artikli 10 punkt c	Artikli 16 punkt c
Artikli 10 punkt d	—
Artikli 10 punkt e	Artikli 16 punkt d
Artikli 10 punkt f	—
Artikli 10 punkt g	Artikli 16 punkt e
Artikli 10 punkt h	—
Artikli 10 punkt i	—
Artikli 10 punkt j	—
Artikkel 11	Artikkel 18
Artikkel 12	—
Artikli 13 esimene lõik	Artikli 8 esimene lõik
Artikli 13 teine lõik	Artikli 8 teine lõik
Artikkel 14	Artikli 16 punkt f
Artikli 15 lõiked 1 ja 2	Artikkel 10, artikkel 14, artikli 68 punkt b
Artikli 15 lõige 3	Artikkel 14, artikli 68 punkt b
Artikkel 16	—
Artikli 17 lõige 1	Artikli 10 teine lõik; direktiivi 2009/81/EÜ artikkel 12
Artikli 17 lõige 2	—
Artikli 18 lõige 1	Artikkel 2
Artikli 18 lõige 2	—
Artikli 19 lõige 1	Artikli 4 lõige 1
Artikli 19 lõiked 2 ja 3	Artikli 4 lõige 2

▼B

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 20 lõige 1	Artikkel 19
Artikli 20 lõige 2	Artikli 19 teine lõik
Artikli 21 lõige 1	Artikkel 6
Artikli 21 lõige 2	—
Artikli 22 lõige 1	Artikli 42 lõiked 1, 2 ja 4; artikli 71 lõige 1
Artikli 22 lõige 2	—
Artikli 22 lõige 3	Artikli 42 lõige 3, artikli 71 lõige 2
Artikli 22 lõige 4	—
Artikli 22 lõige 5	—
Artikli 22 lõige 6	Artikli 42 lõiked 5 ja 6, artikli 71 lõige 3
Artikli 22 lõike 7 esimene lõik	Artikli 79 lõike 2 punkt g
Artikli 22 lõike 7 teine ja kolmas lõik	—
Artikli 23 lõige 1	Artikli 1 lõike 14 esimene lõik
Artikli 23 lõige 2	Artikli 79 lõike 2 punktid e ja f
Artikkel 24	—
Artikkel 25	Artikkel 5
Artikli 26 lõige 1	Artikli 28 esimene lõik
Artikli 26 lõige 2	Artikli 28 teine lõik
Artikli 26 lõige 3	—
Artikli 26 lõige 4	Artikli 28 teine lõik, artikli 30 lõige 1
Artikli 26 lõike 5 esimene lõik	Artikli 35 lõige 2
Artikli 26 lõike 5 teine lõik	—
Artikli 26 lõige 6	Artikli 28 teine lõik
Artikli 27 lõike 1 esimene lõik	Artikli 27 lõike 1 teine ja kolmas lõik
Artikli 1 lõike 11 punkt a	Artikli 38 lõige 2
Artikli 27 lõige 2	Artikli 38 lõige 4
Artikli 27 lõige 3	—
Artikli 27 lõige 4	—

▼B

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 28 lõige 1	Artikli 38 lõike 3 punkt a, artikli 1 lõike 11 punkt b
Artikli 28 lõige 2	Artikli 1 lõike 11 punkt b, artikli 38 lõike 3 punkt b, artikli 44 lõike 3 esimene lause
Artikli 28 lõige 3	Artikli 38 lõige 4
Artikli 28 lõige 4	—
Artikli 28 lõige 5	—
Artikli 28 lõige 6	Artikli 38 lõige 8
Artikli 29 lõike 1 esimene lõik	Artikli 1 lõike 11 punkt d
Artikli 29 lõike 1 teine ja kolmas lõik	—
Artikli 29 lõike 1 neljas lõik	Artikli 38 lõike 3 punktid a ja b
Artikli 29 lõige 2	Artikli 1 lõike 11 punkt d, artikli 44 lõike 3 esimene lause
Artikli 29 lõige 3	Artikli 30 lõige 2
Artikli 29 lõige 4	—
Artikli 29 lõige 5	Artikli 30 lõige 3
Artikli 29 lõige 6	Artikli 30 lõige 4
Artikli 29 lõige 7	Artikli 30 lõige 2
Artikli 30 lõige 1	Artikli 1 lõike 11 punkt c, artikli 38 lõige 3; artikli 44 lõike 3 esimene lause
Artikli 30 lõige 2	Artikli 29 lõiked 2 ja 7
Artikli 30 lõige 3	Artikli 29 lõige 3
Artikli 30 lõige 4	Artikli 29 lõige 4
Artikli 30 lõige 5	Artikli 29 lõige 5
Artikli 30 lõige 6	Artikli 29 lõige 6
Artikli 30 lõige 7	Artikli 29 lõige 7
Artikli 30 lõige 8	Artikli 29 lõige 8
Artikkel 31	—
Artikli 32 lõige 1	Artikli 31 esimene lause
Artikli 32 lõike 2 punkt a	Artikli 31 punkti 1 alapunkt a
Artikli 32 lõike 2 punkt b	Artikli 31 punkti 1 alapunkt b

▼B

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 32 lõike 2 punkt c	Artikli 31 punkti 1 alapunkt c
Artikli 32 lõike 3 punkt a	Artikli 31 punkti 2 alapunkt a
Artikli 32 lõike 3 punkt b	Artikli 31 punkti 2 alapunkt b
Artikli 32 lõike 3 punkt c	Artikli 31 punkti 2 alapunkt c
Artikli 32 lõike 3 punkt d	Artikli 31 punkti 2 alapunkt d
Artikli 32 lõige 4	Artikli 31 punkt 3
Artikli 32 lõige 5	Artikli 31 punkti 4 alapunkt b
Artikli 33 lõige 1	Artikli 32 lõige 1, artikli 1 lõige 5; artikli 32 lõike 2 teine ja neljas lõik
Artikli 33 lõige 2	Artikli 32 lõike 2 teine ja kolmas lõik
Artikli 33 lõige 3	Artikli 32 lõige 3
Artikli 33 lõige 4	Artikli 32 lõige 4
Artikli 33 lõige 5	Artikli 32 lõige 4
Artikli 34 lõige 1	Artikli 33 lõige 1; artikli 1 lõige 6
Artikli 34 lõige 2	Artikli 33 lõige 2
Artikli 34 lõige 3	Artikli 33 lõige 2
Artikli 34 lõige 4	Artikli 33 lõige 3
Artikli 34 lõige 5	Artikli 33 lõige 4
Artikli 34 lõige 6	Artikli 33 lõige 6
Artikli 34 lõige 7	—
Artikli 34 lõige 8	—
Artikli 34 lõige 9	Artikli 33 lõike 7 kolmas lõik
Artikli 35 lõike 1 esimene lõik	Artikli 54 lõige 1
Artikli 35 lõike 1 teine ja kolmas lõik	Artikli 1 lõige 7
Artikli 35 lõige 2	Artikli 54 lõike 2 esimene ja teine lõik
Artikli 35 lõige 3	Artikli 54 lõike 2 kolmas lõik
Artikli 35 lõige 4	Artikli 54 lõige 3
Artikli 35 lõige 5	Artikli 54 lõige 4
Artikli 35 lõige 6	Artikli 54 lõige 5

▼B

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 35 lõige 7	Artikli 54 lõige 6
Artikli 35 lõige 8	Artikli 54 lõige 7
Artikli 35 lõige 9	Artikli 54 lõike 8 esimene lõik
Artikkel 36	—
Artikli 37 lõige 1	Artikli 11 lõige 1
Artikli 37 lõige 2	Artikli 11 lõige 2
Artikli 37 lõige 3	—
Artikli 37 lõige 4	Artikli 11 lõige 2
Artikkel 38	—
Artikkel 39	—
Artikkel 40	Põhjendus 8
Artikkel 41	—
Artikli 42 lõige 1	Artikli 23 lõige 1
Artikli 42 lõige 2	Artikli 23 lõige 2
Artikli 42 lõige 3	Artikli 23 lõige 3
Artikli 42 lõige 4	Artikli 23 lõige 8
Artikli 42 lõige 5	Artikli 23 lõike 4 esimene lõik
Artikli 42 lõige 6	Artikli 23 lõike 5 esimene ja teine lõik
Artikli 43 lõige 1	Artikli 23 lõige 6
Artikli 43 lõige 2	Artikli 23 lõike 6 esimene taane
Artikli 44 lõige 1	Artikli 23 lõike 4 teine lõik, lõike 5 teine ja kolmas lõik, lõike 6 teine lõik, lõige 7
Artikli 44 lõige 2	Artikli 23 lõike 4 esimene lõik, lõike 5 esimene lõik, lõike 6 esimene lõik
Artikli 44 lõige 3	—
Artikli 45 lõige 1	Artikli 24 lõiked 1 ja 2
Artikli 45 lõige 2	Artikli 24 lõige 3
Artikli 45 lõige 3	Artikli 24 lõige 4
Artikkel 46	—
Artikli 47 lõige 1	Artikli 38 lõige 1

▼B

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 47 lõige 2	Artikli 38 lõige 7
Artikli 47 lõige 3	Artikli 38 lõige 7
Artikli 48 lõige 1	Artikli 35 lõige 1, artikli 36 lõige 1
Artikli 48 lõige 2	—
Artikkel 49	Artikli 35 lõige 2; artikli 36 lõige 1
Artikli 50 lõiked 1–3	Artikli 35 lõike 4 esimene kuni kolmas lõik, artikli 36 lõige 1
Artikli 50 lõige 4	Artikli 35 lõike 4 viies lõik
Artikli 51 lõige 1	Artikli 36 lõige 1, artikli 79 lõike 1 punkt a
Artikli 51 lõige 2	Artikli 36 lõige 2
Artikli 51 lõige 2	Artikli 36 lõige 3 ja lõike 4 teine lõik
Artikli 51 lõige 3	Artikli 36 lõige 4
Artikli 51 lõige 4	—
Artikli 51 lõike 5 esimene lõik	Artikli 36 lõige 7
Artikli 51 lõike 5 teine lõik	Artikli 36 lõige 8
Artikli 51 lõige 6	Artikkel 37
Artikli 52 lõige 1	Artikli 36 lõike 5 esimene lõik
Artikli 52 lõiked 2 ja 3	Artikli 36 lõike 5 teine ja kolmas lõik
Artikli 53 lõige 1	Artikli 38 lõige 6
Artikli 53 lõige 2	Artikli 39 lõige 2
Artikli 54 lõige 1	Artikli 40 lõige 1
Artikli 54 lõige 2	Artikli 40 lõige 2
Artikli 55 lõige 1	Artikli 41 lõige 1
Artikli 55 lõige 2	Artikli 41 lõige 2
Artikli 55 lõige 3	Artikli 41 lõige 3
Artikli 56 lõike 1 esimene lõik	Artikli 44 lõige 1
Artikli 56 lõike 1 teine lõik	—
Artikli 56 lõige 2	—

▼B

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 56 lõige 3	—
Artikli 56 lõige 4	—
Artikli 57 lõige 1	Artikli 45 lõige 1
Artikli 57 lõige 2	Artikli 45 lõike 2 punktid e ja f
Artikli 57 lõige 3	Artikli 45 lõike 1 teine lõik
Artikli 57 lõige 4	Artikli 45 lõige 2
Artikli 57 lõige 5	—
Artikli 57 lõige 6	—
Artikli 57 lõige 7	Artikli 45 lõike 1 teine lõik ja lõike 2 teine lõik
Artikli 58 lõige 1	Artikli 44 lõige 1, lõike 2 esimene ja teine lõik
Artikli 58 lõige 2	Artikkel 46
Artikli 58 lõige 3	Artikkel 47
Artikli 58 lõige 4	Artikkel 48
Artikli 58 lõige 5	Artikli 44 lõige 2
Artikkel 59	—
Artikli 60 lõige 1	Artikli 47 lõiked 4–5, artikli 48 lõige 6
Artikli 60 lõige 2	Artikli 45 lõige 3
Artikli 60 lõiked 3 ja 4	Artikli 47 lõiked 1 ja 5, artikli 48 lõige 2
Artikli 60 lõige 5	—
Artikkel 61	—
Artikli 62 lõige 1	Artikkel 49
Artikli 62 lõige 2	Artikkel 50
Artikli 62 lõige 3	—
Artikli 63 lõige 1	Artikli 47 lõiked 2, 3; artikli 48 lõiked 3, 4
Artikli 63 lõige 2	—
Artikli 64 lõige 1	Artikli 52 lõige 1, artikli 52 lõige 7
Artikli 64 lõike 2 esimene lõik	Artikli 52 lõike 1 teine lõik

▼B

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 64 lõike 2 teine lõik	Artikli 52 lõike 1 kolmas lõik
Artikli 64 lõige 3	Artikli 52 lõige 2
Artikli 64 lõige 4	Artikli 52 lõige 3
Artikli 64 lõike 5 esimene lõik	Artikli 52 lõike 4 esimene lõik
Artikli 64 lõike 5 teine lõik	Artikli 52 lõike 4 teine lõik
Artikli 64 lõike 6 esimene lõik	Artikli 52 lõike 5 esimene lõik
Artikli 64 lõike 6 teine lõik	Artikli 52 lõige 6
Artikli 64 lõige 7	Artikli 52 lõike 5 teine lõik
Artikli 64 lõige 8	—
Artikkel 65	Artikli 44 lõige 3
Artikkel 66	Artikli 44 lõige 4
Artikli 67 lõige 1	Artikli 53 lõige 1
Artikli 67 lõige 2	Artikli 53 lõige 1
Artikli 67 lõige 3	—
Artikli 67 lõige 4	Põhjendus 1; põhjenduse 46 kolmas lõik
Artikli 67 lõige 5	Artikli 53 lõige 2
Artikkel 68	—
Artikli 69 lõige 1	Artikli 55 lõige 1
Artikli 69 lõike 2 punkt a	Artikli 55 lõike 1 teise lõigu punkt a
Artikli 69 lõike 2 punkt b	Artikli 55 lõike 1 teise lõigu punkt b
Artikli 69 lõike 2 punkt c	Artikli 55 lõike 1 teise lõigu punkt c
Artikli 69 lõike 2 punkt d	Artikli 55 lõike 1 teise lõigu punkt d
Artikli 69 lõike 2 punkt e	—
Artikli 69 lõike 2 punkt f	Artikli 55 lõike 1 teis lõigu punkt e
Artikli 69 lõike 3 esimene lõik	Artikli 55 lõige 2
Artikli 69 lõike 3 teine lõik	—

▼B

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 69 lõige 4	Artikli 55 lõige 3
Artikli 69 lõige 5	—
Artikkel 70	Artikkel 26
Artikli 71 lõige 1	—
Artikli 71 lõige 2	Artikli 25 esimene lõik
Artikli 71 lõige 3	—
Artikli 71 lõige 4	Artikli 25 teine lõik
Artikli 71 lõiked 5–8	—
Artikkel 72	—
Artikkel 73	—
Artikkel 74	—
Artikkel 75	—
Artikkel 76	—
Artikkel 77	—
Artikkel 78	Artikli 67 lõige 2
Artikli 79 lõiked 1 ja 2	Artikli 69 lõiked 1–2
Artikli 79 lõige 3	Artikli 70 lõige 1; artikli 79 lõike 1 punkt a
Artikli 80 lõige 1	—
Artikli 80 lõige 2	Artikli 66 lõige 2
Artikli 80 lõige 3	Artikkel 72
Artikkel 81	Artikkel 73
Artikkel 82	Artikkel 74
Artikli 83 lõige 1	Artikli 81 esimene lõik
Artikli 83 lõiked 2–6	—
Artikkel 84	Artikkel 43
Artikkel 85	—
Artikkel 86	—
Artikkel 87	Artikli 77 lõiked 3 ja 4
Artikkel 88	Artikli 77 lõige 5
Artikli 89 lõiked 1 ja 2	Artikli 77 lõiked 1 ja 2
Artikli 89 lõige 3	—

▼B

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
Artikli 90 lõige 1	Artikli 80 lõike 1 esimene lõik
Artikli 90 lõiked 2–5	—
Artikli 90 lõige 6	Artikli 80 lõike 1 teine lõik
Artikkel 91	Artikkel 82
Artikkel 92	—
Artikkel 93	Artikkel 83
Artikkel 94	Artikkel 84
I lisa	IV lisa
II lisa	I lisa
III lisa	V lisa
—	III lisa
IV lisa punktid a–f	X lisa punktid b–h
IV lisa punkt g	—
V lisa A osa	—
V lisa B osa I jaotis	VII A lisa
V lisa B osa II jaotis	—
V lisa C osa	VII A lisa
V lisa D osa	VII A lisa
V lisa E osa	VII D lisa
V lisa F osa	VII D lisa
V lisa G osa	—
V lisa H osa	—
V lisa I osa	—
V lisa J osa	—
VI lisa	Artikli 54 lõike 3 punktid a–f
VII lisa	VI lisa
VIII lisa	VIII lisa
IX lisa punkt 1	Artikli 40 lõige 5
IX lisa punkt 2	—
X lisa	—

▼B

Käesolev direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ
XI lisa	IX A, IX B, IX C lisa
XII lisa I osa	Artikli 47 lõige 1
XII lisa II osa	Artikli 48 lõige 2
XII lisa	—
XIV lisa	II lisa
XV lisa	XII lisa